This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

ANDOVER-HARVARD LIBRARY
AH 3EY9 1

Digitized by Google

Wright

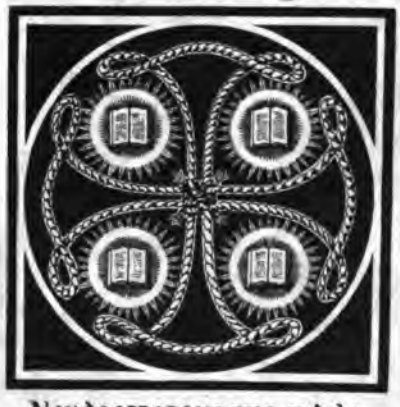

NONDEEPPORENEQUE IN DOLO

JAMES HARDY ROPES

THE GIFT OF
ALICE · LOWELL · ROPES
1933

ANDOVER–HARVARD
THEOLOGICAL LIBRARY

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

James Hardy Ropes

Cambridge,

17 March 1898.

Digitized by Google

Digitized by Google

A

SYNOPSIS OF THE GOSPELS

IN GREEK

AFTER THE WESTCOTT AND HORT TEXT

Digitized by Google

Digitized by Google

A

SYNOPSIS OF THE GOSPELS

IN GREEK

AFTER THE WESTCOTT AND HORT TEXT

BY THE

REV. ARTHUR WRIGHT M.A.

FELLOW AND TUTOR OF QUEENS' COLLEGE, CAMBRIDGE
AUTHOR OF 'THE COMPOSITION OF THE FOUR GOSPELS'

London
MACMILLAN AND CO. LTD.
NEW YORK: MACMILLAN & CO.
1896

[*All Rights reserved*]

Digitized by Google

ANDOVER-HARVARD
THEOLOGICAL LIBRARY
CAMBRIDGE, MASS.

Cambridge:

PRINTED BY J. AND C. F. CLAY

AT THE UNIVERSITY PRESS.

Digitized by Google

Folio
K
A2
v 7
cop 2

PREFACE.

THIS book has been compiled to assist beginners in the critical study of the Gospels. But though primarily intended to be a text book, it will, I hope, be found useful as a permanent manual of reference by more advanced students who wish to avail themselves of modern methods.

The preface is written on the assumption of the truth of the oral hypothesis, of which, after the labour of preparing this book, I am more than ever convinced. A few verbal changes however and some omissions would adapt the preface to the documentary hypothesis, and in the volume which follows I have set forth the facts without comment, that teachers and students of every school of theological thought and critics from every standpoint may examine them and form their own conclusions without vexatious dictation.

In two important particulars, however, I have left neutral ground and ventured to occupy a definite position. First, I have analysed the Gospels into what I believe to be their primitive sources. Secondly, I have divided the sources into sections and the speeches contained in them into paragraphs, prefixing to each division or subdivision a title descriptive of its contents. In both these respects some of the work is new, the result of many years' preparation for the lecture room, and I cannot expect that it will commend itself at once to every reader. The limits of this preface do not permit me to defend it in detail, but I will try to explain the main principles on which I have acted. Those who do not accept my analysis will at any rate find here the means of comparing matter which is common to two or more Evangelists and of examining that which is peculiar to one.

1. The Analysis of the Gospels.

It is reasonable to suppose that any one who undertook to write a Life of Christ would endeavour to put into it either all that he knew and could collect from trustworthy sources or else all that was current in the Church for which he wrote. Hence when one of the Synoptists omits a section, there is a presumption that he either was not acquainted with it or that his Church did not receive it. That he should deliberately omit large masses of highly important matter which was well authenticated is not probable. Nor is the idea that he picked and chose from his materials what he thought would suit his readers any more satisfactory. The simple fact that S. Matthew's Gospel, which was confessedly written for Jews, has always been more popular in the Western Church than S. Luke's, which was written for Gentiles, proves that this common assumption is only to a very small extent true. And it is difficult to conceive a class of readers for whom S. Mark's Gospel would be more adapted than one of the others. To the modern critic S. Mark is invaluable, by the ancient commentator he was neglected.

Digitized by Google

It is generally admitted that there were at least two main sources from which our Synoptic Gospels were derived and that these sources correspond to what Papias calls "S. Peter's Memoirs of Our Lord" and "S. Matthew's *Logia*" or "Utterances of our Lord" (Eusebius *Hist. Eccles.* III. 39. 15, 16), and that the former consisted chiefly of narrative, the latter of discourse or isolated apophthegms.

Acting in accordance with the principle just enunciated we incline to those critics who contend that S. Mark's Gospel corresponds, on the whole, to S. Peter's Memoirs and that S. Mark was unacquainted with S. Matthew's *Logia*. For if S. Mark used these *Logia* at all, we cannot see why he should not have transcribed the whole of them. It is not easy to understand a principle of selection which gave at full length the tragedy of the Baptist's murder (Mark vi. 17—29) but deliberately omitted the Sermon on the Mount.

Our first division therefore consists of S. Mark's Gospel. That this, and not, as some critics contend, the *Logia*, is the oldest source appears to be shown, first by its wide diffusion: it is the historical framework of all the Synoptists and often touches S. John; secondly by its contents: we cannot imagine a time when some account of the Passion and Resurrection did not form part of the Church teaching; thirdly by its frequent mixture with the other sources: many sections in the second and third Divisions are based upon it (Matt. iv. 1—11 = Luke iv. 1—13, &c.), are expansions of it (Matt. iii. 1—12 = Luke iii. 1—17, &c.), or borrow from it (Matt. v. 13—16 = Luke xiv. 34, 35, &c.), while it, I maintain, is never based upon them.

The next question which confronts us is the very difficult one of the extent and contents of the *Logia*. Many critics hold that the *Logia* formed a considerable volume containing the whole of my second, third and fourth divisions, together with much material which has either perished or has been preserved in the pages of the Early Fathers of the Church.

Here again our great canon constrains us to dissent. I cannot believe that any such volume lay before SS. Matthew and Luke or they would assuredly have made more use of it. The *Logia* must have been a comparatively small collection.

We find in S. Luke a tolerably well defined group of parables, stories and discourses which form my third division. They are entirely absent from S. Matthew. They have many marked features of their own. They appear from internal evidence to have been collected by a Pauline Christian for use in Pauline churches. They are of the highest value and beauty. We can conceive of no reason why the writer of the Gospel according to S. Matthew should have wittingly omitted them. We conclude that he was not acquainted with them, and therefore they are no part of the *Logia*. With considerable confidence I have put them into a division by themselves, as some other critics also now do.

Again there are a multitude of fragments, many of them no more than a verse or half a verse, and these for the most part are embedded in S. Matthew or S. Luke, a few of them in both these Gospels. They are generally inserted into one of the older sources, but sometimes form a paragraph by themselves. They are usually supposed to be part of the *Logia*, but on close examination they seem to me to resemble rather the recollections of private and unknown spectators. And surely this supposition accords with *a priori* probability. For though it is natural that our main sources should issue from three main authorities—SS. Peter, Matthew

Digitized by Google

and John—it may be regarded as certain that in the first century hundreds of fragments, supplementing or correcting the official reports, must have circulated more or less widely amongst the brethren. Other Apostles had memories besides the favoured three. Other Christians had gathered at the foot of the cross when S. Peter stood afar off. And some of their testimony by its intrinsic interest would be likely to be accepted by local teachers, and so become part of the local oral Gospel. In this way a considerable number of these venerable and trustworthy fragments found their way into one or other of the Gospels. They constitute my fourth division. Those sayings of our Lord which have only been preserved in the Early Fathers, we should, I think, attribute to this source rather than to the *Logia*.

Having now cut off the third and fourth divisions, the *Logia* will correspond to our second division. The whole of them are found in S. Matthew and considerable parts of them in S. Luke. I have reduced them to much smaller dimensions than is usual; but I believe that I have hardly gone far enough in doing so. It may well be that some clauses even of the Sermon on the Mount (e.g. Matt. vi. 7—15, vii. 6—11) ought to be relegated to the fourth division.

If these four divisions be accepted, there will be little difficulty about the others. The first two chapters in S. Luke (Luke i. 5—ii. 52), with a few other sections which appear to appertain to them, stand alone. They seem never to have formed part of the oral teaching and by their strongly marked Hebraic style appear to be direct translations from a New Hebrew document[1]. Again S. Matthew's genealogy has, I think, manifestly been prepared for oral teaching. Efforts have been made in it to relieve the monotony of a bare list of names and to help the memory by classification and numbers. Thus would I account for the mention of the four women: they were well known, if not always praiseworthy, characters. For this reason is the section broken into three divisions with fourteen names in each, and for this reason the otherwise strange editorial note is appended at the end. But S. Luke's genealogy is as clearly not intended to be committed to memory. Few would care to learn by heart its barren list of names. So I reckon it with his first two chapters as a part of non-oral Gospel, forming the fifth division.

My sixth division contains the "editorial notes," under which term is included everything that proceeds from the Evangelist's private knowledge or opinion and not from the sources which he used. These notes are most copious in S. Luke, who being an historian was careful at every turn to explain the historical situation.

I am much more confident about the practical convenience and utility, if not the actual truth, of these six divisions, than I am of the detailed work of distributing the verses of the Gospels, as I have been obliged to do, between them. S. Mark's Gospel is perhaps not altogether based on S. Peter's work, and the editorial element in it is probably much larger than I have ventured to make it. It is impossible also to determine the exact limits between the second division and the fourth, or between the fourth and the sixth. Many verses lie on debatable ground. It is not probable that S. Matthew has given us quite the whole of the *Logia;* some of S. Luke's additions, as I formerly held, may belong to them. Neither the third, fifth nor sixth division is absolutely circumscribed. Future study will certainly modify some of the present analysis, which however for practical purposes is, I believe, sufficiently near the truth. At any rate it may serve as the basis for further investigations.

[1] The Rev. Professor J. Armitage Robinson contends that these chapters were written originally in Greek to imitate the style of the LXX.

Digitized by Google

2. The Omissions from the Synoptists.

S. Mark's Gospel according to the above analysis is based on one source only, with a few editorial notes. As far as we can tell nothing has been omitted in it from that source. S. Matthew's Gospel is based on two main sources, some fragments and some editorial notes. The writer was not acquainted with the third and fifth divisions. His omissions from the first source are few, and, except that of the Widow's Mites, comparatively unimportant. They need not detain us here. S. Luke uses all six divisions, and his omissions from the first and second sources are so numerous and so perplexing as to throw discredit at first sight upon the great principle which I have made my loadstar, that an Evangelist would omit nothing. Being, it would seem, a Gentile himself and certainly working in the main amongst Gentiles, it is to the last degree surprising that he should have omitted the narrative of the healing of the Syrophenician woman's daughter, for that is the only case in which our Lord is recorded to have conferred a blessing upon Gentiles. Many of S. Luke's other omissions from the first division, and still more those from the second, are likewise perplexing. They can however, I believe, be simply and fully explained by a consideration of the circumstances in which he was placed.

It is reasonable to suppose that at the time when the oral Gospel was first carried westwards for use in S. Paul's newly-founded churches in Asia Minor (about 46 A.D.), S. Peter's Memoirs were not complete and S. Matthew's *Logia* hardly begun. S. Mark's (oral) Gospel therefore, or rather about two-thirds of it, would be the foundation of teaching amongst the Gentiles, being itself the Greek edition of S. Peter's Memoirs which must originally have been composed in Aramaic. And as communication between Jerusalem and the Pauline churches was slight, slow and irregular, it is natural that only some parts of the later Judean[1] additions to Gospel narratives should have been taken to the West. S. Luke in his distant home at Philippi received, I suggest, from time to time such parts of the *Logia*, as he ever did receive, piecemeal, a few sections at a time, as they were sent by letter[2] or brought by passengers. This supposition accounts for all the facts. (1) The sections of the *Logia* in S. Luke have usually suffered much less from attrition, than the sections of the first division (e.g. Luke iii. 7—9, &c.). This may be because most of them came direct, instead of passing through the minds and memories of many teachers. Some however are very much distorted (e.g. Luke xii. 51—53), reaching S. Luke overland after transmission through many hands. (2) Some were reported to him by independent spectators whose recollections differed not a little from S. Matthew's (Luke vi. 17—26 §§ 106, 243, xix. 11—27 § 138). (3) A few sections came in the original Aramaic (e.g. Luke xii. 57—59, xiv. 5, vi. 43, 44, xii. 11, 51—53, xiv. 26), and have received an independent translation, but the great majority came in that Greek version which is followed in S. Matthew's Gospel[3].

[1] Palestine was the ultimate home of all Recollections of our Lord and the important church of Jerusalem had a preponderating influence in Palestine. I do not think that S. Matthew's *Logia* ever formed an independent collection there. Rather the sections, as fast as they were composed, were inserted into the existing oral Gospel and amalgamated with it.

[2] I gladly make this further concession to my opponents. Indeed S. Luke, being an educated Greek, would be more likely from the first to adopt literary methods than Palestinian Aramæans. All that I contend for is that he received the bulk of his information, as he tells us, through the usual channels, which were oral. The editorial element in his Gospel is far greater than in either of the others.

[3] As the original Aramaic oral Gospel must have been current in Jerusalem and in some other churches for many years side by side with the Greek oral version and many bilingual Christians would be more or less acquainted with both, the Greek may well have been sporadically modified in single words and expressions by reference to the Aramaic. But the same Greek version held its ground in the great majority of sections both in the First Source and in the Second.

Digitized by Google

(4) A large number of the sections are inserted into S. Luke's Gospel in what can hardly be their proper place. This is natural, for very few of them contained in themselves any indication of place or time. S. Luke therefore was reduced to this dilemma: either he must discard and forget them, or he must boldly insert them into his course of lessons in what seemed to be a convenient context. He seems to have decided to do the latter. Hence the extraordinary discrepancies between his arrangement and S. Matthew's (e.g. in the Sermon on the Mount)[1], increased no doubt by S. Matthew's habit of grouping. For the Sermon on the Mount, the Charge to the Twelve, the Seven Parables in S. Matthew's thirteenth chapter, the Woes upon the Pharisees and the Eschatological Discourses are generally admitted to be conflations. (5) The same process which put S. Luke in possession of these parts of the *Logia* will account for his receiving a few of S. Matthew's fourth division fragments (e.g. Luke vii. 2—10) and even scraps of the latest portions of S. Mark (Luke xvii. 2, xiv. 34, xvi. 18). Nay, he may sometimes have received parts of the *Logia* with some Petrine matter attached (e.g. Luke iv. 1—13) which would be a clue to their place in the Gospel. For in a few years the distinction between sources would be obliterated. The oral Gospel of any particular church would be regarded as a unit, and only the older members of the community would recollect the history of its compilation.

3. Plan of Study.

The student who is approaching the critical study of the Gospels for the first time should examine the six divisions separately. He should observe in the first division the extent to which each Evangelist has reproduced *verbatim* or altered the primitive source. In this way he should aim at recovering, as far as possible, the precise wording of the original (oral) Gospel. He should notice how many sources each Evangelist used and endeavour to account for the omission of sections or their curtailment. He should study the peculiarities of those sections which are found in two Gospels or in one. He should look at the Table of Contents and the Index for the purpose of examining variations in order, recollecting that agreements in order are quite as instructive as divergences. He should notice how fragmentary the records are, and how defective in dates and names of persons or places. It would be a useful task to bracket in the first division those words of S. Mark which are not found in either of the other synoptists. Unsupported sections, sentences or lines are fairly numerous, but he will be surprised to find how few single words within a line which is common to the three stand alone.

When all this has been mastered, and not before, he should take a Greek Testament and examine SS. Matthew and Luke at length. It would be a help to bracket the sections of these Gospels according to their source, putting the number of the division to which they belong in the margin. Nothing but considerations of expense has prevented me from giving these Gospels thus prepared for study in an Appendix. He should notice by what editorial notes and other devices the Evangelists pieced their materials together, and how frequently the connecting links are different in each of the three Gospels. He should observe the significance of 'doublets' and 'refrains.' He should especially compare the points at which S. John touches the Synoptic narrative and the rare occasions on which he supports S. Luke (e.g. Luke vi. 16, vii. 38, xix. 38, xxii. 3, 50), or the still rarer occasions on which he supports S. Matthew (e.g. Matt. xxvi. 8, 52, xxvii. 57),

[1] Another typical example may be seen in § 135, where much of the matter is identical but the order and the setting different. Compare also §§ 105, 108.

Digitized by Google

against the other two. He should try to discover the home of the writer, his environment and the external forces which acted upon him. He should search for the distinct purpose of each Gospel, as far as there can be said to be one, and the special aspect of Our Lord's work which it pourtrays.

By this synthesis, following upon analysis, he will make sure progress in understanding the Gospels.

4. Why this Book is so fragmentary.

Doubtless many readers will think it a blemish in this book that such a speech as the Charge to the Twelve (Matt. x.) is not given at length, but distributed between the first, second and fourth divisions; also that, except in rare cases where the sense demands it, I have never printed under one division those additions to the narrative which belong to another; nothing except the bracketed "editorial notes" is, as a rule, to be found beside the words of the source; even the editorial notes would have been transposed to the sixth division, to which they properly belong, had they not in most cases been essential to the grammatical structure of the sentences. The result of all this is that the reader has not the whole of the passage before him, as he would wish to have it.

This book however is not intended to supersede the ordinary editions of the Gospels, but to precede and accompany them. It aims at setting forth the materials from which the Gospels were constructed. So important is it from the point of view of scientific study to isolate the several sources, strip them of extrinsic matter and examine them, as far as possible, in their naked simplicity, that all mixture has been carefully avoided. If the general effect upon the student is bewilderment at the multitude of fragments and their lack of orderly arrangement, a great lesson will have been learned. He will realise something of the state of things which existed before our Gospels were evolved.

5. Why this Book is not a Harmony.

A wider class of readers is likely to be disappointed that this book contains no attempt to construct a harmony, that is, to arrange the recorded events of our Lord's earthly life according to the chronological order. I have long regarded it an historical blunder to do so. We do not suppose that Xenophon's Recollections of Socrates are arranged in chronological order: why should we assume that what Justin Martyr calls the Apostles' Recollections should be so? There is an *a priori* probability that they are not. The hundred and thirty-four fragments of my fourth division are not likely to have found their proper places in every case.

Again no one maintains that S. Matthew's Gospel is in chronological order. It was therefore possible for an Evangelist, who was no whit behind the others in spiritual gifts, to construct his Gospel on some other plan. It is often assumed that S. Luke when he promised to write "in order" meant chronological order, but there is no proof of that. He of all the Evangelists had the fewest opportunities of discovering the true sequence of events and his Gospel will least bear scrutiny in this particular[1].

[1] The central third of S. Luke's Gospel (ix. 51—xviii. 14) contains many sections which appear from internal evidence to belong to an early period of our Lord's Ministry.

Digitized by Google

It has been proved that whatever agreement in order there is in the Synoptists is due to following S. Mark's order. The fundamental question therefore is: Did S. Mark observe any strict chronology? Papias assures us that he did not, but that his sections were arranged for the convenience of teaching, and not according to the occurrence of the events (Eusebius, *H. E.* 3. 39. 15). The force of these words has generally been explained away, but I accept them in their full meaning, for they are not merely probable in themselves but they remove some serious historical difficulties. S. Mark's arrangement appears to me sometimes to correspond to subject-matter as in the group of objections (ii. 1—iii. 6), of parables (iv. 1—34), of questions (xi. 27—xii. 37), sometimes to follow the date of composition, the latest sections (vi. 45—viii. 26) being grouped together, sometimes to be topographical rather than chronological. He has a Galilean period and a Jerusalem period. Although it is admitted that our Lord must have visited the holy city several times during His ministry (Matt. xxiii. 37 = Luke xiii. 34), the Synoptists do not bring Him there until the Passion, crowding into one brief fortnight events which, I maintain, must be spread over several visits and a much longer period. S. Luke goes beyond this. He has put into three weeks[1] the events described in fifteen chapters, leaving less than six chapters for the rest of our Lord's Ministry. Since therefore the Synoptists are confessedly unchronological in fundamental matters, we gain little by assuming that they follow chronology in less important particulars. It is far more probable that they do not[2]. I have shown elsewhere that some historical difficulties of the first order vanish on this view[3]. The student who frankly accepts it will not only, I believe, understand the Gospels better, but will be spared much anxious labour which can be more profitably spent on other departments of the study. The Evangelists did not write histories but Gospels. They did not spend their energy in recovering dates and names of persons or places[4], but in collecting facts and utterances.

6. On Variations of Order in the Gospels.

In support of these conclusions we proceed to compare those sections which are common to three or two Gospels and to set forth the extent of agreement or disagreement in respect of order which they display.

Table of Variations of Order in the First Division.

	S. Matthew	S. Mark	S. Luke
1. Of words within a line	206	31	103
2. Of lines within a section	35	5	27
3. Of sections within a Gospel	22	0	24

1. We must not assume that in the thirty-one lines in which SS. Matthew and Luke are agreed against S. Mark they always preserve the original order of

[1] Harmonists have assumed a Peræan ministry and assigned to it weeks or months in order to lessen this difficulty. Our Lord passed through Peræa many times, but it is not likely that He stayed there long. When there, He was always journeying to or from Jerusalem. Luke xiii. 31 was probably spoken in Galilee.

[2] To the same effect the Rev. Professor Sanday, of Oxford, has recently written "....., the simple fact being that the Synoptic Gospels are only a series of incidents loosely strung together, with no chronology at all worthy of the name." 'The Expositor,' series iv., volume v., page 16.

[3] Four articles on the Date of the Crucifixion published in the 'Biblical World,' Chicago, July—October, 1893.

[4] S. Luke has supplied us by private research with some dates (ii. 2, iii. 1, 2) and some names (xxii. 8, xxiv. 10) which were not in his authorities, but more frequently S. Mark's proper names have been lost during oral transmission before they reached him (Luke ix. 18 § 54, xviii. 35 § 73 &c.).

Digitized by Google

the words. In many of these cases S. Mark's order is slightly unusual, and as the tendency of changes is to substitute the commonplace for the peculiar, S. Mark is no doubt often original.

2. In § 93 a really important inversion of order occurs. S. Luke, I think, must be following a local Eucharistic use according to which the Cup was administered before the Bread. So also he gives the Western edition of the Lord's Prayer.

3. The transposition of sections is at first sight most perplexing and unaccountable. The following classification however will explain most of the difficulties and extract a lesson from them.

S. Luke's peculiarities in arranging sections may be classed under four heads. (1) We must eliminate certain sections which, though more or less parallel to sections in S. Mark, were nevertheless obtained by S. Luke from some other source. These are §§ 7, 25 + 26 + 51, 39, 43, 82, 89. They never follow S. Mark's order. (2) We must next eliminate certain scraps, which though ultimately derived from S. Mark belong to sections which were no part of S. Mark's Gospel at the time when that Gospel was carried Westwards. These scraps will be found under §§ 27, 34, 51, 52, 64, 65, 66, 72. S. Luke has put them in an order which is widely different from S. Mark's. (3) In the case of doublets of course one out of each pair must necessarily be out of order. This fact will account for the variations in §§ 31, 32, 41, 56, 61, 84, 87 B, 87 C. (4) After eliminating all these we have only two cases left of true displacement, viz. §§ 22 and 28. The former of these is not a real section, for it contains no utterance or deed of Christ to make it such, but it is a summary, from which S. Luke has borrowed a few words to form a preface to the Sermon on the Mount, precisely as S. Matthew has borrowed Mark i. 22 to form its conclusion. Therefore § 28 alone remains which S. Luke has put after the Parable of the Sower instead of before it, apparently to provide the necessary crowd.

We conclude therefore that with one slight exception S. Luke invariably followed S. Mark's order as long as he was using S. Mark as his source. But whenever he obtained Marcan sections indirectly, he arranged them to the best of his ability, and very seldom did his arrangement coincide with S. Mark's. He had not the means to make it do so.

S. Matthew's variations may be classed under three heads. (1) In §§ 8, 31, 32, 63, 65, 77, 87 B will be found scraps which, though parallel to S. Mark, were also contained in the *Logia* and were taken by S. Matthew from them. These always differ from S. Mark's order and setting. (2) In §§ 25, 32, 40, 51, 56, 64, 66 doublets occur, and one of each pair is necessarily out of place. (3) S. Matthew has transposed a single verse from § 82 to § 83 and two verses in § 75, for literary reasons. The two sections 13 and 23 are slightly misplaced. But a highly important group of sections, numbered 36, 37, 38, 40, 41, though retaining S. Mark's order with respect to each other, are put very much later in the book than S. Mark had placed them. The reason for this remarkable misplacement is not clear, and we must admit that S. Matthew is a little less scrupulous in preserving S. Mark's order than is S. Luke.

If S. Luke was so faithful to S. Mark's order in the First Division, we should expect him to be equally faithful to S. Matthew's order in the Second. But that is not the case. Except in §§ 104, 105 and 108 where they both had some hints from S. Mark to guide them, these two Evangelists never place these discourses in the same context. I infer that S. Luke possessed neither S. Matthew's Gospel, nor a complete edition of the *Logia*. This inference is confirmed by the

Digitized by Google

number of scraps (see page 101) which he gives us of sections which, I hold, never reached him in their entirety. The transposition of clauses is more frequent and striking in the second division than in the first, but the variations of order of words within a line somewhat less. I hold it to be quite certain that none of the Synoptists was acquainted with the written Gospel of his fellows.

It is often assumed that although there are numerous discrepancies respecting the order of matter which is common to three or two Evangelists, matter which is found in one Evangelist only is always in its true chronological place. After the foregoing inquiry the reader scarcely needs warning against that assumption.

S. Luke's order deserves study. Chapters i., ii., dealing with preliminary matters, necessarily stand first, and paragraphs which touch the Passion or the Resurrection necessarily stand last. We may divide the book into four parts (1) i. ii. (2) iii.—ix. 50. (3) ix. 51—xviii. 14. (4) xviii. 15—xxiv. In the second and fourth of these divisions S. Mark appears to me to be the only guide. In the third S. Luke seems to have no guide at all but arranges his materials according to convenience or literary fitness. Professor Bernhard Weiss has done something to recover the true chronology of these sections, but in my opinion we have not sufficient information to do so thoroughly.

7. An Application of the Comparative Method.

As an example of the important results to be obtained by these methods let the reader consider the following.

If we had S. Matthew's Gospel only we should have felt sure (1) that the sacrament of Baptism was not instituted by our Lord until after the Resurrection, (2) that it was always administered in the Name of the Father and of the Son and of the Holy Ghost (Matt. xxviii. 19). But we learn from S. John that it was practised by the Apostles under our Lord's direction from near the commencement of His ministry (John iii. 22, iv. 1), and we gather from the Acts of the Apostles and from S. Paul that neophytes in the Western Church were baptised into the Name of Jesus[1].

So with the other great Sacrament which our Lord instituted and enjoined. If we had the Synoptists alone, we should have felt sure (1) that it originated, as S. Paul says, on the same night on which our Lord was betrayed, (2) that it formed the conclusion of the Paschal meal. But it is clear from S. John[2] that the Last Supper was not the Paschal feast, and on close examination even the Synoptists give plain indications that it was not[3]. S. Paul calls Christ "our Passover" (1 Cor. v. 7), which is the more intelligible if He was offered for us, as S. John teaches, at the very time at which the Paschal lambs were slain. And S. John in his sixth chapter represents our Lord as using Eucharistic language which would have been absolutely without meaning, if the Eucharist had not been already in common use.

S. John in doing this is incidentally confirmed by S. Luke. The two disciples journeying to Emmaus recognised our Lord in the Breaking of Bread (Luke xxiv. 30, 35). They had not been present at the Last Supper. The rite,

[1] See the examples collected on page 99. They are too numerous and decisive to be explained away, although, as Dr Resch has shown, as soon as S. Matthew's Gospel was received in the West, the local use rapidly vanished: an interesting proof of the early date at which our four Gospels were acknowledged.

[2] See the passages collected on page 85.

[3] See the Bishop of Durham's 'Introduction to the Study of the Gospels,' page 343.

Digitized by Google

if it was really then instituted for the first time, would have had no significance for them. But if Christ habitually broke bread with a sacramental meaning, their recognition of Him is explained. Then too the feeding of the multitude was something more than the supply of a bodily need, and the discourse which followed it becomes as natural as it has hitherto been an insoluble enigma.

If I am right in this supposition, we can have little doubt about the occasion on which the Bread was broken for the first time. It must have been at that first Passover which our Lord ate with His disciples in Jerusalem near the commencement of His ministry. S. Mark, from the limitations which he has so strangely placed upon himself, was constrained to blend these two Suppers into one. His doing so is startling, but not more so than his whole system of arrangement. And where he leads, the other Synoptists follow. That the Eucharist was instituted with additional solemnity and some new wording on the occasion of the Last Supper we may well believe[1] and yet be thankful, as the numerous attempts to explain the discrepancy between S. John and the Synoptists respecting the day of the month are one by one discredited, to have something new to fall back upon.

8. Some Arguments in behalf of the Oral Hypothesis.

The main objections which have been brought against the oral hypothesis are two; first, that oral tradition could not have preserved so many minute details; secondly, that it could not have handed down the narratives in the same order. But surely, if oral teaching consisted, as we know it to have done[2], in systematically learning the passages by heart and retaining them by very frequent repetition, the teachers at any rate would become proficient enough to account for all[3] the agreements which we actually find in the Synoptists. And in mnemonics order is a matter of the first moment. Without it no one can master a long passage[4], still less a collection of passages. Such variations as exist in the Gospels, both in wording and order, may have arisen partly in transmission from teacher to teacher before the lesson was perfected, partly from a desire to adapt the narratives to a new audience, but chiefly by involuntary and unconscious mental action carried on during many years.

The positive arguments for the oral hypothesis appear to me to be very strong. First there comes the practical impossibility that a man in copying from a document should have introduced the multitudinous variations in wording which meet us everywhere in SS. Matthew and Luke and are so frequent even in S. Mark as to compel us to believe that, if documents were used at all, not our S. Mark but a more ancient treatise was the basis of the common matter in the three Synoptists. The human mind does not possess sufficient versatility to produce these variations at sight, though they would naturally and spontaneously be produced during forty years of oral transmission. There are many duplicate passages in the Old Testament, particularly in the books of Chronicles, but though they present the usual number of dialectical, clerical and 'tendency' changes, increased by the various readings which accumulate during centuries, they present nothing like the "attrition" which almost everywhere meets us in the first division of the Gospels and in about half the sections of

[1] For example the words "Do this in remembrance of Me," which S. Paul alone records, may have been new then.

[2] See an article in the 'Thinker,' vol. vii., page 102, on 'The Synoptic Problem.'

[3] The preservation of such forms as ἀπεκατεστάθη is due rather to the fourth century scribes.

[4] The theory that SS. Matthew and Luke in the wording of their Gospels followed local oral tradition which had slowly moulded the narratives into their present form, but that they possessed a copy of S. Mark's Gospel and used it to settle questions of order, seems to me to be as unnecessary as it is improbable. It ignores also the stupendous difficulty of S. Luke's omissions.

Digitized by Google

the second division. No reason has been given why one Evangelist should have bestowed this worse than useless labour on copying a document which he ought to have reverenced: that two Evangelists, working independently, should have done so is still more incredible. Most of the changes are quite immaterial.

Again, though the larger variations in order may perhaps be explicable on either hypothesis, what shall we say of those 340 variations in the order of words within a line? In hardly a single case do they improve the sense, the syntax or the rhythm. Their effect on all these is almost infinitesimal. Yet the labour to a copyist of deliberately making them would be enormous and the reward for it less than nothing. Those who were only acquainted with one Gospel would be unconscious of it; those who were familiar with two would be irritated by it.

Again, if documents were used, it ought to be perfectly easy to define how many they were, how much they contained, in what language they were written and in what order they arranged their paragraphs. Those who have examined the attempts to do this will hardly deny that nothing satisfactory has as yet appeared[1].

And how are we to account for the loss of these supposed documents? They must have been very widely circulated, if three Evangelists, living in distant countries, each possessed a copy. Yet they have left no trace behind. I think better of the early Christians than to believe that they would have allowed these priceless records to perish.

Proper names inevitably disappear from oral tradition. Where the names are 'barbarous' and the persons and places are unknown, the most conscientious teacher will not press them on the memory of his pupils. But in copying from a book every author would preserve the proper names which give colour and vindication to the narrative. The argument from the loss from SS. Matthew and Luke of S. Mark's Proper names is cumulative and will only be appreciated by those who follow it in detail, but the climax is reached in two cases. Let any one look at S. Luke ix. 18 § 54 or xviii. 35 § 73 and then say whether S. Luke had a copy of S. Mark within reach when he wrote those verses[2].

A new and convincing argument comes from a consideration of the 'doublets,' which, when they are not conscious repetitions like the refrains, arise, it is held, from the same event being recorded in two sources and taken by the Evangelist from both. A good example of this will be seen in § 51 where S. Matthew has drawn one account from the first division in common with S. Mark and another account or doublet from the second division in common with S. Luke. Now almost every Gospel section enshrines some saying of our Lord which forms its centre and reason for existence. The saying in this instance is given in one form by S. Mark, in another by S. Luke. S. Matthew has used S. Luke's form *in both cases* with some characteristic changes of his own. Did S. Matthew suppose the incident to be the same? Then why did he record it twice? Did he suppose that there were two incidents? Then why did he not preserve the two distinct sayings? He has given the surrounding narrative correctly, but on the documentary hypothesis we are bound to suppose that when he came to the central saying, he turned back his own pages and copied himself. Nor does this case stand alone. Both in S. Matthew and in S. Luke doublets are usually assimilated[3]. How could this happen, if the Evangelists

[1] See 'The Critical Review,' vol. iii., p. 231, and 'The Expository Times,' vol. iv., p. 153, 275.

[2] See an article in the 'Expositor,' series iv., volume ix., page 173, 'On the Proper Names in S. Mark,' and an article in the 'Thinker,' vol. vi., page 519, on 'S. Luke the historian of the Church.'

[3] So Matt. xv. 36—38 has been assimilated to Matt. xiv. 19—21.

Digitized by Google

were copying from different documents? How could it fail to happen if they daily recited their own records?

It is one of the strongest arguments for the oral hypothesis, that the Gospels of SS. Matthew and Luke, though composed of such diverse and fragmentary materials and presenting so many variations in order and wording, have been so thoroughly welded together, that, if we had no other Gospels to compare them with, we should never have suspected that they were not homogeneous compositions. Frequent repetition would most easily and most surely effect this amalgamation. S. Luke (i. 1—4) testifies to the existence of certain inchoate written narratives at the date at which he wrote, but he clearly implies that he made no use of them and that their writers like himself derived their information from oral tradition (*παράδοσις*, cf. *παρέδοσαν*). Compare Heb. ii. 3, Gal. vi. 6, Acts xviii. 25.

9. Detailed Explanations.

By very kind permission I have been able to use the Westcott and Hort text, which is indispensable to the historical critic. I have omitted the words which the editors enclose in double brackets. Of these Luke xxii. 19^{b}, 20 and Mark xvi. 9—20 would have caused me serious difficulty. Of the alternative readings which they give only two are of great importance to me. It would much simplify matters if I could omit Matt. xxi. 44, and Luke xxii. 62, which they merely mark as doubtful. In other places I have only twice (John vi. 4, Mark i. 1) taken notice of their variations, lest I should confuse the reader with too many symbols. I assume that he will have their text in its completeness at hand. I have altered the punctuation of Mark viii. 21 and Luke vii. 47.

I have given quotations from the LXX. in the hope of exciting interest in an important subject.

I have also collected the more obvious references to the words and works of Christ which are scattered over the pages of the Epistles and the Apocalypse. These are extremely important, because most of them are generally admitted to be of much earlier date than our written Gospels. I have also given references to the Acts of the Apostles, because, though committed to writing at a later date than the Synoptic Gospels, many parts of it appear to rest upon early (oral) teaching. The reader will notice how abundant are the allusions to the Crucifixion and the Resurrection, how scanty the allusions to the earlier ministry. Nothing is more striking than the historical testimony to the main truths upon which our most holy faith is based.

Minute study of the Gospels undoubtedly modifies and corrects some opinions respecting them, but it contributes largely to their right understanding and their proper defence. Indeed if the views which are advocated in this book and in its companion volume, which may serve as an introduction to it, are at all correct, it is clear that the chapter on 'The Gospels' in even our latest works on Christian Apologetics needs to be rewritten from beginning to end. If the argument for their historical trustworthiness is in some respects weakened, it is in all important particulars very much stronger than the advocates have made out. Of their true inspiration, of which I am profoundly convinced, I have spoken at length elsewhere.

I have the pleasure of thanking the Rev. Canon Stanton, Ely Professor of Divinity in the University of Cambridge, for kindly reading the proof sheets and offering some valuable suggestions and corrections.

Digitized by Google

TABLE OF CONTENTS.

FIRST DIVISION.

		S. Matthew	S. Mark	S. Luke	S. John
1.	Title page		i. 1		
2.	The Baptist's Mission	iii. 1—6	i. 2—6	iii. 1[a], 2[b]—4	i. 6, 23
3.	The Baptist's Preaching	iii. 7[b], 11	i. 7, 8	iii. 16	i. 26, 27
4.	John baptizes our Lord	iii. 13, 16, 17	i. 9—11	iii. 21, 22	i. 32
5.	The Temptation	iv. 1, 2, 11[b]	i. 12, 13	iv. 1, 2[a]	
6.	Our Lord begins to teach	iv. 12, 17	i. 14, 15	iv. 14, 15	iii. 24
7.	The calling of SS. Simon, Andrew, James and John	iv. 18—22	i. 16—20	v. 1—3[a], 10, 11	i. 40—42
8.	Our Lord in the Synagogue at Capernaum	iv. 13; vii. 28[b], 29	i. 21, 22	iv. 31, 32	
9.	The Demoniac in the Synagogue at Capernaum		i. 23—28	iv. 33—37	
10.	S. Peter's Wife's Mother healed of a Fever	viii. 14, 15	i. 29—31	iv. 38, 39	
11.	Healing the Sick and casting out Demons	viii. 16	i. 32—34	iv. 40, 41	
12.	Retirement, Prayer and fresh Activity		i. 35—39	iv. 42—44	
13.	The Cleansing of a Leper	viii. 2—4	i. 40—45	v. 12—16	
14.	The Healing of the Paralytic at Capernaum	ix. 1—8	ii. 1—12	v. 17—26	
15.	The Call of Levi (Matthew) the Tax-gatherer	ix. 9	ii. 13, 14	v. 27, 28	
16.	Eating with Tax-gatherers and Sinners	ix. 10—12, 13[b]	ii. 15—17	v. 29—32	
17.	The Sons of the Bridechamber cannot fast	ix. 14, 15	ii. 18—20	v. 33—35	
18.	The New Cloth and the Old Garment	ix. 16	ii. 21	v. 36	
19.	The New Wine in the Old Wine-skins	ix. 17	ii. 22	v. 37, 38	
20.	Lord of the Sabbath	xii. 1—4, 8	ii. 23—28	vi. 1—5	
21.	The Paralytic healed on the Sabbath-day	xii. 9, 10, 13, 14	iii. 1—6	vi. 6—11	
22.	Popularity	xii. 15, 16	iii. 7—12	vi. 17—19	
23.	The Appointment of the Twelve	x. 1—4	iii. 13—19[a]	vi. 12—16	
24.	"He is mad"		iii. 19[b]—21		
25.	"He hath Beelzebub"	ix. 32—34; xii. 22—26	iii. 22—26	xi. 14, 15, 17, 18	
26.	The Strong Man armed keeping his House	xii. 29	iii. 27	xi. 21, 22	
27.	Blasphemy against the Holy Spirit	xii. 31, 32[b]	iii. 28—30	xii. 10[b]	
28.	"Who is my Mother and who are my Brethren?"	xii. 46—50	iii. 31—35	viii. 19—21	
29.	The Parable of the Sower	xiii. 1—9	iv. 1—9	viii. 4—8	
30.	The Interpretation of the Parable of the Sower	xiii. 10, 11, 13, 15[b], 18—23	iv. 10—20	viii. 9—15	
31.	The Lamp to the Lampstand	v. 15; x. 26	iv. 21—23	viii. 16, 17; xi. 33; xii. 2	
32.	"With what Measure ye mete it shall be measured to you again"	vii. 2[b]; xiii. 12; xxv. 29	iv. 24, 25	viii. 18; vi. 38[b]; xix. 26[b]	
33.	The Parable of the Seed growing secretly		iv. 26—29		
34.	The Parable of the Grain of Mustard Seed	xiii. 31, 32	iv. 30—32	xiii. 18, 19	
35.	"Nothing without a Parable"	xiii. 34	iv. 33, 34		
36.	The Stilling of the Storm	viii. 18, 23—27	iv. 35—41	viii. 22—25	
37.	The Gerasene Demoniac	viii. 28—34	v. 1—20	viii. 26—29	
38.	The Raising of Jairus's Daughter and the Healing of the Woman with the Issue of Blood	ix. 18—26	v. 21—43	viii. 40—56	
39.	A Visit to Nazareth	xiii. 53—58	vi. 1—6[a]	iv. 16, 22, 24	iv. 44
40.	The Mission of the Twelve	ix. 35; iv. 23; x. 1	vi. 6[b], 7	ix. 1, 2	
41.	The Charge to the Twelve	x. 5[a], 9, 10[a], 11, 14	vi. 8—13	ix. 3—6; x. 4[a], 5[a], 8[a], 10, 11	
42.	Herod's Opinion about our Lord	xiv. 1, 2	vi. 14—16	ix. 7—9	
43.	The Death of John the Baptist	xiv. 3—12[a]	vi. 17—29	[iii. 19, 20]	
44.	The Feeding of the Five Thousand	xiv. 12[b]—21	vi. 30—44	ix. 10—17	vi. 1—13

Digitized by Google

		S. Matthew	S. Mark	S. Luke	S. John
45.	The Walking on the Sea	xiv. 22—27, 32, 33	vi. 45—52		vi. 16—21
46.	The Landing at Gennesaret	xiv. 34—36	vi. 53—56		
47.	Eating with Unwashed Hands	xv. 1—11, 15—20	vii. 1—23		
48.	The Healing of the Syrophenician Woman's Daughter	xv. 21, 22, 26—28	vii. 24—30		
49.	The Healing of the Deaf Man who had an Impediment in his Speech	[xv. 29[a]]	vii. 31—37		
50.	The Feeding of the Four Thousand	xv. 32—39	viii. 1—10		
51.	A Sign from Heaven demanded and refused	xvi. 1, 2[a], 4, 5[b]; xii. 38, 39	viii. 11—13	xi. 16, 29	
52.	The Leaven of the Pharisees	xvi. 5—12	viii. 14—21	xii. 1[b]	
53.	The Blind Man of Bethsaida		viii. 22—26		
54.	S. Peter's Confession of Christ	xvi. 13—16, 20	viii. 27—30	ix. 18—21	[vi. 67—69]
55.	First Prediction of the Passion	xvi. 21—23	viii. 31—33	ix. 22; xvii. 25	
56.	Self-renunciation	xvi. 24—28; x. 39, 32, 33	viii. 34—ix. 1	ix. 23—27; xvii. 33; xii. 8, 9	
57.	The Transfiguration	xvii. 1—8	ix. 2—8	ix. 28—30, 33[b]—36[a]	
58.	The Descent from the Mount of Transfiguration	xvii. 9—13	ix. 9—13	ix. 36[b]	
59.	The Healing of the Demoniac Boy	xvii. 14—20	ix. 14—29	ix. 37—43[a]	
60.	Second Prediction of the Passion	xvii. 22, 23	ix. 30—32	ix. 43[b]—45	
61.	The Dispute about Precedence	xviii. 1, 2[a], 5; x. 40	ix. 33—37	ix. 46—48; xxii. 24; x. 16	
62.	The Stranger who exorcised in the Name of Jesus		ix. 38—40	ix. 49, 50	
63.	The Cup of Cold Water in the Name of a Disciple	x. 42	ix. 41		
64.	Of causing Scandals	xviii. 6, 8, 9; v. 30, 29	ix. 42—49	xvii. 2	
65.	Salt is good	v. 13	ix. 50	xiv. 34	
66.	On the Question of Divorce	xix. 1—9; v. 31, 32	x. 1—12	xvi. 18[a]	
67.	Blessing little Children	xix. 13—15	x. 13—16	xviii. 15—17	
68.	"Why callest thou Me good?"	xix. 16—22	x. 17—22	xviii. 18—23	
69.	The Camel and the Needle's Eye	xix. 23—26	x. 23—27	xviii. 24—27	
70.	The Rewards of Discipleship	xix. 27, 28[a], 29, 30	x. 28—31	xviii. 28—30	
71.	Third Prediction of the Passion	xx. 17—19	x. 32—34	xviii. 31—34	
72.	The ambitious Request	xx. 20—28	x. 35—45	xii. 50; xxii. 25, 26, 27[b]	
73.	The Healing of the Blind Man Bartimæus	xx. 29—34	x. 46—52	xviii. 35—43	
74.	The Triumphal Entry into Jerusalem	xxi. 1—3, 6—10	xi. 1—11	xix. 29—38	xii. 12—14[a]
75.	The Sight of the Barren Fig-tree	xxi. 18, 19[a]	xi. 12—14		
76.	The Cleansing of the Temple	xxi. 12, 13, 15, 17	xi. 15—19	xix. 45—48	ii. 13—16
77.	The Fig-tree withered	xxi. 19[b]—22; vi. 14, 15	xi. 20—25		
78.	The Question about John's Baptism	xxi. 23—27	xi. 27—33	xx. 1—8	
79.	The Parable of the Vinedressers slaying the Heir	xxi. 33—42, 44—46	xii. 1—12	xx. 9—19	
80.	The Question put by the Pharisees	xxii. 15—22	xii. 13—17	xx. 20—26	
81.	The Question put by the Sadducees	xxii. 23—33	xii. 18—27	xx. 27—38	
82.	The Question put by the Scribe	xxii. 34—40, 46	xii. 28—34	xx. 39, 40; x. 25—27	
83.	Christ's Question about the Messiah	xxii. 41—45	xii. 35—37[a]	xx. 41—44	
84.	Warning against Pharisaism	xxiii. 1, 2[b], 6, 7[a]	xii. 37[b]—40	xx. 45—47; xi. 43	
85.	The Widow's Mites		xii. 41—44	xxi. 1—4	
86.	Prediction of the Destruction of the Temple	xxiv. 1, 2	xiii. 1, 2	xxi. 5, 6	
87.	Discourse on the Coming of the Son of Man				
	A. The Question of the Four Disciples	xxiv. 3	xiii. 3, 4	xxi. 7	
	B. The preliminary Troubles and how to meet them	xxiv. 4—9, 13, 14; x. 17—22	xiii. 5—13	xxi. 8—19; xii. 11, 12	
	C. The Crisis of Distress and how to meet it	xxiv. 15—25	xiii. 14—23	xxi. 20, 21, 23[a]; xvii. 31, 21, 23	
	D. The Coming of the Son of Man	xxiv. 29—31	xiii. 24—27	xxi. 25[a], 26[b], 27	
	E. The Lesson to be learned from the Fig-tree	xxiv. 32, 33	xiii. 28, 29	xxi. 29—31	
	F. The Time of the Coming unknown: therefore watch	xxiv. 34—36, 42	xiii. 30—37	xxi. 32, 33, 36	
88.	The Jewish Authorities resolve to put our Lord to Death	xxvi. 1—5	xiv. 1, 2	xxii. i, 2	xii. 1
89.	The Anointing of our Lord's Head (Feet) at Bethany	xxvi. 6—13	xiv. 3—9	vii. 36—38, 40	xii. 2—8
90.	Judas covenants to betray our Lord to the Chief Priests	xxvi. 14—16	xiv. 10, 11	xxii. 3—6	xiii. 2[b]

Digitized by Google

		S. Matthew	S. Mark	S. Luke	S. John
91.	Instructions to make ready the Passover	xxvi. 17—19	xiv. 12—16	xxii. 7—13	xiii. 1, 29; xviii. 28; xix. 14, 31
92.	Prediction of the Betrayal	xxvi. 20—24	xiv. 17—21	xxii. 14,21—23	xiii. 21—27[a]
93.	The Eucharist	xxvi. 26—29	xiv. 22—25	xxii. 17—19	[vi. 48—58]
94.	Prediction that S. Peter will deny Him	xxvi. 30—35	xiv. 26—31	xxii. 39,31—34	xiii. 36—38
95.	Gethsemane	xxvi. 36—46	xiv. 32—42	xxii. 40—46	xviii. 1, 2, 11[b]
96.	The Arrest	xxvi. 47—51, 55, 56	xiv. 43—52	xxii. 47—49, 50—53	xviii. 3—11
97.	The Trial	xxvi. 57—68	xiv. 53—65	xxii. 54,55,66—71, 63—65	xviii. 12—16, 18—24; ii. 19
98.	S. Peter's Denials	xxvi. 69—75	xiv. 66—72	xxii. 56—62	xviii. 17, 25—27
99.	Pilate	xxvii. 1, 2, 11—18, 20—23, 26	xv. 1—15	xxiii. 1—3, 18—25	xviii. 28[a], 29, 33, 37[b], 39, 40, 38[b]; xix. 9, 6
100.	Mockery by the Soldiers	xxvii. 27—31[a]	xv. 16—20[a]		xix. 2, 3
101.	The Crucifixion	xxvii. 31[b]—42, 44—51, 54—56	xv. 20[b]—41	xxiii. 26, 33—36, 39, 44—47, 49	xix. 14[a], 16[b]—18, 23, 24, 19, 28—30, 25
102.	The Burial	xxvii. 57—61	xv. 42—47	xxiii. 50—55	xix. 38—42
103.	The Resurrection	xxviii. 1—10, 16—20	xvi. 1—8	xxiii. 56; xxiv. 1—11	xx. 1, 18; iii. 22; iv. 1, 2

SECOND DIVISION.

104.	The Baptist's Preaching	iii. 7—10, 12		iii. 7—9, 17
105.	The Temptation	iv. 2—11[a]		iv. 2[b]—13
106.	The Sermon on the Mount			
	A. The Introduction	v. 1, 2		vi. 17[a], 20[a]
	B. The Beatitudes	v. 3—12		vi. 20[b]—23
	C. Two preliminary Comparisons	v. 13—16	ix. 50[a]; iv. 21	xiv. 34,35; viii. 16; xi. 33
	D. The Laws of the new Kingdom will be stricter than those of Moses	v. 17—20		xvi. 17
	E. Six Illustrations of the higher Morality of the new Kingdom			
	1. Murder	v. 21, 22		
	1. *a.* First corollary: Seek reconciliation before offering sacrifice	v. 23, 24		
	1. *b.* Second corollary: Compound a dispute rather than go to law	v. 25, 26		xii. 57—59
	2. Adultery	v. 27, 28		
	2. *a.* Corollary: If thine eye offend thee pluck it out	v. 29, 30; [xviii. 8, 9]	[ix. 43—47]	
	3. Divorce	v. 31, 32; [xix. 9]	[x. 11]	xvi. 18
	4. Perjury	v. 33—37		
	5. Retaliation	v. 38—42		vi. 29, 30
	6. Hating your enemies	v. 43—48		vi. 27, 28, 32, 33, 35, 36
	F. Beware of Hypocrisy in your various Acts of Righteousness	vi. 1		
	1. In almsgiving	vi. 2—4		
	2. In prayer	vi. 5, 6		
	2. *a.* First corollary: Use not vain repetitions	vi. 7, 8		
	2. *b.* Second corollary: The Lord's Prayer	vi. 9—13		xi. 1—4
	2. *c.* Apology for one of the petitions of the Lord's Prayer	vi. 14, 15	xi. 25	
	3. In fasting	vi. 16—18		
	G. Warnings and Encouragements to seek the higher Life			
	1. Things eternal are lasting	vi. 19—21		xii. 33, 34
	2. Spiritual blindness involves the whole being	vi. 22, 23		xi. 34, 35
	3. It is impossible to divide our allegiance	vi. 24		xvi. 13
	4. Worldly anxiety is folly	vi. 25—34		xii. 22—31

Digitized by Google

		S. Matthew	S. Mark	S. Luke	S. John
106.	The Sermon on the Mount (*continued*)				
	H. Various Rules of Life enforced by Appeals to Self-interest				
	1. Do not be censorious	vii. 1, 2	iv. 24[b]	vi. 37[a], 38[b]	
	1. *a.* Corollary: Reform yourself before you reform others	vii. 3—5		vi. 41, 42	
	2. Do not be sacrilegious	vii. 6			
	3. Persevere in prayer	vii. 7—11		xi. 9—13	
	4. Rule for the treatment of others	vii. 12		vi. 31	
	I. The Danger of Self-delusion				
	1. The narrow gate	vii. 13, 14		xiii. 24	
	2. The false prophets	vii. 15			
	3. The test of sincerity	vii. 16—18; xii. 33—35		vi. 43—45	
	3. *a.* Corollary: The fruitless tree is cut down	vii. 19, 20			
	K. Deeds demanded, not Words	vii. 21—23		vi. 46—xiii. 26, 27	
	L. Concluding Similitude	vii. 24—27		vi. 47—49	
107.	The two (three) Aspirants	viii. 18—22		ix. 57—60	
108.	The Charge to the Twelve (and the Seventy)				
	A. The Harvest plentiful, the Labourers few	ix. 37, 38		x. 2	
	B. Preach and heal	x. 7, 8		ix. 2	
	C. The Workman is worthy of his Food (Wages)	x. 10[b]		x. 7[b]	
	D. Salute the House on entering	x. 12, 13		x. 5, 6	
	E. It will be more tolerable for Sodom than for the Cities which reject you	x. 15		x. 12	
	F. Lambs in the midst of Wolves	x. 16		x. 3	
	G. The Servant not greater than his Lord	x. 24, 25		vi. 40	xiii. 16; xv. 20
	H. What ye hear (say) in secret proclaim (will be proclaimed) on the Housetop	x. 27		xii. 3	
	I. Fear not them that kill the Body	x. 28		xii. 4, 5	
	K. Ye are of more Value than many Sparrows	x. 29—31		xii. 6, 7	
	L. Those who confess Me will be confessed before My Father (before the Angels of God)	x. 32, 33	[viii. 38]	xii. 8,9; [ix. 26]	
	M. I came not to bring Peace upon Earth	x. 34—36		xii. 51—53	
	N. He that loveth Father or Mother more than Me is not worthy of Me	x. 37—39; [xvi. 23]	[viii. 35]	xiv. 25—27; [xvii. 33]	
	O. Those who welcome you (this Child) are really welcoming Me	x. 40	[ix. 37[b]]	ix. 48; [x. 16]	
	P. Those who welcome a Prophet as Prophet will be rewarded	x. 41			
109.	The Message of John the Baptist	xi. 2—6		vii. 18—23	
110.	John the Baptist greater than a Prophet	xi. 7—11	[i. 2[b]]	vii. 24—28	
111.	Men of Violence take the Kingdom of Heaven by Force	xi. 12, 13		xvi. 16	
112.	The Men of this Generation are like Children at Play	xi. 16—19		vii. 31—35	
113.	Woe to Chorazin, Bethsaida and Capernaum	xi. 20—24		x. 13—15	
114.	Things hidden from the Wise are revealed to Babes	xi. 25, 26		x. 21	
115.	All Things are delivered to Me by My Father	xi. 27		x. 22	
116.	Come unto Me all ye that labour	xi. 28—30			
117.	If I by Beelzebul cast out Demons, by whom do your Pupils cast them out?	xii. 27, 28		xi. 19, 20	
118.	He that is not with Me is against Me	xii. 30		xi. 23	
119.	Blasphemy against the Holy Spirit will not be forgiven	xii. 32		xii. 10	
120.	This is an evil Generation				
	A. No sign shall be given it	xii. 38—40	xi. 29, 30		
	B. The men of Nineveh will condemn it	xii. 41	xi. 32		
	C. The Queen of the South will condemn it	xii. 42	xi. 31		
121.	The exorcised Demon returns with seven others	xii. 43—45		xi. 24—26	
122.	Many Prophets desired to see what you are seeing	xiii. 16, 17		x. 23, 24	
123.	The Parable of the Tares in the Field	xiii. 24—30			
124.	The Interpretation of the Parable of the Tares in the Field	xiii. 36—43			
125.	The Parable of the Leaven	xiii. 33		xiii. 20, 21	
126.	The Parable of the Hidden Treasure	xiii. 44			
127.	The Parable of the Pearl of great Price	xiii. 45, 46			
128.	The Parable of the Drawnet	xiii. 47—50			
129.	The Master of the House bringing from his Treasures Things new and old	xiii. 51, 52			
130.	The Parable of the Lost Sheep	xviii. 12—14		xv. 3—7	
131.	The Parable of the Unmerciful Servant	xviii. 23—35			
132.	The Parable of the Discontented Labourers in the Vineyard	xx. 1—16			

Digitized by Google

		S. Matthew	S. Mark	S. Luke	S. John
133.	The Parable of the Two Sons who were bidden to labour in the Vineyard	xxi. 28—32			
134.	The Parable of the Marriage Feast (or Great Dinner)	xxii. 1—14		xiv. 15—24	
135.	Warning against Pharisaism				
	A. Pharisees touch not the Burdens which they lay on others	xxiii. 4		xi. 46[b]	
	B. Pharisees make broad their Phylacteries	xxiii. 5			
	C. Pharisees love to be called Rabbi	xxiii. 6—11; [xx. 26]	[ix. 35]; [x. 43]	xxii. 26	
	D. He that exalts himself will be abased	xxiii. 12		xiv. 11; xviii. 14[b]	
	E. Pharisees lock up Heaven (take away the Key of Knowledge)	xxiii. 14		xi. 52	
	F. Pharisees compass Sea and Land to make one Proselyte	xxiii. 15			
	G. Pharisees use false Casuistry respecting Oaths	xxiii. 16—22			
	H. Pharisees tithe Trifles but neglect weighty Matters	xxiii. 23		xi. 42	
	I. Pharisees strain out the Gnat but swallow the Camel	xxiii. 24			
	K. Pharisees cleanse only the Outside of the Cup	xxiii. 25, 26		xi. 39—41	
	L. Pharisees are like to whitewashed (unwhitewashed) Sepulchres	xxiii. 27, 28		xi. 44	
	M. Pharisees restore the Sepulchres of the Prophets	xxiii. 29—33		xi. 47, 48	
	N. The Blood of the Prophets will be required of this Generation	xxiii. 34—36		xi. 49—51	
	O. Your House is left unto you desolate	xxiii. 37—39		xiii. 34, 35	
136.	Sayings respecting the coming of the Son of Man				
	A. False Prophets will arise	xxiv. 10—12; [xxiv. 24]	[xiii. 22]		
	B. Do not be credulous	xxiv. 26, 27; [xxiv. 23]	[xiii. 21—23]	xvii. 23, 24	
	C. Comparison with the Days of Noah	xxiv. 37—39		xvii. 26, 27, 30	
	D. The one will be taken and the other left	xxiv. 40, 41		xvii. 34, 35	
	E. If the Master of the House had known, he would have kept awake	xxiv. 43, 44		xii. 39, 40	
	F. Happy is the Faithful Servant	xxiv. 45—47		xii. 42—44	
	G. The Punishment of the Unfaithful Servant	xxiv. 48—51		xii. 45, 46	
137.	The Parable of the Ten Virgins	xxv. 1—13			
138.	The Parable of the Talents (Pounds)	xxv. 14—30		xix. 11—28	
139.	The Last Judgment	xxv. 31—46			

THIRD DIVISION.

140.	The Anointing of our Lord's Feet	[xxvi. 6, 7]	[xiv. 3]	vii. 36—50; [v. 20[b], 21]	[xii. 2, 3]
141.	SS. James and John wish to call down Fire to consume a Samaritan Village			ix. 51—56	
142.	The Story of the Good Samaritan	[xxii. 35—39]	[xii. 28—31]	x. 25—37	
143.	Mary and Martha contrasted			x. 38—42	
144.	The Story of the Importunate Friend			xi. 5—8	
145.	The Story of the Rich Fool			xii. 13—21	
146.	Galilæans murdered and the Tower in Siloam falling			xiii. 1—5	
147.	The Parable of the Barren Fig-Tree	[xxi. 18, 19]	[xi. 12—14]	xiii. 6—9	
148.	The Parable of the Lost Sheep	xviii. 12—14		xv. 1—7	
149.	The Parable of the Lost Drachma			xv. 8—10	
150.	The Story of the Prodigal Son			xv. 11—32	
151.	The Parable of the Unjust Steward			xvi. 1—12	
152.	The Story of the Rich Man and Lazarus			xvi. 19—31	
153.	The Ten Lepers and the Thankful Samaritan			xvii. 11—19	
154.	The Parable of the Widow and the Unjust Judge			xviii. 1—8	
155.	The Story of the Pharisee and the Tax-gatherer	[xxiii. 12]		xviii. 9—14; [xiv. 11]	
156.	The Narrative of Zacchæus			xix. 1—10	
157.	The Narrative of the Penitent Thief			xxiii. 39—43	
158.	The Narrative of Two Men journeying to Emmaus			xxiv. 13—35	

Digitized by Google

FOURTH DIVISION.

(1) FRAGMENTS COMMON TO SS. MATTHEW AND LUKE.

		S. Matthew	S. Mark	S. Luke	S. John
159.	The Healing of the Centurion's Servant (or Son?)	viii. 5—10, 13		vii. 1—10	[iv. 46—54]
160.	Cause for Weeping and Gnashing of Teeth	viii. 11, 12		xiii. 28—30	
161.	A Sheep falling into a Pit on the Sabbath	xii. 11, 12		xiv. 5; [xiii. 15]	
162.	Blind Leaders of the Blind	xv. 12—14		vi. 39	
163.	Faith like a Grain of Mustard Seed	xvii. 20; [xxi. 21]	[xi. 22, 23]	xvii. 5, 6	
164.	Woe to him through whom Occasion for Stumbling cometh	xviii. 7		xvii. 1	
165.	If thy Brother sin, how to treat him	xviii. 15, 21, 22		xvii. 3, 4	
166.	Ye shall sit on twelve Thrones, judging the twelve Tribes of Israel	xix. 28[b]		xxii. 28—30	
167.	Where the Carcase is, there the Eagles will gather	xxiv. 28		xvii. 37	
168.	The Death of Judas Iscariot	xxvii. 3—8		Acts i. 18, 19	

(2) FRAGMENTS PECULIAR TO S. MATTHEW. (*a*) HISTORICAL.

169.	The Genealogy	i. 1—17		[iii. 23—38]	
170.	The Betrothal of Mary to Joseph	i. 18—21, 24, 25			
171.	The Wise Men from the East	ii. 1—12			
172.	The Flight into Egypt	ii. 13—15[a]			
173.	The Murder of the Innocents	ii. 16			
174.	The Return to Nazareth	ii. 19—23[a]			
175.	The Fame of our Lord spreads abroad	iv. 24, 25			
176.	Two blind Men healed	ix. 27—31			
177.	The (blind and) dumb Demoniac	ix. 32, 33; xii. 22—24	iii. 22	xi. 14, 15	
178.	Sheep without a Shepherd	ix. 36			
179.	S. Peter walks on the Water	xiv. 28—31			
180.	Many Healings of divers sick Folk	xv. 29[b]—31			
181.	The Coin in the Fish's Mouth	xvii. 24—27			
182.	"Who is this?"	xx. 10, 11			
183.	Blind and Lame healed in the Temple	xxi. 14			ix. 1—7; v. 1—9
184.	Pilate's Wife's Dream	xxvii. 19			
185.	Pilate washes his Hands	xxvii. 24, 25			
186.	The Rocks rent and the Tombs opened	xxvii. 51[b]—53			
187.	The Sealing of the Stone and the Setting of the Watch	xxvii. 62—66			
188.	The Bribing of the Watch	xxviii. 11—15			

(2) FRAGMENTS PECULIAR TO S. MATTHEW. (*b*) SAYINGS.

189.	John the Baptist's Scruple	iii. 14, 15			
190.	"I desire Mercy and not Sacrifice"	ix. 13; xii. 7			
191.	Avoid Gentiles and Samaritans	x. 5[b], 6			
192.	Evangelise Israel only	x. 23			
193.	John the Baptist is Elijah	xi. 14, 15			
194.	The Priests in the Temple profane the Sabbath	xii. 5, 6			
195.	Every idle Word must be accounted for	xii. 36, 37			
196.	A Fulfilment of Prophecy	xiii. 14, 15			
197.	"I was not sent save to the lost Sheep of the House of Israel"	xv. 23—25			
198.	"Upon this Rock will I build My Church"	xvi. 17, 18			
199.	"Whatsoever thou shalt bind on Earth will be bound in Heaven"	xvi. 19; xviii. 18			
200.	The Childlike will inherit the Kingdom	xiii. 3[b], 4			
201.	"Their Angels always behold the Face of My Father"	xviii. 10			
202.	"Tell it to the Assembly"	xviii. 15—17			

Digitized by Google

		S. Matthew	S. Mark	S. Luke	S. John
203.	"If two agree in asking for anything it shall be done"	xviii. 19, 20			
204.	Eunuchs	xix. 10—12			
205.	The Chief Priests object to the Children's Shouts	xxi. 15, 16			
206.	The Kingdom of God will be taken from Israel	xxi. 43			
207.	"On these two Commandments hang all the Law and the Prophets"	xxii. 40			
208.	"The Scribes sit in Moses' Seat"	xxiii. 1—3			
209.	The Sign of the Son of Man in the Sky	xxiv. 30			
210.	Judas asks, "Is it I?"	xxvi. 25			
211.	"Twelve Legions of Angels"	xxvi. 52—54			xviii. 11
212.	"He trusted in God"	xxvii. 43			

(2) FRAGMENTS PECULIAR TO S. MATTHEW. (*c*) FULFILMENTS OF SCRIPTURE.

213.	The Virgin bearing a Son	i. 22, 23			
214.	"Out of Egypt did I call My Son"	ii. 15			
215.	The Voice in Rama	ii. 17, 18			
216.	"He shall be called a Nazarene"	ii. 23			
217.	Light for heathen Galilee	iv. 14—16			
218.	He bare our Sicknesses	viii. 17			
219.	"A bruised Reed will He not break"	xii. 17—21			
220.	"I will open my Mouth in a Parable"	xiii. 35			
221.	"Behold, thy King cometh to thee"	xxi. 4, 5			xii. 15
222.	The thirty Pieces of Silver	xxvii. 9, 10			

(3) FRAGMENTS PECULIAR TO S. LUKE. (*a*) HISTORICAL INCIDENTS.

223.	The miraculous Draught of Fishes			v. 3—9	xxi. 1—14
224.	The ministering Women			viii. 1—3	
225.	Details in the Transfiguration			ix. 31—33[a]	
226.	The Mission of the Seventy			x. 1	
227.	The crooked Woman healed			xiii. 10—17	
228.	The dropsical Man healed			xiv. 1—6	
229.	Malchus's Ear healed			xxii. 51	
230.	"The Lord turned and looked on Peter"			xxii. 61	
231.	The Accusation before Pilate			xxiii. 2	
232.	Pilate and Herod			xxiii. 4—19	
233.	Pilate's Sentence			xxiii. 22[b]—25	
234.	Two Malefactors led with Him			xxiii. 32	
235.	Mockery of the Soldiers			xxiii. 36, 37	
236.	"They smote their Breasts and returned"			xxiii. 48	
237.	Praise of Joseph of Arimathæa			xxiii. 50[b], 51	
238.	The Sepulchre was a new one			xxiii. 53[b]	xix. 41
239.	The Resurrection			xxiii. 56—xxiv. 11	
240.	Separation at Bethany			xxiv. 50—53	

(3) FRAGMENTS PECULIAR TO S. LUKE. (*b*) SAYINGS.

241.	The Baptist's Preaching to the different Classes			iii. 10—14	
242.	"The old Wine is good"			v. 39	
243.	Woe to the rich, the full, &c.			vi. 24—26	
244.	"Do good to them that hate you"			vi. 27[b], 28[a]	
245.	Do not lend hoping to receive back			vi. 34, 35	
246.	"Condemn not and ye will not be condemned"			vi. 37[b], 38[a]	
247.	The third Aspirant			ix. 61, 62	
248.	From the Charge to the Seventy				
	A. Salute no one on the Highway			x. 4[b]	
	B. Accept Hospitality			x. 7—9	
	C. Insults to you are Insults to Me			x. 16	
249.	The Return of the Seventy			x. 17—20	
250.	"Blessed is the Womb that bare Thee"			xi. 27, 28	
251.	The whole Body illuminated			xi. 36	

Digitized by Google

		S. Matthew	S. Mark	S. Luke	S. John
252.	"Fear not, little Flock"			xii. 32, 33[a]	
253.	"Let your Loins be girded and your Lamps burning"			xii. 35—38	
254.	Many Stripes or few according to Position of Trust			xii. 47, 48	
255.	"I came to bring Fire upon Earth"			xii. 49, 50	
256.	"Ye can discern the Face of the Sky"			xii. 54—56	
257.	"Are there few that be saved?"			xiii. 22—25	
258.	"Herod will kill Thee"			xiii. 31—33	
259.	Sit down in the lowest Room			xiv. 7—10	
260.	Do not invite the Rich			xiv. 12—14	
261.	Excuses for declining the Banquet			xiv. 18—20	
262.	"Compel them to come in"			xiv. 23, 24	
263.	"This Man began to build"			xiv. 28—33	
264.	"God knoweth your Hearts"			xvi. 14, 15	
265.	"Unprofitable Servants"			xvii. 7—10	
266.	"The Kingdom of God is within you"			xvii. 20, 21	
267.	"Ye will desire to see one of the Days of the Son of Man"			xvii. 22	
268.	He must first be rejected			xvii. 25	
269.	"As it was in the Days of Lot"			xvii. 28, 29	
270.	"Remember Lot's Wife"			xvii. 32	
271.	"We will not have this Man to reign over us"			xix. 14, 27	
272.	"If these be silent, the Stones will cry out"			xix. 39, 40	
273.	He beheld the City and wept over it			xix. 41—44	
274.	"Whosoever shall fall on this Stone will be broken"			xx. 18	
275.	"Fearful Sights and Signs from Heaven"			xxi. 11[b], 12[a]	
276.	"I will give you a Mouth and Wisdom"			xxi. 14, 15	
277.	"A Hair of your Head shall not perish"			xxi. 18, 19	
278.	"Jerusalem will be trodden down by the Gentiles"			xxi. 20—26	
279.	"Your Redemption draweth nigh"			xxi. 28	
280.	"Beware of Drunkenness and the Cares of Life"			xxi. 34—36	
281.	"With Desire have I desired to eat this Passover"			xxii. 14—16	
282.	The Dispute for Precedence	[xx. 25—27]	[x. 42—44]	xxii. 24—30	
283.	"I have prayed for Thee"			xxii. 31—34	
284.	"Let him that hath no Money sell his Cloak and buy a Sword"			xxii. 35—38	
285.	"Betrayest thou the Son of Man with a Kiss?"			xxii. 48	
286.	"Shall we smite with the Sword?"			xxii. 49	
287.	"This is your Hour"			xxii. 53[b]	
288.	"If I speak, you will not believe Me"			xxii. 67	
289.	"Weep not for Me, but weep for yourselves"			xxiii. 27—31	
290.	"Father, into Thy Hands I commend My Spirit"			xxiii. 46	
291.	"Behold, My Hands and My Feet"			xxiv. 36—49	
292.	"It is happy to be a Giver rather than a Receiver"			Acts xx. 35[b]	

FIFTH DIVISION.

HISTORICAL MATTER PECULIAR TO S. LUKE.

293.	Promise of the Baptist's Birth			i. 5—25	
294.	The Annunciation			i. 26—38	
295.	Mary's Visit to Elizabeth			i. 39—56	
296.	The Baptist's Birth			i. 57—80	
297.	The Birth of our Lord			ii. 1—7	
298.	The Shepherds			ii. 8—20	
299.	The Circumcision			ii. 21	
300.	The Presentation in the Temple			ii. 22—24	
301.	Symeon			ii. 25—35	
302.	Hannah			ii. 36—38	
303.	The Return to Nazareth			ii. 39, 40	
304.	The Conversation with the Doctors			ii. 41—51	
305.	Growth in Wisdom and Stature			ii. 52	
306.	The Genealogy			iii. 23—38	[viii. 57]
307.	The Sermon preached at Nazareth			iv. 16—30	
308.	The Raising of the Widow's Son at Nain			vii. 11—17	

Digitized by Google

SIXTH DIVISION.

EDITORIAL NOTES.

(1) SIXTEEN OF THE EDITORIAL NOTES IN S. MARK.

		S. Matthew	S. Mark	S. Luke	S. John
309.	A fulfilment of Scripture	xi. 10	i. 2[b]	vii. 27	
310.	A date		ii. 26[b]		
311.	A preface		iv. 21[a]		
312.	A preface		iv. 24[a]		
313.	A preface		iv. 26[a]		
314.	A summary		vi. 12, 13		
315.	An historical note		vi. 51[b], 52		
316.	A folk-lore note		vii. 3, 4		
317.	A translation		vii. 11[b]		
318.	An important induction		vii. 19		
319.	An introduction		viii. 1		
320.	A modernised phrase		ix. 41[b]		
321.	A version of the tenth commandment		x. 19[b]		
322.	A translation		xii. 42[b]		
323.	A personal incident		xiv. 51, 52		
324.	A personal recollection		xv. 21[b]		

(2) FOUR OUT OF THE NUMEROUS EDITORIAL NOTES IN S. MATTHEW.

325.	To conclude the Sermon on the Mount	vii. 28[a]			
326.	The descent from the Mount	viii. 1			
327.	Introduction to the charge to the Twelve	x. 5[a]			
328.	To conclude the charge to the Twelve	xi. 1			

(3) TEN OUT OF THE VERY NUMEROUS EDITORIAL NOTES IN S. LUKE.

329.	S. Luke's preface			i. 1—4	
330.	The date of John's baptism			iii. 1, 2[a]	
331.	A quotation continued			iii. 5, 6	
332.	Popular expectation respecting John the Baptist			iii. 15	
333.	John the Baptist's preaching			iii. 18	
334.	The people, but not the Pharisees, glorified God			vii. 29, 30	
335.	Two introductions to discourses			xi. 37—39[a], 45, 46[a]	
336.	Machinations of the Pharisees			xi. 53—xii. 1	
337.	An introduction to discourse			xii. 41	
338.	Bivouacking on the Mount of Olives			xxi. 37, 38	

Digitized by Google

THE SYMBOLS USED.

Words which are enclosed in square brackets are held not to belong to the division in which they are bracketed. Usually they belong to the sixth division, being editorial additions. Variations in language which are nothing more than synonyms are not bracketed, but if there is any real addition to the meaning of the passage, a bracket is used. In the first division I have assumed the priority of S. Mark, which is so fully proved by considerations of order and language that I need not stay to argue for it here. I have therefore only bracketed such words of S. Mark as appear from intrinsic evidence to be editorial notes of his own.

An obelus † points to diversity of order. If SS. Matthew and Luke agree against S. Mark in a question of order, an obelus is placed on the right hand side of the line in S. Mark. But in all cases an obelus, like a bracket, indicates that the Evangelist, in whose margin it stands, is unsupported by the other Synoptists.

Brackets and bracketed numbers on the right hand side of the column point to diversity of order on a larger scale.

Asterisks indicate omissions. When SS. Matthew and Luke agree against S. Mark in inserting any words, asterisks are placed in S. Mark, one for each word absent. It is probable that in most cases S. Mark originally contained the words in question but dropped them in the course of years of oral teaching. Asterisks are seldom used in SS. Matthew and Luke, whose omissions are too numerous to be thus marked, except when they are specially interesting.

Thick type draws attention to words which for various reasons are particularly noteworthy. If SS. Matthew and Luke agree against S. Mark in the choice of a word (except εἶπεν for λέγει) the word in S. Mark stands in thick type, being probably not primitive. In SS. Matthew and Luke thick type is mostly used when a different sense is produced by a variation in wording.

Where there is matter which is common to two or more Evangelists, it is divided into lines and, as far as possible, the parallel lines are ranged alongside each other to facilitate comparison. Unsupported matter is printed in block.

CORRECTIONS.

Page 35 footnote, *for* Mark vi. 5 *read* Mark vi. 45.
Page 49. S. Luke ix. 26, *for* δόξῃ *read* δόξῃ.
Page 54 § 61. *Add to* Matt. x. 40 καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με.
Page 65 § 72. *Add to* Luke xxii. 26, 27.....ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμὶ ὡς ὁ διακονῶν.
Page 125 § 136 C, *for* S. Luke xviii. *read* S. Luke xvii.

Digitized by Google

FIRST DIVISION

BEING S. MARK'S GOSPEL
WITH THE IDENTICAL OR EQUIVALENT PASSAGES
FROM SS. MATTHEW AND LUKE
AND PARALLELS FROM S. JOHN AND OTHER SACRED WRITERS.

---

1. Five sections are peculiar to S. Mark, viz.
   1, 24, 33, 49, 53.

2. Nine sections are omitted by S. Matthew, viz.
   1, 9, 12, 24, 33, 49, 53, 62, 85.

3. Twenty-five sections are omitted by S. Luke, viz.
   1, 24, 27, 33, 35, 39, 43, 45—53, 58, 63, 64, 66, 72, 75, 77, 89, 100.
   (But S. Luke has fragments of sections **27, 39, 43, 51, 52, 58, 64, 66, 72, 89.**)

4. S. John touches twenty-seven sections, viz.
   2—4, 6, 7, 39, 44, 45, 54, 74, 76, 88—103.

Digitized by Google

1. Title-Page.

S. Mark i. 1.

1 [Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ⊤ υἱοῦ θεοῦ.[a]]

2. The Baptist's Mission.

S. Matthew iii. 1—6.

1 [Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις[a]
παρα]γίνεται Ἰωάνης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ
[τῆς Ἰουδαίας[a]] } (3) (4)†
2 λέγων Μετανοεῖτε, [ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν[a, b].]

3 [Οὗτος γάρ ἐστιν] ὁ ῥηθεὶς διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου [λέγοντος] (1)
* c
*
Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ
Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, } (2)
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.[d]
4 [Αὐτὸς] δὲ ὁ Ἰωάνης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου } (10)
καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ,
ἡ δὲ τροφὴ ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.
5 Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν (5)
Ἱεροσόλυμα† (7)
καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία (6)
καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου, (8)
6 καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ† } (9)
ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. κ.τ.λ.

S. Mark i. 2—6.

2 Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἡσαίᾳ τῷ προφήτῃ (1)
[Ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου· [a, c]]
3 Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ
Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, } (2)
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ,[d]
4 ἐγένετο Ἰωάνης ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ (3)
κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. (4)
5 καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν (5)
πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα (6)
καὶ οἱ Ἱεροσολυμεῖται πάντες, (7)
* * * * * * (8)
καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ } (9)
ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
6 καὶ ἦν ὁ Ἰωάνης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου } (10)
καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ,
καὶ ἔσθων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον.

3. The Baptist's Preaching.

S. Matthew iii. 7[b], 11.

7 .... εἶπεν αὐτοῖς κ.τ.λ.
11 ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι [εἰς μετάνοιαν[a]]· (1)
ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, † (2)
οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι[c]. (3)
αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. (4)
κ.τ.λ.

S. Mark i. 7, 8.

7 καὶ ἐκήρυσσεν λέγων
Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, (2)
οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων
8 ἐγὼ * ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι†, (1) αὐτοῦ[e]. (3)
αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς * πνεύματι ἁγίῳ * * †. (4)

4. John baptizes our Lord.

S. Matthew iii. 13, 16, 17.

13 Τότε παραγίνεται [ὁ] Ἰησοῦς
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας
ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάνην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ.†
κ.τ.λ.
16 [βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς[a]] εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος·
καὶ ἰδοὺ ἠνεῴχθησαν οἱ οὐρανοί,
καὶ εἶδεν πνεῦμα [θεοῦ[a]] καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν [ἐρχόμενον[a]] ἐπ' αὐτόν·†
17 καὶ [ἰδοὺ[a]] φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν [λέγουσα[a]]
Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός,
ἐν ᾧ εὐδόκησα[g].

S. Mark i. 9—11.

9 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν Ἰησοῦς
ἀπὸ Ναζαρὲτ[f] τῆς Γαλιλαίας
καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάνου.
10 καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος
εἶδεν **σχιζομένους** τοὺς οὐρανοὺς
καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον **εἰς** αὐτόν·
11 καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν
Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός,
ἐν σοὶ εὐδόκησα[g].

[a] These words are bracketed because they are not derived from the first source.
[b] Doublet borrowed from Matt. iv. 17, *μετανοεῖτε, ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.*
[c] Cf. Matt. xi. 10=Luke vii. 27. *ἰδοὺ* [+*ἐγὼ* Matt.] *ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου* [+*ἔμπροσθέν σου* Matt. Luke]. LXX. Mal. iii. 1, *ἰδοὺ ἐξαποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου* * * * * *καὶ ἐπιβλέψεται* * *ὁδὸν* * *πρὸ προσώπου σου.*
[d] LXX. Is. xl. 3, *φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους τοῦ θεοῦ ἡμῶν.*

Digitized by Google

2. The Baptist's Mission.

S. Luke iii. 1[a], 2[b]—4.

1 [Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ κ.τ.λ.[a]]
2 ἐγένετο [ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ[a]] Ἰωάνην [τὸν Ζαχαρίου υἱὸν[a]] ἐν τῇ ἐρήμῳ. (3)
3 καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου (8)
κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, (4)
4 ὡς γέγραπται ἐν [βίβλῳ λόγων[a]] Ἡσαίου τοῦ προφήτου (1)
* c
*
Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ
Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.[d] κ.τ.λ. } (2)

S. John i. 6, 23.

6 [ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάνης.[a] (3)]

23 ἔφη Ἐγὼ
φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ
Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου[d], } (2)
καθὼς εἶπεν Ἡσαίας ὁ προφήτης. (1)

3. The Baptist's Preaching.

S. Luke iii. 16.

16 ἀπεκρίνατο λέγων [πᾶσιν ὁ Ἰωάνης[a]]
Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· † (1)
ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, (2)
οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ[e]· (3)
αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί[h]. (4)

S. John i. 26, 27.

26 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάνης λέγων
Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· (1)
[μέσος ὑμῶν στήκει ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε,[a]]
27 ὀπίσω μου ἐρχόμενος, (2)
οὗ οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος[e] (3).

4. John baptizes our Lord.

S. Luke iii. 21, 22.

21 Ἐγένετο δὲ [ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν[a]]
καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος [καὶ προσευχομένου[a, i]]
ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανὸν
22 καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα [τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει[a]] ὡς περιστερὰν ἐπ' αὐτόν,
καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι
Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός,
ἐν σοὶ εὐδόκησα[g].

S. John i. 32.

32 [καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάνης λέγων ὅτι[a]]
Τεθέαμαι
τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ,
[καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν[a].]

[e] Acts xiii. 25, ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. Acts xviii. 25, Ἀπολλὼς ..ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάνου: cf. xix. 3, 4, εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπαν Εἰς τὸ Ἰωάνου βάπτισμα. εἶπεν δὲ Παῦλος Ἰωάνης ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. Acts i. 5, Ἰωάνης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε ἁγίῳ: cf. xi. 16.

[f] Nazareth is mentioned as our Lord's home in Matt. ii. 23, Luke i. 26, John i. 45, 46 &c.

[g] Doublet: Matt. xvii. 5[b], οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα. Cf. Mark ix. 7; Luke ix. 35, § 57.

[h] Acts x. 38, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει.

[i] Cf. Luke v. 16, vi. 12, ix. 18, 28, 29, xi. 1.

Digitized by Google

5. THE TEMPTATION[a].

S. Matthew iv. 1, 2, 11[b].

1 Τότε [ὁ Ἰησοῦς] ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύ-
πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. (3) ματος, (1) †
2 καὶ [νηστεύσας] ἡμέρας τεσσεράκοντα (2)
[καὶ νύκτας τεσσεράκοντα ὕστερον ἐπείνασεν. κ.τ.λ.]
11 καὶ [ἰδοὺ] ἄγγελοι [προσῆλθον καὶ] διηκόνουν αὐτῷ. (4)

S. Mark i. 12, 13.

12 Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. (1)
13 καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσεράκοντα ἡμέρας (2)
πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, (3)
καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων,
καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ. (4)

6. OUR LORD BEGINS TO TEACH.

S. Matthew iv. 12, 17.

12 [Ἀκούσας] δὲ ὅτι Ἰωάνης παρεδόθη
ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν[b]. κ.τ.λ.
17 [Ἀπὸ τότε] ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν
Μετανοεῖτε, (2)
ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν[c]. (1)

S. Mark i. 14, 15.

14 Καὶ μετὰ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάνην
ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν[b]
κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ 15 καὶ λέγων ὅτι
Πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· (1)
μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. (2)

7. THE CALLING OF SS. SIMON, ANDREW, JAMES AND JOHN.

S. Matthew iv. 18—22.

18 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας
εἶδεν [δύο ἀδελφούς,] Σίμωνα [τὸν λεγόμενον Πέτρον]
καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,
βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν,
ἦσαν γὰρ ἁλεεῖς·
19 καὶ λέγει αὐτοῖς
Δεῦτε ὀπίσω μου,
καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλεεῖς ἀνθρώπων[d].
20 οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ.
21 Καὶ προβὰς [ἐκεῖθεν] εἶδεν [ἄλλους δύο ἀδελφούς,]
Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου
καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,
ἐν τῷ πλοίῳ [μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν]
καταρτίζοντας τὰ δίκτυα [αὐτῶν],
καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς.
22 οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν †
ἠκολούθησαν αὐτῷ.

S. Mark i. 16—20.

16 Καὶ παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας (1)
εἶδεν Σίμωνα
καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Σίμωνος
ἀμφιβάλλοντας ἐν τῇ θαλάσσῃ,
ἦσαν γὰρ ἁλεεῖς·
17 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
Δεῦτε ὀπίσω μου,
καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλεεῖς ἀνθρώπων[d]. (2)
18 καὶ εὐθὺς ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ.
19 Καὶ προβὰς ὀλίγον εἶδεν
Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου
καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,
καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ
καταρτίζοντας τὰ δίκτυα, (3)
20 καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς.
καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ
μετὰ τῶν μισθωτῶν
ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

8. OUR LORD IN THE SYNAGOGUE AT CAPERNAUM.

S. Matthew iv. 13, vii. 28[b], 29.

13 καὶ [καταλιπὼν τὴν Ναζαρὰ] ἐλθὼν [κατῴκησεν] εἰς
Καφαρναοὺμ
[τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ·]
vii. 28 ...ἐξεπλήσσοντο [οἱ ὄχλοι] ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·
29 ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων
καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς [αὐτῶν].[e]

S. Mark i. 21, 22.

21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναούμ.

Καὶ εὐθὺς τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδίδασκεν.
22 καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ,
ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων
καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

[a] Heb. ii. 18 πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς: iv. 15, ἔχομεν ἀρχιερέα.....πεπειρασμένον . . κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας.
[b] Acts x. 37, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας.
[c] Doublet: Matt. iii. 2, μετανοεῖτε, ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Digitized by Google

5. The Temptation.

S. Luke iv. 1, 2[a].

1 Ιησοῦς δὲ [πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου,]
καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ 2 ἡμέρας τεσσεράκοντα (2)
πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. (3)

6. Our Lord begins to teach.

S. Luke iv. 14, 15.

14 Καὶ * * * * * ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς
[ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος] εἰς τὴν Γαλιλαίαν. †
[καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ.
15 καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος
ὑπὸ πάντων.]

S. John iii. 24.

[οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν Ἰωάνης.]

7. The Calling of SS. Simon, (Andrew[f],) James and John.

S. Luke v. 1—3[a], 10, 11.

1 [Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ καὶ ἀκούειν
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ]
καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, (1)
[2 καὶ εἶδεν πλοῖα δύο ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην,
οἱ δὲ ἁλεεῖς ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες ἔπλυνον τὰ δίκτυα. (3)
3 ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνος, κ.τ.λ.]

10 ...ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον
καὶ Ἰωάνην υἱοὺς Ζεβεδαίου, [οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι.]
καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα Ἰησοῦς
Μὴ φοβοῦ[g]·
ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν[d]. (2)
11 καὶ [καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν] ἀφέντες πάντα
ἠκολούθησαν αὐτῷ.

S. John i. 40—42.

40 [Ἦν Ἀνδρείας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο
τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάνου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ.
41 εὑρίσκει οὗτος πρῶτον τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ
λέγει αὐτῷ Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν (ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Χριστός). 42 ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.]

8. Our Lord in the Synagogue at Capernaum.

S. Luke iv. 31, 32.

31 Καὶ [κατ]ῆλθεν εἰς Καφαρναοὺμ [πόλιν τῆς Γαλιλαίας].

Καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν·
32 καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ,
ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. †

[d] The familiar ἁλεεῖς ἀνθρώπων has not left its mark on New Testament literature, but S. Luke's equivalent is reproduced in 2 Tim. ii. 26, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.
[e] S. Matthew uses these three lines to conclude the Sermon on the Mount.
[f] S. Luke makes no mention of S. Andrew's call.
[g] Cf. Mark v. 36, vi. 50; Matt. x. 28, xiv. 27, xxviii. 5, 10; Luke i. 13, 30, ii. 10, viii. 50, xii. 7, 32.

Digitized by Google

9. The Demoniac in the Synagogue at Capernaum[a].

S. Mark i. 23—28.

23 καὶ εὐθὺς ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν
ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ,
καὶ ἀνέκραξεν 24 λέγων
Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ;
ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς;
οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ.
25 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων
Φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ.
26 καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον
καὶ φωνήσαν φωνῇ μεγάλῃ (1)
ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ.
27 καὶ ἐθαμβήθησαν ἅπαντες,
ὥστε συνζητεῖν αὐτοὺς λέγοντας
Τί ἐστιν τοῦτο; διδαχὴ καινή·
κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει,

καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ.
28 Καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς πανταχοῦ
εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

10. S. Peter's Wife's Mother healed of a Fever.

S. Matthew viii. 14, 15.

14 Καὶ
ἐλθὼν [ὁ Ἰησοῦς] εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου

εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν·

15 καὶ
ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς,
καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός,
καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτῷ.

S. Mark i. 29—31.

29 Καὶ εὐθὺς ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες
ἦλθαν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου
μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάνου.
30 ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα,
καὶ εὐθὺς λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς.
31 καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν
κρατήσας τῆς χειρός·
καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός,
καὶ * * διηκόνει αὐτοῖς.

11. Healing the Sick and casting out Demons.

S. Matthew viii. 16.

16 Ὀψίας δὲ γενομένης
προσήνεγκαν αὐτῷ
δαιμονιζομένους πολλούς· †

καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα [λόγῳ], (2)
καὶ πάντας[b] τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν. (1) †

S. Mark i. 32—34.

32 Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυσεν ὁ ἥλιος,
ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας
καὶ τοὺς δαιμονιζομένους·
33 καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη πρὸς τὴν θύραν.
34 καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, (1)
καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν, (2) †

καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια,
ὅτι ᾔδεισαν αὐτὸν * [i] Χριστὸν εἶναι.

[a] Acts x. 38, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Cf. ii. 22.
[b] Cf. Matt. iv. 24, xii. 15, xiv. 35.
[c] Mark i. 26, cf. v. 7=Luke viii. 28.
[d] Mark iii. 3=Luke vi. 8.
[e] Luke ix. 1.

Digitized by Google

9. The Demoniac in the Synagogue at Capernaum.

S. Luke iv. 33—37.

33 καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν †
ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου,
καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ[c] (1)
34 [Ἔα,] τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ;
ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς;
οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ.
35 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων
Φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ.
καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον [εἰς τὸ μέσον[d]]

ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ [μηδὲν βλάψαν αὐτόν].
36 καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας,
καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες
Τίς ὁ λόγος οὗτος
ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ [καὶ δυνάμει[e]] ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν, †
καὶ ἐξέρχονται;
37 Καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ
εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

10. S. Peter's Wife's Mother healed of a Fever.

S. Luke iv. 38, 39.

38 Ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς
εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος.

πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ [μεγάλῳ],
καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς.

39 καὶ ἐπιστὰς[f] ἐπάνω αὐτῆς [ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ],
καὶ ἀφῆκεν αὐτήν·
[παραχρῆμα[g]] δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

11. Healing the Sick and casting out Demons.

S. Luke iv. 40, 41.

40 Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου
ἅπαντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον } †
αὐτοὺς πρὸς αὐτόν·

ὁ δὲ [ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιτιθεὶς] ἐθεράπευεν αὐτούς.
41 ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν,
[κράζοντα καὶ λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ[h].]
καὶ [ἐπιτιμῶν] οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν,
ὅτι ᾔδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι. †

[f] S. Luke uses the word ἐπέστην 16 times, ἐφεστώς twice; S. Paul uses ἐφίστασθαι twice. Other N.T. writers do not use the word at all.
[g] S. Luke uses the word παραχρῆμα 17 times; elsewhere in the N.T. it is only found in Matt. xxi. 19, 20.
[h] Mark iii. 11. [i] Cf. Mark ix. 41.

Digitized by Google

12. Retirement, Prayer and fresh Activity.

S. Matt. iv. 23 may be an echo of this section but rather resembles an editorial summary. See § 40.

S. Mark i. 35—39.

35 Καὶ πρωὶ ἔννυχα λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθεν
καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον
κἀκεῖ προσηύχετο.
36 καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ,
37 καὶ εὗρον αὐτὸν
καὶ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Πάντες ζητοῦσίν σε.
38 καὶ λέγει αὐτοῖς
Ἄγωμεν ἀλλαχοῦ εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις,
ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω,
εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον.
39 καὶ ἦλθεν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν
εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν
καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων[a].

13. The Cleansing of a Leper.

S. Matthew viii. 2—4.

2 Καὶ ἰδοὺ λεπρὸς προσελθὼν †
προσεκύνει αὐτῷ λέγων
Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι.
3 καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ
λέγων Θέλω, καθαρίσθητι·
καὶ εὐθέως ἐκαθερίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. †
4 καὶ
λέγει αὐτῷ [ὁ Ἰησοῦς]
Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς,
ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ,
καὶ προσένεγκον
[τὸ δῶρον] ὁ προσέταξεν Μωυσῆς[c]
εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

S. Mark i. 40—45.

40 Καὶ * ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς
παρακαλῶν αὐτὸν καὶ γονυπετῶν λέγων αὐτῷ ὅτι
* Ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι.
41 καὶ σπλαγχνισθεὶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἥψατο †
καὶ λέγει αὐτῷ Θέλω, καθαρίσθητι·
42 καὶ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθερίσθη.
43 καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν,
44 καὶ λέγει αὐτῷ
Ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἴπῃς,
ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ
καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου
ἃ προσέταξεν Μωυσῆς[c]
εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
45 ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλὰ ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πάντοθεν.

14. The Healing of the Paralytic at Capernaum.

S. Matthew ix. 1—8.

1 Καὶ [ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασεν,] καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

2 Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν
ἐπὶ κλίνης βεβλημένον,

καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν
εἶπεν τῷ παραλυτικῷ
[Θάρσει,] τέκνον· ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι.
3 Καὶ [ἰδού] τινες τῶν γραμματέων
εἶπαν ἐν ἑαυτοῖς
Οὗτος βλασφημεῖ.

S. Mark ii. 1—12.

1 Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι' ἡμερῶν ἠκούσθη ὅτι ἐν οἴκῳ ἐστίν· 2 καὶ συνήχθησαν πολλοὶ ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον.

3 καὶ * ἔρχονται φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν
* * αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων.

4 καὶ μὴ δυνάμενοι προσενέγκαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβαττον ὅπου ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο.
5 καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν
λέγει τῷ παραλυτικῷ
Τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι.
6 ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι
καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
7 Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ; βλασφημεῖ·

[a] Acts x. 38, Ἰησοῦν.....ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ.
[c] Levit. xiv. 1—32.

Digitized by Google

12. Retirement, Prayer and fresh Activity.

S. Luke iv. 42—44.

42 **Γενομένης δὲ ἡμέρας** ἐξελθὼν
ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον·

καὶ **οἱ ὄχλοι** ἐπεζήτουν αὐτόν,
καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ,
[καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν].
43 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι
Καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν
εὐαγγελίσασθαί με δεῖ [τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ],
ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην.
44 Καὶ ἦν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς
τῆς Ἰουδαίας[b].

13. The Cleansing of a Leper.

S. Luke v. 12—16.

12 [Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων]
καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας·
[ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν] πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων †
Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι.
13 καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ
λέγων Θέλω, καθαρίσθητι·
καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ.
14 καὶ
αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ
μηδενὶ εἰπεῖν,
ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, †
καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου
καθὼς προσέταξεν Μωυσῆς[c]
εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
15 [διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν· 16 αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.]

14. The Healing of the Paralytic at Capernaum.

S. Luke v. 17—26.

17 [Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἰερουσαλήμ· καὶ δύναμις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτόν.]
18 καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος,
[καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι αὐτὸν ἐνώπιον αὐτοῦ].
19 καὶ μὴ εὑρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ.
20 καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν
εἶπεν
Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.
21 καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς [καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες] †
Τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας;

[b] S. Luke alone writes Ἰουδαία when he means "Jewry" or the "country of the Jews," i.e. the whole of Palestine including Galilee: e.g. § 22. He does however use the word in the stricter sense sometimes, e.g. § 14.

Digitized by Google

4 καὶ εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς
τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν
εἶπεν
Ἵνα τί ἐνθυμεῖσθε [πονηρὰ] ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;
5 τί [γάρ] ἐστιν εὐκοπώτερον,
εἰπεῖν Ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι,
ἢ εἰπεῖν Ἔγειρε καὶ περιπάτει;
6 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας—
[τότε] λέγει τῷ παραλυτικῷ Ἔγειρε
ἆρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου †.
7 καὶ ἐγερθεὶς

ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
8 [Ἰδόντες] δὲ οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν
[τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.]

τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς ὁ θεός;
8 καὶ εὐθὺς ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ
ὅτι οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς
λέγει αὐτοῖς
Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;
9 τί ἐστιν εὐκοπώτερον,
εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ Ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι,
ἢ εἰπεῖν Ἔγειρου καὶ ἆρον τὸν κράβαττύν σου καὶ περιπάτει;
10 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἀφιέναι ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς— †
λέγει τῷ παραλυτικῷ 11 Σοὶ λέγω, ἔγειρε
ἆρον τὸν **κράβαττόν** σου καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου.
12 καὶ ἠγέρθη καὶ εὐθὺς ἆρας τὸν κράβαττον

ἐξῆλθεν ἔμπροσθεν πάντων, * * * *
ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν
* * * λέγοντας ὅτι
Οὕτως οὐδέποτε εἴδαμεν.

15. The Call of Levi (Matthew) the Tax-gatherer.

S. Matthew ix. 9.

9 Καὶ παράγων [ὁ Ἰησοῦς] ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον
καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον,
Ματθαῖον λεγόμενον,
καὶ λέγει αὐτῷ Ἀκολούθει μοι·
καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. †

S. Mark ii. 13, 14.

13 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς.
14 Καὶ παράγων εἶδεν Λευὶν τὸν τοῦ Ἁλφαίου
καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον,

καὶ λέγει αὐτῷ Ἀκολούθει μοι.
καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

16. Eating with Tax-gatherers and Sinners.

S. Matthew ix. 10—12, 13b.

10 Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ,
καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ [ἐλθόντες]
συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

11 καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι †

ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει [ὁ διδάσκαλος ὑμῶν];
12 ὁ δὲ ἀκούσας εἶπεν
Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ
ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες.
κ.τ.λ.
13 οὐ [γὰρ] ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.

S. Mark ii. 15—17.

15 Καὶ γίνεται κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ,
καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ
καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
ἦσαν γὰρ πολλοὶ καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ.
16 καὶ οἱ γραμματεῖς τῶν Φαρισαίων ἰδόντες ὅτι
ἐσθίει μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν
ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
Ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει;

17 καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς ὅτι
Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ **ἰσχύοντες** ἰατροῦ
ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες·

οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.

Digitized by Google

τίς δύναται ἁμαρτίας ἀφεῖναι εἰ μὴ μόνος ὁ θεός;
22 ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς
τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν
[ἀποκριθεὶς] εἶπεν πρὸς αὐτούς
Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;
23 τί ἐστιν εὐκοπώτερον,
εἰπεῖν Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, †
ἢ εἰπεῖν Ἔγειρε καὶ περιπάτει;
24 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει †
ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας–
εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ Σοὶ λέγω, ἔγειρε
καὶ ἆρας τὸ κλινίδιόν σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.
25 καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἆρας ἐφ' ὃ κατέ-
κειτο, †
ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ [δοξάζων τὸν θεόν].
26 Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν,
καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι
Εἴδαμεν παράδοξα σήμερον. †

15. The Call of Levi (Matthew) the Tax-gatherer.

S. Luke v. 27, 28.

27 Καὶ [μετὰ ταῦτα] ἐξῆλθεν καὶ ἐθεάσατο [τελώνην] ὀνόματι
καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Λευεὶν

καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀκολούθει μοι.
28 καὶ [καταλιπὼν[a] πάντα] ἀναστὰς ἠκολούθει αὐτῷ.

16. Eating with Tax-gatherers and Sinners.

S. Luke v. 29—32.

29 Καὶ ἐποίησεν δοχὴν [μεγάλην Λευεὶς αὐτῷ] ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ·
καὶ ἦν ὄχλος πολὺς τελωνῶν καὶ ἄλλων
οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. †

30 καὶ [ἐγόγγυζον] οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες
Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε [καὶ πίνετε];

31 καὶ [ἀποκριθεὶς] ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς
Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ
ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες·

32 οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς
[εἰς μετάνοιαν].

[a] Luke v. 11.

Digitized by Google

17. The Sons of the Bridechamber cannot fast.

S. Matthew ix. 14, 15.

14 Τότε **προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάνου** λέγοντες †
Διὰ τί **ἡμεῖς καὶ** οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν,

οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν;
15 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος
πενθεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος; †

ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος,
καὶ τότε νηστεύσουσιν.

S. Mark ii. 18—20.

18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάνου καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύοντες.
καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ
Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάνου καὶ οἱ μαθηταὶ **τῶν** Φαρισαίων
νηστεύουσιν,
οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν;
19 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος
ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστὶν νηστεύειν;
ὅσον χρόνον ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν οὐ δύνανται
νηστεύειν·
20 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος,
καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

18. The New Cloth and the Old Garment.

S. Matthew ix. 16.

16 οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου †
ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ·

αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου,
καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται.

S. Mark ii. 21.

21 οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου **ἐπιράπτει**
ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν·
εἰ δὲ μή,
αἴρει τὸ πλήρωμα ἀπ' αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ,
καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται.

19. The New Wine in the Old Wine-Skins.

S. Matthew ix. 17.

17 οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς·
εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί,
καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπόλλυνται·
ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς,
[καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.]

S. Mark ii. 22.

22 καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς·
εἰ δὲ μή, ῥήξει ὁ οἶνος τοὺς ἀσκούς,
καὶ ὁ οἶνος * ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί. †
ἀλλὰ * οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς.

20. Lord of the Sabbath.

S. Matthew xii. 1—4, 8.

1 [Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ] ἐπορεύθη [ὁ Ἰησοῦς] τοῖς σάββασιν †
διὰ τῶν σπορίμων·
οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ [ἐπείνασαν, καὶ]
ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν.
2 οἱ δὲ Φαρισαῖοι [ἰδόντες] εἶπαν αὐτῷ
Ἰδοὺ [οἱ μαθηταί σου] ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν
σαββάτῳ.
3 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς
Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυεὶδ
ὅτε ἐπείνασεν
καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;
4 πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ

καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγον,
ὃ οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ,
εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; † (1)
κ.τ.λ.

8 κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

S. Mark ii. 23—28.

23 Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν διαπορεύεσθαι
διὰ τῶν σπορίμων,
καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἤρξαντο ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας * *.
24 καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ
Ἴδε τί ποιοῦσιν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; †

25 καὶ λέγει αὐτοῖς
Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυεὶδ
ὅτε χρείαν ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν
αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;
26 πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ
[ἐπὶ **Ἀβιάθαρ** ἀρχιερέως][a]
καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν,
οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοὺς ἱερεῖς, (1)
καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; (2)
27 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς
Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο
καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον·
28 ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου. †

LXX. 1 Sam. xxi. 6, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ Ἀβειμέλεχ ὁ ἱερεὺς τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως.

Digitized by Google

17. The Sons of the Bridechamber cannot fast.

S. Luke v. 33—35.

33 Οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτόν
Οἱ μαθηταὶ Ἰωάνου νηστεύουσιν [πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται,] ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, †
οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν [καὶ πίνουσιν].
34 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς †
Μὴ **δύνασθε** τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος
ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστὶν **ποιῆσαι** νηστεῦσαι;

35 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος } †
τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. }

18. The New Cloth and the Old Garment.

S. Luke v. 36.

36 [Ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς ὅτι]
Οὐδεὶς ἐπίβλημα **ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας** ἐπιβάλλει
ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν·
εἰ δὲ μήγε,
καὶ τὸ καινὸν σχίσει καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ.

19. The New Wine in the Old Wine-Skins.

S. Luke v. 37, 38.

37 καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς·
εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ οἶνος [ὁ νέος] τοὺς ἀσκούς,
καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται·
38 ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον, κ.τ.λ.

20. Lord of the Sabbath.

S. Luke vi. 1—5.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν
διὰ σπορίμων,
καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ } †
καὶ ἤσθιον τοὺς στάχυας, [ψώχοντες ταῖς χερσίν.] }
2 τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπαν
Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν;

3 καὶ [ἀποκριθεὶς] πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ [Ἰησοῦς] †
Οὐδὲ [τοῦτο] ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν Δαυεὶδ
ὅτε ἐπείνασεν
αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;
4 ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ

καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως [λαβὼν] ἔφαγεν
καὶ ἔδωκεν τοῖς μετ' αὐτοῦ, (2)
οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; (1)
5 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς

Κύριός ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Digitized by Google

21. The Paralytic healed on the Sabbath-day.

S. Matthew xii. 9, 10, 13, 14.

9 Καὶ [μεταβὰς ἐκεῖθεν] ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν [αὐτῶν]·
10 καὶ [ἰδοὺ] ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων ξηράν.
καὶ [ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες]
Εἰ [ἔξεστι] τοῖς σάββασιν θεραπεύειν;
ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.
κ.τ.λ.

13 [Τότε] λέγει τῷ ἀνθρώπῳ
Ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα· †
καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη [ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη].
14 Ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι
συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ
ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

S. Mark iii. 1—6.

1 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς * συναγωγήν,
καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα·
2 καὶ παρετήρουν αὐτὸν
εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν,
ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

3 καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν
Ἔγειρε εἰς τὸ μέσον.

4 καὶ λέγει αὐτοῖς
Ἔξεστιν τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι,
ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι;
οἱ δὲ ἐσιώπων.
5 καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς **μετ' ὀργῆς,**
συνλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν[a],
λέγει τῷ ἀνθρώπῳ
Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου·
καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ.
6 Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθὺς μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν
συμβούλιον ἐδίδουν κατ' αὐτοῦ
ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

22. Popularity.

S. Matthew xii. 15, 16.

15 Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν [ἐκεῖθεν].

Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί[b],

καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς **πάντας**[c],

16 καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς
ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν.

S. Mark iii. 7—12.

7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν
πρὸς τὴν θάλασσαν·
καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησεν,
καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας 8 καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων
καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου
καὶ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα,
πλῆθος πολύ, ἀκούοντες ὅσα ποιεῖ ἦλθαν πρὸς αὐτόν.
9 καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ
αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν·
10 πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν,

ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται ὅσοι εἶχον μάστιγας.
11 καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσ-
έπιπτον αὐτῷ καὶ ἔκραζον λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ[d].
12 καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς
ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσιν.

23. The Appointment of the Twelve.

S. Matthew x. 1—4.

1 Καὶ

προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ

S. Mark iii. 13—19[a].

13 Καὶ
ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος

καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός,
καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν.
14 καὶ ἐποίησεν δώδεκα,
οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν[e], (1)
ἵνα ὦσιν μετ' αὐτοῦ καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν

[a] Cf. Rom. xi. 7, 25; Eph. iv. 18; 2 Cor. iii. 14; John xii. 40.
[b] Cf. Matt. iv. 24, 25. [c] Cf. Matt. iv. 24, viii. 16, xiv. 35. [d] Luke iv. 41.

Digitized by Google

21. The Paralytic healed on the Sabbath-day.

S. Luke vi. 6—11.

6 [Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ]
εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν [καὶ διδάσκειν]·
καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ [ἡ δεξιὰ] ἦν ξηρά·
7 παρετηροῦντο δὲ αὐτὸν [οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι]
εἰ [ἐν] τῷ σαββάτῳ θεραπεύει,
ἵνα [εὕρωσιν] κατηγορεῖν αὐτοῦ.
8 [αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν[f],]
εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα †
Ἔγειρε [καὶ στῆθι] εἰς τὸ μέσον·
[καὶ ἀναστὰς ἔστη.]
9 εἶπεν δὲ [ὁ Ἰησοῦς] πρὸς αὐτούς [Ἐπερωτῶ ὑμᾶς,
εἰ] ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι,
ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι;

10 καὶ περιβλεψάμενος [πάντας] αὐτοὺς

εἶπεν αὐτῷ
Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου·
ὁ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ.
11 Αὐτοὶ δὲ [ἐπλήσθησαν ἀνοίας,
καὶ] διελάλουν πρὸς ἀλλήλους
τί ἂν ποιήσαιεν [τῷ Ἰησοῦ]. †

22. Popularity.

S. Luke vi. 17—19.

17 [καὶ **καταβὰς μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ,**] } †
καὶ [ὄχλος πολὺς] μαθητῶν αὐτοῦ,
καὶ πλῆθος πολὺ [τοῦ λαοῦ] †
ἀπὸ [πάσης] τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἰερουσαλὴμ

καὶ [τῆς παραλίου] Τύρου καὶ **Σιδῶνος,**
οἳ ἦλθαν [ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν]·

18 καὶ οἱ ἐνοχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθερα-
πεύοντο· †
[19 καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτουν ἅπτεσθαι αὐτοῦ,
ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας.]

23. The Appointment of the Twelve.

S. Luke vi. 12—16.

12 [Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις]
ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος [προσεύξασθαι,
καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ].
13 καὶ [ὅτε ἐγένετο ἡμέρα], προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,

καὶ [ἐκλεξάμενος[g] ἀπ' αὐτῶν] δώδεκα,
οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν,

[e] Acts i. 2, τοῖς ἀποστόλοις οὓς ἐξελέξατο. S. John vi. 70, οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. 1 Cor. xv. 5, Χριστὸς...ὤφθη Κηφᾷ, εἶτα τοῖς **δώδεκα**. Rev. xxi. 14, δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. Gal. ii. 9, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάνης οἱ δοκοῦντες στύλοι εἶναι δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν. Outside the number of the twelve the title 'Apostle' is given constantly to S. Paul (1 Cor. ix. 1 ff.), frequently to S. Barnabas, and once (Rom. xvi. 7) to Andronicus and Junias.

[f] Cf. Mark ii. 8=Matt. ix. 4=Luke v. 22.

[g] Cf. Acts i. 2; John vi. 70, xv. 16, 19 &c.

Digitized by Google

[ἔδωκεν αὐτοῖς] ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ
[καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν].
2 Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων[a] τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· † (1)
(1) [πρῶτος] Σίμων [ὁ λεγόμενος] Πέτρος
(4) καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
3 (2) καὶ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου
(3) καὶ Ἰωάνης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ,

(5) Φίλιππος
(6) καὶ Βαρθολομαῖος,
(8) Θωμᾶς
(7) καὶ Ματθαῖος [ὁ τελώνης],
(9) Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἁλφαίου
(10) καὶ Θαδδαῖος,
4 (11) Σίμων ὁ Καναναῖος
(12) καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

15 καὶ ἔχειν ἐξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια·

καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα
16 (1) (καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι) Πέτρον[b],

17 (2) καὶ Ἰάκωβον[c] τὸν τοῦ Ζεβεδαίου
(3) καὶ Ἰωάνην[d] τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου
(καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὄνομα Βοανηργές, ὅ ἐστιν Υἱοὶ Βροντῆς),
18 (4) καὶ Ἀνδρέαν * * *
(5) καὶ Φίλιππον[e]
(6) καὶ Βαρθολομαῖον
(7) καὶ Ματθαῖον
(8) καὶ Θωμᾶν[f]
(9) καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἁλφαίου
(10) καὶ Θαδδαῖον
(11) καὶ Σίμωνα τὸν Καναναῖον
19 (12) καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

24. "He is mad."

S. Mark iii. 19[b]—21.

Καὶ ἔρχεται εἰς οἶκον· 20 καὶ συνέρχεται πάλιν ὁ ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μηδὲ ἄρτον φαγεῖν. 21 καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν, ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη.

25. "He hath Beelzebub."

S. Matthew ix. 32—34, xii. 22—26.

32 [Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ κωφὸν δαιμονιζόμενον· 33 καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ.]
34 οἱ δὲ Φαρισαῖοι
ἔλεγον
Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

Doublet:
xii. 22 [Τότε προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζόμενον τυφλὸν καὶ κωφόν· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν κωφὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν. 23 Καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δανείδ;]
24 οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον
Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια
εἰ μὴ ἐν τῷ Βεεζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων.
25 Εἰδὼς δὲ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν[h]
εἶπεν αὐτοῖς

Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς †
ἐρημοῦται,
καὶ [πᾶσα πόλις ἢ] οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς †
οὐ σταθήσεται.
26 καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, (1)
ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη·
πῶς [οὖν] σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ;
κ.τ.λ.

S. Mark iii. 22—26.

22 καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες
ἔλεγον ὅτι Βεεζεβοὺλ ἔχει, καὶ ὅτι
ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

23 καὶ * * * *[h]
προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς
Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; (1)
24 καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ,
οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη·
25 καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ,
οὐ δυνήσεται ἡ οἰκία ἐκείνη στῆναι·
26 καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη
ἐφ' ἑαυτὸν καὶ ἐμερίσθη,
οὐ δύναται στῆναι ἀλλὰ τέλος ἔχει.

[a] 1 Cor. xii. 28, οὓς μὲν ἔθετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους κ.τ.λ. Acts i. 2, τοὺς ἀποστόλους...οὓς ἐξελέξατο. Acts i. 25, ...ἀποστολῆς ἀφ' ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον.

[b] John i. 40—42, ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάνου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. εὑρίσκει οὗτος πρῶτον τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν (ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Χριστός). ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάνου, σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς (ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος).

[c] Acts xii. 1, 2, Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς...ἀνεῖλεν Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάνου μαχαίρῃ.

[d] John xx. 2, μαθητὴς ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς. xiii. 23 &c., ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. xx. 3 &c., ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής.

Digitized by Google

Acts i. 13b, 26b.

14 (1) Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον
(4) καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
(2) καὶ Ἰάκωβον
(3) καὶ Ἰωάνην

13 (1) ὅ τε Πέτρος
(3) καὶ Ἰωάνης
(2) καὶ Ἰάκωβος
(4) καὶ Ἀνδρέας,

(5) καὶ Φίλιππον
(6) καὶ Βαρθολομαῖον
15 (7) καὶ Ματθαῖον
(8) καὶ Θωμᾶν
(9) καὶ Ἰάκωβον Ἁλφαίου
(11) καὶ Σίμωνα τὸν [καλούμενον] Ζηλωτὴν
16 (10) καὶ Ἰούδαν Ἰακώβου
(12) καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριὼθ ὃς ἐγένετο προδότης.

(5) Φίλιππος
(8) καὶ Θωμᾶς,
(6) Βαρθολομαῖος
(7) καὶ Ματθαῖος
(9) Ἰάκωβος Ἁλφαίου
(11) καὶ Σίμων ὁ ζηλωτὴς
(10) καὶ Ἰούδας Ἰακώβου.
26 [Ματθίαςg.]

25. "He hath Beelzebub."

S. Luke xi. 14, 15, 17, 18, 21, 22.

14 [Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου
ἐξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός. Καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι·]

15 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν
εἶπαν Ἐν Βεεζεβοὺλ
τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια·
κ.τ.λ.

17 αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα[h]
εἶπεν αὐτοῖς

Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα
ἐρημοῦται,
καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον
πίπτει.
18 εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς
ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη,
πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ;
[ὅτι λέγετε ἐν Βεεζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.] κ.τ.λ.

g John i. 44, ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαιδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου.
f John xi. 16 &c., Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος.
g Acts i. 26, ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν καὶ συνκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.
h Cf. Mark ii. 8=Matt. ix. 4=Luke v. 22, § 14.

Digitized by Google

26. The Strong Man armed keeping his House.

S. Matthew xii. 29.

29 ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ †
καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἁρπάσαι,
ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν †;
καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει.
κ.τ.λ.

S. Mark iii. 27.

27 ἀλλ' οὐ δύναται οὐδεὶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν
τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι
ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ,
καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει.

27. Blasphemy against the Holy Spirit.

S. Matthew xii. 31, 32[b].

31 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν,
πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις †,

ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία †
οὐκ ἀφεθήσεται, κ.τ.λ.
32 [οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.]

S. Mark iii. 28—30.

28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
πάντα ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων,
τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι ὅσα ἐὰν βλασφημήσωσιν·
29 ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,
οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα,
ἀλλὰ ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου ἁμαρτήματος.
30 ὅτι ἔλεγον Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει[a].

28. "Who is my Mother, and who are my Brethren?"

S. Matthew xii. 46—50.

46 [Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις
ἰδοὺ] ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ[b]
ἱστήκεισαν ἔξω
ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι.

48 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ λέγοντι αὐτῷ
Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ [τίνες εἰσὶν] οἱ ἀδελφοί μου;
49 καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν

Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου·
50 ὅσ[τις γὰρ] ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου [τοῦ ἐν οὐρανοῖς],
αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν. †

S. Mark iii. 31—35.

31 Καὶ ἔρχονται
ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ[b]
καὶ ἔξω στήκοντες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν
καλοῦντες αὐτόν.
32 καὶ ἐκάθητο περὶ αὐτὸν ὄχλος,
καὶ λέγουσιν αὐτῷ
Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσίν σε.

33 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει
Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί;
34 καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ καθημένους λέγει

Ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου·
35 ὃς ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ,

οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

29. The Parable of the Sower.

S. Matthew xiii. 1—9.

1 [Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς τῆς οἰκίας]
ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν·
2 καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί,

ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι,
καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει.
3 καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς †
λέγων
Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.
4 καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν,
καὶ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ κατέφαγεν αὐτά.
5 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη
ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν,
καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς,
6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη[c] †
καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη.

S. Mark iv. 1—9.

1 Καὶ πάλιν
ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν.
καὶ συνάγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλεῖστος,

ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ,
καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν.
2 καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά,
καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ 3 Ἀκούετε.
ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων * σπεῖραι.
4 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν * ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν,
καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό.
5 καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες
καὶ ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν,
καὶ εὐθὺς ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς·
6 καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος ἐκαυματίσθη[c]
καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη.

[a] Cf. Luke xi. 18[b].
[b] Acts i. 14, καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. 1 Cor. ix. 5, οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου. Gal. i. 19, Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου.

Digitized by Google

26. The Strong Man armed keeping his House.

S. Luke xi. 21, 22.

[21 ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν,
ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· 22 ἐπὰν δὲ ἰσχυρότερος
αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει ἐφ'
ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν.]

27. Blasphemy against the Holy Spirit.

S. Luke xii. 10[b].

[.....τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι
οὐκ ἀφεθήσεται.]

28. "Who is my Mother, and who are my Brethren?"

S. Luke viii. 19—21.

19 Παρεγένετο δὲ πρὸς αὐτὸν
ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ[b],
[καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ

διὰ τὸν] ὄχλον.
20 ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ[b]
Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω ἰδεῖν
θέλοντές σε.
21 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς

Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν
οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ [ἀκούοντες καὶ] ποιοῦντες.

29. The Parable of the Sower.

S. Luke viii. 4—8.

4 Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ
[καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων] πρὸς αὐτὸν

εἶπεν διὰ παραβολῆς

5 Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι [τὸν σπόρον αὐτοῦ].
καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν,
[καὶ κατεπατήθη] καὶ τὰ πετεινὰ [τοῦ οὐρανοῦ] κατέφαγεν αὐτό.
6 καὶ ἕτερον κατέπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν,

καὶ [φυὲν]

ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα[d].

[c] James i. 11, ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι καὶ ἐξήρανεν τὸν χόρτον.
[d] See however Luke viii. 13.

Digitized by Google

7 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας,
καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά.

8 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν
καὶ ἐδίδου καρπόν,
ὃ μὲν ἑκατὸν ὃ δὲ ἑξήκοντα ὃ δὲ τριάκοντα. †
9 Ὁ ἔχων ὦτα * ἀκουέτω.

7 καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας,
καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ συνέπνιξαν αὐτό,
καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν.
8 καὶ ἄλλα ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν,
καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξανόμενα,
καὶ ἔφερεν εἰς τριάκοντα καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν.
9 Καὶ ἔλεγεν [a] Ος ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω [a].

30. The Interpretation of the Parable of the Sower.

S. Matthew xiii. 10, 11, 13, 15[b], 18—23.

10 Καὶ [προσελθόντες]
οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;
11 ὁ δὲ [ἀποκριθεὶς] εἶπεν ὅτι
Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν,
ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται.
κ.τ.λ.
13 [διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ,]
ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν
καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνίουσιν·
15 ....μή ποτε....
ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς [b].
18 [Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείραντος.

19 Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος],

ἔρχεται ὁ πονηρὸς [c]
καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ·
οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς. (1)
20 ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς,
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· †
21 οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ
ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν,
γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον
εὐθὺς σκανδαλίζεται.
22 ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς,
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων
καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου

συνπνίγει τὸν λόγον,
καὶ ἄκαρπος γίνεται.
23 ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν γῆν σπαρείς, οὗτός ἐστιν †
ὁ τὸν λόγον ἀκούων †
καὶ συνιείς,
ὃς δὴ καρποφορεῖ [καὶ ποιεῖ] ὃ μὲν ἑκατὸν ὃ δὲ ἑξήκοντα ὃ δὲ τριάκοντα. †

S. Mark iv. 10—20.

10 Καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνας,
ἠρώτων αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὰς παραβολάς.
11 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς
Ὑμῖν τὸ μυστήριον δέδοται * τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ †·
ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται,

12 ἵνα βλέποντες βλέπωσι καὶ μὴ ἴδωσιν,
καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ συνίωσιν,
μή ποτε
ἐπιστρέψωσιν καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς [b].
13 καὶ λέγει αὐτοῖς Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην,
καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε;
14 Ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει.
15 οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, (1)
καὶ ὅταν ἀκούσωσιν εὐθὺς ἔρχεται ὁ Σατανᾶς
καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον εἰς αὐτούς.

16 καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι,
οἱ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν,
17 καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς
ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν,
εἶτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον
εὐθὺς σκανδαλίζονται.
18 καὶ ἄλλοι εἰσὶν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι·
οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες,
19 καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου
καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι
εἰσπορευόμεναι συνπνίγουσιν τὸν λόγον,
καὶ ἄκαρπος γίνεται.
20 καὶ ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, †
οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον
καὶ παραδέχονται
καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν.

[a] This refrain occurs in Matt. xi. 15, xiii. 9, 43, Mark iv. 9, 23, Luke viii. 8, xiv. 35. S. Matthew's shorter recension of the refrain may be compared with Rev. ii. 7, 11, 17, 29, iii. 6, 13, 22, ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω, and Rev. xiii. 9, εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω.

[b] LXX. Is. vi. 9, ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε .... μήποτε .... ἐπιστρέψωσιν καὶ ἰάσομαι αὐτούς.

Digitized by Google

7 καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν,
καὶ [συνφυεῖσαι] αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό.

8 καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν,
καὶ [φυὲν] ἐποίησεν καρπὸν
ἑκατονταπλασίονα.
Ταῦτα λέγων ἐφώνει Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

30. The Interpretation of the Parable of the Sower.

S. Luke viii. 9—15.

9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τίς αὕτη εἴη ἡ παρα-
10 ὁ δὲ εἶπεν βολή.
Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ,
τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς,

ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν
καὶ ἀκούοντες μὴ συνίωσιν[b].

11 [ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή.]

Ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος [τοῦ θεοῦ].
12 οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδόν
εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος
καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν,
[ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν[d].]
13 οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας
οἱ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, †

καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, †
οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν
καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ
ἀφίστανται.
14 τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν,
οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες,
καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου
καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου
πορευόμενοι συνπνίγονται
καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν.
15 τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ οὗτοί εἰσιν
οἵτινες [ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ] ἀκούσαντες τὸν λόγον
κατέχουσιν
καὶ καρποφοροῦσιν [ἐν ὑπομονῇ[e]].

[c] Matt. v. 37, vi. 13, xiii. 38; Eph. vi. 16; 1 John ii. 13, 14, iii. 12, v. 18, 19.
[d] Cf. S. Paul's Epistles frequently.
[e] Luke xxi. 19. Not elsewhere in the Gospels, but frequent in the Epistles and in the Apocalypse.

Digitized by Google

31. The Lamp to the Lampstand.

S. Matthew v. 15, x. 26.

15 οὐδὲ καίουσιν λύχνον
καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον †
ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν,
[καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.]

x. 26 [μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς·]
οὐδὲν γάρ ἐστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται,
καὶ κρυπτὸν
ὃ οὐ γνωσθήσεται.

S. Mark iv. 21—23.

21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι
Μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος
ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην,
οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν τεθῇ;

22 οὐ γὰρ ἔστιν κρυπτὸν ἐὰν μὴ ἵνα φανερωθῇ,
οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον
ἀλλ' ἵνα * * ἔλθῃ εἰς φανερόν.

23 Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω[a].

32. "With what Measure ye mete it shall be measured to you again."

S. Matthew vii. 2[b], xiii. 12, xxv. 29.

2 ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν.

xiii. 12 ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ [καὶ περισσευθήσεται]·
ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

Doublet:

xxv. 29 τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται [καὶ περισσευθήσεται]·
τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

S. Mark iv. 24, 25.

24 [Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς]
Βλέπετε τί ἀκούετε.
ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν
καὶ προστεθήσεται ὑμῖν.
25 ὃς γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ·
καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

33. The Parable of the Seed growing secretly.

S. Matthew.

Some critics consider Matt. xiii. 24—30 to be parallel to this.

S. Mark iv. 26—29.

26 [Καὶ ἔλεγεν]
Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ὡς ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς 27 καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. 28 αὐτομάτη ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτεν στάχυν, εἶτεν πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ. 29 ὅταν δὲ παραδοῖ ὁ καρπός, εὐθὺς ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός[b].

34. The Parable of the Grain of Mustard Seed.

S. Matthew xiii. 31, 32.

31 [Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς] λέγων
Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν

κόκκῳ σινάπεως,
ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ·
32 ὃ μικρότερον μέν ἐστιν πάντων τῶν σπερμάτων,
ὅταν δὲ αὐξηθῇ
μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον,

ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
καὶ κατασκηνοῖν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

S. Mark iv. 30—32.

30 Καὶ ἔλεγεν
Πῶς ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ,
ἢ ἐν τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν;
31 ὡς κόκκῳ σινάπεως,
ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς,
μικρότερον ὂν πάντων τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς–
32 καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει
καὶ γίνεται * μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων
καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους,
ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ
τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῖν[c]. †

[a] This refrain occurs Matt. xi. 15, xiii. 9, 43; Mark iv. 9, 23; Luke viii. 8, xiv. 35. See Matt. xiii. 9, note § 29.
[b] LXX., Joel iii. (iv.) 13, ἐξαποστείλατε δρέπανα ὅτι παρέστηκεν τρυγητός.

Digitized by Google

31. The Lamp to the Lampstand.

S. Luke viii. 16, 17, xi. 33, xii. 2.

16 Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας
καλύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν,
ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας τίθησιν,
[ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς.]
Doublet: xi. 33 Οὐδεὶς λύχνον ἅψας
εἰς κρύπτην τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον †
ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν,
[ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φῶς βλέπωσιν.]

viii. 17 οὐ γὰρ ἔστιν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται,
οὐδὲ ἀπόκρυφον
ὃ οὐ μὴ γνωσθῇ καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ.
Doublet: xii. 2,
Οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται,
καὶ κρυπτὸν
ὃ οὐ γνωσθήσεται.

32. "With what Measure ye mete it shall be measured to you again."

S. Luke viii. 18, vi. 38b, xix. 26b.

18 Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε·
vi. 38 ᾧ γὰρ μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

viii. 18 ὃς ἂν γὰρ ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ,
καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ [δοκεῖ] ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
Doublet:
xix. 26 παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται,
ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται.

34. The Parable of the Grain of Mustard Seed.

S. Luke xiii. 18, 19.

18 Ἔλεγεν οὖν
Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ,
καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν;
19 [ὁμοία ἐστὶν] κόκκῳ σινάπεως,
ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ,

καὶ ηὔξησεν
καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον,

καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

c LXX., Dan. iv. 21, καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ τὰ νοσσεύοντα ἐν αὐτῷ. Theod. ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ κατεσκήνουν τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ.

Digitized by Google

35. "Nothing without a Parable."

S. Matthew xiii. 34.

34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς [τοῖς ὄχλοις],

καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν ἐλάλει αὐτοῖς.

S. Mark iv. 33, 34.

33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον,
καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν·
34 χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς,
κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς ἐπέλυεν πάντα.

36. The Stilling of the Storm.

S. Matthew viii. 18, 23—27.

18 [Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄχλον περὶ αὐτὸν] ἐκέλευσεν

ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. κ.τ.λ.
23 Καὶ
[ἐμβάντι αὐτῷ εἰς πλοῖον ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.]

24 καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ,
ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι
ὑπὸ τῶν κυμάτων·
αὐτὸς δὲ
ἐκάθευδεν. } †
25 καὶ προσελθόντες ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες
Κύριε, [σῶσον,] ἀπολλύμεθα.
26 καὶ λέγει αὐτοῖς
Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; } (3)
τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις
καὶ τῇ θαλάσσῃ,
καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. } (2)
27 Οἱ δὲ ἄνθρωποι
ἐθαύμασαν λέγοντες
Ποταπός ἐστιν οὗτος †
ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα
αὐτῷ ὑπακούουσιν †;

S. Mark iv. 35—41.

35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενομένης

Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν.
36 καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον
παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν τῷ πλοίῳ,
καὶ ἄλλα πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ.
37 καὶ γίνεται λαῖλαψ μεγάλη ἀνέμου, * * *
καὶ τὰ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον,
ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον.
38 καὶ αὐτὸς ἦν ἐν τῇ πρύμνῃ
ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· (1)
καὶ * ἐγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ
Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα;
39 καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ
καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ Σιώπα, πεφίμωσο. } (2)
καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.
40 καὶ εἶπεν αὐτοῖς
Τί δειλοί ἐστε; οὔπω ἔχετε πίστιν; } (3)
41 καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν,
καὶ * ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους
Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν
ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα
ὑπακούει αὐτῷ;

37. The Gerasene Demoniac.

S. Matthew viii. 28—34.

28 Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν
εἰς τὴν χώραν τῶν **Γαδαρηνῶν**

ὑπήντησαν αὐτῷ
[δύο[a]] δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων [ἐξερχόμενοι], } †

χαλεποὶ λίαν [ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης].

S. Mark v. 1—20.

1 Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης
εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν.

2 καὶ ἐξελθόντος αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου
εὐθὺς ὑπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων }
ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, }

3 ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν,
καὶ οὐδὲ ἁλύσει οὐκέτι οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι 4 διὰ
τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἁλύσεσι δεδέσθαι καὶ δι-
εσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις καὶ τὰς πέδας συντε-
τρίφθαι, καὶ οὐδεὶς ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι· 5 καὶ διὰ
παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς
ὄρεσιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. } (1)

[a] Cf. Matt. xx. 30.

[b] ἀνάγεσθαι is used in this sense thirteen times in the Acts.

Digitized by Google

36. The Stilling of the Storm.

S. Luke viii. 22—25.

22 [Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον
καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς]
Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν [τῆς λίμνης],
καὶ
ἀνήχθησαν[b].
23 [πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν.] (1)
καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην,
καὶ
συνεπληροῦντο [καὶ ἐκινδύνευον].

24 προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες
Ἐπιστάτα[c] [ἐπιστάτα], ἀπολλύμεθα·
ὁ δὲ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ
καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος,
καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη.
25 εἶπεν δὲ αὐτοῖς
Ποῦ ἡ πίστις ὑμῶν;
φοβηθέντες δὲ
ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους
Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν
ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις [ἐπιτάσσει][d] καὶ τῷ ὕδατι,
καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

37. The Gerasene Demoniac.

S. Luke viii. 26—39.

26 Καὶ κατέπλευσαν
εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν,
[ἥτις ἐστὶν ἀντίπερα τῆς Γαλιλαίας.]
27 ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν
ὑπήντησεν
ἀνήρ τις [ἐκ τῆς πόλεως] ἔχων δαιμόνια·
[καὶ χρόνῳ ἱκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον[e],]
καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν.
28 ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν
ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ
καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν
Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; † (2)
δέομαί σου, μή με βασανίσῃς·
29 παρήγγελλεν γὰρ
τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου.

[c] ἐπιστάτης is used six times by S. Luke, but not by the others.
[d] Cf. Mark i. 27, vi. 27, 39, ix. 25; Luke iv. 36, viii. 31, xiv. 22.
[e] Cf. Mark v. 15.

Digitized by Google

29 καὶ

[ἰδοὺ] ἔκραξαν λέγοντες
Τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ τοῦ θεοῦ;
ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;

6 καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν
ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν αὐτόν,
7 καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ λέγει
Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; } (2)
ὁρκίζω σε τὸν θεόν, μή με βασανίσῃς.
8 ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ
Ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.
9 καὶ ἐπηρώτα αὐτόν Τί ὄνομά σοι;
καὶ λέγει αὐτῷ
Λεγιὼν ὄνομά μοι, ὅτι πολλοί ἐσμεν.
10 καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ
ἵνα μὴ αὐτὰ ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας.

30 Ἦν δὲ [**μακρὰν ἀπ' αὐτῶν**] ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη.
31 οἱ δὲ [δαίμονες] παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες
[Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς,]
ἀπόστειλον ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.
32 καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὑπάγετε.
οἱ δὲ ἐξελθόντες
ἀπῆλθαν εἰς τοὺς χοίρους·
καὶ [ἰδοὺ] ὥρμησεν [πᾶσα] ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ
εἰς τὴν θάλασσαν,
καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν.
33 Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον,
καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν [πάντα
καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων].
34 καὶ [ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις] ἐξῆλθεν
εἰς ὑπάντησιν τῷ Ἰησοῦ,

11 Ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη·
12 καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν λέγοντες
Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν.
13 καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.
καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα
εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους,
καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ
εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δισχίλιοι,
καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ.
14 Καὶ οἱ βόσκοντες αὐτοὺς ἔφυγον
καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς·
καὶ ἦλθον ἰδεῖν τί ἐστιν τὸ γεγονός.
15 καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον
καθήμενον ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα,
τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγιῶνα,
καὶ ἐφοβήθησαν.
16 καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες
πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ
καὶ περὶ τῶν χοίρων.

καὶ [ἰδόντες] αὐτὸν παρεκάλεσαν
ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

17 καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν
ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

18 Καὶ ἐμβαίνοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον
παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς
ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾖ.
19 καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ
Ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς,
καὶ ἀπάγγειλον αὐτοῖς
ὅσα ὁ κύριός σοι πεποίηκεν καὶ ἠλέησέν σε.
20 καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει[a]
ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
[καὶ πάντες ἐθαύμαζον.]

38. The Raising of Jairus's Daughter and the Healing of the Woman with the Issue of Blood.

S. Matthew ix. 18—26.

18 [**Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς**]

ἰδοὺ **ἄρχων** εἷς προσελθὼν †

προσεκύνει αὐτῷ
λέγων ὅτι

S. Mark v. 21—43.

21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν.
22 Καὶ * ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος,

καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ
23 καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν πολλὰ λέγων ὅτι

[a] Decapolis is mentioned Matt. iv. 25, Mark v. 20, vii. 31, but not elsewhere.

Digitized by Google

πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεύετο
ἁλύσεσιν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρήσσων τὰ } (1)
δεσμὰ ἠλαύνετο ἀπὸ τοῦ δαιμονίου εἰς τὰς ἐρήμους.

30 ἐπηρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς Τί σοί ὄνομά ἐστιν ;
ὁ δὲ εἶπεν
Λεγιών, ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ εἰς αὐτόν.
31 καὶ παρεκάλουν αὐτὸν
ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. †
32 Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένη ἐν τῷ ὄρει· †
καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν

ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν·
καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.
33 ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια [ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου]
εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους,
καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ
εἰς τὴν λίμνην
καὶ ἀπεπνίγη.
34 [Ἰδόντες] δὲ οἱ βόσκοντες [τὸ γεγονὸς] ἔφυγον
καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς.

35 ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονὸς
καὶ ἦλθαν πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
καὶ εὗραν καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξῆλθεν
ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα [παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ[b]],

καὶ ἐφοβήθησαν.
36 ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες
πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς.

37 καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν [ἅπαν τὸ πλῆθος
τῆς περιχώρου τῶν Γερασηνῶν] ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν,
[ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο[c]·]
αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς πλοῖον ὑπέστρεψεν. †
38 ἐδεῖτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια
εἶναι σὺν αὐτῷ· †
ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν λέγων
39 Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου,
καὶ διηγοῦ
ὅσα σοι ἐποίησεν ὁ θεός. †
καὶ ἀπῆλθεν καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων
ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

38. The Raising of Jairus's Daughter and the Healing of the Woman with the Issue of Blood.

S. Luke viii. 40—56.

40 [Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ
ὄχλος, ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.]

41 Καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ
ᾧ ὄνομα Ἰάειρος,
καὶ οὗτος ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν, } †
καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας Ἰησοῦ
παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν [εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ],

[b] Cf. Matt. xv. 30; Mark v. 22, vii. 25; Luke viii. 41.

[c] Cf. Luke v. 26, vii. 16; Mark iv. 41.

Digitized by Google

Ἡ θυγάτηρ μου
ἄρτι ἐτελεύτησεν·
ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται.
19 καὶ [ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς] ἠκολούθει αὐτῷ
[καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ].
20 Καὶ [ἰδοὺ] γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη

προσελθοῦσα ὄπισθεν
ἥψατο τοῦ κρασπέδου[c] τοῦ ἱματίου αὐτοῦ·
21 ἔλεγεν γὰρ [ἐν ἑαυτῇ]
Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ σωθήσομαι.

22 ὁ δὲ Ἰησοῦς
στραφεὶς

καὶ ἰδὼν αὐτὴν

εἶπεν
[Θάρσει[d],] θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.
[καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης[f].]

23 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν
τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον
ἔλεγεν 24 Ἀναχωρεῖτε,
οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ καθεύδει·
καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.
25 ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος,

εἰσελθὼν
ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς,

καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον.

26 [Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.]

Τὸ θυγάτριόν μου
ἐσχάτως ἔχει,
ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς τὰς χεῖρας αὐτῇ ἵνα σωθῇ καὶ ζήσῃ.
24 καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ.
Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.
25 καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος δώδεκα ἔτη
26 καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ δαπανήσασα
τὰ παρ' αὐτῆς πάντα καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς
τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, 27 ἀκούσασα τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ,
ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν
ἥψατο * * τοῦ ἱματίου αὐτοῦ·
28 ἔλεγεν γὰρ ὅτι
Ἐὰν ἅψωμαι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ σωθήσομαι.
29 καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς,
καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος.
30 καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν
ἐξελθοῦσαν ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγεν Τίς μου ἥψατο
τῶν ἱματίων; 31 καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Βλέπεις τὸν
ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις Τίς μου ἥψατο; 32 καὶ
περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. 33 ἡ δὲ γυνὴ φοβη-
θεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσ-
έπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.
34 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ
Θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε[e]·
ὕπαγε εἰς εἰρήνην,
καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.
35 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος
ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι
Ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν·
τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον;
36 ὁ δὲ Ἰησοῦς παρακούσας τὸν λόγον λαλούμενον
λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ
Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε.
37 καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα μετ' αὐτοῦ συνακολουθῆσαι
εἰ μὴ τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην[g]
τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου.
38 καὶ ἔρχονται εἰς τὸν οἶκον (1) τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ
θόρυβον καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά,
39 καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε;
τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει.
40 καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.
αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν πάντας παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ
παιδίου καὶ τὴν μητέρα (2) καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπο-
ρεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον·
41 καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ
Ταλειθά κούμ, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον
Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε.
42 καὶ εὐθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει,
ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα. (3)
καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς ἐκστάσει μεγάλῃ.
43 καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνοῖ τοῦτο, (4)
καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν. (5)

[a] Cf. Luke vii. 12, ix. 38. [b] Mark v. 42. [c] Matt. xiv. 36, xxiii. 5; Mark vi. 56.

Digitized by Google

42 ὅτι θυγάτηρ [μονογενὴς[a]] ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα[b] (3)
καὶ αὐτὴ ἀπέθνησκεν.

Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν
οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.
43 καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα,

ἥτις οὐκ ἴσχυσεν ἀπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι,

44 προσελθοῦσα ὄπισθεν
ἥψατο τοῦ κρασπέδου[c] τοῦ ἱματίου αὐτοῦ,

καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς.

45 καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Τίς ὁ ἁψάμενός μου; [ἀρνουμένων δὲ πάντων] εἶπεν [ὁ Πέτρος Ἐπιστάτα,] οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν. 46 [**ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν** Ἥψατό μού τις,] ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ' ἐμοῦ. 47 [ἰδοῦσα] δὲ ἡ γυνὴ [ὅτι οὐκ ἔλαθεν] τρέμουσα ἦλθεν καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν [ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα].
48 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ
Θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε·
πορεύου εἰς εἰρήνην.

49 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος
ἔρχεταί τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων ὅτι
Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, †
μηκέτι σκύλλε τὸν διδάσκαλον.
50 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας
ἀπεκρίθη αὐτῷ
Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευσον, [καὶ σωθήσεται.]
51 ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν (1) οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν τινὰ σὺν
εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάνην καὶ Ἰάκωβον † αὐτῷ

καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. (2)
52 ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν.
ὁ δὲ εἶπεν Μὴ κλαίετε,
οὐ γὰρ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει.
53 καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, [εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν.]
54 αὐτὸς δὲ

κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων

Ἡ παῖς, ἔγειρε.
55 [καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς,] καὶ ἀνέστη παραχρῆμα,

καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. (5)
56 καὶ ἐξέστησαν [οἱ γονεῖς αὐτῆς]· } (4)
ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός. }

[d] Matt. ix. 2, 22, xiv. 27; Mark vi. 50, x. 49.
[e] This refrain is repeated Mark x. 52; Luke vii. 50, xvii. 19, xviii. 42.
[f] Cf. Matt. xv. 28, xvii. 18, but see Mark v. 29.
[g] Cf. Mark ix. 2, xiv. 13.

Digitized by Google

39. A Visit to Nazareth.

S. Matthew xiii. 53—58.

53 [Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας,]
μετῆρεν ἐκεῖθεν. 54 καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ

ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν,
ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς
καὶ λέγειν
Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη
καὶ αἱ δυνάμεις;
55 οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ **τοῦ τέκτονος υἱός**;
οὐχ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσὴφ
καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; †
56 καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ [πᾶσαι] πρὸς ἡμᾶς εἰσίν; †
πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα;
57 καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ.
ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς
Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος
εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι
καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.
58 Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς

* * διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

S. Mark vi. 1—6[a].

1 Καὶ
ἐξῆλθεν ἐκείθεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ,
καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
2 Καὶ γενομένου σαββάτου
ἤρξατο διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ·
καὶ οἱ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο
λέγοντες
Πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα τούτῳ,
καὶ αἱ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γινόμεναι;
3 οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων,
ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας
καὶ ἀδελφὸς Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆτος
καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος;
καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς;

καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ.
4 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι
Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος
εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ
καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.
5 Καὶ οὐκ **ἐδύνατο** ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν,
εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν·
6 καὶ **ἐθαύμασεν** διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

40. The Mission of the Twelve.

S. Matthew ix. 35, iv. 23, x. 1.

35 Καὶ περιῆγεν [ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ] τὰς κώμας,
διδάσκων [ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας
καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν[b]].
Doublet:
iv. 23 καὶ περιῆγεν [ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ]
διδάσκων [ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας
καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν[b]].
x. 1 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα [μαθητὰς αὐτοῦ]

ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων
[ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν
μαλακίαν[b].]

S. Mark vi. 6[b], 7.

6 Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ
διδάσκων.

7 Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα,
καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο[a],
καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων

[a] Matt. x. 5; Luke x. 1.

[b] This refrain is thrice repeated here.

Digitized by Google

39. A Visit to Nazareth.

S. Luke iv. 16, 22, 24.

16 Καὶ
ἦλθεν εἰς Ναζαρά, οὗ ἦν τεθραμμένος,

καὶ εἰσῆλθεν [κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ] ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων
εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. κ.τ.λ.
22 καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ ἐθαύμαζον κ.τ.λ.
καὶ ἔλεγον

Οὐχὶ
υἱός ἐστιν Ἰωσὴφ οὗτος;
κ.τ.λ.
24 εἶπεν δέ

S. John iv. 44.

[Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι] οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν
ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.

44 αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ
πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.

40. The Mission of the Twelve.

S. Luke ix. 1, 2.

1 συνκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα (1)
ἔδωκεν αὐτοῖς [δύναμιν[c] καὶ] ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαι-
μόνια (3)
καὶ νόσους θεραπεύειν[d],
2 καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς (2)
κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ[d] [καὶ ἰᾶσθαι].

[c] Luke iv. 36.

[d] Matt. ix. 35.

Digitized by Google

41. The Charge to the Twelve.

S. Matthew x. 5[a], 9, 10[a], 11, 14.

5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς[a]
παραγγείλας αὐτοῖς λέγων
κ.τ.λ.
9 Μὴ κτήσησθε [χρυσὸν] μηδὲ [ἄργυρον] (1)
μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, (5) †
10 μὴ πήραν εἰς ὁδὸν (4) †

μηδὲ δύο χιτῶνας (7)
μηδὲ ὑποδήματα (6)
μηδὲ ῥάβδον· (2)

11 εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, [ἐξετάσατε
τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν·] κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε.
κ.τ.λ.
14 καὶ ὃς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς
μηδὲ ἀκούσῃ [τοὺς λόγους] ὑμῶν,
ἐξερχόμενοι [ἔξω τῆς οἰκίας ἢ] τῆς πόλεως ἐκείνης
ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.

S. Mark vi. 8—13.

8 καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς
ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν (1)
εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, (2)
μὴ ἄρτον, (3)
μὴ πήραν, (4)
μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν, (5)
9 **ἀλλὰ ὑποδεδεμένους σανδάλια**, (6)
καὶ μὴ ἐνδύσασθαι δύο χιτῶνας. (7)

10 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς
Ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν,
ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν.

11 καὶ ὃς ἂν τόπος μὴ δέξηται ὑμᾶς
μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν,
ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν
ἐκτινάξατε τὸν **χοῦν** τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν
εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

12 Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν ἵνα μετανοῶσιν, 13 καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ[b] πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

42. Herod's Opinion about our Lord.

S. Matthew xiv. 1, 2.

1 [Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ] ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ τετραάρχης
τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ,

2 καὶ εἶπεν [τοῖς παισὶν αὐτοῦ]
Οὗτός ἐστιν Ἰωάνης ὁ βαπτιστής·
αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν,
καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. } (1) (2)

S. Mark vi. 14—16.

14 Καὶ ἤκουσεν ὁ **βασιλεὺς** Ἡρῴδης,
φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
καὶ ἔλεγον ὅτι
Ἰωάνης ὁ βαπτίζων
ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, } (1)
καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ·
15 ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι Ἠλείας ἐστίν·
ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι προφήτης ὡς εἷς τῶν προφητῶν[c].
16 ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρῴδης ἔλεγεν
Ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάνην, } (2)
οὗτος ἠγέρθη.

[a] Matt. x. 5; Luke x. 1.
[b] S. James v. 14, ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες ἔλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου.
[c] Luke ix. 19, § 4.

Digitized by Google

41. The Charge to the Twelve.

S. Luke ix. 3—6, x. 4[a], 5[a], 8[a], 10, 11.

3 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς
Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, (1)
μήτε ῥάβδον (2)
μήτε πήραν (4)
μήτε ἄρτον (3)
μήτε **ἀργύριον**, (5)

μήτε δύο χιτῶνας ἔχειν. (7)

Doublet:

x. 4 μὴ βαστάζετε βαλλάντιον,
μὴ πήραν, (4)
μὴ ὑποδήματα[d]. (6)

ix. 4 καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε,
ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε.

5 καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶς

ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης
τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν πόδων ὑμῶν ἀποτινάσσετε[e]
εἰς μαρτύριον [ἐπ'] αὐτούς.

Doublet:

x. 5 εἰς ἣν δ' ἂν εἰσέλθητε οἰκίαν κ.τ.λ.
8 καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε κ.τ.λ.
10 εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθητε καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς,
ἐξελθόντες [εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς] εἴπατε 11 Καὶ
τὸν κονιορτὸν [τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως
ὑμῶν] εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσόμεθα ὑμῖν[e].

ix. 6 [ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.]

42. Herod's Opinion about our Lord.

S. Luke ix. 7—9.

7 Ἤκουσεν δὲ Ἡρῴδης ὁ τετραάρχης [τὰ γινόμενα πάντα,

καὶ διηπόρει[f]] διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινῶν ὅτι
Ἰωάνης
ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν,

8 ὑπὸ τινῶν δὲ ὅτι Ἠλείας ἐφάνη,
ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων[c] [ἀνέστη].
9 εἶπεν δὲ ὁ Ἡρῴδης
Ἰωάνην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα·
τίς δέ ἐστιν οὗτος περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα;
[καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.]

[d] Luke xxii. 35, καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; N.B. These words are addressed here to the Twelve, though in the text above they are addressed to the Seventy.

[e] Acts xiii. 51, οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἐπ' αὐτοὺς ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. Acts xviii. 6, ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς αὐτούς.

[f] Mark vi. 21.

Digitized by Google

43. The Death of John the Baptist.

S. Matthew xiv. 3—12[a].

3 Ὁ γὰρ Ἡρῴδης κρατήσας τὸν Ἰωάνην
ἔδησεν καὶ ἐν φυλακῇ [ἀπέθετο]
διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ,

4 ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάνης αὐτῷ
Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν·

5 καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι

ἐφοβήθη [τὸν ὄχλον[a], ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον[b]].

6 γενεσίοις δὲ γενομένοις τοῦ Ἡρῴδου

ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρῳδιάδος [ἐν τῷ μέσῳ]
καὶ ἤρεσεν τῷ Ἡρῴδῃ,

7 ὅθεν μετὰ ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται.
8 ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς

Δός μοι, φησίν, [ὧδε] ἐπὶ πίνακι
τὴν κεφαλὴν Ἰωάνου τοῦ βαπτιστοῦ.
9 καὶ λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς
διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους
ἐκέλευσεν δοθῆναι,
10 καὶ πέμψας

ἀπεκεφάλισεν Ἰωάνην ἐν τῇ φυλακῇ·
11 καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι
καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ,
καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς.
12 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἦραν τὸ πτῶμα καὶ ἔθαψαν αὐτόν,

S. Mark vi. 17—29.

17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρῴδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάνην
καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ
διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ,
ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν·
18 ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάνης τῷ Ἡρῴδῃ ὅτι
Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου.
19 ἡ δὲ Ἡρῳδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ
καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι,
καὶ οὐκ ἠδύνατο·
20 ὁ γὰρ Ἡρῴδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάνην,
εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ
ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἠπόρει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουεν. 21 Καὶ
γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου ὅτε Ἡρῴδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ
δεῖπνον ἐποίησεν τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις
καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, 22 καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγα-
τρὸς αὐτοῦ Ἡρῳδιάδος καὶ ὀρχησαμένης, ἤρεσεν τῷ Ἡρῴδῃ
καὶ τοῖς συνανακειμένοις. ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν τῷ κορασίῳ
Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι· 23 καὶ ὤμοσεν αὐτῇ Ὅτι
ἐάν με αἰτήσῃς δώσω σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου.
24 καὶ ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς Τί αἰτήσωμαι; ἡ δὲ
εἶπεν Τὴν κεφαλὴν Ἰωάνου τοῦ βαπτίζοντος. 25 καὶ εἰσελθοῦσα
εὐθὺς μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ᾐτήσατο λέγουσα
Θέλω ἵνα ἐξαυτῆς δῷς μοι ἐπὶ πίνακι
τὴν κεφαλὴν Ἰωάνου τοῦ βαπτιστοῦ.
26 καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς
διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς ἀνακειμένους
οὐκ ἠθέλησεν ἀθετῆσαι αὐτήν·
27 καὶ εὐθὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα
ἐπέταξεν ἐνέγκαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
28 καὶ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ
καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι
καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ,
καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς.
29 καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθαν
καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

44. The Feeding of the Five Thousand.

S. Matthew xiv. 12[b]—21.

καὶ ἐλθόντες
ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ[c].

13 [Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς] ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ
εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν·
καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι
ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων.

14 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον,
καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς

καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν.

S. Mark vi. 30—44.

30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν.
31 καὶ λέγει αὐτοῖς Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον
τόπον καὶ ἀναπαύσασθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ
οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν.
32 καὶ ἀπῆλθον ἐν τῷ πλοίῳ
εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν.
33 καὶ εἶδαν αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ἔγνωσαν πολλοί,
καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ
καὶ προῆλθον αὐτούς.
34 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον,
καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοὺς
ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα[d],
καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά.
* * * * *

[a] Matt. xxi. 26, 46; Mark xii. 12.
[b] Mark vi. 15.
[c] With these words S. Matthew closes section 43.
[d] Matt. ix. 36, ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. LXX. Numbers xxvii. 17, καὶ οὐκ ἔσται ἡ συναγωγὴ Κυρίου ὡσεὶ πρόβατα οἷς οὐκ ἔστιν ποιμήν.

Digitized by Google

43. The Death of John the Baptist.

S. Luke iii. 19, 20.

19 [ὁ δὲ Ἡρῴδης ὁ τετραάρχης,

ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρῳδιάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης, 20 προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν,
κατέκλεισεν τὸν Ἰωάνην ἐν φυλακῇ.]

44. The Feeding of the Five Thousand.

S. Luke ix. 10—17.

10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν.

Καὶ [παραλαβὼν] αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς **πόλιν καλουμένην Βηθσαιδά**[e].†
11 οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ.

καὶ ἀποδεξάμενος αὐτοὺς

ἐλάλει αὐτοῖς [περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ],
καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο.

S. John vi. 1—13.

[1 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. 2 ἠκολούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι ἐθεώρουν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. 3 ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 4 ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. 5 ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λέγει πρὸς Φίλιππον, Πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; 6 τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν, αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν ποιεῖν.

[e] Mark vi. 45

Digitized by Google

15 Ὀψίας δὲ γενομένης
προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες
Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν†·
ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους,
ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας
ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

16 ὁ δὲ [Ἰησοῦς] εἶπεν αὐτοῖς
[Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν]· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.
17 οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ
Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ

πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας.
18 [ὁ δὲ εἶπεν Φέρετέ μοι ὧδε αὐτούς.]

19 καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι
ἐπὶ τοῦ χόρτου,

λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας,
ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν
εὐλόγησεν καὶ κλάσας
ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις.

20 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν,
καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις.
21 οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι
[χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων].[a]

35 Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης
προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι
Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· (1)
36 ἀπόλυσον αὐτούς,
ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας
ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς τί φάγωσιν.

37 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς
Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.
καὶ λέγουσιν αὐτῷ
Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους καὶ δώσομεν αὐτοῖς φαγεῖν; 38 ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς Πόσους ἔχετε ἄρτους; ὑπάγετε ἴδετε.
καὶ γνόντες λέγουσιν Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας.

39 καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλιθῆναι πάντας
συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ.
40 καὶ ἀνέπεσαν πρασιαὶ πρασιαὶ κατὰ ἑκατὸν καὶ κατὰ πεντήκοντα. (2)
41 καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας
ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν
εὐλόγησεν καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους
καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς ἵνα παρατιθῶσιν αὐτοῖς,
καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν.
42 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν·
43 καὶ ἦραν * * * κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα
καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.
44 καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες. (3)

45. The Walking on the Sea.

S. Matthew xiv. 22—27, 32, 33.

22 Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς
ἐμβῆναι εἰς πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν
εἰς τὸ πέραν,
ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους.
23 καὶ **ἀπολύσας τοὺς ὄχλους**
ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος [κατ' ἰδίαν] προσεύξασθαι.
ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. (1)
24 Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν,

βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων,
ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος†.
25 Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς
ἦλθεν πρὸς αὐτοὺς
περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν.

26 οἱ δὲ [μαθηταὶ] ἰδόντες αὐτὸν
ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα
ἐταράχθησαν (2) λέγοντες ὅτι Φάντασμά ἐστιν,
καὶ [ἀπὸ τοῦ φόβου] ἔκραξαν.

27 εὐθὺς δὲ ἐλάλησεν [ὁ Ἰησοῦς] αὐτοῖς λέγων
Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε.
κ.τ.λ.
32 καὶ ἀναβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον
ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.
33 [οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς[c] εἶ.]

S. Mark vi. 45—52.

45 Καὶ εὐθὺς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ
ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν
εἰς τὸ πέραν **πρὸς Βηθσαιδάν**[b],
ἕως αὐτὸς ἀπολύει τὸν ὄχλον.
46 καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς
ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.
47 καὶ ὀψίας γενομένης
ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης,
καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. (1)
48 καὶ ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν,
ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς,
περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς
ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς
περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης·
καὶ ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς.
49 οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν
ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα
ἔδοξαν ὅτι φάντασμά ἐστιν
καὶ ἀνέκραξαν,
50 πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδαν καὶ ἐταράχθησαν. (2)
ὁ δὲ εὐθὺς ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς
Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.

51 καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον,
καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.
καὶ λίαν ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο, 52 οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ἀλλ' ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.

[a] Doublet, Matt. xv. 36[b]—38.

[b] Luke ix. 10.

Digitized by Google

12 Ἡ δὲ ἡμέρα **ἤρξατο κλίνειν**[d]·
προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπαν αὐτῷ

Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον,
ἵνα πορευθέντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ ἀγροὺς†
[καταλύσωσιν[e] καὶ] εὕρωσιν ἐπισιτισμόν,
ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. (1)
13 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς
Δότε αὐτοῖς φαγεῖν ὑμεῖς.†
οἱ δὲ εἶπαν

7 ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος, Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς ἵνα ἕκαστος βραχὺ λάβῃ. 8 λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, 9 Ἔστιν παιδάριον ὧδε ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους;

Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ
ἄρτοι πέντε καὶ ἰχθύες δύο,
εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα.
14 ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. (3)
εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ
Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας
ὡσεὶ ἀνὰ * * πεντήκοντα. (2)
15 καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ κατέκλιναν ἅπαντας.
16 λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας
ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν
εὐλόγησεν [αὐτοὺς] καὶ κατέκλασεν
καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ.

10 εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς πεντακισχίλιοι. 11 ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. 12 ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται.

17 καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες†,
καὶ ἦρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφινοι δώδεκα.

13 συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν.]

45. The Walking on the Sea.

S. John vi. 16—21.

[16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, 17 καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης **εἰς Καφαρναούμ**.

καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει καὶ οὔπω ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, 18 ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διεγείρετο. 19 ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον,

καὶ ἐφοβήθησαν. 20 ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς
Ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.

21 **ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον**, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.]

[e] Mark iii. 11, v. 7, xv. 39; Matt. iv. 3, 6, viii. 29, xvi. 16, xxvi. 63, xxvii. 40, 43, 54; Luke i. 35, iv. 3, 9, 41, viii. 28, xxii. 70. [d] Luke xxiv. 29. [e] Luke xix. 7.

Digitized by Google

46. The Landing at Gennesaret.

S. Matthew xiv. 34—36.

34 Καὶ διαπεράσαντες ἦλθαν ἐπὶ τὴν γῆν †
εἰς Γεννησαρέτ.
35 καὶ
ἐπιγνόντες αὐτὸν [οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου]
ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην,
καὶ
προσήνεγκαν [αὐτῷ πάντας[a]] τοὺς κακῶς ἔχοντας,

36 καὶ παρεκάλουν αὐτὸν
ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ †·
καὶ ὅσοι ἥψαντο διεσώθησαν.

S. Mark vi. 53—56.

53 Καὶ διαπεράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον
εἰς Γεννησαρὲτ καὶ προσωρμίσθησαν.
54 καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου
εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν
55 περιέδραμον ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην
καὶ ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις
τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν
ὅπου ἤκουον ὅτι ἔστιν. 56 καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας
ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγροὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεσαν τοὺς
ἀσθενοῦντας,
καὶ παρεκάλουν αὐτὸν
ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται·
καὶ ὅσοι ἂν ἥψαντο αὐτοῦ ἐσώζοντο.

47. Eating with Unwashed Hands.

S. Matthew xv. 1—11, 15—20.

1 [Τότε] προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς λέγοντες †

2 Διὰ τί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσιν
τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων;
οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν.
3 ὁ δὲ [ἀποκριθεὶς] εἶπεν αὐτοῖς

Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ
διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν;
4 ὁ γὰρ **θεὸς** εἶπεν
Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα[c], καί
Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω[d].
5 ὑμεῖς δὲ λέγετε
Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί
Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς,
οὐ μὴ
τιμήσει τὸν πάτερα αὐτοῦ·
6 καὶ ἠκυρώσατε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν
ὑμῶν. (2)

7 ὑποκριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαίας †
λέγων
8 Ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ †,
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·
9 μάτην δὲ σέβονταί με,
διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.[b] (1)

S. Mark vii. 1—23.

1 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι
καί τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων
2 καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὅτι κοιναῖς χερσίν,
[τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις,] ἐσθίουσιν τοὺς ἄρτους. 3 [—οἱ γὰρ
Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται
τὰς χεῖρας οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν
πρεσβυτέρων, 4 καὶ ἀπ' ἀγορᾶς ἐὰν μὴ ῥαντίσωνται οὐκ
ἐσθίουσιν, καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν,
βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων.—] 5 καὶ
ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς
Διὰ τί οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου
κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων,
ἀλλὰ κοιναῖς χερσὶν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον;
6 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς
Καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἡσαίας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν,
ὡς γέγραπται ὅτι
Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ,
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·
7 μάτην δὲ σέβονταί με,
διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.[b] (1)
8 ἀφέντες τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ
κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων.
9 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ,
ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε·
10 Μωυσῆς γὰρ εἶπεν
Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου[c], καί
Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω[d]·
11 ὑμεῖς δὲ λέγετε
Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί
Κορβάν, [ὅ ἐστιν Δῶρον,] ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς,
12 οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν
οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί,
13 ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν
ᾗ παρεδώκατε·
καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. (2)

[a] Matt. iv. 24, viii. 16, xii. 15.

Digitized by Google

[b] LXX. Isaiah xxix. 13, *[ἐγγίζει μοι] ὁ λαὸς οὗτος [ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ ἐν] τοῖς χείλεσιν αὐτῶν τιμῶσίν με, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· μάτην δὲ σέβονταί με διδάσκοντες ἐντάλματα ἀνθρώπων καὶ διδασκαλίας.

[c] LXX. Exod. xx. 12 = Deut. v. 16, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα.

[d] LXX. Exod. xxi. 17 (16), *ὁ κακολογῶν πατέρα [αὐτοῦ] ἢ μητέρα [αὐτοῦ] τελευτήσει θανάτῳ.

Digitized by Google

10 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς
Ἀκούετε καὶ συνίετε·
11 οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα
κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον[a],
ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος †
τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
κ.τ.λ.
15 [Ἀποκριθεὶς δὲ
ὁ Πέτρος] εἶπεν αὐτῷ Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολήν.
16 ὁ δὲ εἶπεν Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε;
17 οὐ νοεῖτε ὅτι
πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα

εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ †
καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται;

18 τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος †
[ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται]
κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
19 ἐκ γὰρ τῆς καρδίας
ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί †,
φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, †
[ψευδομαρτυρίαι,]
βλασφημίαι.
20 ταῦτά ἐστιν
τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον,
[τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.]

14 Καὶ προσκαλεσάμενος πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς
Ἀκούσατέ μου πάντες καὶ σύνετε.
15 οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν
ὃ δύναται κοινῶσαι αὐτόν[a]·
ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά
ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον.

17 Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου,
ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολήν.
18 καὶ λέγει αὐτοῖς Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε;
οὐ νοεῖτε ὅτι
πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον
οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι,
19 ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν
ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν,
καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται;–
[καθαρίζων πάντα τὰ βρώματα[b].]
20 ἔλεγεν δὲ ὅτι Τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον

ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον·
21 ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων
οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται,
πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, μοιχεῖαι,
22 πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια,
ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη·
23 πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται
καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

48. The Healing of the Syrophenician Woman's Daughter.

S. Matthew xv. 21, 22, 26—28.

21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν [ὁ Ἰησοῦς] ἀνεχώρησεν †
εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος.

22 Καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα
ἔκραζεν λέγουσα Ἐλέησόν με, κύριε [υἱὸς Δαυείδ[c]]· ἡ θυγάτηρ
μου κακῶς δαιμονίζεται.
κ.τ.λ.
26 ὁ δὲ [ἀποκριθεὶς] εἶπεν

Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων
καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. †
27 ἡ δὲ εἶπεν
Ναί, κύριε, καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων
τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. †
28 τότε [ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς] εἶπεν αὐτῇ
[Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις[d]· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ
ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης[e].]

S. Mark vii. 24—30.

24 Ἐκεῖθεν δὲ ἀναστὰς ἀπῆλθεν
εἰς τὰ ὅρια Τύρου καὶ Σιδῶνος.
Καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἤθελεν γνῶναι, καὶ οὐκ
ἠδυνάσθη λαθεῖν· 25 ἀλλ' εὐθὺς ἀκούσασα γυνὴ περὶ αὐτοῦ,
ἧς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα
προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· 26 ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνίς,
Συροφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον
ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.
27 καὶ ἔλεγεν αὐτῇ
Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα,
οὐ γάρ ἐστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων
καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν.
28 ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ
Ναί, κύριε, καὶ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης
ἐσθίουσιν ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων.
29 καὶ εἶπεν αὐτῇ
Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς θυγατρός σου
τὸ δαιμόνιον. 36 καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ
παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξελη-
λυθός.

[a] 1 Cor. viii. 8, βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παραστήσει τῷ θεῷ, κ.τ.λ.
[b] Rom. xiv. 20, πάντα μὲν καθαρά, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. Tit. i. 15, πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς. Acts x. 15=xi. 9, ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου.
[c] Matt. ix. 27, xx. 30, 31; Mark x. 48; Luke xviii. 38, 39.
[d] Matt. ix. 2, 22, 29; Mark v. 34, x. 52; Luke v. 20, vii. 50, viii. 48, xvii. 19, xviii. 42.
[e] Matt. ix. 18, xvii. 18.

Digitized by Google

Digitized by Google

49. The Healing of the Deaf Man who had an Impediment in his Speech.

S. Matthew xv. 29[a].

29 Καὶ *μεταβὰς ἐκεῖθεν* [ὁ Ἰησοῦς] *ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς* Γαλιλαίας.

S. Mark vii. 31—37.

31 Καὶ *πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων* Τύρου *ἦλθεν διὰ* Σιδῶνος *εἰς τὴν θάλασσαν τῆς* Γαλιλαίας *ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων* Δεκαπόλεως. 32 Καὶ *φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν καὶ μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα.* 33 *καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ,* 34 *καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ* Ἐφφαθά, *ὅ ἐστιν Διανοίχθητι·* 35 *καὶ ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς·* 36 *καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν· ὅσον δὲ αὐτοῖς διεστέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον.* 37 *καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες* Καλῶς *πάντα πεποίηκεν, καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ ἀλάλους λαλεῖν.*

50. The Feeding of the Four Thousand.

S. Matthew xv. 32—39.

32 [Ὁ δὲ Ἰησοῦς]
προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς [αὐτοῦ] *εἶπεν*
Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον,
ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι
καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν·
καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω,
μή ποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ.

33 *καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί*
Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον†;
34 *καὶ λέγει αὐτοῖς* [ὁ Ἰησοῦς] Πόσους ἄρτους ἔχετε; †
οἱ δὲ εἶπαν Ἑπτά, *καὶ ὀλίγα ἰχθύδια.* (1)
35 *καὶ παραγγείλας τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν*
36 *ἔλαβεν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους* [*καὶ τοὺς ἰχθύας*]
καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
[a]*οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις.*

37 *καὶ ἔφαγον* [*πάντες*] *καὶ ἐχορτάσθησαν,*
καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν ἑπτὰ σφυρίδας [*πλήρεις*]. †
38 [*οἱ δὲ ἐσθίοντες*] *ἦσαν τετρακισχίλιοι* [*ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων*[a]].
39 Καὶ *ἀπολύσας τοὺς ὄχλους*
ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον,
καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγαδάν.

S. Mark viii. 1—10.

1 [Ἐν *ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν,*]
προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς λέγει αὐτοῖς
2 *Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον*
ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι
καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν·
3 *καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν,*
ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ·
καί τινες αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν εἰσίν.
4 *καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι*
Πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας;

5 *καὶ ἠρώτα αὐτούς* Πόσους ἔχετε ἄρτους;
οἱ δὲ εἶπαν Ἑπτά.
6 *καὶ παραγγέλλει τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς·*
καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους
εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
ἵνα παρατιθῶσιν καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ.
7 *καὶ εἶχαν ἰχθύδια ὀλίγα·* (1)
καὶ εὐλογήσας αὐτὰ εἶπεν καὶ ταῦτα παρατιθέναι.
8 *καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν,*
καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σφυρίδας.

9 *ἦσαν δὲ ὡς τετρακισχίλιοι.*

καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.
10 Καὶ *εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ*
ἦλθεν εἰς τὰ μέρη **Δαλμανουθά.**

[a] Matt. xv. 36[b]—38 is a doublet repeated from Matt. xiv. 19[b]—21.

Digitized by Google

Digitized by Google

51. A Sign from Heaven demanded and refused.

S. Matthew xvi. 1—2[a], 4, 5[b], xii. 38, 39.

1 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι [καὶ Σαδδουκαῖοι]
πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν
σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. †
2 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς
κ.τ.λ.
4 Γενεὰ [πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς[a]] σημεῖον ἐπιζητεῖ, †
καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ [**εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ**]. †
καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν 5 ...εἰς τὸ πέραν.

Doublet, xii. 38, 39:

38 [Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινὲς τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων λέγοντες
Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν.
39 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς
Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ,
καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ.
κ.τ.λ.]

S. Mark viii. 11—13.

11 Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι
καὶ ἤρξαντο συνζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ
σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.
12 καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει

Τί ἡ γενεὰ αὕτη ζητεῖ σημεῖον;
ἀμὴν λέγω, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον.
13 καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ἐμβὰς ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν·

52. The Leaven of the Pharisees.

S. Matthew xvi. 5—12.

5 Καὶ [ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ] εἰς τὸ πέραν[b]
ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν †.

6 [ὁ δὲ Ἰησοῦς] εἶπεν αὐτοῖς
Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων
καὶ **Σαδδουκαίων.**
7 οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς [λέγοντες]
ὅτι Ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν.
8 γνοὺς δὲ [ὁ Ἰησοῦς] εἶπεν
Τί διαλογίζεσθε [ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι[c],]
ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε;
9 οὔπω νοεῖτε,

οὐδὲ μνημονεύετε
τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων
καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε;

10 οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων
καὶ πόσας σφυρίδας ἐλάβετε;

11 πῶς οὐ νοεῖτε [ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δὲ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. 12 τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν ἄρτων ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων[d].]

S. Mark viii. 14—21.

14 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους,
καὶ **εἰ μὴ ἕνα ἄρτον** οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ.
15 καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων
Ὁρᾶτε, **βλέπετε** ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων
καὶ τῆς ζύμης Ἡρῴδου.
16 καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους
ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχουσιν.
17 καὶ γνοὺς λέγει αὐτοῖς
Τί διαλογίζεσθε
ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε;
οὔπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε;
πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν;
18 ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε
καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε;
καὶ οὐ μνημονεύετε
19 ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους,
πόσους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις ἤρατε;
λέγουσιν αὐτῷ Δώδεκα.
20 ὅτε τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους,
πόσων σφυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε;
καὶ λέγουσιν αὐτῷ Ἑπτά.
21 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Οὔπω συνίετε.

[a] Cf. Mark viii. 38.
[b] From Mark viii. 13.
[c] Matt. vi. 30; Luke xii. 28; Matt. viii. 26, xiv. 31.
[d] Cf. Matt. xvii. 13, § 58.

Digitized by Google

51. A Sign from Heaven demanded and refused.

S. Luke xi. 16, 29.

16 ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ } †
ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. }

29 [τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν

Ἡ γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρά ἐστιν· σημεῖον ζητεῖ,
καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ.
κ.τ.λ.]

52. The Leaven of the Pharisees.

S. Luke xii. 1.

1 προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης, [ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις,]
τῶν Φαρισαίων.

Digitized by Google

53. The Blind Man of Bethsaida.

S. Mark viii. 22—26.

22 Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαιδάν. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν
καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. 23 καὶ ἐπιλα-
βόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ ἐξήνεγκεν αὐτὸν ἔξω τῆς
κώμης, καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας
αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτόν Εἴ τι βλέπεις; 24 καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν
Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας.
25 εἶτα πάλιν ἔθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ,
καὶ διέβλεψεν, καὶ ἀπεκατέστη, καὶ ἐνέβλεπεν τηλαυγῶς
ἅπαντα. 26 καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων
Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς.

54. S. Peter's Confession of Christ.

S. Matthew xvi. 13—16, 20.

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς
εἰς τὰ μέρη Καισαρίας τῆς Φιλίππου
ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων
Τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι [τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου]:
14 οἱ δὲ εἶπαν
[Οἱ μὲν] Ἰωάνην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλείαν,
ἕτεροι δὲ [Ἰερεμίαν ἢ] ἕνα τῶν προφητῶν[a].
15 λέγει αὐτοῖς Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;
16 ἀποκριθεὶς δὲ [Σίμων] Πέτρος εἶπεν
Σὺ εἶ ὁ χριστὸς [ὁ υἱὸς] τοῦ θεοῦ [τοῦ ζῶντος].
κ.τ.λ.
20 Τότε ἐπετίμησεν τοῖς μαθηταῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν
[ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ χριστός].

S. Mark viii. 27—30.

27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
εἰς τὰς κώμας Καισαρίας τῆς Φιλίππου·
καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς
Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;
28 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ λέγοντες ὅτι
Ἰωάνην τὸν βαπτιστήν, καὶ ἄλλοι Ἠλείαν,
ἄλλοι δὲ ὅτι εἷς τῶν προφητῶν.
29 καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτούς Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;
ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ
Σὺ εἶ ὁ χριστός, * *

30 καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν
περὶ αὐτοῦ.

55. First Prediction of the Passion.

S. Matthew xvi. 21—23.

21 [Ἀπὸ τότε] ἤρξατο [Ἰησοῦς Χριστὸς] δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ
ὅτι δεῖ αὐτὸν [εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν καὶ] πολλὰ παθεῖν
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων
καὶ ἀποκτανθῆναι
καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

22 καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος †
ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ [λέγων
Ἵλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο].
23 ὁ δὲ στραφεὶς
εἶπεν τῷ Πέτρῳ
Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· [σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ[c],]
ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

S. Mark viii. 31—33.

31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι
δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν
καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων
καὶ ἀποκτανθῆναι
καὶ **μετὰ τρεῖς ἡμέρας**[d] **ἀναστῆναι**·
32 καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει.
καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν
ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ.

33 ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ
ἐπετίμησεν Πέτρῳ καὶ λέγει
Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ,
ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

[a] Cf. § 42.
[b] Cf. Luke ix. 8, § 42.
[c] Matt. xiii. 41, xviii. 7 (thrice) = Luke xvii. 1.
[d] S. Mark always writes *μετὰ τρεῖς ἡμέρας*, which SS. Matthew and Luke alter into *τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ*. It is clear however from Matt. xxvii. 63, 64 that to the reader there was no distinction between these two expressions.

Digitized by Google

54. S. Peter's Confession of Christ.

S. Luke ix. 18—21.

18 Καὶ ἐγένετο [ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον **κατὰ μόνας**] συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, † καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων Τίνα με οἱ ὄχλοι λέγουσιν εἶναι; †
19 οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν Ἰωάνην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης [τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη[b]].
20 εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν † Τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ.

21 ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο.

S. John vi. 67—69.

[67 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; 68 ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις, 69 καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ.]

55. First Prediction of the Passion.

S. Luke ix. 22.

22 εἰπὼν ὅτι

Δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν
καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων
καὶ ἀποκτανθῆναι
καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

Digitized by Google

56. SELF-RENUNCIATION.

S. Matthew xvi. 24—28, x. 39, 32, 33.

24 Τότε [ὁ Ἰησοῦς]
εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν,
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ
καὶ ἀκολουθείτω μοι.
25 ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι
ἀπολέσει αὐτήν·
ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
ἕνεκεν ἐμοῦ
εὑρήσει αὐτήν.

Doublet:

x. 39 ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
ἀπολέσει αὐτήν,
καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
ἕνεκεν ἐμοῦ
εὑρήσει αὐτήν.

xvi. 26 τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος
ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ †
τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ;
ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;

27 [a]μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ,
[καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ[b].]
28 ἀμὴν λέγω ὑμῖν
ὅτι εἰσίν τινες τῶν ὧδε ἑστώτων
οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου
ἕως ἂν ἴδωσιν [τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου]
ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. †

S. Mark viii. 34—ix. 1.

34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον
σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς
Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν,
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ
καὶ ἀκολουθείτω μοι.
35 ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν σῶσαι †
ἀπολέσει αὐτήν·
ὃς δ' ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου
σώσει αὐτήν.

36 τί γὰρ ὠφελεῖ ἄνθρωπον
κερδῆσαι τὸν κόσμον ὅλον
καὶ ζημιωθῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; †
37 τί γὰρ δοῖ ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;
38 ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους
ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ,
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν
ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

ix. 1 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν
ὅτι εἰσίν τινες ὧδε τῶν ἑστηκότων †
οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου
ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ
ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

[a] Cf. S. Matthew x. 32, 33,
[32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν
τοῖς οὐρανοῖς· 33 ὅστις δὲ ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀν-
θρώπων, ἀρνήσομαι κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου
τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.]

[b] LXX. Ps. lxii. 12, σὺ ἀποδώσεις ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Prov. xxiv. 12, ὃς ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Digitized by Google

56. SELF-RENUNCIATION.

S. Luke ix. 23—27, xvii. 33, xii. 8.

23 Ἔλεγεν δὲ πρὸς πάντας
Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι,
ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ
[καθ' ἡμέραν], καὶ ἀκολουθείτω μοι.
24 ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι,
ἀπολέσει αὐτήν·
ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
ἕνεκεν ἐμοῦ,
[οὗτος] σώσει αὐτήν.

Doublet:

xvii. 33 ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιποιήσασθαι
ἀπολέσει αὐτήν,
ὃς δ' ἂν ἀπολέσει
ζωογονήσει αὐτήν.

ix. 25 τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος
κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον
ἑαυτὸν δὲ [ἀπολέσας ἢ] ζημιωθείς;

26 [c] ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους,
τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται,
ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ [αὐτοῦ καὶ] τοῦ πατρὸς
καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. †

27 Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, †
εἰσίν τινες τῶν αὐτοῦ ἑστηκότων
οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου
ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

Doublet

[c] Cf. Luke xii. 8, 9.

[8 πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ· 9 ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ.]

Digitized by Google

57. The Transfiguration.

S. Matthew xvii. 1—8.

1 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς

τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην [τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ],
καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν.

2 καὶ μετεμορφώθη[a] ἔμπροσθεν αὐτῶν,
[καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος,]
τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο
λευκὰ ὡς **τὸ φῶς**.
3 καὶ ἰδοὺ ὤφθη αὐτοῖς Μωυσῆς καὶ Ἠλείας
συνλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ.

4 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ
Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι·
[εἰ θέλεις,] ποιήσω [ὧδε] τρεῖς σκηνάς,
σοὶ μίαν καὶ Μωυσεῖ μίαν καὶ Ἠλείᾳ μίαν.

5 ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος
[ἰδοὺ] νεφέλη [φωτινὴ] ἐπεσκίασεν αὐτούς,

καὶ [ἰδοὺ] φωνὴ[b] ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα
Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, [ἐν ᾧ εὐδόκησα·][c]
ἀκούετε αὐτοῦ[d].
6 [καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν]
καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. (1) 7 [καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς
καὶ ἁψάμενος αὐτῶν εἶπεν Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε.]
8 ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
οὐδένα εἶδον εἰ μὴ [αὐτὸν] Ἰησοῦν μόνον.

S. Mark ix. 2—8.

2 Καὶ μετὰ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς

τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην,
καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους.

καὶ μετεμορφώθη[a] ἔμπροσθεν αὐτῶν,

3 καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα
λευκὰ λίαν οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως λευκᾶναι.
4 καὶ * ὤφθη αὐτοῖς Ἠλείας σὺν Μωυσεῖ, †
καὶ ἦσαν συνλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ.

5 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ
Ῥαββεί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι,
καὶ ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς,
σοὶ μίαν καὶ Μωυσεῖ μίαν καὶ Ἠλείᾳ μίαν.
6 οὐ γὰρ ᾔδει τί ἀποκριθῇ, ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο.
* * *
7 καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς,

καὶ ἐγένετο φωνὴ[b] ἐκ τῆς νεφέλης *
Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός,
ἀκούετε αὐτοῦ[d].

* * (1)

8 καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι
οὐκέτι οὐδένα εἶδον μεθ' ἑαυτῶν εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.

58. The Descent from the Mount of Transfiguration.

S. Matthew xvii. 9—13.

9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους
ἐνετείλατο αὐτοῖς [ὁ Ἰησοῦς λέγων]
Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα †
ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἐγερθῇ.

10 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν [οἱ μαθηταὶ] λέγοντες
Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν †
ὅτι Ἠλείαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;
11 ὁ δὲ [ἀποκριθεὶς] εἶπεν
Ἠλείας μὲν ἔρχεται καὶ ἀποκαταστήσει πάντα·
12 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἠλείας [ἤδη] ἦλθεν, } (2)
καὶ [οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν ἀλλὰ] ἐποίησαν ἐν αὐτῷ }
ὅσα ἠθέλησαν·
οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου } (1)
μέλλει πάσχειν [ὑπ' αὐτῶν]. }
13 τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάνου τοῦ βαπτιστοῦ
εἶπεν αὐτοῖς.][g]

S. Mark ix. 9—13.

9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους
διεστείλατο αὐτοῖς
ἵνα μηδενὶ ἃ εἶδον διηγήσωνται,
εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.
10 καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς
συνζητοῦντες τί ἐστιν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.
11 καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες
Ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς
ὅτι Ἠλείαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;
12 ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς
Ἠλείας μὲν ἐλθὼν πρῶτον ἀποκατιστάνει πάντα[f],
καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου } (1)
ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουδενηθῇ;

13 ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἠλείας ἐλήλυθεν, } (2)
καὶ ἐποίησαν αὐτῷ
ὅσα ἤθελον,
καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

[a] Rom. xii. 2, *μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοός.* 2 Cor. iii. 18, *τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν.*
[b] 2 Pet. i. 17, *φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης Ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν, εἰς ὃν [ἐγὼ] εὐδόκησα,—καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει.*
[c] Doublet, Matt. iii. 17.

Digitized by Google

57. The Transfiguration.

S. Luke ix. 28—30, 33[b]—36[a].

28 [Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ] ἡμέραι **ὀκτὼ**
παραλαβὼν
Πέτρον καὶ Ἰωάνην καὶ Ἰάκωβον[e] †
ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος [προσεύξασθαι].
29 καὶ [**ἐγένετο** ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν]
τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον

καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ
λευκὸς ἐξαστράπτων. †
30 καὶ ἰδοὺ [ἄνδρες δύο] συνελάλουν αὐτῷ, †
[οἵτινες ἦσαν] Μωυσῆς καὶ Ἠλείας,
κ.τ.λ.
33 εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν †
Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι,
καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, †
μίαν σοὶ καὶ μίαν Μωυσεῖ καὶ μίαν Ἠλείᾳ, †
μὴ εἰδὼς ὃ λέγει.
34 ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος
ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτούς·
ἐφοβήθησαν δὲ (1) [ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέλην].
35 καὶ φωνὴ[b] ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα †
Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἐκλελεγμένος,
αὐτοῦ ἀκούετε[d]. †

36 καὶ [ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν]
εὑρέθη Ἰησοῦς μόνος.

58. The Descent from the Mount of Transfiguration.

S. Luke ix. 36[b].

[καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακαν.]

[d] LXX. Deut. xviii. 15, προφήτην ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμὲ ἀναστήσει Κύριος ὁ θεός σου σοί· αὐτοῦ ἀκούσεσθε.
[e] Cf. Mark v. 37, xiv. 13. For the order of the names (John before James) cf. Acts i. 13.
[f] LXX. Mal. iv. 4, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμῖν Ἠλίαν τὸν Θεσβίτην πρὶν ἐλθεῖν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ, ὃς ἀποκαταστήσει καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱὸν καὶ καρδίαν ἀνθρώπου πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ.
[g] Cf. Matt. xvi. 12, § 52.

Digitized by Google

59. The Healing of the Demoniac Boy.

S. Matthew xvii. 14—20.

14 Καὶ ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον

προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος [γονυπετῶν αὐτὸν 15 καὶ] λέγων
Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, †
[ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς ἔχει,]
πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ [πολλάκις] εἰς τὸ ὕδωρ· (2) †

16 καὶ προσήνεγκα αὐτὸν (1) τοῖς μαθηταῖς σου,
καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. †
17 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη,
ἕως πότε μεθ' ὑμῶν ἔσομαι;
ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;
φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. †

18 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,

καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· †

καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς [ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης[c]].
19 Τότε προσελθόντες
οἱ μαθηταὶ [τῷ Ἰησοῦ] κατ' ἰδίαν εἶπαν
Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;
20 ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς
[Διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν[c] ὑμῶν· κ.τ.λ.]

S. Mark ix. 14—29.

14 Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδαν ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συνζητοῦντας πρὸς αὐτούς. 15 καὶ εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν, καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. 16 καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς Τί συνζητεῖτε πρὸς αὐτούς;
17 καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου *
Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου (1) πρὸς σέ,
ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον·
18 καὶ ὅπου ἐὰν αὐτὸν καταλάβῃ ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας καὶ ξηραίνεται·
καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν,
καὶ οὐκ ἴσχυσαν.
19 ὁ δὲ * ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει
Ὦ γενεὰ ἄπιστος, * *
ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι;
ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;
φέρετε αὐτὸν * πρός με.
20 καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν.
καὶ ἰδὼν αὐτὸν τὸ πνεῦμα εὐθὺς συνεσπάραξεν αὐτόν,
καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων.
21 καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ Πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπεν Ἐκ παιδιόθεν·
22 καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα (2) ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν·
ἀλλ' εἴ τι δύνῃ, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. 23 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Τό Εἰ δύνῃ, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. 24 εὐθὺς κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου ἔλεγεν Πιστεύω· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. 25 ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος †
ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ
Τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ ἐπιτάσσω σοι, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. 26 καὶ κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας ἐξῆλθεν· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς ὥστε τοὺς πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. 27 ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη.
28 καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς οἶκον
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν
Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;
29 καὶ εἶπεν αὐτοῖς
Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ.

60. Second Prediction of the Passion.

S. Matthew xvii. 22, 23.

22 Συστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ

εἶπεν αὐτοῖς [ὁ Ἰησοῦς]

Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων,

23 καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν,
καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.
[καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα[f].]

S. Mark ix. 30, 31.

30 Κἀκεῖθεν ἐξελθόντες ἐπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας,
καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνοῖ·
31 ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι

Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου * παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων,

καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν,
καὶ ἀποκτανθεὶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας[h] ἀναστήσεται.
32 οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα,

καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

[a] συναντᾶν occurs only Luke ix. 37, xxii. 10; Acts x. 25, xx. 22; Heb. vii. 1, 10.
[b] Cf. Luke vii. 12, viii. 42.
[c] Cf. Matt. ix. 22, xv. 28.

Digitized by Google

59. The Healing of the Demoniac Boy.

S. Luke ix. 37—43[a].

37 [Ἐγένετο δὲ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ] κατελθόντων αὐτῶν [ἀπὸ τοῦ ὄρους] συνήντησεν[a] αὐτῷ ὄχλος πολύς.

38 καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησεν λέγων †
Διδάσκαλε, [δέομαί σου] ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου,
ὅτι [μονογενής μοί ἐστιν[b]], 39 καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν,
καὶ [ἐξέφνης κράζει, καὶ] σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ
[καὶ μόλις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντρῖβον αὐτόν].
40 καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, †
καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν.
41 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη,
ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς †
καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν;
προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου.
42 ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ
ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν·

ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ,

καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα [καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ].
43 [ἐξεπλήσσοντο[d] δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.]

60. Second Prediction of the Passion.

S. Luke ix. 43[b]—45.

43 [Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει]

εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ
44 [Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους,]
ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.

45 οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο,
[καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν[g] ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό,]
καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν [περὶ τοῦ ῥήματος τούτου].

[d] Cf. Matt. vii. 28, xiii. 54, xix. 25; Mark i. 22, vi. 2, vii. 37, x. 26, xi. 18; Luke ii. 48, iv. 32; Acts xiii. 12.
[e] Cf. Matt. vi. 30 = Luke xii. 28; Matt. viii. 26, xiv. 31, xvi. 8. A commonplace.
[f] Cf. Matt. xviii. 31, xxvi. 22. [g] Cf. Luke xviii. 34, xxiv. 16. [h] See page 46, note [d].

Digitized by Google

61. The Dispute about Precedence.

S. Matthew xviii. 1--5, x. 40[a].

1 [Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ **προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες**]

Τίς ἄρα μείζων [ἐστὶν **ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν**];

* [a]

2 καὶ προσκαλεσάμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν
καὶ εἶπεν
κ.τ.λ.

5 καὶ ὃς ἐὰν δέξηται ἓν παιδίον τοιοῦτο ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου,
ἐμὲ δέχεται·

Doublet:

x. 40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς
ἐμὲ δέχεται.

S. Mark ix. 33—37.

33 Καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναούμ.
Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς
Τί **ἐν τῇ ὁδῷ** διελογίζεσθε;
34 οἱ δὲ ἐσιώπων, πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν **ἐν τῇ ὁδῷ**
τίς μείζων.
35 καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς
Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι
ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος[a].
36 καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν
καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖς

37 Ὃς ἂν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου,
ἐμὲ δέχεται·

καὶ ὃς ἂν ἐμὲ δέχηται,
οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με[b].

62. The Stranger who exorcised in the Name of Jesus.

S. Mark ix. 38—40.

38 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰωάνης Διδάσκαλε,
εἴδαμέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια,
καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν.
39 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Μὴ κωλύετε αὐτόν,
οὐδεὶς γὰρ ἔστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με·
40 ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστίν.

63. The Cup of Cold Water in the Name of a Disciple.

S. Matthew x. 42.

42 καὶ ὃς ἂν ποτίσῃ [ἕνα τῶν μικρῶν τούτων]
ποτήριον ψυχροῦ [μόνον] εἰς ὄνομα μαθητοῦ,
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

S. Mark ix. 41.

41 Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς
ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματι [ὅτι Χριστοῦ ἐστέ],
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ[c].

[a] Cf. Matt. xxiii. 11, ὁ δὲ μείζων ὑμῶν
ἔσται ὑμῶν διάκονος.

Doublet: Matt. xx. 26, ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι
ἔσται ὑμῶν διάκονος,
καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος ἔσται ὑμῶν δοῦλος.

Cf. Mark x. 43, 44, ὃς ἂν θέλῃ μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος, καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος.

[b] Cf. Matt. x. 40[b], καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος
δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με.

[c] Compare similar teaching in Matt. xxv. 35—42.

Digitized by Google

61. The Dispute about Precedence.

S. Luke ix. 46—48, xxii. 24, x. 16.

46 Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς,
τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν.

Doublet:

xxii. 24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς
τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων[d].

ix. 47 [ὁ δὲ Ἰησοῦς εἰδὼς τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν[e]]

ἐπιλαβόμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ,
48 καὶ εἶπεν αὐτοῖς

Ὃς ἂν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
ἐμὲ δέχεται,

καὶ ὃς ἂν ἐμὲ δέξηται
δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με·

Doublet:

x. 16 ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει,
καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ·
ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

ix. 48 [ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτός ἐστιν μέγας.]

62. The Stranger who exorcised in the Name of Jesus.

S. Luke ix. 49, 50.

49 [Ἀποκριθεὶς δὲ] Ἰωάνης εἶπεν Ἐπιστάτα, †
εἴδαμέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια,
καὶ ἐκωλύομεν αὐτὸν ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν.
50 εἶπεν δὲ [πρὸς αὐτὸν] Ἰησοῦς Μὴ κωλύετε, †

ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν.

[d] Cf. Luke xxii. 26, ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν.
[e] Cf. Mark ii. 8 = Matt. ix. 4 = Luke v. 22; Luke vi. 8.

Digitized by Google

64. Of causing Scandals.

S. Matthew xviii. 6, 8—9 ; v. 30, 29.

6 ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ
ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων [εἰς ἐμέ],
συμφέρει αὐτῷ
ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ
καὶ καταποντισθῇ [ἐν τῷ πελάγει] τῆς θαλάσσης.
κ.τ.λ.

8 Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε,
ἔκκοψον αὐτὸν [καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ]·
καλόν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν κυλλὸν ἢ χωλόν, †
ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα
βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

Doublet :

v. 30 καὶ εἰ ἡ [δεξιά] σου χεὶρ σκανδαλίζει σε,
ἔκκοψον αὐτὴν [καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ],
συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου
καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν ἀπέλθῃ.

xviii. 9 καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε,
ἔξελε αὐτὸν [καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ]·
καλόν σοί ἐστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, †
ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα
βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

Doublet :

v. 29 εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου [ὁ δεξιὸς] σκανδαλίζει σε,
ἔξελε αὐτὸν [καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ],
συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου
καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.

S. Mark ix. 42—49.

42 Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ (1)
ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων, (2)
καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον
εἰ περίκειται μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ
καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν.

43 Καὶ ἐὰν σκανδαλίσῃ σε ἡ χείρ σου,
ἀπόκοψον αὐτήν·
καλόν ἐστίν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν
ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα
ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον.
45 καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε,
ἀπόκοψον αὐτόν·
καλόν ἐστίν σε εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν
ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα
βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν.

47 καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε,
ἔκβαλε αὐτόν·
καλόν σέ ἐστιν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ
ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα
βληθῆναι εἰς γέενναν.

48 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ
καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται[a]·
49 πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται.

65. Salt is good.

S. Matthew v. 13.

13 [Ὑμεῖς ἐστέ] τὸ ἅλας [τῆς γῆς]·
ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ,
ἐν τίνι ἁλισθήσεται ;
κ.τ.λ.

S. Mark ix. 50.

50 Καλὸν τὸ ἅλας·
ἐὰν δὲ τὸ ἅλας **ἄναλον γένηται,**
ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε ;

ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλα, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

[a] LXX. Isaiah lxvi. 24, καὶ ἐξελεύσονται καὶ ὄψονται τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων τῶν παραβεβηκότων ἐν ἐμοί· ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὅρασιν πάσῃ σαρκί.

Digitized by Google

64. Of causing Scandals.

S. Luke xvii. 2.

. . . . . .
2 λυσιτελεῖ αὐτῷ
εἰ λίθος μυλικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ †
καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν
ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ (1)
τῶν μικρῶν τούτων ἕνα. † (2)

65. Salt is good.

S. Luke xiv. 34.

34 Καλὸν οὖν τὸ ἅλας·
ἐὰν δὲ καὶ τὸ ἅλας μωρανθῇ,
ἐν τίνι ἀρτυθήσεται;
κ.τ.λ.

Digitized by Google

66. On the Question of Divorce.

S. Matthew xix. 1—9, v. 31, 32.

1 Καὶ [ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους,]
μετῆρεν ἀπὸ [τῆς Γαλιλαίας] †
καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας
πέραν τοῦ Ἰορδάνου.
2 καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι [πολλοί], †
καὶ **ἐθεράπευσεν** αὐτοὺς [ἐκεῖ].
3 Καὶ προσῆλθαν αὐτῷ Φαρισαῖοι
πειράζοντες αὐτὸν [καὶ λέγοντες] (2)
Εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα [αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν]; (1) †
4 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
[Οὐκ ἀνέγνωτε[a] ὅτι] ὁ κτίσας ἀπ' ἀρχῆς †
ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς 5 [καὶ εἶπεν]
Ἕνεκα τούτου καταλείψει ἄνθρωπος
τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα
[καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ],
καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν[c]; (4)
6 ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία· †
ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.
7 [**λέγουσιν αὐτῷ**] Τί [οὖν] Μωυσῆς ἐνετείλατο †
δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολῦσαι; †
λέγει αὐτοῖς 8 ὅτι (3)
[Μωυσῆς] πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν
ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι [τὰς γυναῖκας ὑμῶν,
ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως].

9 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι
ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ [**μὴ ἐπὶ πορνείᾳ**]
καὶ γαμήσῃ ἄλλην
μοιχᾶται.

Doublet:

v. 31 Ἐρρέθη δέ
Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,
δότω αὐτῇ ἀποστάσιον[b].
32 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι
πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ [**παρεκτὸς λόγου πορνείας**]
ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι.

S. Mark x. 1—12.

1 Καὶ
ἐκεῖθεν ἀναστὰς
ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας
καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου,
καὶ συνπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν,
καὶ ὡς εἰώθει πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς.
2 Καὶ προσελθόντες Φαρισαῖοι ἐπηρώτων αὐτὸν
εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, (1)
πειράζοντες αὐτόν. (2)
3 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς
Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωυσῆς;
4 οἱ δὲ εἶπαν Ἐπέτρεψεν Μωυσῆς
βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ ἀπολῦσαι[b]. (3)
5 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς
Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν
ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην·

6 ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως
ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς[c]·
7 ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος
τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα,
8 καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· (4)
ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ μία σάρξ·
9 ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.
10 Καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν
οἱ μαθηταὶ περὶ τούτου ἐπηρώτων αὐτόν.
11 καὶ λέγει αὐτοῖς
Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
καὶ γαμήσῃ ἄλλην
μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν[d],
12 καὶ ἐὰν αὐτὴ ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον
μοιχᾶται[e].

[a] Matt. xii. 3, 5, xix. 4, xxi. 16, 42, xxii. 31; Mark ii. 25, xii. 10, 26; Luke vi. 3, x. 26.

[b] LXX. Deut. xxiv. 3, ἐὰν δέ τις λάβῃ γυναῖκα καὶ συνοικήσῃ αὐτῇ, καὶ ἔσται ἐὰν μὴ εὕρῃ χάριν ἐναντίον αὐτοῦ ὅτι εὗρεν ἐν αὐτῇ ἄσχημον πρᾶγμα, καὶ γράψει αὐτῇ βιβλίον ἀποστασίου καὶ δώσει εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς, καὶ ἐξαποστελεῖ αὐτὴν ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ἀπελθοῦσα γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ κ.τ.λ.

[c] LXX. Gen. i. 27, καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. Gen. ii. 24, ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Cf. Eph. v. 31.

[d] 1 Cor. vii. 10, 11, τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι—ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω—καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.

[e] Rom. vii. 3, ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ.

Digitized by Google

66. On the Question of Divorce.

S. Luke xvi. 18[a].

18 πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
καὶ γαμῶν ἑτέραν
μοιχεύει.

Digitized by Google

67. Blessing little Children.

S. Matthew xix. 13—15.

13 [Τότε] προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία,
ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς [καὶ προσεύξηται (2)]· †
οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.
14 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
Ἄφετε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με, †
τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
*[a]

15 καὶ
ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς [ἐπορεύθη ἐκεῖθεν].

S. Mark x. 13—16.

13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία
ἵνα αὐτῶν ἅψηται·
οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.
14 ἰδὼν (1) δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς
Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, * μὴ κωλύετε αὐτά,
τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
15 ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον,
οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.
16 καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατευλόγει (2)
τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά.

68. "Why callest thou me good?"

S. Matthew xix. 16—22.

16 Καὶ [ἰδοὺ]
εἷς προσελθὼν αὐτῷ εἶπεν †
Διδάσκαλε*, τί [ἀγαθὸν] ποιήσω ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον; †
17 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ;
εἷς ἐστὶν ὁ ἀγαθός· †
[εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, τήρει] τὰς ἐντολάς.
18 [λέγει αὐτῷ Ποίας; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη
Τό] Οὐ φονεύσεις[b], Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ κλέψεις,
Οὐ ψευδομαρτυρήσεις,
19 Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα,
[καί Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν[c].]
20 λέγει αὐτῷ ὁ [νεανίσκος[d]]
Ταῦτα πάντα ἐφύλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ; (1)
21 ἔφη αὐτῷ [ὁ Ἰησοῦς Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι,]

ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς, †
καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.
22 ἀκούσας δὲ ὁ [νεανίσκος[d]] τὸν λόγον τοῦτον
ἀπῆλθεν λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

S. Mark x. 17—22.

17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν
προσδραμὼν εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν
Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;
18 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Τί με λέγεις ἀγαθόν;
οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός.
19 τὰς ἐντολὰς οἶδας

Μὴ φονεύσῃς[b], Μὴ μοιχεύσῃς, Μὴ κλέψῃς,
Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, [Μὴ ἀποστερήσῃς,]
Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα.

20 ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ
Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.
21 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν
καὶ εἶπεν αὐτῷ* Ἕν σε ὑστερεῖ· (1)
ὕπαγε ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς,
καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.
22 ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ
ἀπῆλθεν λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

69. The Camel and the Needle's Eye.

S. Matthew xix. 23—26.

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
[Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι] πλούσιος δυσκόλως †
εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· †

24 πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν,

εὐκοπώτερόν ἐστιν
κάμηλον διὰ τρήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν
ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ[e].
5 ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες †
Τίς [ἄρα] δύναται σωθῆναι;
26 ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς †
Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν,
παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά. †

S. Mark x. 23—27.

23 Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται.
24 οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ.
ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς Τέκνα,
πῶς δύσκολόν ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν·
25 εὐκοπώτερόν ἐστιν
κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος διελθεῖν
ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.
26 οἱ δὲ * περισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς αὐτόν
Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;
27 ἐμβλέψας * αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει
Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον * ἀλλ' οὐ παρὰ θεῷ,
πάντα γὰρ δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ.

[a] Cf. Matt. xviii. 3, 4, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

[b] LXX. Exod. xx. 12=Deut. v. 16, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα * * * * * * *, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ φονεύσεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις * * *, οὐκ ἐπιθυμήσεις * * * * *. But Deut. agrees with S. Luke's order, except that it puts the fifth commandment before the others. Deut. xxiv. 14, οὐκ ἀποστερήσεις (s. v. l.) μισθὸν πένητος, cf. 1 Cor. vi. 7, 8.

Digitized by Google

67. Blessing little Children.

S. Luke xviii. 15—17.

15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη
ἵνα αὐτῶν ἅπτηται·
[ἰδόντες (1)] δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμων αὐτοῖς.
16 ὁ δὲ Ἰησοῦς [προσεκαλέσατο αὐτὰ] λέγων
Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά,
τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
17 ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον,
οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

68. "Why callest thou me good?"

S. Luke xviii. 18—23.

18 Καὶ
ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν [ἄρχων λέγων]
Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;
19 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Τί με λέγεις ἀγαθόν; †
οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός.
20 τὰς ἐντολὰς οἶδας

Μὴ μοιχεύσῃς[b], Μὴ φονεύσῃς, Μὴ κλέψῃς, †
Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς,
Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα.

21 ὁ δὲ εἶπεν
Ταῦτα πάντα ἐφύλαξα ἐκ νεότητος.
22 [ἀκούσας] δὲ ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν αὐτῷ Ἔτι ἕν σοι λείπει·
[πάντα] ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ διάδος πτωχοῖς,
καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.
23 ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα
περίλυπος ἐγενήθη, ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.

69. The Camel and the Needle's Eye.

S. Luke xviii. 24—27.

24 Ἰδὼν δὲ [αὐτὸν] ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται·

25 εὐκοπώτερον [γάρ] ἐστιν
κάμηλον διὰ τρήματος **βελόνης** εἰσελθεῖν
ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.
26 εἶπαν δὲ οἱ ἀκούσαντες
Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;
27 ὁ δὲ εἶπεν
Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις
δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν. } †

[c] Doublet, borrowed from Matt. xxii. 39 = Mark xii 31 = Luke x. 27, § 82. LXX. Levit. xix. 18, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.
[d] Mark xiv. 51, xvi. 5; Luke vii. 14.
[e] Cf. Matt. xii. 28, xxi. 31, 43. Elsewhere S. Matthew writes βασιλεία τῶν οὐρανῶν which is a phrase peculiar to himself.

Digitized by Google

70. The Rewards of Discipleship.

S. Matthew xix. 27, 28[a], 29, 30.

27 [Τότε ἀποκριθεὶς] ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ †
Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι·
[τί ἄρα ἔσται ἡμῖν ;] 28 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κ.τ.λ.
29 καὶ πᾶς ὅστις ἀφῆκεν οἰκίας ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς
ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς †
ἕνεκεν τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος,
πολλαπλασίονα λήμψεται

καὶ ζωὴν αἰώνιον [κληρονομήσει].
30 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι[b].

S. Mark x. 28—31.

28 Ἤρξατο λέγειν ὁ Πέτρος αὐτῷ
Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήκαμέν σοι.
29 ἔφη * ὁ Ἰησοῦς †
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν *
οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς
ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς
ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου,
30 ἐὰν μὴ λάβῃ **ἑκατονταπλασίονα**[a] νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ
οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς
καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν,
καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.
31 πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι[b].

71. Third Prediction of the Passion.

S. Matthew xx. 17—19.

17 **[Μέλλων]** δὲ ἀναβαίνειν Ἰησοῦς εἰς Ἰεροσόλυμα †

παρέλαβεν τοὺς δώδεκα [μαθητὰς κατ' ἰδίαν[c]],
καὶ ἐν τῇ ὁδῷ (1) εἶπεν αὐτοῖς
18 Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἰεροσόλυμα,
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται
τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν,
καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ,
19 καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν
εἰς τὸ ἐμπαῖξαι
καὶ μαστιγῶσαι καὶ **σταυρῶσαι**,
καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.

S. Mark x. 32—34.

32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ (1) ἀναβαίνοντες εἰς Ἰεροσόλυμα,
καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο,
οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο.
καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα
ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν 33 ὅτι
Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἰεροσόλυμα,
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται
τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς γραμματεῦσιν,
καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ
καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν
34 καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ
καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ ἀποκτενοῦσιν,
καὶ **μετὰ τρεῖς ἡμέρας**[d] ἀναστήσεται.

72. The ambitious Request.

S. Matthew xx. 20—28.

20 [Τότε] προσῆλθεν αὐτῷ
[ἡ μήτηρ] τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου[e] [μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς
προσκυνοῦσα[f] καὶ] αἰτοῦσά τι ἀπ' αὐτοῦ

21 ὁ δὲ εἶπεν **αὐτῇ** Τί θέλεις ;
λέγει αὐτῷ Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν [οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου]
εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου
ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

S. Mark x. 35—45.

35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ
Ἰάκωβος καὶ Ἰωάνης οἱ δύο υἱοὶ Ζεβεδαίου
λέγοντες αὐτῷ
Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμέν σε ποιήσῃς ἡμῖν.
36 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν ;
37 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Δὸς ἡμῖν ἵνα
εἷς σου ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ ἀριστερῶν καθίσωμεν
ἐν τῇ δόξῃ σου.

[a] Cf. Luke viii. 8.
[b] This refrain occurs also in Matt. xx. 16; Luke xiii. 30.
[c] Cf. Matt. xiv. 13, 23, xvii. 1, 19, xx. 17, xxiv. 3; Mark iv. 34, vi. 31, 32, vii. 33, ix. 2, 28, xiii. 3; Luke ix. 10, x. 23.
[d] See page 46, note [d].
[e] Matt. xxvii. 56.

Digitized by Google

70. The Rewards of Discipleship.

S. Luke xviii. 28—30.

28 Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος
Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφέντες τὰ ἴδια ἠκολουθήσαμέν σοι.
29 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν [ἢ γυναῖκα[g]] ἢ ἀδελφοὺς
ἢ γονεῖς ἢ τέκνα
εἵνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ,
30 ὃς οὐχὶ μὴ λάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ

καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

71. Third Prediction of the Passion.

S. Luke xviii. 31—34.

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα
εἶπεν πρὸς αὐτούς
Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἰερουσαλήμ,
καὶ [τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν]
τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου·

32 παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν
καὶ ἐμπαιχθήσεται [καὶ ὑβρισθήσεται] καὶ ἐμπτυσθήσεται,
33 καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, †
καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. †
34 [Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο
κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα[h].]

72. The ambitious Request.

S. Luke xii. 50, xxii. 25, 26.

[f] Cf. Matt. viii. 2, ix. 18, xiv. 33, xv. 25; Mark v. 6.
[g] Cf. Luke xiv. 26, § 108.
[h] Cf. Luke ix. 45, § 60; xxiv. 16, § 158.

Digitized by Google

22 [ἀποκριθεὶς] δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε·
δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ [μέλλω[a]] πίνειν;

λέγουσιν αὐτῷ Δυνάμεθα.
23 λέγει αὐτοῖς Τὸ [μὲν] ποτήριόν μου πίεσθε,

τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων
οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι,
ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται [ὑπὸ τοῦ πατρός μου[b]].
24 καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα
ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν.
25 ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν †
Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν
κατακυριεύουσιν αὐτῶν
καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.
26 οὐχ οὕτως ἐστὶν ἐν ὑμῖν·
ἀλλ' ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι †
ἔσται ὑμῶν διάκονος[c],
27 καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος
ἔσται ὑμῶν δοῦλος·
28 ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι
καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

38 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε·
δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω,
ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι;
39 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Δυνάμεθα.
ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε
καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε,
40 τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ εὐωνύμων
οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι,
ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται.
41 καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα
ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάνου.
42 καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς
Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν
κατακυριεύουσιν αὐτῶν
καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.
43 οὐχ οὕτως δέ ἐστιν ἐν ὑμῖν·
ἀλλ' ὃς ἂν θέλῃ μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν,
ἔσται ὑμῶν διάκονος,
44 καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος,
ἔσται πάντων δοῦλος·[d]
45 καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι
καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

73. The Healing of the Blind Man Bartimæus.

S. Matthew xx. 29—34.

29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἰερειχὼ
[ἠκολούθησεν αὐτῷ] ὄχλος πολύς.
30 [καὶ ἰδοὺ δύο[e]] τυφλοὶ
καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν,
ἀκούσαντες
ὅτι Ἰησοῦς παράγει,
ἔκραξαν λέγοντες [Κύριε,] ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυείδ. †
31 ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· †
οἱ δὲ μεῖζον ἔκραξαν [λέγοντες
Κύριε,] ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυείδ. †
32 καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς

καὶ εἶπεν
Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; †
33 λέγουσιν αὐτῷ Κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν.
34 [σπλαγχνισθεὶς[f]] δὲ ὁ Ἰησοῦς [ἥψατο[g] τῶν ὀμμάτων αὐτῶν]

καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

S. Mark x. 46—52.

46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἰερειχώ.
Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἰερειχὼ
καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ
ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος τυφλὸς προσαίτης
ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν.
47 καὶ ἀκούσας
ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηνός ἐστιν
ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν Υἱὲ Δαυεὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με.
48 καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ·†
ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν
Υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με.
49 καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Φωνήσατε αὐτόν.
καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ
Θάρσει, ἔγειρε, φωνεῖ σε.
50 ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ
ἀναπηδήσας ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.
51 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
Τί σοι θέλεις ποιήσω;
ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ Ῥαββουνεί[h], ἵνα ἀναβλέψω.
52 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ
Ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε[i].
καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

[a] Cf. Matt. ii. 13, xvi. 27, xvii. 12, 22; Luke ix. 44, xix. 11, &c.
[b] Cf. Matt. vii. 21, x. 32 f., xi. 27, &c.; Luke ii. 49, x. 22, xxii. 29, xxiv. 49. The phrase does not occur in S. Mark.
[c] Cf. Matt. xxiii. 10, ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος.
[d] Cf. Mark ix. 35, εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος.
[e] Cf. Matt. viii. 28, ix. 27, xxi. 2.
[f] Cf. Mark i. 41, vi. 34, viii. 2, ix. 22; Matt. ix. 36, xiv. 14, xv. 32, xviii. 27; Luke vii. 13, x. 33.
[g] Cf. Mark i. 41, vii. 33; Matt. viii. 3, 15, ix. 29, xvii. 7; Luke v. 13, vii. 14, xxii. 51.
[h] Cf. John xx. 16.

Digitized by Google

xii. 50 [*βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι*
καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου τελεσθῇ.]

xxii. 25 *ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς*
Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν
κυριεύουσιν αὐτῶν
καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν [*εὐεργέται καλοῦνται*].
26 *ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως,* †
ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν
γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος,
καὶ ὁ ἡγούμενος
ὡς ὁ διακονῶν.

73. The Healing of the Blind Man Bartimæus.

S. Luke xviii. 35—43.

35 [**Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ**] *ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἰερειχὼ*

τυφλός τις
ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαιτῶν. †
36 *ἀκούσας δὲ* [*ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο·*
37 *ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ*] *ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται.*
38 *καὶ ἐβόησεν λέγων Ἰησοῦ υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με.* †
39 *καὶ* [*οἱ προάγοντες*] *ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιγήσῃ·*
αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν
Υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με.
40 *σταθεὶς δὲ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν.*

ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ
ἐπηρώτησεν αὐτόν
41 *Τί σοι θέλεις ποιήσω;*
ὁ δὲ εἶπεν Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω.
42 *καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ*
[*Ἀνάβλεψον·*] *ἡ πίστις σου σέσωκέν σε*[i].
43 *καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ*
[*δοξάζων τὸν θεόν*[k]. *Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ*].

[i] This refrain is repeated Mark v. 34; Luke vii. 50, viii. 48, xvii. 19.
[k] Cf. Mark ii. 12; Matt. ix. 8, xv. 31; Luke ii. 20, v. 25, 26, vii. 16, xiii. 13, xvii. 15, xviii. 43, xxiii. 47.

Digitized by Google

74. The Triumphal Entry into Jerusalem.

S. Matthew xxi. 1—3, 6—10.

1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἰεροσόλυμα
[καὶ ἦλθον] εἰς Βηθφαγὴ
εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν,
[τότε Ἰησοῦς] ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς 2 λέγων αὐτοῖς
Πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν,
καὶ εὐθὺς
εὑρήσετε [ὄνον] δεδεμένην [καὶ] πῶλον [μετ' αὐτῆς]· †

λύσαντες ἀγάγετέ μοι.
3 καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι,
ἐρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει·
εὐθὺς δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. †
κ.τ.λ.
6 Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες

καθὼς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς †

7 ἤγαγον [τὴν ὄνον καὶ] τὸν πῶλον,
καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν τὰ ἱμάτια,
καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν.
8 ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ,
ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους [ἀπὸ τῶν δένδρων †
καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ].
9 οἱ δὲ [ὄχλοι οἱ] προάγοντες [αὐτὸν] καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον

λέγοντες
Ὡσαννὰ [τῷ υἱῷ Δαυείδ]·
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου·

Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις[b].
10 καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἰεροσόλυμα κ.τ.λ.

S. Mark xi. 1—11.

1 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἰεροσόλυμα
εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν
πρὸς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν,
ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 2 καὶ λέγει αὐτοῖς
Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν,
καὶ εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν
εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον
ἐφ' ὃν οὐδεὶς οὔπω ἀνθρώπων ἐκάθισεν·
λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε.
3 καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ Τί ποιεῖτε τοῦτο;
εἴπατε Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει·
καὶ εὐθὺς αὐτὸν ἀποστέλλει πάλιν ὧδε.

4 καὶ ἀπῆλθον καὶ εὗρον πῶλον
δεδεμένον πρὸς θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου,
καὶ λύουσιν αὐτόν.
5 καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς
Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον;
6 οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς·
καὶ ἀφῆκαν αὐτούς.
7 καὶ φέρουσιν τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν,
καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτόν.
8 καὶ πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν, †
ἄλλοι δὲ στιβάδας κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν.

9 καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον

*

Ὡσαννά·
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου[a]·
10 Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυείδ·
Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.
11 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἰεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα ὀψὲ ἤδη οὔσης τῆς ὥρας ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

75. The Sight of the Barren Fig-tree.

S. Matthew xxi. 18, 19[a].

18 [Πρωὶ] δὲ ἐπαναγαγὼν [εἰς τὴν πόλιν]
ἐπείνασεν. 19 καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν [ἐπὶ τῆς ὁδοῦ]
ἦλθεν ἐπ' αὐτήν,
καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα [μόνον],} †

καὶ λέγει αὐτῇ
Οὐ μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. †

S. Mark xi. 12—14.

12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας
ἐπείνασεν. 13 καὶ ἰδὼν συκῆν ἀπὸ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα
ἦλθεν εἰ ἄρα τι εὑρήσει ἐν αὐτῇ, καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν
οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα,
ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν σύκων.
14 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῇ
Μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγοι.
καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

[a] LXX. Ps. cxviii. 25, ὦ Κύριε, σῶσον δή. ὦ Κύριε, εὐόδωσον δή, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.
[b] Cf. Luke ii. 14, δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη.

Digitized by Google

74. The Triumphal Entry into Jerusalem.

S. Luke xix. 29—38.

29 Καὶ [ἐγένετο] ὡς ἤγγισεν
εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανιὰ
πρὸς τὸ ὄρος [τὸ καλούμενον] Ἐλαιῶν,
ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν 30 λέγων
Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, †
ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι
εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον,
ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν,
καὶ λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε.
31 καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ Διὰ τί λύετε;
[οὕτως] ἐρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει.

32 ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον [καθὼς εἶπεν αὐτοῖς].

33 λυόντων δὲ [αὐτῶν τὸν πῶλον]
εἶπαν **οἱ κύριοι αὐτοῦ** πρὸς αὐτούς
Τί λύετε τὸν πῶλον;
34 οἱ δὲ εἶπαν ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει.

35 καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
καὶ ἐπιρίψαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον †
ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν· 36 [πορευομένου δὲ αὐτοῦ]
ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν ἐν τῇ ὁδῷ.
37 [ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ Ὄρους τῶν
Ἐλαιῶν ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες
αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων,]

38 λέγοντες

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος, [ὁ βασιλεύς[c],] ἐν ὀνόματι Κυρίου[b]·

[ἐν οὐρανῷ εἰρήνη[b] καὶ δόξα] ἐν ὑψίστοις.

S. John xii. 12—14[a].

[12 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν,
ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἰεροσόλυμα,
13 ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων
καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ,

καὶ ἐκραύγαζον

Ὡσαννά,
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου[b],
καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.
14 εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, κ.τ.λ.]

75. The Sight of the Barren Fig-tree.

Some critics compare with this the parable of the barren fig-tree, S. Luke xiii. 6—9.

[c] Cf. Matt. ii. 2, xxvii. 11, 29, 37, 42; **Mark** xv. 2, 9, 12, 18, 26, 32; **Luke** xxiii. 3, 37, 38.

Digitized by Google

76. The Cleansing of the Temple.

S. Matthew xxi. 12, 13, 15, 17.

12 Καὶ εἰσῆλθεν [Ἰησοῦς] εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐξέβαλεν
[πάντας] τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ
καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν
κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς,†

13 καὶ λέγει [αὐτοῖς] Γέγραπται
Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται[a],
ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε σπήλαιον λῃστῶν[b].
κ.τ.λ.
15 Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς κ.τ.λ.
ἠγανάκτησαν.

17 Καὶ [καταλιπὼν αὐτοὺς] ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως
[εἰς Βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ].

S. Mark xi. 15—19.

15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα.
Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν
τοὺς πωλοῦντας καὶ τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ,
καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν
καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν
16 καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ,
17 καὶ ἐδίδασκεν καὶ ἔλεγεν Οὐ γέγραπται ὅτι
Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν[a];
ὑμεῖς δὲ πεποιήκατε αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν[b]. †

18 καὶ ἤκουσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς,
καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν·
ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν,
πᾶς γὰρ ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ[d].
19 Καὶ ὅταν ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύοντο ἔξω τῆς πόλεως.

77. The Fig-tree withered.

S. Matthew xxi. 19[b]—22; vi. 14, 15.

19 καὶ ἐξηράνθη [παραχρῆμα[c]] } †
ἡ συκῆ. 20 καὶ ἰδόντες }
οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες
[Πῶς παραχρῆμα[c]] ἐξηράνθη ἡ συκῆ; †
21 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν †
καὶ μὴ διακριθῆτε (1), [οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε,
ἀλλὰ] κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε †
Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν[f],

γενήσεται·
22 καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ
πιστεύοντες λήμψεσθε.
vi. 14 Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν,
ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· 15 ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε
τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν
ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

S. Mark xi. 20—25.

20 Καὶ παραπορευόμενοι πρωὶ
εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν.
21 καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ
Ῥαββεί, ἴδε ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἐξήρανται.
22 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς
Ἔχετε πίστιν θεοῦ· 23 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι

ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ
Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν,
καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ (1)
ἀλλὰ πιστεύῃ ὅτι ὁ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ.
24 διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε,
πιστεύετε ὅτι ἐλάβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν.
25 καὶ [ὅταν στήκετε προσευχόμενοι], ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά
τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ
παραπτώματα ὑμῶν.

78. The Question about John's Baptism.

S. Matthew xxi. 23—27.

23 Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερὸν †
προσῆλθαν αὐτῷ διδάσκοντι
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι [τοῦ λαοῦ]
λέγοντες
Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς;
καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην;
24 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς
Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι †
κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ·

S. Mark xi. 27—33.

27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα.
Καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ
ἔρχονται πρὸς αὐτὸν *
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι
28 καὶ ἔλεγον αὐτῷ
Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς;
ἢ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα ταῦτα ποιῇς;
29 ὁ δὲ Ἰησοῦς * εἶπεν αὐτοῖς
Ἐπερωτήσω ὑμᾶς * ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι,
καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ·

[a] LXX. Is. lvi. 7, ὁ γὰρ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν.
[b] LXX. Jer. vii. 11, μὴ σπήλαιον λῃστῶν ὁ οἶκός μου, οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ, ἐκεῖ ἐνώπιον ὑμῶν;
[c] Cf. Matt. xxvi. 55; Mark xii. 35, xiv. 49; Luke xxi. 37.
[d] Matt. xxii. 33. See page 73, note [f].
[e] The word *παραχρῆμα* is used seventeen times by S. Luke, but not elsewhere in the New Testament except in this passage.

Digitized by Google

76. The Cleansing of the Temple.

S. Luke xix. 45—48.

45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν
τοὺς πωλοῦντας,

46 λέγων αὐτοῖς Γέγραπται
Καὶ ἔσται ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς[a],
ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν[b].
47 [Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ·[c]]
οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς
ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι [καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ,
48 καὶ οὐχ ηὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν],
ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέμετο αὐτοῦ ἀκούων. †

S. John ii. 13—16.

[13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἰεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. 14 καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους, 15 καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὰ κέρματα καὶ τὰς τραπέζας ἀνέτρεψεν, 16 καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου.]

* [f]

78. The Question about John's Baptism.

S. Luke xx. 1—8.

1 Καὶ [ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν]
διδάσκοντος αὐτοῦ [τὸν λαὸν] ἐν τῷ ἱερῷ
[καὶ εὐαγγελιζομένου[g]] ἐπέστησαν[h]
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις,
2 καὶ εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν [Εἰπὸν ἡμῖν]
ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς,
ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην. †
3 ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς
Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον, καὶ εἴπατέ μοι

[f] Doublet: Matt. xvii. 20 = Luke xvii. 6.
ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ Μετάβα ἔνθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν.
Εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ **συκαμίνῳ** [ταύτῃ] **Ἐκριζώθητι** καὶ **φυτεύθητι** ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.

[g] εὐαγγελίζομαι in the Middle Voice is frequent in SS. Luke and Paul, but is not used by SS. Matt., Mark, John.

[h] ἐφίστημι is frequent in SS. Luke and Paul, but is not used by SS. Matt., Mark, John.

Digitized by Google

25 τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάνου [πόθεν] ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; †
οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες
Ἐὰν εἴπωμεν Ἐξ οὐρανοῦ,
ἐρεῖ [ἡμῖν] Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;
26 ἐὰν δὲ εἴπωμεν Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον,
πάντες γὰρ ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάνην· †
27 καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν Οὐκ οἴδαμεν.
ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός †
Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

30 τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάνου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων;
ἀποκρίθητέ μοι.
31 καὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες
Ἐὰν εἴπωμεν Ἐξ οὐρανοῦ,
ἐρεῖ Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;
32 ἀλλὰ εἴπωμεν Ἐξ ἀνθρώπων;—ἐφοβοῦντο τὸν ὄχλον,
ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάνην ὄντως ὅτι προφήτης ἦν.
35 καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν Οὐκ οἴδαμεν.
καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς
Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

79. The Parable of the Vinedressers slaying the Heir.

S. Matthew xxi. 33—42, 44—46.

33 [Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε.]
Ἄνθρωπος [ἦν οἰκοδεσπότης ὅστις] ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα
καὶ φραγμὸν [αὐτῷ] περιέθηκεν †
καὶ ὤρυξεν [ἐν αὐτῷ] ληνὸν
καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον,
καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν.
34 [ὅτε δὲ ἤγγισεν] ὁ καιρὸς [τῶν καρπῶν], ἀπέστειλεν
τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς
λαβεῖν
τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.
35 καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ (1)
[ὃν μὲν] ἔδειραν,
[ὃν δὲ] ἀπέκτειναν, (5)
[ὃν δὲ] ἐλιθοβόλησαν. (4)
36 πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους (3) [πλείονας τῶν πρώτων], (2)
καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως.
37 [ὕστερον δὲ]
ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν [αὐτοῦ] λέγων †
Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.
38 οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς

Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν
καὶ σχῶμεν τὴν κληρονομίαν [αὐτοῦ]·
39 καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος
καὶ ἀπέκτειναν. [i]
40 [ὅταν οὖν ἔλθῃ] ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, †
τί ποιήσει [τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις;]
41 [λέγουσιν αὐτῷ Κακοὺς κακῶς] ἀπολέσει αὐτούς,
καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις [γεωργοῖς, οἵτινες †
ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν].
42 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς †
Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη,
καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν[a];
κ.τ.λ.
? 44 Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται·
ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ λικμήσει αὐτόν. ?[i]
45 Καὶ [ἀκούσαντες] οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι
[τὰς παραβολὰς αὐτοῦ] ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· (3)
46 καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι (1)
ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, (2)
[ἐπεὶ εἰς προφήτην αὐτὸν εἶχον.]

S. Mark xii. 1—12.

1 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λαλεῖν
Ἀμπελῶνα ἄνθρωπος ἐφύτευσεν, †
καὶ περιέθηκεν φραγμὸν
καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον
καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον,
καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν.
2 καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, † (1)
ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ
ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελῶνος·
3 καὶ λαβόντες αὐτὸν * *
ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν.
4 καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· (3)
κἀκεῖνον ἐκεφαλίωσαν (4) καὶ ἠτίμασαν.
5 καὶ ἄλλον ἀπέστειλεν· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν, (5)
καὶ πολλοὺς ἄλλους,
οὓς μὲν δέροντες οὓς δὲ ἀποκτεννύντες. (2)
6 ἔτι ἕνα εἶχεν, υἱὸν ἀγαπητόν·
ἀπέστειλεν αὐτὸν ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς λέγων ὅτι
Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.
7 ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ * * πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν ὅτι †

Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν,
καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία.
8 καὶ λαβόντες ἀπέκτειναν αὐτόν,
καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. † [h]
9 τί * ποιήσει *
ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος;
ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς,
καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.

* * * * 10 Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε
Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
11 παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη,
καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν[a];

? * * * * * * * *
* * * * * * *
* * * * * ?[i] 12 Καὶ * *

ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, (1)
καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον, (2)
ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν. (3)
καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν[b].

[a] LXX. Ps. cxviii. 22, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Cf. Acts iv. 11; Eph. ii. 20; 1 Pet. ii. 6 f. [b] Transferred to Matt. xxii. 22.
[c] λαός is a favourite word with S. Luke, not uncommon in S. Matthew, rare in S. Mark.
[d] ἴσως occurs here only in the New Testament.

Digitized by Google

4 Τὸ βάπτισμα Ἰωάνου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων;

5 οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες [ὅτι]
Ἐὰν εἴπωμεν Ἐξ οὐρανοῦ,
ἐρεῖ Διὰ τί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;
6 ἐὰν δὲ εἴπωμεν Ἐξ ἀνθρώπων, ὁ λαὸς ἅπας **καταλιθάσει ἡμᾶς**,
πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάνην προφήτην εἶναι·
7 καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν.
8 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς
Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

79. The Parable of the Vinedressers slaying the Heir.

S. Luke xx. 9—19.

9 Ἤρξατο δὲ [πρὸς τὸν λαὸν[c]] λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην
Ἄνθρωπος ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα,

καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν [χρόνους ἱκανούς].
10 καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον,

ἵνα
ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δώσουσιν αὐτῷ· } †
οἱ δὲ γεωργοὶ
ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν. †
11 καὶ προσέθετο ἕτερον πέμψαι δοῦλον·
οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες [ἐξαπέστειλαν κενόν].
12 καὶ προσέθετο τρίτον πέμψαι· οἱ δὲ καὶ τοῦτον **τραυματίσαντες** (4) **ἐξέβαλον**.

13 [εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος Τί ποιήσω;]
πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· } †
[ἴσως[d]] τοῦτον ἐντραπήσονται.
14 ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες
Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν αὐτόν,
ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία·
15 καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος } [h]
ἀπέκτειναν.
τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς
ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος;
16 ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς [τούτους],
καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.
[ἀκούσαντες δὲ εἶπαν Μὴ γένοιτο[e].]
17 ὁ δὲ [ἐμβλέψας[f]] αὐτοῖς εἶπεν Τί οὖν ἐστὶν τὸ γεγραμμένον
Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, τοῦτο
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας[g];

? 18 πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται·
ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. ?[i]
19 Καὶ ἐζήτησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς } (1)
ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας [ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ[g]],
καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν,
ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς εἶπεν τὴν παραβολὴν [ταύτην].

[e] μὴ γένοιτο occurs here only except in S. Paul, who uses it thirteen times.
[f] Cf. Matt. xix. 26; Mark x. 21, 27, xiv. 67; Luke xxii. 61.
[g] Luke ii. 38, vii. 21, x. 21, xii. 12, xiii. 13, 31, xx. 19.
[h] The variation in order is remarkable. Cf. Hebr. xiii. 11—13.
[i] Matt. xxi. 44 is probably not genuine; and, if it is not so, Luke xx. 18 must be relegated to the fourth division and the asterisks must be removed from Mark xii. 11.

Digitized by Google

80. The Question put by the Pharisees.

S. Matthew xxii. 15—22.

15 [Τότε πορευθέντες]
οἱ Φαρισαῖοι [συμβούλιον ἔλαβον]
ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.
16 καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ (1)
τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν (2)
λέγοντας Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι
ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, (3) (5)
καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, (3)
οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων· (4)
17 [εἰπὸν οὖν ἡμῖν τί σοι δοκεῖ·]
ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ;
18 γνοὺς δὲ [ὁ Ἰησοῦς] τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν †
Τί με πειράζετε, [ὑποκριταί[a];]
19 ἐπιδείξατέ μοι [τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου].
οἱ δὲ προσήνεγκαν [αὐτῷ] δηνάριον. } †
20 καὶ λέγει αὐτοῖς Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή;
21 λέγουσιν Καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς
Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.
22 καὶ [ἀκούσαντες] ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν[b].

S. Mark xii. 13—17.

13 Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν (1)
τινας τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Ἡρῳδιανῶν (2)
ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ.

14 καὶ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι
ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, (3)
οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, (4)
ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· (5)

ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ; δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν;
15 ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς
Τί με πειράζετε;
φέρετέ μοι δηνάριον ἵνα ἴδω.
16 οἱ δὲ ἤνεγκαν.
καὶ λέγει αὐτοῖς Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή;
οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Καίσαρος. 17 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. †
καὶ ἐξεθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ.

81. The Question put by the Sadducees.

S. Matthew xxii. 23—33.

23 [Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ] προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, †
* λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, †
καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν 24 λέγοντες Διδάσκαλε,
Μωυσῆς εἶπεν[c] Ἐάν τις ἀποθάνῃ
μὴ ἔχων τέκνα,
ἐπιγαμβρεύσει[d] ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα [αὐτοῦ]
καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
25 ἦσαν δὲ [παρ' ἡμῖν] ἑπτὰ ἀδελφοί· † καὶ ὁ πρῶτος γήμας
ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν
[τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ]· } †
26 ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος

καὶ ὁ τρίτος,
ἕως τῶν ἑπτά·
27 ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν ἡ γυνή. †
28 ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή;
πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. } †
29 [ἀποκριθεὶς] δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς † Πλανᾶσθε
μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ·
30 ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει
οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται,
ἀλλ' ὡς ἄγγελοι ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσίν· †

31 περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν
οὐκ ἀνέγνωτε
τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος
32 Ἐγώ [εἰμι] ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ [ὁ] θεὸς Ἰσαὰκ καὶ [ὁ] θεὸς
οὐκ ἔστιν [ὁ] θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. Ἰακώβ;
33 [Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι] ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ[f].

S. Mark xii. 18—27.

18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν,
οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι,
καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες 19 Διδάσκαλε,
Μωυσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ
καὶ καταλίπῃ γυναῖκα καὶ μὴ ἀφῇ τέκνον,
ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ[c].
20 ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα,
καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα·

21 καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, (1)
καὶ ἀπέθανεν μὴ καταλιπὼν σπέρμα,
καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως·
22 καὶ οἱ ἑπτὰ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα·
ἔσχατον πάντων καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν.
23 ἐν τῇ ἀναστάσει * τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή;
οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.
24 ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε
μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ;
25 ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν,
οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται,
ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς·

26 περὶ δὲ τῶν νεκρῶν ὅτι ἐγείρονται
οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωυσέως ἐπὶ τοῦ βάτου
πῶς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων
Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ θεὸς Ἰακώβ°;
27 οὐκ ἔστιν θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων· πολὺ πλανᾶσθε.

[a] The word ὑποκριτής is used by our Lord fifteen times in S. Matthew, once in S. Mark, thrice in S. Luke.
[b] Transferred from Mark xii. 12.
[c] LXX. Deut. xxv. 5, ἐὰν δὲ κατοικῶσιν ἀδελφοὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἀποθάνῃ εἷς αὐτῶν, σπέρμα δὲ μὴ ἦν αὐτῷ, οὐκ ἔσται ἡ γυνὴ τοῦ τεθνηκότος ἔξω ἀνδρὶ μὴ ἐγγίζοντι· ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς εἰσελεύσεται πρὸς αὐτὴν καὶ λήμψεται αὐτὴν ἑαυτῷ γυναῖκα καὶ συνοικήσει αὐτῇ. καὶ ἔσται τὸ παιδίον ὃ ἐὰν τέκῃ κατασταθήσεται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ τετελευτηκότος καὶ οὐκ ἐξαλειφθήσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐξ Ἰσραήλ.

Digitized by Google

80. The Question put by the Pharisees.

S. Luke xx. 20—26.

20 Καὶ [παρατηρήσαντες] ἀπέστειλαν
[ἐγκαθέτους ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι,]
ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου,
[ὥστε παραδοῦναι αὐτὸν
τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος.]
21 καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι
ὀρθῶς λέγεις [καὶ διδάσκεις]
καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον,
ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις·

22 ἔξεστιν ἡμᾶς Καίσαρι **φόρον** δοῦναι ἢ οὔ; †
23 κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπεν πρὸς αὐτούς

24 Δείξατέ μοι δηνάριον·

τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν;
οἱ δὲ εἶπαν Καίσαρος. 25 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς
Τοίνυν ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.
26 καὶ [οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι τοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ,
καὶ] θαυμάσαντες [ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν].

81. The Question put by the Sadducees.

S. Luke xx. 27—38.

27 Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων,
οἱ λέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι,
ἐπηρώτησαν αὐτὸν 28 λέγοντες Διδάσκαλε,
Μωυσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ
ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ᾖ,
ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ[d].
29 ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα
ἀπέθανεν ἄτεκνος·

30 καὶ ὁ δεύτερος

31 καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν (ι), ὡσαύτως [δὲ]
καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα [καὶ ἀπέθανον]·
32 ὕστερον καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν.
33 [ἡ γυνὴ] οὖν ἐν τῇ ἀναστάσει τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή;
οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.
34 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς [Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου
γαμοῦσιν καὶ γαμίσκονται, 35 οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος
ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν]
οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται·
36 [οὐδὲ γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται,] ἰσάγγελοι γάρ εἰσιν,
[καὶ υἱοί εἰσιν θεοῦ τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες.]
37 ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ †
καὶ Μωυσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, †
ὡς λέγει Κύριον
τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ θεὸν Ἰσαὰκ καὶ θεὸν Ἰακώβ[e]·
38 θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων, †
[πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν.]

[d] LXX. Gen. xxxviii. 8, εἶπεν δὲ Ἰούδας τῷ Αὐὰν Εἴσελθε πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σοῦ καὶ γάμβρευσαι αὐτήν, καὶ ἀνάστησον σπέρμα τῷ ἀδελφῷ σου.

[e] Exod. iii. 6, καὶ εἶπεν Ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς τοῦ πατρός σου, θεὸς Ἀβραὰμ καὶ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ θεὸς Ἰακώβ.

[f] This refrain is taken from Mark xi. 18 and repeated in Matt. vii. 28, xiii. 54, xix. 25.

Digitized by Google

82. The Question put by the Scribe.

S. Matthew xxii. 34—40, 46.

34 [Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό.] 35 καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς [πειράζων[a] αὐτόν

36 Διδάσκαλε,] ποία ἐντολὴ μεγάλη [ἐν τῷ νόμῳ];

37 ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ

Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου
καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου[b].

38 [αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη (2) καὶ] πρώτη ἐντολή. (1)

39 δευτέρα [ὁμοία] αὕτη

Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν[c].

[40 ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆται[d].]

46 καὶ οὐδεὶς [ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον οὐδὲ] ἐτόλμησέν [τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας] ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι[f].

S. Mark xii. 28—34.

28 Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων ἀκούσας αὐτῶν συνζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ἐπηρώτησεν αὐτόν

Ποία ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη πάντων;

29 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρώτη ἐστίν (1) Ἄκουε, Ἰσραήλ,
Κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ἐστίν,
30 καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης καρδίας σου
καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου
καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου[b].

31 δευτέρα αὕτη

Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν[c].

μείζων (2) τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. 32 Εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες ὅτι εἷς ἐστὶν καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ[e]· 33 καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς **συνέσεως** καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν περισσότερόν ἐστιν πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. 34 καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη εἶπεν αὐτῷ Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ.

Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. †

83. Christ's Question about the Messiah.

S. Matthew xxii. 41—45.

41 [Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων] **ἐπηρώτησεν αὐτοὺς** ὁ Ἰησοῦς λέγων 42 **Τί ὑμῖν δοκεῖ** περὶ τοῦ χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστιν; **λέγουσιν αὐτῷ** Τοῦ Δαυείδ. 43 λέγει αὐτοῖς Πῶς οὖν Δαυεὶδ ἐν πνεύματι καλεῖ αὐτὸν κύριον λέγων †

44 Εἶπεν Κύριος τῷ κυρίῳ μου Κάθου ἐκ δεξιῶν μου
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου[g];

45 εἰ οὖν Δαυεὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν; †

S. Mark xii. 35—37[a].

35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ
Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι
ὁ χριστὸς υἱὸς Δαυείδ ἐστιν;

36 αὐτὸς Δαυεὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ
Εἶπεν Κύριος τῷ κυρίῳ μου Κάθου ἐκ δεξιῶν μου
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου[g].

37 αὐτὸς* Δαυεὶδ **λέγει** αὐτὸν κύριον, καὶ **πόθεν** αὐτοῦ ἐστὶν υἱός;

84. Warning against Pharisaism.

S. Matthew xxiii. 1—2[b], 6, 7[a].

1 [Τότε ὁ Ἰησοῦς] ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις
καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ 2 λέγων †
.....οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, κ.τ.λ.

6 φιλοῦσι δὲ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις (3)
καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς (2)
7 καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς κ.τ.λ. (1)

S. Mark xii. 37[b]—40.

Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

38 Καὶ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν * *
Βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων
τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν
καὶ* ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς (1)
39 καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς (2)
καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις, (3)

40 οἱ κατέσθοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν
καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι·
οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

[a] Mark viii. 11, x. 2.

[b] LXX. Deut. vi. 4, Ἄκουε, Ἰσραήλ· Κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ἐστίν, καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς διανοίας (v. l. καρδίας) σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου * * * * * καὶ ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς σου. The asterisks indicate that there is no fourth term in the O.T. as there is in SS. Matthew and Mark.

[c] LXX. Levit. xix. 18, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

[d] Cf. Gal. v. 14, ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Matt. vii. 12.

[e] LXX. Deut. iv. 35, Κύριος ὁ θεός σου, οὗτος θεός ἐστιν, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν αὐτοῦ.

Digitized by Google

82. The Question put by the Scribe.

S. Luke xx. 39, 40, x. 25—27.

39 ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας· κ.τ.λ.

x. 25 [Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη] ἐκπειράζων αὐτὸν λέγων Διδάσκαλε, [τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω[h];] 26 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν [Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; 27 **ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν**]

Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης καρδίας σου
καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύι σου
καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου[b],
καὶ
τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν[c]. †

xx. 40 οὐκέτι γὰρ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

83. Christ's Question about the Messiah.

S. Luke xx. 41—44.

41 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς
Πῶς λέγουσιν
τὸν χριστὸν εἶναι Δαυὶδ υἱόν; †
42 αὐτὸς γὰρ Δαυὶδ λέγει ἐν [Βίβλῳ Ψαλμῶν[i]]
Εἶπεν Κύριος τῷ κυρίῳ μου Κάθου ἐκ δεξιῶν μου
43 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου[g].
44 Δαυὶδ οὖν αὐτὸν κύριον καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ υἱός ἐστιν; †

84. Warning against Pharisaism.

S. Luke xx. 45—47, xi. 43.

45 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ
εἶπεν τοῖς μαθηταῖς
46 Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων
τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς †
καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς
καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς
καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις,

Doublet:

xi. 43 οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις
ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς (2)
καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. (1)

xx. 47 οἱ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν
καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται·
οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

[f] This verse is used by S. Matthew to conclude section 83.
[g] LXX. Ps. cx. 1, εἶπεν [ὁ] κύριος τῷ κυρίῳ μου Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Cf. Heb. i. 13; Acts ii. 34.
[h] Borrowed from Mark x. 17 = Matt. xix. 16 = Luke xviii. 18.
[i] Cf. Luke xxiv. 44; Acts i. 20, xiii. 33.

Digitized by Google

85. The Widow's Mites.

S. Mark xii. 41—44.

41 Καὶ καθίσας κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά·

42 καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ
ἔβαλεν λεπτὰ δύο, [ὅ ἐστιν κοδράντης.]
43 καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ
πλεῖον πάντων ἔβαλεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον·
44 πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον,

αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς
πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

86. Prediction of the Destruction of the Temple.

S. Matthew xxiv. 1, 2.

1 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο, καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ·

2 ὁ δὲ [ἀποκριθεὶς] εἶπεν αὐτοῖς
Οὐ βλέπετε ταῦτα [πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν,]
οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ καταλυθήσεται[a].

S. Mark xiii. 1, 2.

1 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει αὐτῷ εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί.

2 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ
Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς;
οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ[a].

87. Discourse on the Coming of the Son of Man.

87. A. *The Question of the Four Disciples.*

S. Matthew xxiv. 3.

3 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Ὄρους τῶν Ἐλαιῶν †

προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν †
λέγοντες
Εἰπὸν ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον
τῆς [σῆς παρουσίας[b] καὶ] συντελείας [τοῦ αἰῶνος][c].

S. Mark xiii. 3, 4.

3 Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν
κατέναντι τοῦ ἱεροῦ
ἐπηρώτα αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος
καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάνης καὶ Ἀνδρέας *
4 Εἰπὸν ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον
ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα.

87. B. *The preliminary Troubles and how to meet them.*

S. Matthew xxiv. 4—9, 13, 14, x. 17—22.

4 καὶ [ἀποκριθεὶς] ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς
Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ·
5 πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
λέγοντες Ἐγώ εἰμι [ὁ χριστός],
καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.
6 μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων·
[ὁρᾶτε,] μὴ θροεῖσθε[d].
δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω [ἐστὶν] τὸ τέλος.
7 ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος
καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν,
καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους· †
8 [πάντα δὲ] ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. †

S. Mark xiii. 5—13.

5 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς
Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ·
6 πολλοὶ * ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
λέγοντες ὅτι Ἐγώ εἰμι,
καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.
7 ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων,
μὴ θροεῖσθε[d].
δεῖ * γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος.
8 ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπ' ἔθνος
καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν,
ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, ἔσονται λιμοί·
9 ἀρχὴ ὠδίνων ταῦτα.

[a] Cf. Acts vi. 14, Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον.

[b] S. Matthew uses the word *παρουσία* four times in this chapter. It is frequent in the Epistles but not elsewhere in the Gospels.

[c] S. Matthew uses the phrase *συντέλεια τοῦ αἰῶνος* five times. It is found also in Heb. ix. 26 but not elsewhere.

[d] Cf. 2 Thess. ii. 1, ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς μηδὲ θροεῖσθαι.

Digitized by Google

85. The Widow's Mites.

S. Luke xxi. 1—4.

1 [Ἀναβλέψας] δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ
δῶρα αὐτῶν πλουσίους. †

2 εἶδεν δέ τινα χήραν πενιχρὰν
βάλλουσαν [ἐκεῖ] λεπτὰ δύο,
3 καὶ εἶπεν
Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ
πλεῖον πάντων ἔβαλεν·
4 πάντες γὰρ [οὗτοι] ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον
|[εἰς τὰ δῶρα],
αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς
πάντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν. †

86. Prediction of the Destruction of the Temple.

S. Luke xxi. 5, 6.

5 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς [καὶ
ἀναθήμασιν] κεκόσμηται,

εἶπεν
6 Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, [ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς]
οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ ὃς οὐ καταλυθήσεται[a]. †

87. Discourse on the Coming of the Son of Man.

87. A. *The Question of the Four Disciples.*

S. Luke xxi. 7.

7 ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν
λέγοντες
[Διδάσκαλε,] πότε οὖν ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον
ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι;

87. B. *The preliminary Troubles and how to meet them.*

S. Luke xxi. 8—19, xii. 11, 12.

8 ὁ δὲ εἶπεν
Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε·
πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
λέγοντες Ἐγώ εἰμι [καί Ὁ καιρὸς ἤγγικεν[e]·
μὴ πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν].
9 ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας[f],
μὴ πτοηθῆτε·
δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι [πρῶτον], ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.
10 [Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς] Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος
καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν,
11 σεισμοί τε [μεγάλοι] καὶ κατὰ τόπους [λοιμοὶ καὶ] λιμοὶ
ἔσονται, †
[φόβηθρά τε καὶ ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα ἔσται.

[e] Matt. xxi. 34.
[f] 1 Cor. xiv. 33; 2 Cor. vi. 5, xii. 20; James iii. 16.

Digitized by Google

(DISCOURSE ON THE COMING OF THE SON OF MAN.)

x. 17 προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων·	βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς·
παραδώσουσιν [γὰρ] ὑμᾶς εἰς συνέδρια,	παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς συνέδρια
καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς [αὐτῶν] μαστιγώσουσιν ὑμᾶς·	καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε
18 καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε	καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε
ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς [καὶ τοῖς ἔθνεσιν].	ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
xxiv. 14 καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον [τῆς βασιλείας] ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον] πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, †	10 καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον.
[καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος.]	
x. 19 ὅταν δὲ παραδῶσιν ὑμᾶς,	11 καὶ ὅταν ἄγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες,
μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε·	μὴ προμεριμνᾶτε * * τί λαλήσητε,
δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ	ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
τί λαλήσητε·	τοῦτο λαλεῖτε,
20 οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστὲ οἱ λαλοῦντες †	οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες
ἀλλὰ τὸ πνεῦμα [τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν].	ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.
21 παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον	12 καὶ παραδώσει ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον
καὶ πατὴρ τέκνον,	καὶ πατὴρ τέκνον,
καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς	καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς
καὶ θανατώσουσιν αὐτούς.	καὶ θανατώσουσιν αὐτούς·
22 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου·	13 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου
ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται.	ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται[a].
Doublet: xxiv. 9 τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν[b]	
καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς,	
καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων [τῶν ἐθνῶν] διὰ τὸ ὄνομά μου.	
xxiv. 13 ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται[a].	

87. C. *The Crisis of Distress and how to meet it.*

S. Matthew xxiv. 15—25.	S. Mark xiii. 14—23.
15 Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως[c]	14 Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως[c]
[τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου]	
ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ[f], ὁ ἀναγινώσκων νοείτω,	ἑστηκότα ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω,
16 τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη,	τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη,
17 ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω	15 ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω
ἆραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, †	μηδὲ εἰσελθάτω τι ἆραι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ,
18 καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω	16 καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω
ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.	ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.
19 οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.	17 οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.
20 προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται [ἡ φυγὴ ὑμῶν] χειμῶνος [μηδὲ σαββάτῳ]· 21 ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη	18 προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται χειμῶνος· 19 ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλῖψις *
οἵα οὐ γέγονεν	οἵα οὐ γέγονεν τοιαύτη
ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν[h]	ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἣν ἔκτισεν ὁ θεὸς ἕως τοῦ νῦν[h]
οὐδ' οὐ μὴ γένηται.	καὶ οὐ μὴ γένηται.
22 καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι [ἐκεῖναι],	20 καὶ εἰ μὴ ἐκολόβωσεν Κύριος τὰς ἡμέρας,
οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ·	οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ.
διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς	ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο
κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι [ἐκεῖναι].	ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας.
23 Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ Ἰδοὺ ὧδε ὁ χριστός ἢ Ὧδε,	21 Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ Ἴδε ὧδε ὁ χριστός Ἴδε ἐκεῖ,
μὴ πιστεύσητε·	μὴ πιστεύετε·
24 ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται,	22 ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται
καὶ δώσουσιν σημεῖα [μεγάλα] καὶ τέρατα	καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα
ὥστε πλανᾶσθαι εἰ δυνατὸν [καὶ] τοὺς ἐκλεκτούς·	πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν εἰ δυνατὸν τοὺς ἐκλεκτούς·
25 ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν.	23 ὑμεῖς δὲ βλέπετε· προείρηκα ὑμῖν πάντα.

[a] Cf. James i. 12.
[b] Cf. 1 Thess. iii. 4, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι.
[c] LXX. Dan. xii. 11, ἀφ' οὗ ἂν ἀποσταθῇ ἡ θυσία διὰ παντὸς καὶ ἑτοιμασθῇ δοθῆναι τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐνενήκοντα.

Digitized by Google

(DISCOURSE ON THE COMING OF THE SON OF MAN.)

12 πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν], παραδιδόντες εἰς τὰς συναγωγὰς [καὶ] φυλακάς[d], ἀπαγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν [τοῦ ὀνόματός] μου· 13 [ἀποβήσεται ὑμῖν] εἰς μαρτύριον.
14 [θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν] μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι, 15 [ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν ἅπαντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν.]

Doublet :

xii. 11 Ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴπητε· 12 τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.

xxi. 16 παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν

[καὶ συγγενῶν καὶ φίλων],
καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν,
17 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου.
18 [καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται[e].]
19 ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσεσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

87. C. *The Crisis of Distress and how to meet it.*

S. Luke xxi. 20, 21, 23[a], xvii. 31, 21, 23.

20 Ὅταν δὲ ἴδητε **κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων Ἰερουσαλήμ,**

[τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς.]
21 τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη,
[καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν,
καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν.]

Doublet :

xvii. 31 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος [καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ] μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά[g], καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ [ὁμοίως] μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω.
xxi. 23 οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις·

ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη [ἐπὶ τῆς γῆς]
κ.τ.λ.

xvii. 21...οὐδὲ ἐροῦσιν Ἰδοὺ ὧδε ἢ Ἐκεῖ·
[ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.]

Doublet :

xvii. 23 καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν Ἰδοὺ ἐκεῖ ἢ Ἰδοὺ ὧδε· μὴ ἀπέλθητε μηδὲ διώξητε.

[d] Acts v. 25, viii. 3, xii. 4, xvi. 23, xxii. 4, xxvi. 10.
[e] Cf. Acts xxvii. 34, οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται.
[f] Cf. Acts vi. 13, xxi. 28.
[g] 1 Thess. iv. 17, ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα.
[h] LXX. Dan. xii. 1, ἐκείνη ἡ ἡμέρα θλίψεως οἵα οὐκ ἐγενήθη ἀφ' οὗ ἐγενήθησαν ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

Digitized by Google

(Discourse on the Coming of the Son of Man.)

87. D. *The Coming of the Son of Man.*

S. Matthew xxiv. 29—31.

29 [Εὐθέως] δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων †
ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται,
καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς,
καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται[a].
30 καὶ.....ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν [τοῦ οὐρανοῦ[c]]
μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς·
31 καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους[d] [αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος
μεγάλης[e]], καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ
ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων
ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως τῶν ἄκρων αὐτῶν.

S. Mark xiii. 24—27.

24 Ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλῖψιν ἐκείνην
ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται,
καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς,
25 καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες,
καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται[a].
26 καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου[b]
ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις[c]
μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης· †
27 καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους[d]
καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ[e]
ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων
ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ[f].

87. E. *The Lesson to be learned from the Fig-tree.*

S. Matthew xxiv. 32, 33.

32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν·
ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς †
καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, †
γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος·
33 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε [πάντα] ταῦτα,
γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.

S. Mark xiii. 28, 29.

28 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν·
ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπαλὸς γένηται
καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα,
γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν·
29 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα,
γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.

87. F. *The Time of the Coming unknown: therefore watch.*

S. Matthew xxiv. 34—36, 42.

34 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη
ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. †
35 ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται,
οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.
36 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν,
οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν
οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατὴρ [μόνος][g]. κ.τ.λ.
42 γρηγορεῖτε [οὖν],
ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ἡμέρᾳ ὁ [κύριος ὑμῶν ἔρχεται].

S. Mark xiii. 30—37.

30 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη
μέχρις οὗ ταῦτα πάντα γένηται.
31 ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται,
οἱ δὲ λόγοι μου οὐ* παρελεύσονται.
32 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν,
οὐδὲ οἱ ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ
οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ[g].
33 βλέπετε ἀγρυπνεῖτε,
οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστιν·
34 ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δοὺς
τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ
τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. 35 γρηγορεῖτε οὖν, οὐκ
οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ἢ ὀψὲ ἢ μεσο-
νύκτιον ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωί, 36 μὴ ἐλθὼν ἐξέφνης εὕρῃ
ὑμᾶς καθεύδοντας· 37 ὃ δὲ ὑμῖν λέγω πᾶσιν λέγω, γρηγορεῖτε[h].

[a] LXX. Is. xiii. 10, οἱ γὰρ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ +καὶ ὁ Ὠρείων καὶ πᾶς ὁ κόσμος τοῦ οὐρανοῦ+ τὸ φῶς οὐ δώσουσιν καὶ σκοτισθήσεται +τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος+ καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φῶς αὐτῆς. Is. xxxiv. 4, καὶ τακήσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν * * * καὶ πάντα τὰ ἄστρα πεσεῖται.

[b] 1 Thess. i. 10, ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν. 1 Thess. iii. 13, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ. James v. 7, μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου.....ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν. ἐπιφάνεια is used 2 Thess. ii. 8 and five times in the Pastoral Epistles, but παρουσία is commoner.

[c] LXX. Dan. vii. 13, καὶ ἰδοὺ ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ ὡς υἱὸς ἀνθρώπου ἤρχετο. Cf. Rev. i. 7, iii. 10, xvi. 15, xxii. 7, 12, 20.

[d] 2 Thess. i. 7, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως ἐν πυρὶ φλογός.

[e] 1 Thess. iv. 16, αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον. 1 Cor. xv. 52, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γάρ. Cf. Rev. viii. 6—ix. 13, x. 7, xi. 15.

[f] LXX. Zech. ii. 6, ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων συνάξω ὑμᾶς. Deut. xxx. 4, ἐὰν ᾖ ἡ διασπορά σου ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, ἐκεῖθεν συνάξει σε Κύριος ὁ θεός σου.

Digitized by Google

(DISCOURSE ON THE COMING OF THE SON OF MAN.)

87. D. *The Coming of the Son of Man.*

S. Luke xxi. 25[a], 26[b], 27.

25 καὶ
ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ
καὶ σελήνῃ
καὶ ἄστροις. κ.τ.λ.
26 αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.
27 καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ[c]
μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.

87. E. *The Lesson to be learned from the Fig-tree.*

S. Luke xxi. 29—31.

29 Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς Ἴδετε τὴν συκῆν [καὶ πάντα
τὰ δένδρα]· 30 ὅταν προβάλωσιν ἤδη,
[βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν]
γινώσκετε ὅτι [ἤδη] ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν·
31 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα,
γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν [ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.]

87. F. *The Time of the Coming unknown: therefore watch.*

S. Luke xxi. 32, 33, 36.

32 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη
ἕως ἂν πάντα γένηται.
33 ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται,
οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται.
κ.τ.λ.

* g

36 ἀγρυπνεῖτε δὲ

[ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ταῦτα
πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου].

[c] Cf. Acts i. 7, χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ.
[b] 1 Thess. v. 2—6, ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται . . . . . ἄρα οὖν . . . γρηγορῶμεν. Cf. 2 Pet. iii. 10; Rev. iii. 3, xvi. 15.

Digitized by Google

88. The Jewish Authorities resolve to put our Lord to Death.

S. Matthew xxvi. 1—5.

1 [Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ 2 Οἴδατε ὅτι]
μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, †
[καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.
3 Τότε συνήχθησαν] οἱ ἀρχιερεῖς καὶ **οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ**
[εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καιάφα,] 4 καὶ
συνεβουλεύσαντο †
ἵνα [τὸν Ἰησοῦν] δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν·
5 ἔλεγον δέ Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. †

S. Mark xiv. 1, 2.

1 ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας.

Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς

πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν,
2 ἔλεγον γάρ Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μή ποτε ἔσται θόρυβος τοῦ λαοῦ.

89. The Anointing of our Lord's Head (Feet) at Bethany.

S. Matthew xxvi. 6—13.

6 Τοῦ δὲ [Ἰησοῦ] γενομένου ἐν Βηθανίᾳ †
ἐν οἰκίᾳ **Σίμωνος** τοῦ λεπροῦ,
7 [προσ]ῆλθεν [αὐτῷ] γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου
βαρυτίμου
καὶ κατέχεεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνακειμένου. (2) †
8 [ἰδόντες δὲ **οἱ μαθηταὶ**] ἠγανάκτησαν [λέγοντες]
Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη ;
9 ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι
πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς.
10 [γνοὺς] δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν [αὐτοῖς]
Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί ; †
ἔργον [γὰρ] καλὸν ἠργάσατο εἰς ἐμέ· †
11 πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν,

ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε·
12 βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου } †
πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. }
13 ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον [τοῦτο] ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ,
λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. †

S. Mark xiv. 3—9.

3 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ
ἐν τῇ οἰκίᾳ **Σίμωνος** (1) τοῦ λεπροῦ κατακειμένου αὐτοῦ (2)
ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου
νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς·
συντρίψασα τὴν ἀλάβαστρον κατέχεεν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς.
4 ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς
Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν ;
5 ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι (3)
ἐπάνω δηναρίων τριακοσίων καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· (4)
καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. 6 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
Ἄφετε αὐτήν· (5) τί αὐτῇ κόπους παρέχετε ;
καλὸν ἔργον ἠργάσατο ἐν ἐμοί·
7 πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, (6)
καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε αὐτοῖς πάντοτε εὖ ποιῆσαι,
ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε· (7)
8 ὃ ἔσχεν ἐποίησεν, προέλαβεν μυρίσαι τὸ σῶμά μου (8)
εἰς τὸν ἐνταφιασμόν.
9 ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν,
ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον,
καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

90. Judas covenants to betray our Lord to the Chief Priests.

S. Matthew xxvi. 14—16.

14 [Τότε πορευθεὶς] εἷς τῶν δώδεκα, } †
ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, }
πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς 15 εἶπεν [Τί θέλετέ μοι δοῦναι]
κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν ;
οἱ δὲ
ἔστησαν αὐτῷ [τριάκοντα] ἀργύρια[a].

16 καὶ [ἀπὸ τότε] ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

S. Mark xiv. 10, 11.

10 Καὶ Ἰούδας * * Ἰσκαριὼθ
ὁ εἷς τῶν δώδεκα
ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς
ἵνα αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς. †
11 οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν
καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι.

καὶ ἐζήτει πῶς αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ. †

[a] LXX. Zech. xi. 12, καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυροῦς.

Digitized by Google

88. The Jewish Authorities resolve to put our Lord to Death.

S. Luke xxii. 1, 2.

1 ἤγγιζεν δὲ [ἡ ἑορτὴ] τῶν ἀζύμων [ἡ λεγομένη] Πάσχα. †

2 Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς

[τὸ] πῶς ἀνέλωσιν[c] αὐτόν,
ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

S. John xii. 1.

1 Ὁ οὖν Ἰησοῦς

πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα
[ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦς.]

89. The Anointing of our Lord's Head (Feet) at Bethany.

S. Luke vii. 36—38, 40.

[36 Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου κατεκλίθη. 37 Καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἁμαρτωλός, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου 38 καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα,
τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ
καὶ ταῖς θριξὶν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσεν[b],
καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἤλειφεν τῷ μύρῳ.
κ.τ.λ.
40 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Σίμων (1)
κ.τ.λ.]

S. John xii. 2—8.

2 ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, [καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ·

3 ἡ οὖν Μαριὰμ] λαβοῦσα λίτραν μύρου
νάρδου πιστικῆς πολυτίμου
ἤλειψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ
καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ[b]·
[ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου.]
4 λέγει δὲ [Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης
εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι]
5 Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη (3)
τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; (4)
[6 εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ἔχων τὰ βαλλόμενα' ἐβάσταζεν.]
7 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς
Ἄφες αὐτήν, (5)
ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό· (8)
8 τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, (6) †
ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. (7)

90. Judas covenants to betray our Lord to the Chief Priests.

S. Luke xxii. 3—6.

3 [Εἰσῆλθεν δὲ Σατανᾶς εἰς] Ἰούδαν τὸν καλούμενον Ἰσκαριώτην,
ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα·
4 καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν
[καὶ στρατηγοῖς] τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῷ αὐτόν.
5 καὶ ἐχάρησαν
καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι.
6 καὶ ἐξωμολόγησεν,
καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν [ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς]. †

S. John xiii. 2[b].

2 τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν
ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης

[b] Cf. xi. 2, ἦν δὲ Μαριὰμ ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς.
[c] ἀναιρεῖν in this sense is used twenty times by S. Luke, once by S. Matthew, and once by S. Paul.

Digitized by Google

91. Instructions to make ready the Passover.

S. Matthew xxvi. 17—19.

17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων[a]
[προσῆλθον] οἱ μαθηταὶ [τῷ Ἰησοῦ] λέγοντες †
Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα;

18 ὁ δὲ εἶπεν Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν
πρὸς τὸν δεῖνα

καὶ εἴπατε αὐτῷ Ὁ διδάσκαλος λέγει

[Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν·]
πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. †

19 καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ
ὡς συνέταξεν αὐτοῖς [ὁ Ἰησοῦς], καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

S. Mark xiv. 12—16.

12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων[a], ὅτε τὸ πάσχα ἔθυον,
λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα;
13 καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ
καὶ λέγει αὐτοῖς Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν,
καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων·
ἀκολουθήσατε αὐτῷ, 14 καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ
εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι Ὁ διδάσκαλος λέγει

Ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμά μου
ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;
15 καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον·
καὶ ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν.
16 καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν
καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

92. Prediction of the Betrayal.

S. Matthew xxvi. 20—24.

20 Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν. †
21 καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.
22 καὶ λυπούμενοι [σφόδρα] ἤρξαντο
λέγειν αὐτῷ εἷς ἕκαστος Μήτι ἐγώ [εἰμι, κύριε];
23 ὁ δὲ [ἀποκριθεὶς] εἶπεν
Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ
[οὗτός με παραδώσει]· 24 ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει
καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ,
οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ
δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται·
καλὸν [ἦν] αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

S. Mark xiv. 17—21.

17 Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα.
18 καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με
ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. 19 ἤρξαντο λυπεῖσθαι
καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς κατὰ εἷς Μήτι ἐγώ;
20 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Εἷς τῶν δώδεκα,
ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ ἓν τρύβλιον·
21 ὅτι ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει
καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ,
οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ
δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται·
καλὸν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

93. The Eucharist.

S. Matthew xxvi. 26—29.

26 Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν λαβὼν [ὁ Ἰησοῦς] ἄρτον
καὶ εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ δοὺς τοῖς μαθηταῖς εἶπεν
Λάβετε [φάγετε], τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου[b].
27 καὶ λαβὼν ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς
λέγων Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες,
28 τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου τῆς διαθήκης[c]
τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον [εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν]· †
29 λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι
ἐκ [τούτου] τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου
ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω [μεθ' ὑμῶν] καινὸν
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου.

S. Mark xiv. 22—25.

22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ἄρτον
εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν (1)
Λάβετε, τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου[b].
23 καὶ λαβὼν ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς,
καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. 24 καὶ εἶπεν αὐτοῖς
Τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου τῆς διαθήκης[c]
τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν·
25 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω * *
ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου
ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ[d]. (2)

[a] Cf. 1 Cor. v. 8, ἐστὲ ἄζυμοι. καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ἐτύθη Χριστός· ὥστε ἑορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

[b] Cf. John vi. 48 ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· 49 οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον· 50 οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ· 51 ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σάρξ μού ἐστιν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. 52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα αὐτοῦ φαγεῖν; 53 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ

Digitized by Google

91. Instructions to make ready the Passover.

S. Luke xxii. 7—13.

7 Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων[a], ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα· †
8 καὶ ἀπέστειλεν **Πέτρον καὶ Ἰωάνην** εἰπών
Πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα ἵνα φάγωμεν. †
9 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμεν;
10 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς [Ἰδοὺ] εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν
συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων·
ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εἰσπορεύεται.
11 καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ [τῆς οἰκίας] Λέγει [σοι] ὁ διδάσκαλος †
Ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα
ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;
12 κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον·
ἐκεῖ ἑτοιμάσατε.
13 ἀπελθόντες δὲ
εὗρον καθὼς εἰρήκει αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

S. John xiii. 1, 29, xviii. 28, xix. 14, 31.

[xiii. 1 **Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα κ.τ.λ.**
δείπνου γινομένου κ.τ.λ.
29 τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς Ἀγόρασον **ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν.**
xviii. 28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καιάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωί· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, **ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἀλλὰ φάγωσιν τὸ πάσχα.**
xix. 14 ἦν δὲ **παρασκευὴ τοῦ πάσχα.** 31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, **ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν,** ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν τὸν Πειλᾶτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν.]

(These passages are collected here to illustrate the question of the date.)

92. Prediction of the Betrayal.

S. Luke xxii. 14, 21—23.

14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν
καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. †
21 [πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ
ἐπὶ τῆς τραπέζης·]

22 ὅτι ὁ υἱὸς μὲν τοῦ ἀνθρώπου
κατὰ τὸ ὡρισμένον πορεύεται, †
πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ
δι' οὗ παραδίδοται.

23 [καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συνζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη
ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.]

S. John xiii. 21—27[a].

21 Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς
[ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν] καὶ εἶπεν
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.
22 [ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. 23 ἦν ἀνακείμενος εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· 24 νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος καὶ λέγει αὐτῷ Εἰπὲ τίς ἐστιν περὶ οὗ λέγει. 25 ἀναπεσὼν ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ Κύριε, τίς ἐστιν; 26 ἀποκρίνεται οὖν ὁ Ἰησοῦς Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ βάψω τὸ ψωμίον καὶ δώσω αὐτῷ· βάψας οὖν τὸ ψωμίον λαμβάνει καὶ δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτου. 27 καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς.]

93. The Eucharist.

S. Luke xxii. 17—19.

17 καὶ **δεξάμενος** ποτήριον **εὐχαριστήσας**
εἶπεν
[Λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε εἰς ἑαυτούς·]

18 λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ νῦν
ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου
ἕως οὗ
ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ [ἔλθῃ]. (2)

19 καὶ λαβὼν ἄρτον
εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων (1)
Τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου[b].

1 Corinthians xi. 23—25.

23 ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδετο ἔλαβεν ἄρτον
24 καὶ **εὐχαριστήσας** ἔκλασεν καὶ εἶπεν Τοῦτό μού ἐστιν τὸ σῶμα † [τὸ ὑπὲρ ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν].
25 ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων Τοῦτο [τὸ ποτήριον ἡ καινὴ] διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· [τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἐὰν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.]

πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. 54 ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· 55 ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθής ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθής ἐστι πόσις. 56 ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. 57 καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν πατὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ζήσει δι' ἐμέ. 58 οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα.

[c] LXX. Exod. xxiv. 8, Ἰδοὺ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης. Cf. 2 Cor. iii. 6, ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης.

[d] The Eucharist is alluded to in Luke xxiv. 30, 35; 1 Cor. x. 14—22; Acts ii. 46, xx. 7, 11, (?) xxvii. 35.

Digitized by Google

94. PREDICTION THAT S. PETER WILL DENY HIM.

S. Matthew xxvi. 30—35.

30 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.
31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Πάντες [ὑμεῖς] σκανδαλισθήσεσθε
[ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ], γέγραπται γάρ
Πατάξω τὸν ποιμένα,
καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα [τῆς ποίμνης[a]]· †
32 μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
33 [ἀποκριθεὶς] δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ
Εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται [ἐν σοί],
ἐγὼ οὐ[δέποτε σκανδαλισθήσομαι].
34 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι
[ἐν] ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι
τρίς με ἀπαρνήσῃ. †
35 λέγει αὐτῷ ὁ [Πέτρος] Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, †
οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι.
ὁμοίως καὶ πάντες [οἱ μαθηταὶ] εἶπαν.

S. Mark xiv. 26—31.

26 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.
27 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πάντες σκανδαλισθήσεσθε,
ὅτι γέγραπται
Πατάξω τὸν ποιμένα,
καὶ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται[a]·
28 ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
29 ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ
Εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται,
ἀλλ' οὐκ ἐγώ.
30 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι
σὺ σήμερον ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἢ δὶς[b] ἀλέκτορα φωνῆσαι
τρίς με ἀπαρνήσῃ.
31 ὁ δὲ ἐκπερισσῶς ἐλάλει Ἐὰν δέῃ με συναποθανεῖν σοι,
οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι.
ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

95. GETHSEMANE.

S. Matthew xxvi. 36—46.

36 Τότε ἔρχεται [μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς] εἰς χωρίον
λεγόμενον Γεθσημανεί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς
Καθίσατε αὐτοῦ ἕως [οὗ ἀπελθὼν ἐκεῖ] προσεύξωμαι.
37 καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον
καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου
ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. 38 τότε λέγει αὐτοῖς
Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου·[c]
μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε [μετ' ἐμοῦ].
39 καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ **πρόσωπον αὐτοῦ**
προσευχόμενος

καὶ λέγων Πάτερ [μου], εἰ δυνατόν ἐστιν,
παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· †
πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς σύ.
40 καὶ ἔρχεται [πρὸς τοὺς μαθητὰς]
καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ
[Οὕτως] οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι [μετ' ἐμοῦ];
41 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ [εἰσ]έλθητε εἰς πειρασμόν·
τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.
42 πάλιν [ἐκ δευτέρου] ἀπελθὼν προσηύξατο [λέγων Πάτερ μου,
εἰ οὐ δύναται τοῦτο παρελθεῖν ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω,
γενηθήτω τὸ θέλημά σου[d]].
43 καὶ ἐλθὼν πάλιν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας, †
ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι.
44 [καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο ἐκ τρίτου]
τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν [πάλιν]. (2)
45 τότε ἔρχεται [πρὸς τοὺς μαθητὰς] καὶ λέγει αὐτοῖς
Καθεύδετε λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε·
ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται †
εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. 46 ἐγείρεσθε ἄγωμεν·
ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με. †

S. Mark xiv. 32—42.

32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον
οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανεί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
Καθίσατε ὧδε ἕως προσεύξωμαι.
33 καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον
καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάνην μετ' αὐτοῦ,
καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, 34 καὶ λέγει αὐτοῖς
Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου·[c]
μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε.
35 καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς,
καὶ προσηύχετο
ἵνα εἰ δυνατόν ἐστιν παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα,
36 καὶ ἔλεγεν Ἀββά ὁ πατήρ, **πάντα δυνατά σοι**·
παρένεγκε τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ·
ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω ἀλλὰ τί σύ.
37 καὶ ἔρχεται
καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ
Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι;
38 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ἔλθητε εἰς πειρασμόν· (1)
τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.
39 καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο
τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. (2)

40 καὶ πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας,
ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καταβαρυνόμενοι,
καὶ οὐκ ἤδεισαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ.

41 καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς
Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε·
ἀπέχει· ἦλθεν ἡ ὥρα,
ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. 42 ἐγείρεσθε ἄγωμεν·
ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν.

[a] LXX. Zech. xiii. 7, [Ῥομφαία, ἐξεγέρθητι ἐπὶ τοὺς ποιμένας μου καὶ ἐπ' ἄνδρα πολίτην μου, λέγει Κύριος παντοκράτωρ·] πατάξατε τοὺς ποιμένας καὶ ἐκσπάσατε τὰ πρόβατα.

[b] Mark xiv. 72.

[c] Cf. Heb. v. 7, ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, κ.τ.λ.

[d] Cf. Matt. vi. 10, γενηθήτω τὸ θέλημά σου.

Digitized by Google

94. Prediction that S. Peter will deny Him.

S. Luke xxii. 39, 31—34.

39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη [κατὰ τὸ ἔθος] εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· [ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταί.].....

31 .....[Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· 32 ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήρισον τοὺς ἀδελφούς σου.]

33 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ
[Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι
καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.]
34 ὁ δὲ εἶπεν Λέγω σοι, [Πέτρε,]
οὐ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ
ἕως τρίς με ἀπαρνήσῃ [εἰδέναι].

S. John xiii. 36—38.

36 [Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ὅπου ὑπάγω οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον.]

37 λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος
Κύριε, [διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθεῖν ἄρτι;
τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω.]
38 ἀποκρίνεται Ἰησοῦς [Τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις;]
ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ
ἕως οὗ ἀρνήσῃ με τρίς.

95. Gethsemane.

S. Luke xxii. 40—46.

40 [γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς
Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν.[e]] (1)

41 καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν [ὡσεὶ λίθου βολήν],
καὶ [θεὶς τὰ γόνατα] προσηύχετο

42 λέγων Πάτερ, εἰ βούλει
παρένεγκε τοῦτο τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ·
πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω[d].
45 καὶ [ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς] ἐλθὼν [πρὸς τοὺς μαθητὰς]
εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς [ἀπὸ τῆς λύπης], 46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς
Τί καθεύδετε;
[ἀναστάντες] προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

S. John xviii. 1, 2, 11[b].

1 [Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ Χειμάρρου τῶν Κέδρων ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 ᾔδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.]

11 τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατὴρ οὐ μὴ πίω αὐτό;

[e] Borrowed from Luke xxii. 46.

Digitized by Google

96. The Arrest.

S. Matthew xxvi. 47—51, 55, 56.

47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος
ἰδοὺ Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθεν †
καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος [πολὺς] μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων
ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων [τοῦ λαοῦ].

48 ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων †
Ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν·
κρατήσατε αὐτόν.
49 καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν †
[Χαῖρε,] ῥαββεί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.
50 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Ἑταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει.
τότε [προσελθόντες] ἐπέβαλον τὰς χεῖρας [ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν]
καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.
51 καὶ [ἰδοὺ] εἷς τῶν [μετὰ Ἰησοῦ]
[ἐκτείνας τὴν χεῖρα] ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν [αὐτοῦ]
καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως
ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον κ.τ.λ.
53 [Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ] εἶπεν ὁ Ἰησοῦς [τοῖς ὄχλοις] †

Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων
συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν
ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμην διδάσκων καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. †
56 [Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν] ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ [τῶν προφητῶν].
Τότε [οἱ μαθηταὶ] πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον. †

S. Mark xiv. 43—52.

43 Καὶ εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος
* παραγίνεται [ὁ] Ἰούδας[a] εἷς τῶν δώδεκα
καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων
παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. (1)
44 δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς λέγων
Ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν·
κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε ἀσφαλῶς.
45 καὶ ἐλθὼν εὐθὺς προσελθὼν αὐτῷ λέγει
Ῥαββεί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.
* * * * * * * * *
46 οἱ δὲ ἐπέβαλαν τὰς χεῖρας αὐτῷ
καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.
47 εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων
σπασάμενος τὴν μάχαιραν
ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως
καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον.
48 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς

Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων
συλλαβεῖν με; 49 καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς
ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με·
ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί.

50 καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον πάντες.
51 [Καὶ νεανίσκος τις συνηκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος
σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν, 52 ὁ δὲ καταλιπὼν
τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν.]

97. The Trial.

S. Matthew xxvi. 57—68.

57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον †
πρὸς [Καιάφαν] τὸν ἀρχιερέα,
ὅπου * * *
οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. †
58 ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν
ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως,
καὶ [εἰσελθὼν] ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν †
[ἰδεῖν τὸ τέλος].
59 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ τὸ συνέδριον ὅλον †
ἐζήτουν [ψευδο]μαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ †
ὅπως αὐτὸν θανατώσωσιν, † 60 καὶ οὐχ εὗρον
πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων.

ὕστερον δὲ προσελθόντες [δύο] 61 εἶπαν
Οὗτος ἔφη
Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν [τοῦ θεοῦ]
καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι.[c]

62 καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ
Οὐδὲν ἀποκρίνῃ; †
τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;
63 ὁ δὲ [Ἰησοῦς] ἐσιώπα.

S. Mark xiv. 53—65.

53 Καὶ * ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν
πρὸς τὸν ἀρχιερέα,
καὶ συνέρχονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς.
54 καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ †
ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως,
καὶ ἦν συνκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν
καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς[b].
55 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον
ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν
εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ ηὕρισκον·
56 πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ,
καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν.
57 καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέγοντες
58 ὅτι Ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι
Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον
καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω·[c]
59 καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν.
60 καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν
λέγων Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν;
τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;
61 ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν.

[a] Acts i. 16, περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν Ἰησοῦν.
[b] Luke xxii. 56.
[c] John ii. 19, page 91.

Digitized by Google

96. The Arrest.

S. Luke xxii. 47—49, 50—53.

47 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος
ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ [λεγόμενος] Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα †

[προήρχετο αὐτούς, καὶ] ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ
φιλῆσαι αὐτόν.
48 Ἰησοῦς δὲ εἶπεν αὐτῷ [Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; 49 ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπαν Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ;]
50 καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν } †
τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον }
καὶ ἀφεῖλεν τὸ οὖς αὐτοῦ [τὸ δεξιόν]. κ.τ.λ.
52 εἶπεν δὲ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς [καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ[d]] καὶ πρεσβυτέρους (1)
Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων;
53 καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν
ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ·
ἀλλ' [αὕτη ἐστὶν ὑμῶν ἡ ὥρα[e] καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους].

S. John xviii. 3—11.

3 [ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἐκ τῶν Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. 4 Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ἐξῆλθεν, καὶ λέγει αὐτοῖς Τίνα ζητεῖτε; 5 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς Ἐγώ εἰμι. ἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ' αὐτῶν. 6 ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς Ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσαν χαμαί. 7 πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν αὐτούς Τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. 8 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν· 9 ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι Οὓς δέδωκάς μοι οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα.

10 Σίμων οὖν Πέτρος]
ἔχων μάχαιραν εἵλκυσεν αὐτὴν
καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον
καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον [τὸ δεξιόν.
ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος.]
11 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ
Βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην[f]·
τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατὴρ οὐ μὴ πίω αὐτό[g];

97. The Trial.

S. Luke xxii. 54, 55, 66—71, 63—65.

54 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν [ἤγαγον καὶ] εἰσήγαγον
εἰς [τὴν οἰκίαν] τοῦ ἀρχιερέως·

ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν.
55 [περιαψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ] τῆς αὐλῆς
[καὶ συνκαθισάντων] ἐκάθητο [ὁ Πέτρος μέσος αὐτῶν].

66 [Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα[h], συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν,]

S. John xviii. 12—16, 18—24, ii. 19.

12 [Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτὸν 13 καὶ ἤγαγον πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καιάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου· 14 ἦν δὲ Καιάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. 15 Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, 16 ὁ δὲ Πέτρος ἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὁ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. 18 ἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψύχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. 19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. 20 ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς Ἐγὼ παρρησίᾳ λελάληκα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν· 21 τί με ἐρωτᾷς; ἐρώτησον τοὺς ἀκηκούτας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. 22 ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἷς παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; 23 ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς Εἰ

[d] These officers are mentioned by S. Luke only, xxii. 52; Acts iv. 1, v. 24, 26.
[e] Cf. ἡ ὥρα αὐτοῦ John vii. 30, viii. 20, xiii. 1, xvi. 21. [f] Matt. xxvi. 52. [g] Matt. xxvi. 39, 42.
[h] Luke xxii. 66—71 gives us the formal trial by daylight, at which a rehearsal would take place of the evidence which had been collected at the preliminary investigation on the preceding night. But in giving this S. Luke runs so closely parallel to the Marcan record in the details, that the passage is printed here for convenience of comparison.

Digitized by Google

καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ [Ἐξορκίζω σε
κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν εἴπῃς
εἰ] σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ[a].
64 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Σὺ εἶπας·[1] [πλὴν λέγω ὑμῖν, †
ἀπ' ἄρτι] ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως †
καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

65 τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων
[Ἐβλασφήμησεν·] τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων;
[ἴδε νῦν] ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν· 66 τί ὑμῖν δοκεῖ;
οἱ δὲ [ἀποκριθέντες] εἶπαν Ἔνοχος θανάτου ἐστίν. †
67 Τότε ἐνέπτυσαν εἰς [τὸ πρόσωπον (5)] αὐτοῦ

καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν 68 λέγοντες
Προφήτευσον [ἡμῖν, χριστέ,] τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;[b] †

πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ

Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ[a]; (1)
62 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Ἐγώ εἰμι, (2)
καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου (3)
ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως (4)
καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

63 ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει
Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων;
64 ἠκούσατε τῆς βλασφημίας; τί ὑμῖν φαίνεται;
οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔνοχον εἶναι θανάτου.
65 Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ
καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον (5)
καὶ κολαφίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ
Προφήτευσον * * * * *,
καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔλαβον.

98. S. Peter's Denials.

First Denial.

S. Matthew xxvi. 69—75.

69 Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο[d] ἔξω ἐν τῇ αὐλῇ·
καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη

λέγουσα
Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου· †
70 ὁ δὲ ἠρνήσατο [ἔμπροσθεν πάντων] λέγων
Οὐκ οἶδα τί λέγεις.

S. Mark xiv. 66—72.

66 Καὶ ὄντος[d] τοῦ Πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ
ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως,
67 καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον[d]
ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει
Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ· (1)
68 ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων
Οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ τί λέγεις,

Second Denial.

71 ἐξελθόντα δὲ εἰς τὸν πυλῶνα
εἶδεν αὐτὸν ἄλλη †
καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ
Οὗτος ἦν μετὰ [Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου]· (1)
72 καὶ πάλιν ἠρνήσατο [μετὰ ὅρκου] ὅτι
Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.

καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον.
69 καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν
ἤρξατο πάλιν λέγειν τοῖς παρεστῶσιν ὅτι
Οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν.
70 ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο.
* * * *

Third Denial.

73 μετὰ μικρὸν δὲ [προσελθόντες] οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ
Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ,
καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ·
74 τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι
Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.

καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ
Ἀληθῶς * * ἐξ αὐτῶν εἶ,
καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ·
71 ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύναι ὅτι
Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε.

Conclusion.

καὶ εὐθὺς ἀλέκτωρ ἐφώνησεν·

75 καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος
Ἰησοῦ εἰρηκότος ὅτι
Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με, †
καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

72 καὶ εὐθὺς ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν·

καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα
ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι †
Πρὶν ἀλέκτορα δὶς[c] φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ,
καὶ ? * * ? ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν. ? * ?

[a] Cf. John xix. 7, ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησεν. Matt. xvi. 16, § 54.
[b] Cf. 1 Pet. ii. 23, λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως.
[c] Mark xiv. 30.
[d] Mark xiv. 54.
[e] Mark xiv. 67.

Digitized by Google

λέγοντες
Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, [εἰπὸν ἡμῖν.] (1)
67 εἶπεν δὲ αὐτοῖς [Ἐὰν ὑμῖν εἴπω οὐ μὴ πιστεύσητε· 68 ἐὰν
δὲ ἐρωτήσω οὐ μὴ ἀποκριθῆτε.
69 ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ] ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου (3)
καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως [τοῦ θεοῦ]. (4)
70 [εἶπαν δὲ πάντες] Σὺ [οὖν] εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ; (1)
ὁ δὲ [πρὸς αὐτοὺς] ἔφη [Ὑμεῖς λέγετε ὅτι] ἐγώ εἰμι. (2)
71 οἱ δὲ εἶπαν
Τί ἔτι ἔχομεν μαρτυρίας χρείαν ; †
[αὐτοὶ γὰρ] ἠκούσαμεν [ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ].

63 Καὶ [οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν] ἐνέπαιζον αὐτῷ
[δέροντες], 64 καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν
ἐπηρώτων λέγοντες
Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε ;
65 [καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.]

κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις ; 24 Ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἅννας δεδεμένον πρὸς Καιάφαν τὸν ἀρχιερέα.]
ii. 19 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν[f].

98. S. Peter's Denials.

First Denial.

S. Luke xxii. 56—62.

56 ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις
καθήμενον πρὸς τὸ φῶς[d]
καὶ ἀτενίσασα[g] αὐτῷ εἶπεν
Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν·
57 ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων
Οὐκ οἶδα αὐτόν, [γύναι.]

S. John xviii. 17, 25—27.

17 λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός
Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου ;
λέγει ἐκεῖνος
Οὐκ εἰμί.

Second Denial.

25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος[e].

58 καὶ [μετὰ βραχὺ] ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν
ἔφη
Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ·
ὁ δὲ Πέτρος ἔφη
[Ἄνθρωπε,] οὐκ εἰμί.

εἶπον οὖν αὐτῷ
Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ ;
ἠρνήσατο ἐκεῖνος καὶ εἶπεν
Οὐκ εἰμί.

Third Denial.

59 καὶ [διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς] ἄλλος τις [διισχυρίζετο] λέγων
Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν,
καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν·
60 εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος
[Ἄνθρωπε,] οὐκ οἶδα ὃ λέγεις.

26 λέγει [εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως,
συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὠτίον
Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ ;]
27 πάλιν οὖν ἠρνήσατο Πέτρος·

Conclusion.

καὶ παραχρῆμα [ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ] ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. †
61 [καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ,]
καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος
τοῦ κυρίου ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι
Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι [σήμερον] ἀπαρνήσῃ με τρίς. †
62 ? καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς. ?[h]

καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

[f] Matt. xxvi. 61 = Mark xiv. 58, page 88.
[g] ἀτενίζω is used twelve times by S. Luke, twice by S. Paul, but not elsewhere in N.T.
[h] This verse is bracketed by Westcott and Hort as of doubtful genuineness. If it be genuine its agreement with S. Matthew against S. Mark is most perplexing.
[i] Cf. Matt. xxvi. 25, xxvii. 11 = Mark xv. 2 = Luke xxiii. 3 = John xviii. 37, ix. 41.

Digitized by Google

99. PILATE.

S. Matthew xxvii. 1, 2, 11—18, 20—23, 26.

1 Πρωΐας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον
πάντες (1) οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι [τοῦ λαοῦ * * *
κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὥστε θανατῶσαι αὐτόν]·
2 καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ
[τῷ ἡγεμόνι]. κ.τ.λ.
11 [Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος·]

καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων
Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
ὁ δὲ [Ἰησοῦς] ἔφη Σὺ λέγεις.
12 καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων
[καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο].
13 τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος †
Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσιν;
14 καὶ οὐκ ἀπεκρίθη [αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα],
ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα [λίαν].
15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει [ὁ ἡγεμὼν] ἀπολύειν
ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν ἤθελον. †
16 εἶχον δὲ τότε δέσμιον [ἐπίσημον] λεγόμενον Βαραββᾶν.

17 [συνηγμένων οὖν αὐτῶν] εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος †
[Τίνα] θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν,
[τὸν Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν] τὸν [λεγόμενον] Χριστόν;
18 ᾔδει γὰρ ὅτι
διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. κ.τ.λ.
20 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς [καὶ οἱ πρεσβύτεροι] ἔπεισαν τοὺς ὄχλους
ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν [τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν].
21 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς †
[Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν Τὸν
Βαραββᾶν. 22 λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος]
Τί οὖν ποιήσω [Ἰησοῦν] τὸν λεγόμενον Χριστόν;
λέγουσιν [πάντες] Σταυρωθήτω.
23 ὁ δὲ ἔφη Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν;

οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον [λέγοντες] Σταυρωθήτω[a]. κ.τ.λ.
26 τότε
ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν,
τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. †

S. Mark xv. 1—15.

1 Καὶ εὐθὺς πρωὶ συμβούλιον ποιήσαντες
οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων
καὶ ὅλον (1) τὸ συνέδριον
δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ.

2 καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πειλᾶτος *
Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει Σὺ λέγεις.
3 καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά.

4 ὁ δὲ Πειλᾶτος πάλιν ἐπηρώτα αὐτὸν λέγων
Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν.
5 ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη,
ὥστε θαυμάζειν τὸν Πειλᾶτον.
6 Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν
αὐτοῖς ἕνα δέσμιον ὃν παρῃτοῦντο.
7 ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν στασιαστῶν δεδεμένος
οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. 8 καὶ ἀναβὰς ὁ
ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς ἐποίει αὐτοῖς.
9 ὁ δὲ Πειλᾶτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων
Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν
τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;
10 ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι
διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς.
11 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον
ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς.
12 ὁ δὲ Πειλᾶτος πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν αὐτοῖς

Τί οὖν ποιήσω ὃν λέγετε τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;
13 οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν Σταύρωσον αὐτόν[a].
14 ὁ δὲ Πειλᾶτος ἔλεγεν αὐτοῖς Τί γὰρ ἐποίησεν κακόν; †

οἱ δὲ περισσῶς ἔκραξαν Σταύρωσον αὐτόν.
15 ὁ δὲ Πειλᾶτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι
ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν,
καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας ἵνα σταυρωθῇ.

100. MOCKERY BY THE SOLDIERS.

S. Matthew xxvii. 27—31[a].

27 Τότε οἱ στρατιῶται [τοῦ ἡγεμόνος] παραλαβόντες [τὸν
Ἰησοῦν] εἰς τὸ πραιτώριον
συνήγαγον [ἐπ' αὐτὸν] ὅλην τὴν σπεῖραν.
28 καὶ [ἐκδύσαντες αὐτὸν
χλαμύδα] κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ,
29 καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν [ἐπέθηκαν
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς] αὐτοῦ καὶ [κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ],
καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιξαν αὐτῷ (4)
λέγοντες Χαῖρε, βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων,
30 καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν
ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. } † (3)
31 καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν [χλαμύδα]
καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.

S. Mark xv. 16—20[a].

16 Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν
ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστιν πραιτώριον,
καὶ συνκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν.
17 καὶ
ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν πορφύραν καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ (1)
πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον· † (2)

18 καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν
Χαῖρε, βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων·
19 καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, (3)
καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. (4)
20 καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν
καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.

[a] Cf. Acts xiii. 28, καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες ἠτήσαντο Πειλᾶτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. Cf. Acts iii. 13, iv. 27; 1 Tim. vi. 13.

Digitized by Google

99. PILATE.

S. Luke xxiii. 1—3, 18—25.

1 Καὶ ἀναστὰν[b]
ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν

ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πειλᾶτον,
2 [ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ
κ.τ.λ.]

3 ὁ δὲ Πειλᾶτος ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων †
Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη Σὺ λέγεις.

[18 ἀνέκραγον δὲ παμπληθεὶ] λέγοντες [Αἶρε τοῦτον,] ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· 19 ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ [γενομένην ἐν τῇ πόλει] καὶ φόνον βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ.

20 [πάλιν δὲ] ὁ Πειλᾶτος προσεφώνησεν αὐτοῖς,
[θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν.]

21 οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες Σταύρου [σταύρου] αὐτόν.
22 ὁ δὲ [τρίτον] εἶπεν πρὸς αὐτούς Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; [οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 23 οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν[a]. 24 καὶ Πειλᾶτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν· 25 ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς φυλακὴν ὃν ᾐτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.]

S. John xviii. 28[a], 29, 33, 37[b], 39, 40, 38[b], xix. 9, 6.

[28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καιάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωί·

29 ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πειλᾶτος ἔξω πρὸς αὐτοὺς καὶ φησιν Τίνα κατηγορίαν φέρετε τοῦ ἀνθρώπου τούτου; 33 Εἰσῆλθεν οὖν πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον ὁ Πειλᾶτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν] καὶ εἶπεν αὐτῷ
Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; κ.τ.λ.
37 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς Σὺ λέγεις.

xix. 9 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ.

39 ...ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἕνα ἀπολύσω ὑμῖν ἐν τῷ πάσχα·

βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν
τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;

40 ἐκραύγασαν οὖν πάλιν λέγοντες Μὴ τοῦτον ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστής.

38 καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς Ἐγὼ οὐδεμίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν·

xix. 6 ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται ἐκραύγασαν λέγοντες Σταύρωσον σταύρωσον.

100. MOCKERY BY THE SOLDIERS.

S. John xix. 2, 3.

2 καὶ οἱ στρατιῶται

πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν (2)
αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ,
καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, (1)
3 καὶ
ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον
Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων·
καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα.

[b] See note [h] on page 89.

Digitized by Google

101. The Crucifixion.

S. Matthew xxvii. 31[b]—42, 44—51, 54—56.

31 καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.
32 [Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον] Κυρηναῖον [ὀνόματι] Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν †

ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.
33 Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον [λεγόμενον] Γολγοθά, †
ὅ ἐστιν Κρανίου Τόπος λεγόμενος, †
34 ἔδωκαν αὐτῷ [πιεῖν] οἶνον **μετὰ χολῆς μεμιγμένον**[b]· †
καὶ [γευσάμενος] οὐκ ἠθέλησεν πιεῖν.
35 σταυρώσαντες[c] δὲ αὐτὸν
διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
βάλλοντες κλῆρον[d],
36 [καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ.]
37 καὶ ἐπέθηκαν [ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ] τὴν αἰτίαν αὐτοῦ
γεγραμμένην
Οὗτός [ἐστιν Ἰησοῦς] ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. †
38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταί, †
εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων.
39 Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν
κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν 40 καὶ λέγοντες
Ὁ καταλύων τὸν ναὸν
καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, †
σῶσον σεαυτόν·
[εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ,] κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
41 ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες
μετὰ τῶν γραμματέων [καὶ πρεσβυτέρων] ἔλεγον
42 Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι·
βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστιν,
καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ
καὶ πιστεύσομεν [ἐπ' αὐτόν]. κ.τ.λ.
44 [τὸ δ' αὐτὸ] καὶ [οἱ λῃσταὶ] οἱ συνσταυρωθέντες σὺν αὐτῷ
ὠνείδιζον αὐτόν.
45 Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας †
σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν
ἕως ὥρας ἐνάτης.
46 [περὶ] δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ
[λέγων] Ἐλωί ἐλωί λεμὰ σαβαχθανεί;
τοῦτ' ἔστιν
Θεέ μου θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες[e]; †
47 τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον
ὅτι Ἠλείαν φωνεῖ [οὗτος].
48 καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς [ἐξ αὐτῶν καὶ λαβὼν] σπόγγον πλήσας τε ὄξους[b] καὶ περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. †
49 **οἱ δὲ λοιποὶ εἶπαν**
Ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλείας σώσων αὐτόν.
50 ὁ δὲ Ἰησοῦς [πάλιν] κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα.
51 Καὶ [ἰδοὺ] τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη
ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο, † κ.τ.λ.

S. Mark xv. 20[b]—41.

20 Καὶ ἐξάγουσιν[a] αὐτὸν ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν·
21 καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον

ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ,
[τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου,]
ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.
22 καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Γολγοθὰν τόπον,
ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενος Κρανίου Τόπος.
23 καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ἐσμυρνισμένον οἶνον,
ὃς δὲ οὐκ ἔλαβεν.
24 καὶ σταυροῦσιν αὐτὸν[c]
καὶ διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ[d] τίς τί ἄρῃ. (1)
25 ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.
26 καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη
Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. * (2)
27 Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο λῃστάς, ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. (3)
29 Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν
κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες
Οὐὰ ὁ καταλύων τὸν ναὸν
καὶ οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις,
30 σῶσον σεαυτὸν
καταβὰς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
31 ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους
μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον
Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· (4)
32 ὁ χριστὸς ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ *
καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ,
ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν.
καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι σὺν αὐτῷ
ὠνείδιζον αὐτόν.
33 Καὶ γενομένης ὥρας ἕκτης
σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν
ἕως ὥρας ἐνάτης.
34 καὶ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ
Ἐλωί ἐλωί λαμὰ σαβαχθανεί;
ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον
Ὁ θεός μου ὁ θεός μου, εἰς τί ἐγκατέλιπές με[e];
35 καί τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον
Ἴδε Ἠλείαν φωνεῖ.
36 δραμὼν δέ τις γεμίσας σπόγγον ὄξους περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν[b] αὐτόν, (5)
λέγων
Ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλείας καθελεῖν αὐτόν.
37 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. (6)
38 Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω. (7)

[a] Cf. Heb. xiii. 12, διὸ καὶ Ἰησοῦς.....ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν.
[b] LXX. Ps. lxix. 20, καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος.
[c] The fact of our Lord's death is alluded to in 1 Thess. ii. 15, iv. 14; 1 Cor. viii. 11; Rom. viii. 34, xiv. 9; Rev. i. 18, ii. 8; 1 Pet. iv. 1; Acts i. 3, iii. 15, xvii. 3. See also the two following lists.
The cross is mentioned 1 Cor. i. 17 f., 23, ii. 2, 8; 2 Cor. xiii. 4; Gal. ii. 20, iii. 1, 13, v. 11, vi. 12 ff.; Phil. ii. 8, iii. 18; Col. i. 20, ii. 14; Eph. ii. 16; Heb. xii. 2; 1 Pet. ii. 24; Acts ii. 36, iv. 10, v. 30, x. 39, xiii. 29; Rev. xi. 8.
The virtue of our Lord's death is alluded to in 1 Thess. v. 10; 1 Cor. i. 30, xv. 3; 2 Cor. v. 14, 18 ff.; Gal. i. 4, ii. 20 f., iii. 13; Rom. iii. 24 ff., iv. 25, v. 10, 19, viii. 32, xiv. 15; Col. i. 14, ii. 20; Eph. i. 7, ii. 16, v. 2, 25; 1 Tim. i. 15; Tit. ii. 14; Hebr. i. 3, ii. 9, 14, ix. 26, x. 12; Rev. i. 5, v. 9, 12, xiii. 8; 1 Pet. i. 2, 18 ff., ii. 21, iii. 18; Acts viii. 32, xx. 28.

Digitized by Google

101. THE CRUCIFIXION.

S. Luke xxiii. 26, 33—36, 39, 44—47, 49.

26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν,
ἐπιλαβόμενοι Σίμωνά τινα Κυρηναῖον

ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ

ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν [φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ].
33 Καὶ ὅτε ἦλθαν ἐπὶ τὸν τόπον
τὸν καλούμενον Κρανίον,

[ἐκεῖ] ἐσταύρωσαν[c] αὐτὸν
καὶ τοὺς κακούργους, } (3)
ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν.
34 διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ } (1)
ἔβαλον κλῆρον[d].
35 [καὶ ἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν.]
ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες λέγοντες
Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, } (4)
εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς [τοῦ θεοῦ, ὁ ἐκλεκτός].
36 **ἐνέπαιξαν δὲ αὐτῷ** καὶ οἱ στρατιῶται } (5)
προσερχόμενοι,
ὄξος[b] προσφέροντες αὐτῷ
37 καὶ λέγοντες [Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων],
σῶσον σεαυτόν.
38 ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτῷ } (2)
Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος.

39 **εἷς** δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων
ἐβλασφήμει αὐτὸν κ.τ.λ.
44 Καὶ ἦν ἤδη ὡσεὶ ὥρα ἕκτη
καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν
ἕως ὥρας ἐνάτης 45 [**τοῦ ἡλίου ἐκλείποντος**],

ἐσχίσθη δὲ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ [μέσον]. (7)
46 καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς κ.τ.λ. ἐξέπνευσεν. (6)

S. John xix. 14[a], 16[b]—18, 23, 24, 19, 28—30, 25.

[14 ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, **ὥρα ἦν ὡς ἕκτη**[f]. 16 **Παρέλαβον** οὖν τὸν Ἰησοῦν· 17 καὶ **βαστάζων αὐτῷ** τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου Τόπον, ὃ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθά, 18 ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν.....23 Οἱ οὖν στρατιῶται ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσερα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου· 24 εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους (1)
Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ
Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς
καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.....
19 ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πειλᾶτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον Ἰησοῦς [ὁ Ναζωραῖος] ὁ } (2)
βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.]

[28 Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤδη πάντα τετέλεσται ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ λέγει Διψῶ. 29 σκεῦος ἔκειτο ὄξους μεστόν[b]· σπόγγον οὖν μεστὸν τοῦ ὄξους ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῖ τῷ στόματι. 30 ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.]

[d] LXX. Ps. xxii. 19, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.
[c] LXX. Ps. xxii. 1, ὁ θεός μου, ὁ θεός μου + πρόσχες μοι + ἵνα τί ἐγκατέλιπές με;
[f] Cf. Mark xv. 25, 33.

Digitized by Google

54 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος [καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν
ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ γινόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα],
λέγοντες Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. †
55 Ἦσαν δὲ [ἐκεῖ] γυναῖκες [πολλαὶ (8)] ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, (5)
αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ· (7)
56 ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ
καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴφ μήτηρ
καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου[a]. (6)

39 Ἰδὼν δὲ ὁ **κεντυρίων** ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ
ὅτι οὕτως ἐξέπνευσεν
εἶπεν Ἀληθῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος υἱὸς θεοῦ ἦν.
40 Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, (5)
ἐν αἷς καὶ Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ
καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσῆτος μήτηρ
καὶ Σαλώμη, (6)
41 αἳ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ
καὶ διηκόνουν αὐτῷ, (7)
καὶ ἄλλαι πολλαὶ (8) αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

102. The Burial.

S. Matthew xxvii. 57—61.

57 Ὀψίας δὲ γενομένης

ἦλθεν
ἄνθρωπος [πλούσιος] ἀπὸ Ἁριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσήφ,

ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθητεύθη τῷ Ἰησοῦ·
58 οὗτος προσελθὼν τῷ Πειλάτῳ
ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
τότε ὁ Πειλᾶτος

ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι.
59 καὶ [λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ]
ἐνετύλιξεν αὐτὸ ἐν σινδόνι [καθαρᾷ],
60 καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ (3) [**αὐτοῦ**] μνημείῳ
ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ,
καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου
[ἀπῆλθεν. 61 Ἦν δὲ ἐκεῖ] Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ
καὶ ἡ ἄλλη Μαρία †
[καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου].

S. Mark xv. 42—47.

42 Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης,
ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὅ ἐστιν προσάββατον, (1)
43 ἐλθὼν
Ἰωσὴφ ἀπὸ Ἁριμαθαίας (2) εὐσχήμων βουλευτής,

ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ,
τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς τὸν Πειλᾶτον
καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
44 ὁ δὲ Πειλᾶτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ ἤδη ἀπέθανεν·
45 καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ πτῶμα τῷ Ἰωσήφ.
46 καὶ ἀγοράσας σινδόνα
καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι
καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν * * μνήματι[b]
ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας,
καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου.
47 Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ
καὶ Μαρία ἡ Ἰωσῆτος
ἐθεώρουν ποῦ τέθειται.

[a] Matt. xx. 20.
[b] Cf. Rom. vi. 4, *συνετάφημεν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος.* Acts xiii. 29, *ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον.*

Digitized by Google

47 Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατοντάρχης
τὸ γενόμενον
[ἐδόξαζεν τὸν θεὸν[c]] λέγων Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν.†
49 Εἱστήκεισαν δὲ [πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτῷ] ἀπὸ μακρόθεν, καὶ
γυναῖκες (6) †

25 Εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ [ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ] ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή.

αἱ συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, (8)
ὁρῶσαι [ταῦτα]. (5)

102. The Burial.

S. Luke xxiii. 50—55.

50 Καὶ [ἰδοὺ]

ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ βουλευτὴς [ὑπάρχων,
ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος,– 51 οὗτος οὐκ ἦν συνκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν,–]
ἀπὸ Ἁριμαθαίας [πόλεως τῶν Ἰουδαίων[d]], (2)
ὃς προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ,
52 οὗτος προσελθὼν τῷ Πειλάτῳ
ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ,

53 καὶ
καθελὼν ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι,
καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι
λαξευτῷ οὗ οὐκ ἦν οὐδεὶς οὔπω κείμενος. (3)
54 Καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς, καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν[e]. (1)
55 Κατακολουθήσασαι δὲ αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ[f], ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ.

S. John xix. 38—42.

38 Μετὰ δὲ ταῦτα

ἠρώτησεν τὸν Πειλᾶτον Ἰωσὴφ ἀπὸ Ἁριμαθαίας,
ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ [κεκρυμμένος δὲ
διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων],

ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ·
καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πειλᾶτος.
ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ σῶμα αὐτοῦ.
39 [ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων ἑλιγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν.]
40 ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, [καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. 41 ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ] μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἦν τεθειμένος·(3)
[42 ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.]

[c] Mark ii. 12=Matt. ix. 8=Luke v. 26; Matt. xv. 31; Luke ii. 20, v. 25, vii. 16, xiii. 13, xvii. 15, xviii. 43, xxiii. 47.
[d] Cf. Luke i. 26, iv. 31, viii. 26.
[e] Matt. xxviii. 1.
[f] Luke xxiii. 49.

Digitized by Google

103. The Resurrection.

S. Matthew xxviii. 1—10, 16—20.

1 [**Ὀψὲ δὲ σαββάτων,**] *τῇ ἐπιφωσκούσῃ*[a] *εἰς μίαν σαββάτων,* (2)
ἦλθεν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ
καὶ ἡ ἄλλη Μαρία } (1)
[θεωρῆσαι τὸν τάφον].
2 *καὶ [ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας·] ἄγγελος γὰρ Κυρίου [καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν] ἀπεκύλισε τὸν λίθον [καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ.* 3 *ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ] καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν [ὡς χιών*[b]. 4 *ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγενήθησαν ὡς νεκροί.]*

5 *[ἀποκριθεὶς] δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν [ταῖς γυναιξίν]*
Μὴ φοβεῖσθε [ὑμεῖς,
οἶδα γὰρ ὅτι] Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε· †
6 *οὐκ ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη*[c] *[γὰρ καθὼς εἶπεν·* †
δεῦτε] ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο·
7 *καὶ [ταχὺ] πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ*
ὅτι Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ
προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε·
ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν.
8 *καὶ ἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.* 9 *καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦς ὑπήντησεν αὐταῖς λέγων Χαίρετε· αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ.* 10 *τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται. κ.τ.λ.*
16 *Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,* 17 *καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν, οἱ δὲ ἐδίστασαν.* (4) 18 *καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς·* 19 *πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες*[d] *αὐτοὺς* **εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος,** (5)
20 *διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.*

S. Mark xvi. 1—8.

1 *Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου*
ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ
καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ **Σαλώμη** } (1)
ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.
2 *καὶ λίαν πρωὶ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων* (2) *ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον* **ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου.** 3 *καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου;* 4 *καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀνακεκύλισται ὁ λίθος, ἦν γὰρ μέγας σφόδρα.* 5 *καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς περιβεβλημένον στολὴν λευκήν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν.*
6 *ὁ δὲ λέγει αὐταῖς*
Μὴ ἐκθαμβεῖσθε·
Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον·
ἠγέρθη[c]*, οὐκ ἔστιν ὧδε·*
ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν·
7 *ἀλλὰ ὑπάγετε εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ*
καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι
Προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν (3)*· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε,*
καθὼς εἶπεν ὑμῖν.
8 *καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου, εἶχεν γὰρ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις·* καὶ **οὐδενὶ οὐδὲν εἶπαν,** *ἐφοβοῦντο γάρ·*

[a] Luke xxiii. 54, *καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν.*
[b] Cf. Matt. xvii. 2.
[c] The Resurrection is alluded to in 1 Thess. i. 10, iv. 14; 1 Cor. vi. 14, xv. 1—58; 2 Cor. iv. 14, v. 15, xiii. 4; Gal. i. 1; Rom. i. 4, iv. 24 f., vi. 4 f., 9, vii. 4, viii. 11, 34, x. 7 ff., xiv. 9; Phil. iii. 10; Col. i. 18, ii. 12, iii. 1; Eph. i. 20, ii. 6; 2 Tim. ii. 8; Hebr. xiii. 20; Rev. i. 5, 18, ii. 8, 1 Pet. i. 3, 21, iii. 21; Acts i. 3, 22, ii. 24, 31 f., iii. 15, 26, iv. 10, 33, v. 30, x. 40 f., xiii. 30 ff., xvii. 3, 18, 31, xxvi. 23.
[d] Heb. x. 22, *ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ.* Rom. vi. 3, *ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν, συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θανάτον.* 1 Cor. xii. 13, *εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν.* 1 Pet. iii. 21, *ᾧ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα.*

Digitized by Google

103. The Resurrection.

S. Luke xxiii. 56, xxiv. 1—11.

56 ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα [καὶ μύρα.
Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν,]

xxiv. 1 τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθαν [φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα]. 2 εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, 3 εἰσελθοῦσαι δὲ [οὐχ εὗρον τὸ σῶμα]. 4 καὶ [ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ] ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ[e]. 5 ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν [καὶ κλινουσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν γῆν]

εἶπαν πρὸς αὐτάς
[Τί] ζητεῖτε [τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;

6 μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ (3), 7 λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. 8 καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ,] 9 καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα [καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς]. 10 ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία [καὶ Ἰωάνα] καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου· (1) καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. [11 καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς.] (4)

S. John xx. 1, 18, iii. 22, iv. 1, 2.

1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωὶ σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου.

18 ἔρχεται Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι Ἑώρακα τὸν κύριον καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

iii. 22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν.
iv. 1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάνης,— 2 καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
Acts ii. 38 βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν **ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ**.
Acts viii. 16 βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον **εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ**. (5)
Acts x. 48 προσέταξεν δὲ αὐτοὺς **ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ** βαπτισθῆναι.
Acts xix. 5 ἐβαπτίσθησαν **εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ**.
Rom. vi. 3 ἐβαπτίσθημεν **εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν**.
1 Cor. i. 13 εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; see the context.
Gal. iii. 27 **εἰς Χριστὸν** ἐβαπτίσθητε.
Col. ii. 12 συνταφέντες **αὐτῷ** ἐν τῷ βαπτίσματι.

[e] Luke ix. 29.

Digitized by Google

Digitized by Google

SECOND DIVISION

A COLLECTION OF THIRTY-SIX DISCOURSES FROM S. MATTHEW'S GOSPEL, WITH THE IDENTICAL OR EQUIVALENT PASSAGES FROM S. LUKE AND PARALLELS FROM S. MARK AND OTHER SACRED WRITERS.

---

1. Thirty-seven sections or parts of sections are omitted by S. Luke, viz.

106 D, E 1, E 1 *a*, E 2, E 2 *a*, E 3, E 4, E 5, E 6, F, F 1, F 2, F 2 *a*, F 2 *c*, F 3, H 2, I 2, I 3 *a*, **108** P, **116, 123, 124, 126—129, 131—133, 135** B, C, F, G, I, **136** A, **137, 139.**

(But S. Luke preserves more or less considerable fragments of **106** D, E 3, E 5, E 6, **135** C.)

2. Fourteen sections or parts of sections present certain parallels with S. Mark, viz.

104, 105, 106 C, E 2 *a*, E 3, F 2 *c*, H 1, **108** L, O, **110, 120, 135** C, **136** B, **138.**

Digitized by Google

104. The Baptist's Preaching[a].

S. Matthew iii. 7—10, 12.

7 [Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα εἶπεν αὐτοῖς]
Γεννήματα ἐχιδνῶν,
τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς[b];
8 ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας·
9 καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς
Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ,
λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς
ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.
10 ἤδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται·
πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν
ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
κ.τ.λ.
12 οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ,
καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ,
καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην,
τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

S. Luke iii. 7—9, 17.

7 [Ἔλεγεν οὖν **τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις** βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ] †
Γεννήματα ἐχιδνῶν,
τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς[b];
8 ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας·
καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς
Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ,
λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς
ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.
9 ἤδη δὲ [καὶ] ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται·
πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν
ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
κ.τ.λ.
17 οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ
διακαθᾶραι τὴν ἅλωνα αὐτοῦ
καὶ συναγαγεῖν τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, †
τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

105. The Temptation[c].

S. Matthew iv. 2—11[a].

First Temptation.

2 καὶ νηστεύσας [ἡμέρας τεσσεράκοντα[c] καὶ νύκτας τεσσεράκοντα] ὕστερον ἐπείνασεν.
3 Καὶ προσελθὼν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ
Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ,
εἰπὸν ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται.
4 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Γέγραπται
Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος[d],
ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ.

S. Luke iv. 2[b]—13.

2 Καὶ οὐκ ἔφαγεν **οὐδὲν** ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ἐπείνασεν.
3 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος †
Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ,
εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. †
4 καὶ ἀπεκρίθη [πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς] Γέγραπται [ὅτι]
Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος[d].

Second (Third) Temptation.

5 Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν[e],
καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ,
6 καὶ λέγει αὐτῷ Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ,
βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι
Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ
καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε,
μή ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου[f].
7 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Πάλιν γέγραπται
Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν θεόν σου[g].

9 Ἤγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ
καὶ ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ,
καὶ εἶπεν αὐτῷ Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ,
βάλε σεαυτὸν [ἐντεῦθεν] κάτω· 10 γέγραπται γὰρ ὅτι
τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ [τοῦ διαφυλάξαι σε],
11 καὶ [ὅτι] ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε
μή ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου[f].
12 καὶ [ἀποκριθεὶς] εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς [ὅτι] Εἴρηται
Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν θεόν σου[g].

Third (Second) Temptation.

8 Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν,
καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου
καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, (1)
9 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ταῦτά σοι πάντα δώσω } †
ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι.
10 τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ὕπαγε, Σατανᾶ·
γέγραπται γάρ Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις
καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις[h].
11 Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος.

5 Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν * * * *
ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης
[ἐν στιγμῇ χρόνου]·
6 καὶ εἶπεν αὐτῷ [ὁ διάβολος] Σοὶ δώσω †
[τὴν ἐξουσίαν] ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, (1)
[ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ᾧ ἂν θέλω δίδωμι αὐτήν·]
7 [σὺ οὖν] ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, [ἔσται σοῦ πᾶσα.]
8 καὶ [ἀποκριθεὶς] ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ
Γέγραπται Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις
καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις[h].
13 Καὶ [συντελέσας πάντα πειρασμὸν] ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ [ἄχρι καιροῦ]. †

[a] See §§ 3, 24. Only those parts are given here which belong to this division.
[b] Cf. 1 Thess. i. 10, Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.
[c] See § 5. Only those parts are given here which belong to this division. The words ἡμέρας τεσσαράκοντα are bracketed as being borrowed from the first division; see Mark i. 13=Luke iv. 2.
[d] LXX. Deut. viii. 3, οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι τῷ ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος.
[e] Matt. xxvii. 53.
[f] LXX. Ps. xci. 11, τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε +ἐν ταῖς ὁδοῖς σου+. ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε μή ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.
[g] LXX. Deut. vi. 16, οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν θεόν σου.
[h] LXX. Deut. vi. 13, Κύριον τὸν θεόν σου φοβηθήσῃ καὶ αὐτῷ * λατρεύσεις.

Digitized by Google

106. The Sermon on the Mount.

106. A. *The Introduction.*

S. Matthew v. 1, 2.

1 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· 2 καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων

S. Luke vi. 17ª, 20ª.

17 καὶ **καταβὰς** μετ' αὐτῶν **ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ**,.....20 Καὶ [αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ] εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν

106. B. *The Beatitudes.*

S. Matthew v. 3—12.

3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ [τῷ πνεύματι], ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν[l]. (1)
4 μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. (2)
5 μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. (3)
6 μακάριοι οἱ πεινῶντες [καὶ διψῶντες τὸν δικαιοσύνην], ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. (4)
7 μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται[k]. (5)
8 μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ[l], ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. (6)
9 μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί[m], ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται. (7)
10 μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. (8)
11 μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν καὶ εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν καθ' ὑμῶν [ψευδόμενοι] ἕνεκεν ἐμοῦ· 12 χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε[n], ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας [τοὺς πρὸ ὑμῶν]. (9)

S. Luke vi. 20ᵇ—23.

20 Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. (1)
21 μακάριοι οἱ πεινῶντες [νῦν], ὅτι χορτασθήσεσθε. (4)
μακάριοι οἱ κλαίοντες [νῦν], ὅτι γελάσετε. (2)
22 μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, [καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς] καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· 23 χάρητε [ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ] καὶ σκιρτήσατε, [ἰδοὺ] γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις [οἱ πατέρες αὐτῶν]. (9)

106. C. *Two preliminary Comparisons.*

S. Matthew v. 13—16.

13 [Ὑμεῖς ἐστὲ] τὸ ἅλας [τῆς γῆς]·[1]
ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ,
ἐν τίνι ἁλισθήσεται;
εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι
εἰ μὴ βληθὲν ἔξω καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

S. Luke xiv. 34, 35, viii. 16, xi. 33.

34 καλὸν [οὖν] τὸ ἅλας·[1]
ἐὰν δὲ [καὶ] τὸ ἅλας μωρανθῇ,
ἐν τίνι ἀρτυθήσεται;
35 οὔτε εἰς [γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν] εὔθετόν ἐστιν·
ἔξω βάλλουσιν αὐτό.†

[1] Cf. S. Mark ix. 50ª, § 65, Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε;

14 ὑμεῖς ἐστὲ τὸ φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη·
15 οὐδὲ καίουσιν λύχνον[2]
καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον * * * *
ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν,
καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.

viii 16 Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας[2]
καλύπτει αὐτὸν **σκεύει** ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν,
ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας τίθησιν,
ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς.

Doublet:

xi. 33 Οὐδεὶς λύχνον ἅψας[2]
εἰς κρύπτην τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον
ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν,
ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φῶς βλέπωσιν.

16 οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

[2] Cf. S. Mark iv. 21, § 31, Μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην, οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν τεθῇ;

[l] Cf. James ii. 5, οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας;
[k] Cf. James ii. 13, ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος.
[l] Cf. James iv. 8, καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι.
[m] Cf. James iii. 18, καρπὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.
[n] Cf. James i. 2, πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε...ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις.

Digitized by Google

(THE SERMON ON THE MOUNT.)

106. D. *The Laws of the new Kingdom will be stricter than those of Moses.*

S. Matthew v. 17—20.

17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι· 18 ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν,
ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ[a],
ἰῶτα ἓν ἢ μία κερέα οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου
ἕως ἂν πάντα γένηται.
19 ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων[c] καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. 20 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

S. Luke xvi. 17.

Εὐκοπώτερον[b] δέ ἐστιν
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν[a] †
ἢ τοῦ νόμου μίαν κερέαν πεσεῖν. †

106. E. *Six Illustrations of the higher Morality of the new Kingdom.*

106. E. 1. *Murder.*

S. Matthew v. 21, 22.

21 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις Οὐ φονεύσεις[d]· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. 22 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

106. E. 1. *a. First corollary: Seek reconciliation before offering sacrifice.*

S. Matthew v. 23, 24.

23 ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, 24 ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.

106. E. 1. *b. Second corollary: Compound a dispute rather than go to law.*

S. Matthew v. 25, 26.

25 ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ
ἕως ὅτου εἶ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ,
μή ποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ,
καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ,
καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ·
26 ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν
ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

S. Luke xii. 57—59.

57 [Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον;]
58 ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου [ἐπ' ἄρχοντα],
ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ,
μή ποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, †
καὶ ὁ κριτής σε παραδώσει τῷ πράκτορι,
καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακήν. †
59 λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν
ἕως καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς. †

106. E. 2. *Adultery.*

S. Matthew v. 27, 28.

27 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη Οὐ μοιχεύσεις[e]. 28 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

[a] Mark xiii. 31.
[b] Mark ii. 9, x. 25.
[c] Cf. James ii. 10, Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ, πταίσῃ δὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος.
[d] LXX. Ex. xx. 13 = Deut. v. 17, οὐ φονεύσεις.
[e] LXX. Ex. xx. 14 = Deut. v. 18, οὐ μοιχεύσεις.

Digitized by Google

(THE SERMON ON THE MOUNT.)

(106. E. *Six Illustrations of the higher Morality of the new Kingdom.*)

106. E. 2. *a. Corollary: If thine eye offend thee pluck it out.*

S. Matthew v. 29, 30.

29 εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου [ὁ δεξιὸς] σκανδαλίζει σε,
ἔξελε αὐτὸν [καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ],
συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου
καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν·
30 καὶ εἰ ἡ [δεξιά] σου χεὶρ σκανδαλίζει σε,
ἔκκοψον αὐτὴν [καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ],
συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου
καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν ἀπέλθῃ.

For S. Matthew's doublet of this passage and S. Mark's parallels see § 64.

106. E. 3. *Divorce.*

S. Matthew v. 31, 32.

31 Ἐρρέθη δέ
Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,
δότω αὐτῇ ἀποστάσιον[f].
32 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι
πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
[παρεκτὸς λόγου πορνείας]
ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι,
καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ μοιχᾶται.

S. Luke xvi. 18.

18 Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
καὶ γαμῶν ἑτέραν
μοιχεύει,
καὶ ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.

For S. Matthew's doublet of this passage and S. Mark's parallels see § 66.

106. E. 4. *Perjury.*

S. Matthew v. 33—37.

33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου[g]. 34 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ· 35 μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ[h]· μήτε εἰς Ἰεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως· 36 μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν. 37 ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὒ οὔ[i]· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.

106. E. 5. *Retaliation.*

S. Matthew v. 38—42.

38 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος[k]. 39 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ·
ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίζει εἰς τὴν [δεξιὰν] σιαγόνα σου,
στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην·

S. Luke vi. 29, 30.

29 τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα
πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην,

[f] LXX. Deut. xxiv. 3, ἐὰν δέ τις λάβῃ γυναῖκα καὶ συνοικήσῃ αὐτῇ, καὶ ἔσται ἐὰν μὴ εὕρῃ χάριν ἐναντίον αὐτοῦ ὅτι εὗρεν ἐν αὐτῇ ἄσχημον πρᾶγμα, καὶ γράψει αὐτῇ βιβλίον ἀποστασίου, καὶ δώσει εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς, καὶ ἐξαποστελεῖ αὐτὴν ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ.

[g] LXX. Num. xxx. 3, ἄνθρωπος ἄνθρωπος ὃς ἂν εὔξηται εὐχὴν Κυρίῳ ἢ ὀμόσῃ ὅρκον ὁρισμῷ ἢ ὁρίσηται περὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, οὐ βεβηλώσει τὸ ῥῆμα αὐτοῦ· πάντα ὅσα ἐὰν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ποιήσει.

[h] LXX. Is. lxvi. 1, οὕτως λέγει Κύριος Ὁ οὐρανός μου θρόνος καὶ ἡ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. Contrast Matt. xxii. 44.

[i] Cf. James v. 12, πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ Ναὶ ναὶ καὶ τὸ Οὒ οὔ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε. Contrast 2 Cor. i. 17—20, Ναί, ναὶ Οὔ, οὔ.

[k] LXX. Ex. xxi. 23, δώσει..... ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ * ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Cf. Lev. xxiv. 20; Deut. xix. 21.

Digitized by Google

(THE SERMON ON THE MOUNT.)

(106. E. *Six Illustrations of the higher Morality of the new Kingdom.*)

40 καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν,
ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον·
41 καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο.
42 τῷ αἰτοῦντί σε δός,
καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι[a] μὴ ἀποστραφῇς.

καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον } †
καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. }

30 [παντὶ] αἰτοῦντί σε δίδου,
[καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει.]

106. E. 6. *Hating your enemies.*

S. Matthew v. 43—48.

43 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου[b] καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου.
44 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν,
ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν

καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς·
45 ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, } (1)
ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς }
καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.
46 ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς,
τίνα μισθὸν (2) ἔχετε;
οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν;
47 καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον,
τί περισσὸν ποιεῖτε;
οὐχὶ καὶ οἱ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν;

48 Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι[c]
ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

S. Luke vi. 27, 28, 32, 33, 35, 36.

27 Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω [τοῖς ἀκούουσιν], †
ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν,
[καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς,
28 εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς,]
προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς.
κ.τ.λ.

32 καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς,
ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν;
καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν.
33 καὶ γὰρ ἐὰν **ἀγαθοποιῆτε** τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς,
ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν;
καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. κ.τ.λ.
[35 πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε[a] μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς (2) ὑμῶν πολύς,]
καὶ ἔσεσθε υἱοὶ Ὑψίστου, } (1)
ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. }
36 Γίνεσθε **οἰκτίρμονες**
καθὼς ὁ πατὴρ ὑμῶν **οἰκτίρμων** ἐστίν.

106. F. *Beware of Hypocrisy in your various Acts of Righteousness.*

S. Matthew vi. 1.

1 Προσέχετε δὲ τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

106. F. 1. *In almsgiving.*

S. Matthew vi. 2—4.

2 Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν[d]. 3 σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, 4 ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι[e].

[a] Matt. v. 42[b]=Luke vi. 35[b].
[b] LXX. Lev. xix. 18, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.
[c] Cf. James i. 4, ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. **Cf. James iii. 2.**
[d] This refrain is repeated in vi. 2, 5, 16.
[e] This refrain is repeated in vi. 4, 6, 18.

Digitized by Google

(THE SERMON ON THE MOUNT.)

(106. F. *Beware of Hypocrisy in your various Acts of Righteousness.*)

106. F. 2. *In prayer.*

S. Matthew vi. 5, 6.

5 Καὶ ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν[d]. 6 σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι[f] τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι[e].

106. F. 2. *a. First corollary: Use not vain repetitions.*

S. Matthew vi. 7, 8.

7 Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ὥσπερ οἱ ἐθνικοί, δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται· 8 μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς, οἶδεν γὰρ ὁ θεὸς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.

106. F. 2. *b. Second corollary: The Lord's Prayer.*

S. Matthew vi. 9—13.

9 Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς
Πάτερ [ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς[g]]·
Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου,
10 ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου,
γενηθήτω τὸ θέλημά σου[i], ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς·
11 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον·
12 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν
τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·
13 καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν,
ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

S. Luke xi. 1—4.

[1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάνης ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. 2 εἶπεν δὲ αὐτοῖς]
Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε
Πάτερ[h],
ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·
ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου·

3 τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν·
4 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν
παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν·
καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν.

106. F. 2. *c. Apology for one of the petitions in the Lord's Prayer.*

S. Matthew vi. 14, 15.

14 Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· 15 ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν[1].

[1] Cf. S. Mark xi. 25, § 77, [καὶ ὅταν στήκετε προσευχόμενοι,] ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

106. F. 3. *In fasting.*

S. Matthew vi. 16—18.

16 Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί, ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν[d]. 17 σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, 18 ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι[e].

[f] LXX. Is. xxvi. 20, βάδιζε, λαός μου, εἴσελθε εἰς τὰ ταμεῖά σου, ἀπόκλεισον τὴν θύραν σου, ἀποκρύβηθι μικρὸν ὅσον ὅσον, ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ὀργὴ Κυρίου.

[g] Matt. v. 16, 45, vi. 1, vii. 11, 21, x. 32, 33, xii. 50, xvi. 17, xviii. 10, 14, 19; cf. v. 48, vi. 14, 26, 32, xv. 13, xviii. 35, xxiii. 9. Only twice in S. Mark, xi. 25, 26. Not at all in S. Luke, but see Luke xi. 13.

[h] Rom. viii. 15, ἐν ᾧ κράζομεν Ἀββά ὁ πατήρ. Gal. iv. 6, κρᾶζον Ἀββά ὁ πατήρ. Mark xiv. 34, Ἀββά ὁ πατήρ.

[i] Matt. xxvi. 42.

Digitized by Google

(THE SERMON ON THE MOUNT.)

106. G. *Warnings and Encouragements to seek the higher Life.*

106. G. 1. *Things eternal are lasting.*

S. Matthew vi. 19—21.

19 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν·

20 θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ,
ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει[a],
καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν·
21 ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρός σου,
ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία σου.

S. Luke xii. 33, 34.

33 [Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα,]

θησαυρὸν [ἀνέκλειπτον] ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει
οὐδὲ σὴς διαφθείρει· †
34 ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν,
ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται. †

106. G. 2. *Spiritual blindness involves the whole being.*

S. Matthew vi. 22, 23.

22 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός.
ἐὰν οὖν ᾖ ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς,
ὅλον τὸ σῶμά σου φωτινὸν ἔσται·
23 ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ,
ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτινὸν ἔσται.
εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον.

S. Luke xi. 34, 35.

34 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός [σου].
ὅταν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, †
[καὶ] ὅλον τὸ σῶμά σου φωτινόν ἐστιν·
ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ,
[καὶ] τὸ σῶμά σου σκοτινόν.
35 [σκόπει οὖν μὴ] τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν.

106. G. 3. *It is impossible to divide our allegiance.*

S. Matthew vi. 24.

24 Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν·
ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει,
ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει·
οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ[b].

S. Luke xvi. 13.

13 Οὐδεὶς [οἰκέτης] δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν·
ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει,
ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει.
οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ[b].

106. G. 4. *Worldly anxiety is folly.*

S. Matthew vi. 25—34.

25 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν,
μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε ἢ τί πίητε,
μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε·
οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς
καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;
26 ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ (1) τοῦ οὐρανοῦ
ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν
οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας,
καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν [ὁ οὐράνιος] τρέφει αὐτά·
οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν;
27 τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται
προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα;
28 καὶ
περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε;
καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνουσιν·
οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν· 29 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι
οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ
περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.
30 εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα
καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον
ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν,
οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;

S. Luke xii. 22—31.

22 [εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ]
Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν,
μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ τί φάγητε,
μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε.
23 ἡ γὰρ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς
καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος.
24 κατανοήσατε τοὺς **κόρακας**
ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν,
οἷς οὐκ ἔστιν [ταμεῖον οὐδὲ] ἀποθήκη,
καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς·
πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. (1)
25 τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται
ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ προσθεῖναι πῆχυν; †
26 [εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε],
τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; †
27 κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει·
οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν,
οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ
περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.
28 εἰ δὲ ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον †
καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον
ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιάζει,
πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι.

[a] Cf. James v. 2, ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν κ.τ.λ.
[b] Luke xvi. 9, 11, 13.

Digitized by Google

(THE SERMON ON THE MOUNT.)

(106. G. *Warnings and Encouragements to seek the higher Life.*)

31 μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες
Τί φάγωμεν; ἢ Τί πίωμεν; ἢ Τί περιβαλώμεθα;
32 πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν·
οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν [ὁ οὐράνιος]
ὅτι χρῄζετε τούτων [ἁπάντων].
33 ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν
καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ,
καὶ ταῦτα [πάντα] προστεθήσεται ὑμῖν.
34 μὴ οὖν μεριμνήσητε[c] εἰς τὴν αὔριον, ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει αὑτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

29 καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε
τί φάγητε καὶ τί πίητε, καὶ μὴ **μετεωρίζεσθε**,
30 ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη [τοῦ κόσμου] ἐπιζητοῦσιν, †
ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν †
ὅτι χρῄζετε τούτων·
31 πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν
αὐτοῦ,
καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν.

106. H. *Various Rules of Life enforced by Appeals to Self-interest.*

1. *Do not be censorious.*

S. Matthew vii. 1, 2.

1 Μὴ κρίνετε[d], ἵνα μὴ κριθῆτε·
2 ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε,
καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν.

1. *Do not be censorious.*

S. Luke vi. 37[a], 38[b].

37 καὶ μὴ κρίνετε[d], καὶ οὐ μὴ κριθῆτε·
κ.τ.λ.
38 ᾧ γὰρ μέτρῳ μετρεῖτε [ἀντι]μετρηθήσεται ὑμῖν[d].

Cf. S. Mark iv. 24[b], § 32, ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν.

106. H. 1. *a. Corollary: Reform yourself before you reform others.*

S. Matthew vii. 3—5.

3 τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος
τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς;
4 ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου
Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου,
καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ;
5 ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ τὴν δοκόν,
καὶ τότε διαβλέψεις
ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

S. Luke vi. 41, 42.

41 Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος
τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; †
42 πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου
[Ἀδελφέ,] ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου,
αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ δοκὸν οὐ βλέπων; †
ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ, †
καὶ τότε διαβλέψεις
τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν. †

106. H. 2. *Do not be sacrilegious.*

S. Matthew vii. 6.

6 Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μή ποτε καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

106. H. 3. *Persevere in prayer.*

S. Matthew vii. 7—11.

7 Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται[e] ὑμῖν·
ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.
8 πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει
καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.
9 ἢ τίς ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσει ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον—μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ;
10 ἢ καὶ ἰχθὺν αἰτήσει—μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;
11 εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες
οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν,
πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

S. Luke xi. 9—13.

9 [Κἀγὼ ὑμῖν λέγω,] αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν·
ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.
10 πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει,
καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.
11 τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἰχθύν, μὴ [ἀντὶ ἰχθύος] ὄφιν αὐτῷ ἐπιδώσει; †
12 ἢ καὶ αἰτήσει ᾠόν, ἐπιδώσει αὐτῷ **σκορπίον**[f]; †
13 εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες
οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν,
πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ
δώσει **πνεῦμα ἅγιον** τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

[c] Cf. James iv. 13, 14; Philipp. iv. 6, μηδὲν μεριμνᾶτε.
[d] Cf. James iv. 12, σὺ δὲ τίς εἶ ὁ κρίνων τὸν πλησίον; Rom. ii. 1, διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων.
[e] Cf. James i. 5, iv. 3.
[f] Luke x. 19.

Digitized by Google

(The Sermon on the Mount.)

(106. H. *Various Rules of Life enforced by Appeals to Self-interest.*)

106. H. 4. *Rule for the treatment of others.*

S. Matthew vii. 12.

12 Πάντα οὖν ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι,
οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς·
οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται[a].

S. Luke vi. 31.

31 καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι,
ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. †

106. I. *The Danger of Self-delusion.*

106. I. 1. *The narrow gate.*

S. Matthew vii. 13, 14.

13 Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης·
ὅτι πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν,
καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· 14 ὅτι στενὴ ἡ πύλη
καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι
εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.

S. Luke xiii. 24.

24 [Ἀγωνίζεσθε] εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας,
ὅτι πολλοί, [λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν,]
κ.τ.λ.

106. I. 2. *The false prophets.*

S. Matthew vii. 15.

15 Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται
πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι[b]
ἅρπαγες.

106. I. 3. *The test of sincerity.*

S. Matthew vii. 16—18, xii. 33—35.

16 ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς·
μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὰς
ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα[c]; } (1)
17 οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ,
τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ.
18 οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ἐνεγκεῖν,
οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν.

Doublet:

xii. 33 Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν,
ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν·
ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται.
34 γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες;
ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. (2)
35 ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ
ἐκβάλλει ἀγαθά,
καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ
ἐκβάλλει πονηρά.

S. Luke vi. 43—45.

43 Οὐ γὰρ ἔστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν, †
οὐδὲ [πάλιν] δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. †

44 ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ [ἰδίου[d]] καρποῦ γινώσκεται· †
οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα[c],
οὐδὲ ἐκ βάτου σταφυλὴν [τρυγῶσιν]. } (1) †

45 ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ [τῆς καρδίας]
προφέρει τὸ ἀγαθόν,
καὶ ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ
προφέρει τὸ πονηρόν·
ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα [αὐτοῦ]. (2) †

106. I. 3 *a*. *Corollary: The fruitless tree is cut down.*

S. Matthew vii. 19, 20.

19 πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς
πῦρ βάλλεται. 20 ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε
αὐτούς.

[a] Cf. Matt. xxii. 40.
[b] Acts xx. 29, λύκοι βαρεῖς...μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου.
[c] Cf. James iii. 12, μὴ δύναται...συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα;
[d] Luke vi. 41, x. 34.

Digitized by Google

(THE SERMON ON THE MOUNT.)

106. K. *Deeds demanded, not Words.*

S. Matthew vii. 21—23.

21 Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε κύριε
εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν,
ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
22 πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ Κύριε κύριε, οὐ
τῷ σῷ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια
ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν;
23 καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι
Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς·
ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν[e].

S. Luke vi. 46, xiii. 26, 27.

46 Τί δέ με καλεῖτε Κύριε κύριε,

καὶ οὐ ποιεῖτε [ἃ λέγω;
xiii. 26 τότε ἄρξεσθε λέγειν Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ
ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας·]

27 καὶ ἐρεῖ λέγων ὑμῖν
Οὐκ οἶδα [πόθεν ἐστέ]·
ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ, [πάντες] ἐργάται ἀδικίας[e].

106. L. *Concluding Similitude.*

S. Matthew vii. 24—27.

24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους
καὶ ποιεῖ αὐτούς[f],

ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν

ἐπὶ τὴν πέτραν[g].
25 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθαν οἱ ποταμοὶ
καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ,
καὶ οὐκ ἔπεσεν,
τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν[g].
26 Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους
καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς
ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ,
ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν ἄμμον.
27 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθαν οἱ ποταμοὶ
καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ,
καὶ ἔπεσεν,
καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.

S. Luke vi. 47—49.

47 πᾶς ὁ [ἐρχόμενος πρός με καὶ] ἀκούων μου τῶν λόγων
καὶ ποιῶν αὐτούς,
[ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος·]
48 ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν
[ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον]
ἐπὶ τὴν πέτραν·
πλημμύρης δὲ γενομένης
προσέρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ,
καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτὴν
διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομῆσθαι αὐτήν.
49 ὁ δὲ ἀκούσας
καὶ μὴ ποιήσας
ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ
οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν [χωρὶς θεμελίου],
ᾗ προσέρηξεν ὁ ποταμός,

καὶ [εὐθὺς] συνέπεσεν,
καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

107. THE TWO (THREE) ASPIRANTS.

S. Matthew viii. 18—22.

18 [Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄχλον περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς
τὸ πέραν.] 19 Καὶ
προσελθὼν εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ
Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ.
20 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν
καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις,
ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.
21 Ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ Κύριε,
ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου.
22 ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ Ἀκολούθει μοι, (1)
καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

S. Luke ix. 57—60.

57 Καὶ [πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ]

εἶπέν τις πρὸς αὐτόν †
Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ.
58 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν
καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις,
ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.
59 Εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον Ἀκολούθει μοι. (1) ὁ δὲ εἶπεν
Ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθόντι θάψαι τὸν πατέρα μου. †
60 εἶπεν δὲ αὐτῷ
Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς,
[σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.] κ.τ.λ.

[e] LXX. Ps. vi. 9, ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.
[f] Cf. James i. 22, γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου καὶ μὴ ἀκροαταὶ μόνον. Rom. ii. 13, οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου δικαιωθήσονται.
[g] Cf. Coloss. ii. 7, ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ. Eph. iii. 17, ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι.

Digitized by Google

108. The Charge to the Twelve (and the Seventy)[a].

108. A. *The Harvest plentiful, the Labourers few.*

S. Matthew ix. 37, 38.

37 τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς[b], οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·
38 δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ
ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

S. Luke x. 2.

2 ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς
Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς[b], οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·
δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ
ὅπως ἐργάτας ἐκβάλῃ εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. †

108. B. *Preach and heal.*

S. Matthew x. 7, 8.

7 πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες ὅτι Ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 8 ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.

S. Luke ix. 2.

2 καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι.

108. C. *The Workman is worthy of his Food (Wages).*

S. Matthew x. 10[b].

10 ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ[b, c].

S. Luke x. 7[b].

7 ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ[b, c].

108. D. *Salute the House on entering.*

S. Matthew x. 12, 13.

12 εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν
ἀσπάσασθε αὐτήν·
13 καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία,
ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν·
ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστραφήτω.

S. Luke x. 5, 6.

5 εἰς ἣν δ' ἂν εἰσέλθητε οἰκίαν
πρῶτον λέγετε Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ.
6 καὶ ἐὰν ἐκεῖ ᾖ υἱὸς εἰρήνης,
ἐπαναπαήσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· †
εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει.

108. E. *It will be more tolerable for Sodom than for the Cities which reject you.*

S. Matthew x. 15.

15 ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως
ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

S. Luke x. 12.

12 λέγω ὑμῖν [ὅτι]
Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται †
ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

108. F. *Lambs in the midst of Wolves.*

S. Matthew x. 16.

16 Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων·
γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί[d].

S. Luke x. 3.

3 [ὑπάγετε·] ἰδοὺ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων.

108. G. *The Servant not greater than his Lord.*

S. Matthew x. 24, 25.

24 Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον
οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ[1].
25 ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ,
καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεεζεβοὺλ
ἐπεκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ.

S. Luke vi. 40.

40 οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον,
κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.

[1] John xiii. 16, xv. 20, οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

[a] See § 41. Only those parts are given here which belong to this division.
[b] Cf. John iv. 35, 36.
[c] 1 Tim. v. 18, λέγει γὰρ ἡ γραφή.....Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.
[d] Rom. xvi. 19, θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν.

Digitized by Google

(THE CHARGE TO THE TWELVE (AND THE SEVENTY).)

108. H. *What ye hear (say) in secret proclaim (will be proclaimed) on the Housetop.*

S. Matthew x. 27.

27 ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί·
καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε,
κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.

S. Luke xii. 3.

3 [ἀνθ' ὧν] ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ **εἴπατε** ἐν τῷ φωτὶ **ἀκουσθήσεται**
καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς **ἐλαλήσατε** [ἐν τοῖς ταμείοις]
κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.

108. I. *Fear not them that kill the Body.*

S. Matthew x. 28.

28 καὶ
μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα
τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι·
φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον
τὸν δυνάμενον **καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι** ἐν γεέννῃ [e].

S. Luke xii. 4, 5.

4 [Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου]
μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα
καὶ [μετὰ ταῦτα] μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι.
5 [ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε·] **φοβήθητε**
τὸν [μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι] ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν·
[ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε.]

108. K. *Ye are of more Value than many Sparrows.*

S. Matthew x. 29—31.

29 οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται;
καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν.
30 ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν.
31 μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.

S. Luke xii. 6, 7.

6 οὐχὶ **πέντε** στρουθία πωλοῦνται ἀσσαρίων **δύο**; †
καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
7 ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται· †
μὴ φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε.

108. L. *Those who confess Me will be confessed before My Father (before the Angels of God).*

S. Matthew x. 32, 33.

32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ
ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
33 ὅστις δὲ ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
ἀρνήσομαι κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

S. Luke xii. 8, 9.

8 [Λέγω δὲ ὑμῖν,]
πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ †
ἔμπροσθεν **τῶν ἀγγέλων** τοῦ θεοῦ·
9 ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων
ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον **τῶν ἀγγέλων** τοῦ θεοῦ.

Cf. Mark viii. 38 = Luke ix. 26, § 56.

108. M. *I came not to bring Peace upon Earth.*

S. Matthew x. 34—36.

34 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν·
οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν.

35 ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς
καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς,
36 καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ [f].

S. Luke xii. 51—53.

51 δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; †
οὐχί, [λέγω ὑμῖν,] ἀλλ' [ἢ] διαμερισμόν.
[52 ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ἑνὶ οἴκῳ διαμεμερισμένοι,
τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισίν,]
53 διαμερισθήσονται [πατὴρ ἐπὶ υἱῷ] καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί,
[μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα] καὶ θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα,
[πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς] καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν [f].

[e] James iv. 12, εἷς ἐστιν νομοθέτης καὶ κριτὴς ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι.
[f] LXX. Micah vii. 6, διότι υἱὸς ἀτιμάζει πατέρα, θυγάτηρ ἐπαναστήσεται ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτῆς, νύμφη ἐπὶ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· ἐχθροὶ πάντες ἀνδρὸς οἱ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

Digitized by Google

(THE CHARGE TO THE TWELVE (AND THE SEVENTY).)

108. N. *He that loveth Father or Mother more than Me is not worthy of Me.*

S. Matthew x. 37—39.

37 Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος·

38 καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ
καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου,
οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. } (1)

39 ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν.

S. Luke xiv. 25—27.

25 [Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς] 26 Εἴ τις ἔρχεται πρός με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα [καὶ τὴν γυναῖκα[a]] καὶ τὰ τέκνα [καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς[b]], ἔτι τε καὶ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ, **οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.**

27 ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ
καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου,
οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. } (1)

For doublets cf. § 56.

108. O. *Those who welcome you (this Child) are really welcoming Me.*

S. Matthew x. 40.

40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς
ἐμὲ δέχεται,
καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με.

S. Luke ix. 48.

48 Ὃς ἂν δέξηται [τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου]
ἐμὲ δέχεται,
καὶ ὃς ἂν ἐμὲ δέξηται δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με.

For doublets and S. Mark's parallels see § 61. For the teaching compare Luke x. 16.

108. P. *Those who welcome a Prophet as Prophet will be rewarded.*

S. Matthew x. 41.

41 ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήμψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται.

109. THE MESSAGE OF JOHN THE BAPTIST.

S. Matthew xi. 2—6.

2 Ὁ δὲ Ἰωάνης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ χριστοῦ
πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ

3 εἶπεν αὐτῷ
Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;

4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς
Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάνει ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε·
5 τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν,
λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν,
καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται[c]·
6 καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἂν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

S. Luke vii. 18—23.

18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάνει οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων.

19 καὶ [προσκαλεσάμενος **δύο**] τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ [ὁ Ἰωάνης] ἔπεμψεν [πρὸς τὸν κύριον] λέγων } †
Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;

20 [παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπαν Ἰωάνης ὁ βαπτιστὴς ἀπέστειλεν ἡμᾶς πρὸς σὲ λέγων Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; 21 ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο βλέπειν.]

22 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς
Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάνει ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε·†
τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν,
λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν,
νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται·
23 καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

[a] Luke xviii. 29. [b] Mark x. 29 = Matt. xix. 29 = Luke xviii. 29. [c] Cf. James ii. 5.

Digitized by Google

110. JOHN THE BAPTIST GREATER THAN A PROPHET.

S. Matthew xi. 7—11.

7 Τούτων δὲ πορευομένων
ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάνου
Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι;
κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον;
8 ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν;
ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἠμφιεσμένον;
ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες
ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων.
9 ἀλλὰ τί ἐξήλθατε; προφήτην ἰδεῖν;
ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.
10 οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται
Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου[d].
11 ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάνου τοῦ βαπτιστοῦ·
ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστίν.

S. Luke vii. 24—28.

24 Ἀπελθόντων δὲ [τῶν ἀγγέλων Ἰωάνου] †
ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάνου
Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι;
κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον;
25 ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν;
ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς [ἱματίοις] ἠμφιεσμένον;
ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ [καὶ τρυφῇ] ὑπάρχοντες
ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν.
26 ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; †
ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.
27 οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται
Ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου[d].
28 λέγω ὑμῖν,
μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Ἰωάνου οὐδείς ἐστιν· †
ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστίν.

For S. Mark's parallels see § 2.

111. MEN OF VIOLENCE TAKE THE KINGDOM OF HEAVEN BY FORCE.

S. Matthew xi. 12, 13.

12 ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάνου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. (1) 13 πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάνου ἐπροφήτευσαν. (2)

S. Luke xvi. 16.

16 Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται μέχρι Ἰωάνου· (2) ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. (1)

112. THE MEN OF THIS GENERATION ARE LIKE CHILDREN AT PLAY.

S. Matthew xi. 16—19.

16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην;

ὁμοία ἐστὶν παιδίοις καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς
ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἑτέροις 17 λέγουσιν
Ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκόψασθε·
18 ἦλθεν γὰρ Ἰωάνης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων,

καὶ λέγουσιν Δαιμόνιον ἔχει·
19 ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων,
καὶ λέγουσιν Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης,
τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν.
καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῆς.

S. Luke vii. 31—35.

31 Τίνι οὖν ὁμοιώσω [τοὺς ἀνθρώπους[e]] τῆς γενεᾶς ταύτης, [καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι;]
32 ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις †
καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, ἃ λέγει
Ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε·
33 ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάνης [ὁ βαπτιστὴς] μὴ ἔσθων [ἄρτον] μήτε πίνων [οἶνον],
καὶ λέγετε Δαιμόνιον ἔχει·
34 ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔσθων καὶ πίνων,
καὶ λέγετε Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης,
φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. †
35 καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ [πάντων] τῶν τέκνων αὐτῆς.

[d] LXX. Mal. iii. 1, ἰδοὺ * ἐξαποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου καὶ ἐπιβλέψεται * ὁδὸν * πρὸ προσώπου σου.
[e] Cf. Luke xi. 31.

Digitized by Google

113. Woe to Chorazin, Bethsaida and Capernaum.

S. Matthew xi. 20—24.

20 [Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν·]
21 Οὐαί σοι, Χοραζείν· οὐαί σοι, Βηθσαιδάν·
ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις
αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν,
πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν.
22 πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται
ἐν ἡμέρᾳ[a] κρίσεως ἢ ὑμῖν.
23 Καὶ σύ, Καφαρναούμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ;
ἕως ᾅδου καταβήσῃ[b].
ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί,
ἔμεινεν ἂν μέχρι τῆς σήμερον. 24 πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ
Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ[a] κρίσεως ἢ σοί.

S. Luke x. 13—15.

13 Οὐαί σοι, Χοραζείν· οὐαί σοι, Βηθσαιδά·
ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις
αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν,
πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ [καθήμενοι] μετενόησαν.
14 πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται
ἐν τῇ κρίσει[a] ἢ ὑμῖν.
15 Καὶ σύ, Καφαρναούμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ;
ἕως [τοῦ] ᾅδου καταβήσῃ[b].

114. Things hidden from the Wise are revealed to Babes.

S. Matthew xi. 25, 26.

25 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς,
ὅτι ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν,
καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις·
26 ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου.

S. Luke x. 21.

21 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ [ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ] εἶπεν
Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς,
ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν,
καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις·
ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου.

115. All Things are delivered to Me by My Father.

S. Matthew xi. 27.

27 Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου,
καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ,
οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς
καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

S. Luke x. 22.

22 Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου,
καὶ οὐδεὶς γινώσκει [τίς ἐστιν] ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ,
καὶ [τίς ἐστιν] ὁ πατὴρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς
καὶ ᾧ ἂν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

116. Come unto Me all ye that labour.

S. Matthew xi. 28—30.

28 Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι,
κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. 29 ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ
μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραΰς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ
εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν· 30 ὁ γὰρ ζυγός μου
χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

117. If I by Beelzebul cast out Demons, by whom do your Pupils cast them out?

S. Matthew xii. 27, 28.

27 καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεεζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια,
οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν;
διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν.
28 εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια,
ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ[c].

S. Luke xi. 19, 20.

19 εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεεζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια,
οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν;
διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ ἔσονται. †
20 εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια,
ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

[a] The phrase ἡμέρα κρίσεως occurs in Matt. x. 15, xi. 22, 24, xii. 36; the other Gospels have ἡ κρίσις which also occurs in Matt. xii. 41, 42.
[b] LXX. Is. xiv. 13, σὺ δὲ εἶπας τῇ διανοίᾳ σου Εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσομαι..... νῦν δὲ εἰς ᾅδην καταβήσῃ.
[c] Cf. Matt. xix. 24 note, § 69.

Digitized by Google

118. He that is not with Me is against Me.

S. Matthew xii. 30.

30 ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν,
καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει.

S. Luke xi. 23.

23 ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν,
καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει.

119. Blasphemy against the Holy Spirit will not be forgiven.

S. Matthew xii. 32.

32 καὶ ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου,
ἀφεθήσεται αὐτῷ·
ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου,
οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ
οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.

S. Luke xii. 10.

10 Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου,
ἀφεθήσεται αὐτῷ·
τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι †
οὐκ ἀφεθήσεται.

120. This is an evil Generation.

120. A. *No sign shall be given it.*

S. Matthew xii. 38—40.

38 [Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινὲς τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων λέγοντες Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν.
39 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς]
Γενεὰ πονηρὰ [καὶ μοιχαλὶς[d]] σημεῖον ἐπιζητεῖ,
καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ
εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ [τοῦ προφήτου].
40 ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς
[ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας[c],]
οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
[ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.]

S. Luke xi. 29, 30.

29 [Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων
ἤρξατο λέγειν]
[Ἡ γενεὰ αὕτη] γενεὰ πονηρά [ἐστιν]· σημεῖον ζητεῖ,
καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ
εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ.
30 καθὼς γὰρ ἐγένετο ὁ Ἰωνᾶς
τοῖς Νινευείταις σημεῖον,
οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
τῇ γενεᾷ ταύτῃ.

For a doublet and S. Mark's parallels see § 51.

120. B. *The men of Nineveh will condemn it.*

S. Matthew xii. 41.

41 ἄνδρες Νινευεῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει[a]
μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν·
ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ,
καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε[f].

S. Luke xi. 32.

32 ἄνδρες Νινευεῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει
μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν·
ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ,
καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.

120. C. *The Queen of the South will condemn it.*

S. Matthew xii. 42.

42 βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει[a]
μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν·
ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς
ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος,
καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε[f].

S. Luke xi. 31.

31 βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει
μετὰ [τῶν ἀνδρῶν[g]] τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς·
ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς
ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος,
καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε.

121. The exorcised Demon returns with seven others.

S. Matthew xii. 43—45.

43 Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου,
διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν,
καὶ οὐχ εὑρίσκει. 44 τότε λέγει
Εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω ὅθεν ἐξῆλθον·
καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα
καὶ σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον.
45 τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ
ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ,
καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ·
καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου
χείρονα τῶν πρώτων.
[Οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.]

S. Luke xi. 24—26.

24 Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου,
διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν,
καὶ μὴ εὑρίσκον τότε λέγει
Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· †
25 καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα,
σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον.
26 τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει
ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἑπτά, †
καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ,
καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου
χείρονα τῶν πρώτων.

[d] Mark viii. 38; Matt. xvi. 4.
[c] LXX. Jon. ii. 1, καὶ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.
[f] Cf. Matt. xii. 6, τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε.
[g] Cf. Luke vii. 31.

Digitized by Google

122. MANY PROPHETS DESIRED TO SEE WHAT YOU ARE SEEING.

S. Matthew xiii. 16, 17.

16 ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν,
καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν ὅτι ἀκούουσιν.
17 ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι
ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν,
καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

S. Luke x. 23, 24.

23 [Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν·]
Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες [ἃ βλέπετε].

24 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ **βασιλεῖς**
ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ [ὑμεῖς] βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν,
καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

123. THE PARABLE OF THE TARES IN THE FIELD.

S. Matthew xiii. 24—30.

24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. 25 ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν. 26 ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. 27 προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; 28 ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ αὐτῷ λέγουσιν Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; 29 ὁ δέ φησιν Οὔ, μή ποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον· 30 ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα ἕως τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συνάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

124. THE INTERPRETATION OF THE PARABLE OF THE TARES IN THE FIELD.

S. Matthew xiii. 36—43.

36 Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. Καὶ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες Διασάφησον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. 37 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· 38 ὁ δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνιά εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, 39 ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια αἰῶνός ἐστιν, οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. 40 ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· 41 ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν 42 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός[a]· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων[b]. 43 Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω[c].

[a] This refrain occurs in Matt. xiii. 42, 50.
[b] This refrain occurs in Matt. viii. 12, xiii. 50, xxii. 13, xxiv. 51, xxv. 30; Luke xiii. 28.
[c] This refrain occurs in Matt. xi. 15, xiii. 9, 43; Mark iv. 9, 23; Luke viii. 8, xiv. 35.

Digitized by Google

125. The Parable of the Leaven.

S. Matthew xiii. 33.

33 Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς·
Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ[d],
ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία
ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

S. Luke xiii. 20, 21.

20 Καὶ πάλιν εἶπεν
[Τίνι ὁμοιώσω] τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; 21 ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, †
ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία
ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

126. The Parable of the Hidden Treasure.

S. Matthew xiii. 44.

44 Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ
ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς
αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν
ἐκεῖνον.

127. The Parable of the Pearl of great Price.

S. Matthew xiii. 45, 46.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐμπόρῳ ζητοῦντι
καλοὺς μαργαρίτας· 46 εὑρὼν δὲ ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην
ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

128. The Parable of the Drawnet.

S. Matthew xiii. 47—50.

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βλη-
θείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ·
48 ἣν ὅτε ἐπληρώθη ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ
καθίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγη, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω
ἔβαλον. 49 οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος[e]· ἐξε-
λεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου
τῶν δικαίων 50 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ
πυρός[a]· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων[b].

129. The Master of the House bringing from his Treasures Things new and old.

S. Matthew xiii. 51, 52.

51 Συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ Ναί. 52 ὁ δὲ εἶπεν
αὐτοῖς Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ
τῶν οὐρανῶν ὁμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ ὅστις ἐκ-
βάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

130. The Parable of the Lost Sheep.

S. Matthew xviii. 12—14.

12 τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα
καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφήσει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα
ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; 13 καὶ ἐὰν
γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ
μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις.
14 οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ
ἐν οὐρανοῖς ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μικρῶν τούτων.

S. Luke xv. 3—7.

3 [εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων] 4 Τίς
ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἐξ
αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ
πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὕρῃ αὐτό; 5 καὶ εὑρὼν
[ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ] χαίρων, 6 [καὶ ἐλθὼν εἰς
τὸν οἶκον συνκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων
αὐτοῖς Συνχάρητέ μοι ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός[f].]
7 λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἑνὶ
ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι [ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵτινες
οὐ χρείαν ἔχουσιν μετανοίας].

[d] Cf. Gal. v. 9, μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. 1 Cor. v. 6.
[e] Cf. Matt. xiii. 40.
[f] Cf. Luke xv. 9.

Digitized by Google

131. The Parable of the Unmerciful Servant.

S. Matthew xviii. 23—35.

23 [Διὰ τοῦτο] ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ ὃς ἠθέλησεν συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ· 24 ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν προσήχθη εἷς αὐτῷ ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. 25 μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος πραθῆναι καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ἔχει καὶ ἀποδοθῆναι. 26 πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ λέγων Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. 27 σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνιον ἀφῆκεν αὐτῷ. 28 ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων Ἀπόδος εἴ τι ὀφείλεις. 29 πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. 30 ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον. 31 ἰδόντες οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. 32 τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· 33 οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς κἀγὼ σὲ ἠλέησα; 34 καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον. 35 Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ποιήσει ὑμῖν ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

132. The Parable of the Discontented Labourers in the Vineyard.

S. Matthew xx. 1—16.

1 Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωὶ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ· 2 συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 3 καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς· 4 καὶ ἐκείνοις εἶπεν Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν· 5 οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν δὲ ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως. 6 περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; 7 λέγουσιν αὐτῷ Ὅτι οὐδείς ἡμᾶς ἐμισθώσατο· λέγει αὐτοῖς Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα. 8 ὀψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ Κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος τὸν μισθὸν ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. 9 ἐλθόντες δὲ οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. 10 καὶ ἐλθόντες οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλεῖον λήμψονται· καὶ ἔλαβον τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί. 11 λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου 12 λέγοντες Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. 13 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἑνὶ αὐτῶν εἶπεν Ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; 14 ἆρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί· 15 οὐκ ἔξεστίν μοι ὃ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; 16 Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.[a]

[a] This refrain occurs Mark x. 31 = Matt. xix. 30, xx. 16; Luke xiii. 30.

Digitized by Google

133. The Parable of the Two Sons who were bidden to labour in the Vineyard.

S. Matthew xxi. 28—32.

28 [Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ;] ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο. προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν Τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι· 29 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἐγώ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. 30 προσελθὼν δὲ τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐ θέλω· ὕστερον μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν. 31 τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρός; λέγουσιν Ὁ ὕστερος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ[b]. 32 ἦλθεν γὰρ Ἰωάνης πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

134. The Parable of the Marriage Feast (or Great Dinner).

S. Matthew xxii. 1—14.

1 [Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λεγων] 2 Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους [τῷ υἱῷ αὐτοῦ].

3 καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ
καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους,
καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν.

4 πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις Ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμακα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. 5 οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὃς δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· [6 οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν[c].] 7 ὁ δὲ βασιλεὺς ὠργίσθη, [καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν[d].]

8 τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι· 9 πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἐὰν εὕρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. 10 καὶ ἐπλήσθη ὁ νυμφὼν ἀνακειμένων.

11 εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· 12 καὶ λέγει

S. Luke xiv. 15—24.

[15 Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ Μακάριος ὅστις φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ[e]. 16 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ]

Ἄνθρωπός τις ἐποίει δεῖπνον μέγα,
[καὶ ἐκάλεσεν πολλούς,]
17 καὶ ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ [τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου]
εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις [Ἔρχεσθε ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστιν].
18 καὶ ἤρξαντο [ἀπὸ μιᾶς πάντες] παραιτεῖσθαι.

[ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ Ἀγρὸν ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. 19 καὶ ἕτερος εἶπεν Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. 20 καὶ ἕτερος εἶπεν Γυναῖκα ἔγημα καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. 21 καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα.]

τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης [εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ

Ἐξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπείρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς[f] εἰσάγαγε ὧδε. 22 καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος Κύριε, γέγονεν ὃ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν.] 23 καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς [καὶ φραγμούς] καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν,

ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος·
[24 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων[e] γεύσεταί μου τοῦ δείπνου.]

[b] See Matt. xix. 24 note, § 69.
[c] Compare Matt. xxi. 35, § 79.
[d] Compare Matt. xxi. 41, § 79.
[e] Rev. xix. 9, μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι.
[f] Compare Luke xiv. 13, § 261.

Digitized by Google

αὐτῷ Ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη. 13 τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν τοῖς διακόνοις Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἐκβάλετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον[a]· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων[b]. 14 πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

135. Warning against Pharisaism[c].

135. A. *Pharisees touch not the Burdens which they lay on others.*

S. Matthew xxiii. 4.

4 δεσμεύουσιν δὲ φορτία βαρέα
καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων,
αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι αὐτά.

S. Luke xi. 46[b].

46 φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, †
καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις.

135. B. *Pharisees make broad their Phylacteries.*

S. Matthew xxiii. 5.

5 πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις[d]· πλατύνουσι γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα.

135. C. *Pharisees love to be called Rabbi.*

S. Matthew xxiii. 6—11.

6 φιλοῦσι δὲ κ.τ.λ. 7 καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων Ῥαββεί. 8 ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε Ῥαββεί, εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος, πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε· 9 καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος· 10 μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν ἐστὶν εἷς ὁ χριστός·
11 ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος[1].

S. Luke xxii. 26.

26 ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γινέσθω [ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος] ὡς ὁ διακονῶν[1].

[1] For S. Matthew's doublet and S. Mark's parallels see §§ 61, 72.

135. D. *He that exalts himself will be abased.*

S. Matthew xxiii. 12.

12 Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται[e],
καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

S. Luke xiv. 11, xviii. 14[b].

xiv. 11 ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται
καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

Doublet:

xviii. 14[b] ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται,
ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

135. E. *Pharisees lock up Heaven (take away the Key of Knowledge).*

S. Matthew xxiii. 14.

14 οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί,
ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων·
ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε,
οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.

S. Luke xi. 52.

52 οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς
ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως·
αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε
καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

[a] This refrain occurs Matt. viii. 12, xxii. 13, xxv. 30.
[b] This refrain occurs Matt. viii. 12, xiii. 50, xxii. 13, xxiv. 51, xxv. 30; Luke xiii. 28.
[c] Compare § 84. Only those parts are given here which belong to this division.
[d] Compare Matt. vi. 1 ff.
[e] Matt. xviii. 4, ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν: 1 Pet. v. 6, ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ: James iv. 10, ταπεινώθητε ἐνώπιον Κυρίου καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

Digitized by Google

(WARNING AGAINST PHARISAISM.)

135. F. *Pharisees compass Sea and Land to make one Proselyte.*

S. Matthew xxiii. 15.

15 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.

135. G. *Pharisees use false Casuistry respecting Oaths.*

S. Matthew xxiii. 16—22.

16 Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν, ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ ὀφείλει· 17 μωροὶ καὶ τυφλοί, τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάσας τὸν χρυσόν; 18 καί Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν, ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ ὀφείλει· 19 τυφλοί, τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; 20 ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· 21 καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν· 22 καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

135. H. *Pharisees tithe Trifles but neglect weighty Matters.*

S. Matthew xxiii. 23.

23 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί,
ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον
καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον,
καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου,
τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν·
ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ ἀφεῖναι.

S. Luke xi. 42.

42 [ἀλλὰ] οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις,
ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον
καὶ τὸ **πήγανον καὶ πᾶν λάχανον,**
καὶ παρέρχεσθε
τὴν κρίσιν καὶ τὴν **ἀγάπην τοῦ θεοῦ**·
ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ παρεῖναι.

135. I. *Pharisees strain out the Gnat but swallow the Camel.*

S. Matthew xxiii. 24.

24 ὁδηγοὶ τυφλοί, διυλίζοντες τὸν κώνωπα τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.

135. K. *Pharisees cleanse only the Outside of the Cup.*

S. Matthew xxiii. 25, 26.

25 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί,
ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου
καὶ τῆς παροψίδος,
ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀκρασίας.
26 Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου
καὶ τῆς παροψίδος,
ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτοῦ καθαρόν.

S. Luke xi. 39—41.

39 Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι
τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου
καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, †
τὸ δὲ ἔσωθεν [ὑμῶν] γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας.
[40 ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν;
41 πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστίν.]

135. L. *Pharisees are like to whitewashed (unwhitewashed) Sepulchres.*

S. Matthew xxiii. 27, 28.

27 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας·
28 οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δέ ἐστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

S. Luke xi. 44.

44 οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ **ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα,** καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν.

Digitized by Google

(WARNING AGAINST PHARISAISM.)

135. M. *Pharisees restore the Sepulchres of the Prophets.*

S. Matthew xxiii. 29—33.

29 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί,
ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν
καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων,
30 καὶ λέγετε
Εἰ ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν,
οὐκ ἂν ἤμεθα αὐτῶν κοινωνοὶ ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν·
31 ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς
ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας.
32 καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν[a].
33 ὄφεις γεννήματα ἐχιδνῶν[b], πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;

S. Luke xi. 47, 48.

47 οὐαὶ ὑμῖν,
ὅτι οἰκοδομεῖτε
τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν †

[οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς.]
48 ἄρα μάρτυρές ἐστε

[καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτοὺς ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε].

135. N. *The Blood of the Prophets will be required of this Generation.*

S. Matthew xxiii. 34—36.

34 διὰ τοῦτο
ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας
καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς·
ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε,
καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν
καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν·
35 ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον
ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς
ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου
ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου [υἱοῦ Βαραχίου],
ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου[c].
36 ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

S. Luke xi. 49—51.

49 διὰ τοῦτο [καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν]
Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας
καὶ **ἀποστόλους**,
καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν

καὶ διώξουσιν,
50 ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων [τῶν προφητῶν]
τὸ ἐκκεχυμένον [ἀπὸ καταβολῆς κόσμου] ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, †
51 ἀπὸ αἵματος Ἄβελ
ἕως αἵματος Ζαχαρίου
τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου[c]· †
ναί, λέγω ὑμῖν,
ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.

135. O. *Your House is left unto you desolate.*

S. Matthew xxiii. 37—39.

37 Ἰερουσαλήμ Ἰερουσαλήμ,
ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας
καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν,—
ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου,
ὃν τρόπον ὄρνις ἐπισυνάγει τὰ νοσσία αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας,
καὶ οὐκ ἠθελήσατε;
38 ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν.
39 λέγω γὰρ ὑμῖν,
οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

S. Luke xiii. 34, 35.

34 Ἰερουσαλήμ Ἰερουσαλήμ,
ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας
καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν,—
ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου
ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, †
καὶ οὐκ ἠθελήσατε.
35 ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν.
λέγω δὲ ὑμῖν,
οὐ μὴ ἴδητέ με ἕως εἴπητε †
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

[a] 1 Thess. ii. 15, ...τῶν Ἰουδαίων, τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων .... εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε.

[b] Compare Matt. iii. 7, xii. 34.

[c] LXX. 2 Chron. xxiv. 20, καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐνέδυσε τὸν Ἀζαρίαν τὸν τοῦ **Ἰωδαὲ** τὸν ἱερέα, καὶ **ἀνέστη ἐπάνω** τοῦ λαοῦ καὶ εἶπεν.....καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν δι' ἐντολῆς Ἰωὰς τοῦ βασιλέως ἐν αὐλῇ οἴκου Κυρίου.

Digitized by Google

136. Sayings respecting the Coming of the Son of Man[d].

136. A. *False Prophets will arise.*

S. Matthew xxiv. 10—12.

10 καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους· 11 καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς· 12 καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν [e].

136. B. *Do not be credulous.*

S. Matthew xxiv. 26, 27.

26 ἐὰν οὖν ε�ίπωσιν ὑμῖν Ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε[f]· Ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε·
27 ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν
καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν,
οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

S. Luke xvii. 23, 24.

23 καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν Ἰδοὺ ἐκεῖ ἢ Ἰδοὺ ὧδε· μὴ ἀπέλθητε [μηδε διώξητε].
24 ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν
εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει,
οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

136. C. *Comparison with the Days of Noah.*

S. Matthew xxiv. 37—39.

37 ὥσπερ γὰρ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε,
οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου·
38 ὡς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ
τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ γαμίζοντες,
ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν[g],
39 καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας,
οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

S. Luke xviii. 26, 27, 30.

26 καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε,
οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου·
27 ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐγαμίζοντο,
ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν,
καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν πάντας. κ.τ.λ.
30 κατὰ τὰ αὐτὰ ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται.

136. D. *The one will be taken and the other left.*

S. Matthew xxiv. 40, 41.

40 τότε ἔσονται δύο ἐν τῷ ἀγρῷ,
εἷς παραλαμβάνεται καὶ εἷς ἀφίεται·
41 δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλῳ,
μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται.

S. Luke xvii. 34, 35.

34 [λέγω ὑμῖν,] ταύτῃ [τῇ νυκτὶ] ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς,
ὁ εἷς παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται·
35 ἔσονται δύο ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό,
ἡ μία παραλημφθήσεται ἡ δὲ ἑτέρα ἀφεθήσεται.

136. E. *If the Master of the House had known, he would have kept awake.*

S. Matthew xxiv. 43, 44.

43 ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι
εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης[h] ἔρχεται,
ἐγρηγόρησεν ἂν
καὶ οὐκ ἂν εἴασεν διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.
44 διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι,
ὅτι ᾗ οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

S. Luke xii. 39, 40.

39 τοῦτο δὲ γινώσκετε ὅτι
εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται,
ἐγρηγόρησεν ἂν
καὶ οὐκ ἀφῆκεν διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ.
40 καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι,
ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. †

[d] See § 87. Only those parts are given here which belong to this division.
[e] Cf. Mark xiii. 22=Matt. xxiv. 24.
[f] Cf. Mark xiii. 21—23=Matt. xxiv. 23—25. 2 Thess. ii. 3, μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον.
[g] LXX. Gen. vii. 7, εἰσῆλθεν δὲ Νῶε.....εἰς τὴν κιβωτὸν διὰ τὸ ὕδωρ τοῦ κατακλυσμοῦ.
[h] 1 Thess. v. 2, αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε ὅτι ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται, ... ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ... ἀλλὰ γρηγορῶμεν.

Digitized by Google

(SAYINGS RESPECTING THE COMING OF THE SON OF MAN.)

136. F. *Happy is the Faithful Servant.*

S. Matthew xxiv. 45—47.

45 Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος
ὃν κατέστησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ
τοῦ δοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ ;
46 μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος
ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει οὕτως ποιοῦντα·
47 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.

S. Luke xii. 42--44.

42 Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος, ὁ φρόνιμος,
ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ
τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον ; †
43 μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος,
ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως· †
44 ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι
ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.

136. G. *The Punishment of the Unfaithful Servant.*

S. Matthew xxiv. 48—51.

48 ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ
Χρονίζει μου ὁ κύριος,
49 καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ,
ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν μεθυόντων,
50 ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου
ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει,
51 καὶ διχοτομήσει αὐτὸν
καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει·
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων[a].

S. Luke xii. 45, 46.

45 ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ
Χρονίζει ὁ κύριός μου [ἔρχεσθαι], †
καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας [καὶ τὰς παιδίσκας],
ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι,
46 ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου
ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει,
καὶ διχοτομήσει αὐτὸν
καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει.

137. THE PARABLE OF THE TEN VIRGINS.

S. Matthew xxv. 1—13.

1 Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν τοῦ νυμφίου. 2 πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι· 3 αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον· 4 αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις μετὰ τῶν λαμπάδων ἑαυτῶν. 5 χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. 6 μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν Ἰδοὺ ὁ νυμφίος, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν. 7 τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν. 8 αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. 9 ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι Μήποτε οὐ μὴ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. 10 ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. 11 ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι Κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· 12 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. 13 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν.

[a] This refrain occurs Matt. viii. 12, xiii. 42, 50, xxii. 13, xxiv. 51, xxv. 30; Luke xiii. 28.

Digitized by Google

138. The Parable of the Talents (Pounds).

S. Matthew xxv. 14—30.

14 Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν

ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους
καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ,
15 καὶ **ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα ᾧ δὲ δύο ᾧ δὲ ἕν,**
ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν.

16 εὐθέως πορευθεὶς ὁ **τὰ πέντε τάλαντα** λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκέρδησεν **ἄλλα πέντε**· 17 ὡσαύτως ὁ **τὰ δύο** ἐκέρδησεν **ἄλλα δύο**· 18 ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν **ὤρυξεν γῆν καὶ ἔκρυψεν** τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.
19 μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ

συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν.
20 καὶ προσελθὼν ὁ **τὰ πέντε τάλαντα** λαβὼν
προσήνεγκεν **ἄλλα πέντε τάλαντα** λέγων
Κύριε, **πέντε τάλαντά** μοι παρέδωκας·
ἴδε **ἄλλα πέντε τάλαντα** ἐκέρδησα.
21 ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ
Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ,
ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω·
εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
22 προσελθὼν καὶ ὁ τὰ **δύο τάλαντα** εἶπεν
Κύριε, **δύο τάλαντά** μοι παρέδωκας·
ἴδε **ἄλλα δύο τάλαντα** ἐκέρδησα.
23 ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ
Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ,
ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω·
εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
24 προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ **ἓν τάλαντον** εἰληφὼς εἶπεν
Κύριε,
ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος,
θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας
καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας·
25 καὶ φοβηθεὶς (1) ἀπελθὼν **ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ**·(2)
ἴδε ἔχεις τὸ σόν. (3)
26 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ
Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ,
ᾔδεις ὅτι
θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα;
27 ἔδει σε οὖν βαλεῖν τὰ ἀργύριά μου τοῖς τραπεζείταις,
καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ.
28 ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ **τάλαντον**
καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα **τάλαντα**·

29 τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται[1] καὶ περισσευθήσεται·
τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
30 [καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον[b]·
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων[c].]

S. Luke xix. 11—28.

11 [Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν παραβολὴν διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Ἰερουσαλὴμ αὐτὸν καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι· εἶπεν οὖν]
12 Ἄνθρωπός τις [εὐγενὴς] ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν
[λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι].
13 καλέσας δὲ **δέκα** δούλους ἑαυτοῦ
ἔδωκεν αὐτοῖς
δέκα μνᾶς

[καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς πραγματεύσασθαι ἐν ᾧ ἔρχομαι. 14 Οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς.]

15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν [λαβόντα τὴν βασιλείαν] καὶ [εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους οἷς δεδώκει τὸ ἀργύριον],
ἵνα γνοῖ τί διεπραγματεύσαντο.
16 παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος
λέγων
Κύριε, ἡ **μνᾶ** σου
δέκα προσηργάσατο **μνᾶς**.
17 καὶ εἶπεν αὐτῷ
Εὖγε, ἀγαθὲ δοῦλε,
ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω **δέκα πόλεων**.
18 καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων
Ἡ **μνᾶ** σου, κύριε,
ἐποίησεν **πέντε μνᾶς**.
19 εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ

Καὶ σὺ ἐπάνω γίνου **πέντε πόλεων**.

20 καὶ ὁ ἕτερος ἦλθεν λέγων †
Κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου (3) ἣν **εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ**· (2)
21 ἐφοβούμην (1) γάρ σε ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ, †
αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας
καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. †
22 λέγει αὐτῷ
[Ἐκ τοῦ στόματός σου κρίνω σε,] πονηρὲ δοῦλε·
ᾔδεις ὅτι [ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι],
αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα; †
23 καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκάς μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν; †
κἀγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν αὐτὸ ἔπραξα. †
24 [καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν] Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν **μνᾶν**
καὶ δότε τῷ τὰς δέκα **μνᾶς** ἔχοντι· †—25 [καὶ εἶπαν αὐτῷ
Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς·—26 λέγω ὑμῖν ὅτι]
παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται[1],
ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται.
27 [Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου τούτους τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου. 28 Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν ἀναβαίνων εἰς Ἰεροσόλυμα.]

[1] For S. Mark's parallel and a doublet see § 32.

[b] The phrase τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον is repeated in Matt. viii. 12, xxii. 13, xxv. 30.
[c] This refrain occurs Matt. viii. 12, xiii. 42, 50, xxii. 13, xxiv. 51, xxv. 30; Luke xiii. 28.

Digitized by Google

139. THE LAST JUDGMENT.

S. Matthew xxv. 31—46.

31 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ[a], 32 καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, 33 καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. 34 τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· 35 ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, 36 γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθατε πρός με. 37 τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες Κύριε, πότε σε εἴδαμεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν; 38 πότε δέ σε εἴδαμεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; 39 πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενοῦντα ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρός σε; 40 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. 41 τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· 42 ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, καὶ ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, 43 ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. 44 τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; 45 τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. 46 καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον[b].

[a] Romans ii. 16, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ κρίνει ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. James ii. 13, ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος. (Matt. xxv. 31=) 2 Thess. i. 7, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ ἐν πυρὶ φλογός. (Matt. xxv. 32=) 2 Thess. ii. 1, ἡμῶν ἐπισυναγωγὴ ἐπ' αὐτόν. 1 Cor. i. 8, ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 2 Cor. v. 10, τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον. Rev. xx. 12, καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνοίχθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη, ὅ ἐστιν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

[b] LXX. Dan. xii. 2, καὶ πολλοὶ τῶν καθευδόντων ἐν τῷ πλάτει τῆς γῆς ἀναστήσονται, οἱ μὲν εἰς ζωὴν αἰώνιον, οἱ δὲ εἰς ὀνειδισμόν, οἱ δὲ εἰς διασποράν καὶ αἰσχύνην αἰώνιον.

Digitized by Google

THIRD DIVISION

A COLLECTION OF NINETEEN DISCOURSES, PARABLES AND STORIES EMBEDDED IN S. LUKE'S GOSPEL, CHIEFLY IN THE CENTRAL THIRD

IX. 51—XVIII. 14.

---

1. Five sections present certain parallels with both S. Matthew and S. Mark, viz.
   140, 142, 147, 153, 157.
2. Two sections present certain parallels with S. Matthew only, viz.
   148, 155.
3. One section presents parallels with S. John, viz.
   140.

Digitized by Google

140. The Anointing of our Lord's Feet.

S. Luke vii. 36—50.

36 Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου κατεκλίθη. 37 Καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἁμαρτωλός, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου 38 καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα, τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ταῖς θριξὶν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἤλειφεν τῷ μύρῳ. 39 Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων Οὗτος εἰ ἦν ὁ προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν. 40 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ Διδάσκαλε, εἰπέ, φησίν. 41 δύο χρεοφιλέται ἦσαν δανιστῇ τινί· ὁ εἷς ὤφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. 42 μὴ ἐχόντων αὐτῶν ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν; 43 ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Ὀρθῶς ἔκρινας. 44 καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ μοι ἐπὶ πόδας οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξὶν αὐτῆς ἐξέμαξεν. 45 φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον οὐ διέλιπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. 46 ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψεν τοὺς πόδας μου. 47 οὗ χάριν λέγω σοι Ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί· ὅτι ἠγάπησεν πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. 48 εἶπεν δὲ αὐτῇ Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. 49 καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; 50 εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα Ἡ πίστις σου σέσωκέν σε[a]· πορεύου εἰς εἰρήνην.

Doublet:

S. Luke v. 20[b], 21.

20 Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. 21 καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες Τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἁμαρτίας ἀφεῖναι εἰ μὴ μόνος ὁ θεός;

For the connexion of this narrative with the other Gospels see § 89.

141. SS. James and John wish to call down Fire to consume a Samaritan Village.

S. Luke ix. 51—56.

[51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήμψεως αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον ἐστήρισεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἰερουσαλήμ, 52 καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ.] Καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὡς ἑτοιμάσαι αὐτῷ· 53 καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἰερουσαλήμ. 54 ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάνης εἶπαν Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς[b]; 55 στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς. [56 καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.]

142. The Story of the Good Samaritan.

S. Luke x. 25—37.

25 Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν λέγων Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; 26 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; 27 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύι σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 28 εἶπεν δὲ αὐτῷ Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ. 29 Ὁ δὲ θέλων δικαιῶσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν Καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον; 30 ὑπολαβὼν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Ἰερειχὼ καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ. 31 κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν· 32 ὁμοίως δὲ καὶ Λευείτης κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. 33 Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτὸν καὶ ἰδὼν ἐσπλαγχνίσθη, 34 καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. 35 καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἂν προσδαπανήσῃς ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. 36 τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; 37 ὁ δὲ εἶπεν Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

For the connexion of this narrative with the other Gospels and with the LXX. see § 82.

143. Mary and Martha contrasted.

S. Luke x. 38—42.

38 [Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς αὐτὸς] εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν. 39 καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαριάμ, ἣ καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ. 40 ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλειπεν διακονεῖν; εἰπὸν οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. 41 ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλά, 42 ὀλίγων δέ ἐστιν χρεία ἢ ἑνός· Μαριὰμ γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται αὐτῆς.

[a] This refrain occurs Mark v. 34, x. 52; Matt. ix. 22; Luke vii. 50, viii. 48, xvii. 19, xviii. 42.

[b] LXX. 2 Kings i. 10, καὶ ἀπεκρίθη Ἠλιοὺ καὶ εἶπεν πρὸς τὸν πεντηκόνταρχον Καὶ εἰ ἄνθρωπος θεοῦ ἐγώ, καταβήσεται πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ καταφάγεται σὲ καὶ τοὺς πεντήκοντά σου· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτὸν καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτοῦ. Cf. v. 12.

Digitized by Google

144. The Story of the Importunate Friend.

S. Luke xi. 5—8.

5 [Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς] Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, 6 ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· 7 κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ Μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. 8 λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει.

145. The Story of the Rich Fool.

S. Luke xii. 13—21.

13 Εἶπεν δέ τις ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. 14 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν κριτὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; 15 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ. 16 Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς λέγων Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. 17 καὶ διελογίζετο ἐν αὑτῷ λέγων Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; 18 καὶ εἶπεν Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὸν σῖτον καὶ τὰ ἀγαθά μου, 19 καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. 20 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου αἰτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; 21 Οὕτως ὁ θησαυρίζων[1] αὐτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

[1] Compare Matt. vi. 19, 20; Luke xii. 33, 34.

146. Galilæans murdered and the Tower in Siloam falling.

S. Luke xiii. 1—5.

1 Παρῆσαν δέ τινες [ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ] ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα Πειλᾶτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. 2 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα πεπόνθασιν; 3 οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. 4 ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα ὀκτὼ ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἰερουσαλήμ; 5 οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε.

147. The Parable of the Barren Fig-tree.

S. Luke xiii. 6—9.

[6 Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολήν.] Συκῆν εἶχέν τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν. 7 εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν Ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον αὐτήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; 8 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κόπρια· 9 κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ μέλλον—εἰ δὲ μήγε, ἐκκόψεις αὐτήν.

Compare § 75.

148. The Parable of the Lost Sheep.

S. Luke xv. 1—7.

[1 Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. 2 καὶ διεγόγγυζον οἵ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι Οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. 3 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων] 4 Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἐξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὕρῃ αὐτό; 5 καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ χαίρων, 6 καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συνκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς Συνχάρητέ μοι ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. 7 λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσιν μετανοίας.

For the connexion of this narrative with S. Matthew see § 130.

149. The Parable of the Lost Drachma.

S. Luke xv. 8—10.

8 [Ἢ] τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως οὗ εὕρῃ; 9 καὶ εὑροῦσα συνκαλεῖ τὰς φίλας καὶ γείτονας λέγουσα Συνχάρητέ μοι ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. 10 οὕτως, λέγω ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

150. The Story of the Prodigal Son.

S. Luke xv. 11—32.

11 [Εἶπεν δέ] Ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς. 12 καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας· ὁ δὲ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. 13 καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν πάντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. 14 δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. 15 καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους· 16 καὶ ἐπεθύμει χορτασθῆναι ἐκ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. 17 εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ὧδε ἀπόλλυμαι· 18 ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, 19 οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. 20 Καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ

Digitized by Google

τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 21 εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτῷ Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. 22 εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ Ταχὺ ἐξενέγκατε στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, 23 καὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, 24 ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπολωλὼς καὶ εὑρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. 25 ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν, 26 καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί ἂν εἴη ταῦτα· 27 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι Ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. 28 ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. 29 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ Ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· 30 ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν σιτευτὸν μόσχον. 31 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν· 32 εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησεν, καὶ ἀπολωλὼς καὶ εὑρέθη.

151. The Parable of the Unjust Steward.

S. Luke xvi. 1—12.

1 [Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς] Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. 2 καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου, οὐ γὰρ δύνῃ ἔτι οἰκονομεῖν. 3 εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος Τί ποιήσω ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι· 4 ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν. 5 καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεοφιλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; 6 ὁ δὲ εἶπεν Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου· ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. 7 ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπεν Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν Ἑκατὸν κόρους σίτου· λέγει αὐτῷ Δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. 8 καὶ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσίν. 9 Καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ἑαυτοῖς ποιήσατε φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ[a] τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπῃ δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. 10 ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστιν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. 11 εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ[a] πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; 12 καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἡμέτερον τίς δώσει ὑμῖν;

152. The Story of the Rich Man and Lazarus.

S. Luke xvi. 19—31.

19 Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. 20 πτωχὸς δέ τις ὀνόματι Λάζαρος ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἱλκωμένος 21 καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. 22 ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. 23 καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. 24 καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. 25 εἶπεν δὲ Ἀβραάμ Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. 26 καὶ ἐν πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. 27 εἶπεν δέ Ἐρωτῶ σε οὖν, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, 28 ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. 29 λέγει δὲ Ἀβραάμ Ἔχουσι Μωυσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. 30 ὁ δὲ εἶπεν Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς μετανοήσουσιν. 31 εἶπεν δὲ αὐτῷ Εἰ Μωυσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδ' ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται.

153. The Ten Lepers and the Thankful Samaritan.

S. Luke xvii. 11—19.

[11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσον Σαμαρίας καὶ Γαλιλαίας.] 12 Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην ἀπήντησαν δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἀνέστησαν πόρρωθεν, 13 καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. 14 καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. 15 εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, 16 καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. 17 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Οὐχ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; 18 οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; 19 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε[b].

[a] Compare Luke xvi. 13.
[b] This refrain occurs Mark v. 34, x. 52; Matt. ix. 22; Luke vii. 50, viii. 48, xvii. 19, xviii. 42.

Digitized by Google

154. The Parable of the Widow and the Unjust Judge.

S. Luke xviii. 1—8.

[1 Ἔλεγεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐνκακεῖν, 2 λέγων] Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. 3 χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. 4 καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον, μετὰ ταῦτα δὲ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ Εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι οὐδὲ ἄνθρωπον ἐντρέπομαι, 5 διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. 6 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει· 7 ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς; 8 λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

155. The Story of the Pharisee and the Tax-gatherer.

S. Luke xviii. 9—14.

[9 Εἶπεν δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην.] 10 Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, εἷς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. 11 ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν προσηύχετο Ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· 12 νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατεύω πάντα ὅσα κτῶμαι. 13 ὁ δὲ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπτε τὸ στῆθος ἑαυτοῦ λέγων Ὁ θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. 14 λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ' ἐκεῖνον· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

For S. Matthew's parallel and S. Luke's doublet see § 135.

156. The Narrative of Zacchæus.

S. Luke xix. 1—10.

[1 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἰερειχώ.] 2 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης καὶ αὐτὸς πλούσιος· 3 καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. 4 καὶ προδραμὼν εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἤμελλεν διέρχεσθαι. 5 καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι, σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. 6 καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. 7 καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι Παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. 8 σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον Ἰδοὺ τὰ ἡμίσιά μου τῶν ὑπαρχόντων, κύριε, τοῖς πτωχοῖς δίδωμι, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. 9 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν· 10 ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

157. The Narrative of the Penitent Thief.

S. Luke xxiii. 39—43.

39 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν Οὐχὶ σὺ εἶ ὁ χριστός; σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. 40 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; 41 καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν. 42 καὶ ἔλεγεν Ἰησοῦ, μνήσθητί μου ὅταν ἔλθῃς εἰς τὴν βασιλείαν σου. 43 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀμήν σοι λέγω, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

For the connexion of this narrative with the other Gospels see § 101.

158. The Narrative of Two Men journeying to Emmaus.

S. Luke xxiv. 13—35.

13 Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἰερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς, 14 καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. 15 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συνζητεῖν καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς, 16 οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. 17 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες; καὶ ἐστάθησαν σκυθρωποί. 18 ἀποκριθεὶς δὲ εἷς ὀνόματι Κλεόπας εἶπεν πρὸς αὐτόν Σὺ μόνος παροικεῖς Ἰερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; 19 καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, 20 ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. 21 ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλά γε καὶ σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. 22 ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὀρθριναὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον 23 καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθαν λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. 24 καὶ ἀπῆλθάν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτως καθὼς αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. 25 καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται· 26 οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; 27 καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωυσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διερμήνευσεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. 28 Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην

Digitized by Google

οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς προσεποιήσατο πορρώτερον πορεύεσθαι. 29 καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶν καὶ κέκλικεν ἤδη ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. 30 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς· 31 αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. 32 καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; 33 Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ εὗρον ἠθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, 34 λέγοντας ὅτι ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος καὶ ὤφθη Σίμωνι. 35 καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

Digitized by Google

FOURTH DIVISION

ONE HUNDRED AND THIRTY-FOUR FRAGMENTS.

---

(1) Fragments which are common to SS. Matthew and Luke.

(2) Fragments which are peculiar to S. Matthew.

- (*a*) Historical incidents.
- (*b*) Sayings.
- (*c*) Fulfilments of Scripture.

(3) Fragments which are peculiar to S. Luke.

- (*a*) Historical incidents.
- (*b*) Sayings.

Digitized by Google

(1) FRAGMENTS COMMON TO SS. MATTHEW AND LUKE.

159. The Healing of the Centurion's Servant (or Son ?).[1]

S. Matthew viii. 5—10, 13.

5 Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Καφαρναοὺμ
προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν 6 καὶ λέγων
Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ [παραλυτικός, δεινῶς
βασανιζόμενος. 7 λέγει **αὐτῷ** Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν.

8 **ἀποκριθεὶς** δὲ] ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη Κύριε,
οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· †

ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου·
9 καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος,
ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας,
καὶ λέγω τούτῳ Πορεύθητι, καὶ πορεύεται,
καὶ ἄλλῳ Ἔρχου, καὶ ἔρχεται,
καὶ τῷ δούλῳ μου Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.
10 ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν
καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν Ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ εὗρον. †
κ.τ.λ.
13 [καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ Ὕπαγε, ὡς ἐπίστευσας
γενηθήτω σοι·]
καὶ ἰάθη ὁ παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

S. Luke vii. 1—10.

1 [Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ
εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ,] εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναούμ.
2 Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελλεν τελευτᾶν,
ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. 3 ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν
πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως
ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. 4 οἱ δὲ παραγενόμενοι
πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως λέγοντες ὅτι
ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξῃ τοῦτο, 5 ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν
συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. 6 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο
σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς
οἰκίας ἔπεμψεν φίλους
ὁ ἑκατοντάρχης λέγων αὐτῷ Κύριε, μὴ σκύλλου,
οὐ γὰρ ἱκανός εἰμι ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς·
7 διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν·
ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήτω ὁ παῖς μου·
8 καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος,
ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας,
καὶ λέγω τούτῳ Πορεύθητι, καὶ πορεύεται,
καὶ ἄλλῳ Ἔρχου, καὶ ἔρχεται,
καὶ τῷ δούλῳ μου Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.
9 ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν,
καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν
Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον.

10 καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες εὗρον τὸν
δοῦλον ὑγιαίνοντα.

[1] Some critics compare with this S. John iv. 46—54.

160. Cause for Weeping and Gnashing of Teeth.

S. Matthew viii. 11, 12.

11 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι
πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν (1)
καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ (2)
ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· (3)
12 οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται (4)
εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον[a].
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων[b]. (5)

S. Luke xiii. 28—30.

28 Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων[b], (5)
ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ (2)
[καὶ πάντας τοὺς προφήτας] ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ,
ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. (4)
29 καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν [καὶ ἀπὸ βορρᾶ (1)
καὶ νότου] καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. (2) (3)
30 καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶτοι,
καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἳ ἔσονται ἔσχατοι[c].

[a] This phrase occurs in Matt. viii. 12, xxii. 13, xxv. 30.
[b] This refrain occurs in Matt. viii. 12, xiii. 42, 50, xxii. 13, xxiv. 51; Luke xiii. 28.
[c] This refrain occurs in Matt. xix. 30 = Mark x. 31; Matt. xx. 16; Luke xiii. 30.

Digitized by Google

161. A Sheep falling into a Pit on the Sabbath.

S. Matthew xii. 11, 12.

11 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς
Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἕξει **πρόβατον** ἕν,
καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον,
οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ;
12 πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου.
ὥστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν.

S. Luke xiv. 5.

5 καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν †
Τίνος ὑμῶν **υἱὸς ἢ βοῦς**
εἰς φρέαρ πεσεῖται,
καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; } †

Cf. S. Luke xiii. 15.

15 ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν Ὑποκριταί, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπάγων ποτίζει;

162. Blind Leaders of the Blind.

S. Matthew xv. 12—14.

12 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ λέγουσιν αὐτῷ Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; 13 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται. 14 ἄφετε αὐτούς· τυφλοί εἰσιν ὁδηγοί[d]·

τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ,
ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται.

S. Luke vi. 39.

39 [Εἶπεν δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς]
Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν;
οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται;

163. Faith like a Grain of Mustard Seed.

S. Matthew xvii. 20.

20 ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς Διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν·
ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν,
ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως,
ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ
Μετάβα ἔνθεν ἐκεῖ,
καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν.

S. Luke xvii. 5, 6.

5 [Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ Πρόσθες ἡμῖν πίστιν.
6 εἶπεν δὲ ὁ κύριος]
Εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως,
ἐλέγετε ἂν τῇ **συκαμίνῳ** ταύτῃ
Ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ·
καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.

For a doublet and S. Mark's parallel see § 77.

164. Woe to him through whom Occasion for Stumbling cometh.

S. Matthew xviii. 7.

7 Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γὰρ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.

S. Luke xvii. 1.

1 [Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ] Ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν, πλὴν οὐαὶ δι' οὗ ἔρχεται.

165. If thy Brother sin, how to treat him.

S. Matthew xviii. 15, 21, 22.

15 Ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ ὁ ἀδελφός σου,
ὕπαγε ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου.
ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου.

21 Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; 22 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις ἀλλὰ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.

S. Luke xvii. 3, 4.

3 [προσέχετε ἑαυτοῖς.] ἐὰν ἁμάρτῃ ὁ ἀδελφός σου
ἐπιτίμησον αὐτῷ, [καὶ ἐὰν μετανοήσῃ ἄφες αὐτῷ·]
4 καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ καὶ ἑπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σὲ λέγων Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

[d] Cf. Rom. ii. 19, *πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν.*

Digitized by Google

166. "Ye shall sit on twelve Thrones, judging the twelve Tribes of Israel."

S. Matthew xix. 28[b].

ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ,

καθήσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.

S. Luke xxii. 28—30.

28 ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· 29 κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, 30 ἵνα ἔσθητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου,

καὶ καθῆσθε ἐπὶ θρόνων τὰς δώδεκα φυλὰς κρίνοντες τοῦ Ἰσραήλ.

167. Where the Carcase is, there the Eagles will gather.

S. Matthew xxiv. 28.

ὅπου ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.

S. Luke xvii. 37.

[καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ Ποῦ, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς]
Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται. †

168. The Death of Judas Iscariot.

S. Matthew xxvii. 3—8.

3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδοὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη μεταμεληθεὶς ἔστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ πρεσβυτέροις 4 λέγων Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα δίκαιον. οἱ δὲ εἶπαν Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψῃ. 5 καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια εἰς τὸν ναὸν ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. 6 **Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς** λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπαν Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν· 7 συμβούλιον δὲ λαβόντες **ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν** τὸν Ἀγρὸν τοῦ Κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. 8 **διὸ ἐκλήθη** ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος Ἀγρὸς Αἵματος ἕως τῆς σήμερον.

Acts i. 18, 19.

[18 Οὗτος μὲν οὖν **ἐκτήσατο χωρίον** ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ **πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ**. 19 καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλήμ, **ὥστε κληθῆναι** τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ, τοῦτ' ἔστιν Χωρίον Αἵματος.]

(2) FRAGMENTS PECULIAR TO S. MATTHEW.

(a) HISTORICAL.

169. The Genealogy.

S. Matthew i. 1—17.

1 Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δανεὶδ[a] υἱοῦ Ἀβραάμ[b].

First Division: fourteen Generations.

(1) (2) 2 Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ,
(3) Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ,
(4) Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν [καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ],
(5) 3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρὲς [καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ],
(6) Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ,
(7) Ἑσρὼμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ,
(8) 4 Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ,
(9) Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών,
(10) Ναασσὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών,
(11) 5 Σαλμὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοὲς [ἐκ τῆς Ῥαχάβ],
(12) Βοὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβὴδ [ἐκ τῆς Ῥούθ],
(13) Ἰωβὴδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί,
(14) 6 Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησεν τὸν Δανεὶδ [τὸν βασιλέα].

1 Chronicles i. 34—iii. 19.

34 Καὶ ἐγέννησεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαάκ.
καὶ υἱοὶ Ἰσαάκ· Ἰακὼβ καὶ Ἠσαύ.
ii. 1 Ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν Ἰσραήλ· ..... 3 Ἰούδα .....
4 καὶ Θαμὰρ ἡ νύμφη αὐτοῦ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν Φάρες καὶ τὸν Ζάρα.
5 υἱοὶ Φάρες· Ἀρσὼν καὶ Ἰεμουήλ.
9 καὶ υἱοὶ Ἑσερὼν ..... Ἀράμ.
10 καὶ Ἀρὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ,
καὶ Ἀμιναδὰβ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών .....
11 καὶ Ναασσὼν ἐγέννησεν τὸν Σαλμών,
καὶ Σαλμὼν ἐγέννησεν τὸν Βόος.
12 καὶ Βόος ἐγέννησεν τὸν Ὠβήδ,
καὶ Ὠβὴδ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί,
13 καὶ Ἰεσσαὶ ἐγέννησεν ..... Δανεὶδ.

[a] Rom. i. 3, Ἰησοῦ Χριστοῦ .... τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δανεὶδ κατὰ σάρκα. Cf. 2 Tim. ii. 8; John vii. 42.
[b] Heb. ii. 16, σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται.

Digitized by Google

Second Division: fourteen Generations.

(15) Δανεὶδ δὲ ἐγέννησεν τὸν **Σολομῶνα** [ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου],
(16) 7 **Σολομὼν** δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ῥοβοάμ**,
(17) Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ἀβιά**,
(18) Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ἀσάφ**,
(19) 8 Ἀσὰφ δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ἰωσαφάτ**,
(20) Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ἰωράμ**,
(21) Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ὀζείαν**,
9 Ὀζείας δὲ ἐγέννησεν * *
* * * * *
* * * * *
(22) * * * τὸν **Ἰωαθάμ**,
(23) Ἰωαθὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ἄχας**,
(24) Ἄχας δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ἐζεκίαν**,
(25) 10 Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν **Μανασσῆ**,
(26) Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ἀμώς**,
(27) Ἀμὼς δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ἰωσείαν**,
11 Ἰωσείας δὲ ἐγέννησεν * *
(28) * * * τὸν **Ἰεχονίαν** [καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

iii. 1 υἱοὶ Δανείδ.....**Σαλωμών**.
10 υἱοὶ Σαλωμών· Ῥοβοάμ,
Ἀβειὰ υἱὸς αὐτοῦ,
Ἀσὰ υἱὸς αὐτοῦ,
Ἰωσαφὰτ υἱὸς αὐτοῦ,
11 Ἰωρὰμ υἱὸς αὐτοῦ,
Ὀζειὰ υἱὸς αὐτοῦ,
Ἰωὰς υἱὸς αὐτοῦ,
12 **Ἀμασίας υἱὸς αὐτοῦ**,
Ἀζαριὰ υἱὸς αὐτοῦ,
Ἰωαθὰν υἱὸς αὐτοῦ,
13 Ἀχὰς υἱὸς αὐτοῦ,
Ἐζεκίας υἱὸς αὐτοῦ,
Μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ,
14 Ἀμνὼν υἱὸς αὐτοῦ,
Ἰωσειὰ υἱὸς αὐτοῦ.
15 καὶ υἱοὶ Ἰωσειά· πρωτότοκος Ἰωανάν, ὁ δεύτερος **Ἰωακείμ**.
16 καὶ **υἱοὶ Ἰωακείμ**· Ἰεχονίας υἱὸς αὐτοῦ.....

Third Division: thirteen[1] *Generations.*

(29) 12 Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος] Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν **Σαλαθιήλ**,
(30) **Σαλαθιὴλ** δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ,
(31) 13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ἀβιούδ**,
(32) Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ἐλιακείμ**,
(33) Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ἀζώρ**,
(34) 14 Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησεν τὸν **Σαδώκ**,
(35) Σαδὼκ δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ἀχείμ**,
(36) Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ἐλιούδ**,
(37) 15 Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ἐλεάζαρ**,
(38) Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν,
(39) Ματθὰν δὲ ἐγέννησεν τὸν **Ἰακώβ**,
(40) 16 Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας,
(41) ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός.

17 **Σαλαθιὴλ** υἱὸς αὐτοῦ.

19 καὶ υἱοὶ **Σαλαθιήλ**· Ζοροβάβελ.....

Conclusion.

[17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δανεὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δανεὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.]

Names or parts of names which are not found in S. Luke's genealogy (§ 306) are printed in thick type.

[1] One line seems to have been lost from the third Division.

170. The Betrothal of Mary to Joseph.

S. Matthew i. 18—21, 24, 25.

18 τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν. Μνηστευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. 19 Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν. 20 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων Ἰωσὴφ υἱὸς Δανείδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου, τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου· 21 τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. 24 ἐγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· 25 καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν υἱόν· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν[c].

171. The Wise Men from the East.

S. Matthew ii. 1—12.

1 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἰεροσόλυμα 2 λέγοντες Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. 3 Ἀκούσας δὲ ὁ

[c] Gal. iv. 4, ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον. Cf. Rom. viii. 3; Phil. ii. 7; 1 Tim. i. 15, iii. 16; Heb. ii. 14.

Digitized by Google

βασιλεὺς Ἡρῴδης ἐταράχθη καὶ πᾶσα Ἰεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, 4 καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται. 5 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου 6 Καὶ σύ, Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ[a]. 7 Τότε Ἡρῴδης λάθρᾳ καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, 8 καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν Πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. 9 οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν, καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἐστάθη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. 10 ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. 11 καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. 12 καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῴδην δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

172. The Flight into Egypt.

S. Matthew ii. 13—15[a].

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ λέγων Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. 14 ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, 15 καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρῴδου.

173. The Murder of the Innocents.

S. Matthew ii. 16.

16 Τότε Ἡρῴδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων.

174. The Return to Nazareth.

S. Matthew ii. 19—23[a].

19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρῴδου ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ 20 λέγων Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ, τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. 21 ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. 22 ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρῴδου ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, 23 καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ.

175. The Fame of our Lord spreads abroad.

S. Matthew iv. 24, 25.

24 καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. 25 καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἰεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

176. Two blind Men healed.

S. Matthew ix. 27—31.

27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δανείδ[1]. 28 ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθαν αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ Ναί, κύριε. 29 τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. 30 καὶ ἠνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. Καὶ ἐνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω· 31 οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

[1] Mark x. 48 with parallels; Matt. xii. 23, xv. 22, xxi. 9, 15.

177. The (blind and) dumb Demoniac.

S. Matthew ix. 32—34, xii. 22—24.

32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ κωφὸν δαιμονιζόμενον· 33 καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ.

34 [οἱ δὲ Φαρισαῖοι
ἔλεγον
Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.]

Doublet:

xii. 22 Τότε προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζόμενον τυφλὸν καὶ κωφόν· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν κωφὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν. 23 Καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δανείδ;

[24 οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον
Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια
εἰ μὴ ἐν τῷ Βεεζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων.]

For connexion with the other Gospels see § 25.

178. Sheep without a Shepherd.

S. Matthew ix. 36.

36 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα[b].

[a] LXX. Micah v. 2, Καὶ σύ, Βηθλέεμ οἶκος Ἐφράθα, ὀλιγοστὸς εἶ τοῦ εἶναι ἐν χιλιάσιν Ἰούδα, ἐξ οὗ μοι ἐξελεύσεται τοῦ εἶναι εἰς ἄρχοντα τοῦ Ἰσραήλ.

[b] LXX. Numb. xxvii. 17, καὶ οὐκ ἔσται ἡ συναγωγὴ Κυρίου ὡσεὶ πρόβατα οἷς οὐκ ἔστιν ποιμήν.

Digitized by Google

179. S. Peter walks on the Water.

S. Matthew xiv. 28—31.

28 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐπὶ τὰ ὕδατα· 29 ὁ δὲ εἶπεν Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. 30 βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων Κύριε, σῶσόν με. 31 εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας;

180. Many Healings of divers sick Folk.

S. Matthew xv. 29[b]—31.

29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. 30 καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλούς, κυλλούς, τυφλούς, κωφούς, καὶ ἑτέρους πολλούς, καὶ ἔριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· 31 ὥστε τὸν ὄχλον θαυμάσαι βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας καὶ χωλοὺς περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ.

181. The Coin in the Fish's Mouth.

S. Matthew xvii. 24—27.

24 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπαν Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; 25 λέγει Ναί. καὶ ἐλθόντα εἰς τὴν οἰκίαν προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; 26 εἰπόντος δέ Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί· 27 ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

182. "Who is this?"

S. Matthew xxi. 10, 11.

10 καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἰερουσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα Τίς ἐστιν οὗτος; 11 οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον Οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ Ναζαρὲθ τῆς Γαλιλαίας.

183. Blind and Lame healed in the Temple.

S. Matthew xxi. 14.

14 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

Compare S. John ix. 1—7, v. 1—9.

184. Pilate's Wife's Dream.

S. Matthew xxvii. 19.

19 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ, πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν.

185. Pilate washes his Hands.

S. Matthew xxvii. 24, 25.

24 ἰδὼν δὲ ὁ Πειλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας κατέναντι τοῦ ὄχλου λέγων Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. 25 καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν[c].

186. The Rocks rent and the Tombs opened.

S. Matthew xxvii. 51[b]—53.

51 καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, 52 καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν, 53 καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.

187. The Sealing of the Stone and the Setting of the Watch.

S. Matthew xxvii. 62—66.

62 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευήν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πειλᾶτον 63 λέγοντες Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι· 64 κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μή ποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἴπωσιν τῷ λαῷ Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. 65 ἔφη αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος Ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. 66 οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

188. The Bribing of the Watch.

S. Matthew xxviii. 11—15.

11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν ἰδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. 12 καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις 13 λέγοντες Εἴπατε ὅτι Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων· 14 καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. 15 οἱ δὲ λαβόντες ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας.

[c] 1 Thess. ii. 16, ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς (τοὺς Ἰουδαίους) ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

Digitized by Google

(2) FRAGMENTS PECULIAR TO S. MATTHEW (*continued*).

(*b*) SAYINGS.

189. JOHN THE BAPTIST'S SCRUPLE.

S. Matthew iii. 14, 15.

14 ὁ δὲ διεκώλυεν αὐτὸν λέγων Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; 15 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Ἄφες ἄρτι, οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν.

See § 4.

190. "I DESIRE MERCY AND NOT SACRIFICE."

S. Matthew ix. 13, xii. 7.

13 πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν Ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν[a]· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.

Doublet:

xii. 7 εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν Ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους.

See §§ 16, 20.

191. AVOID GENTILES AND SAMARITANS.

S. Matthew x. 5[b], 6.

5 Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· 6 πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ[1].

[1] Compare § 197.

192. EVANGELISE ISRAEL ONLY.

S. Matthew x. 23.

23 ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἑτέραν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ ἕως ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

193. JOHN THE BAPTIST IS ELIJAH.

S. Matthew xi. 14, 15.

14 καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλείας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι[b]. 15 Ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω[c].

194. THE PRIESTS IN THE TEMPLE PROFANE THE SABBATH.

S. Matthew xii. 5, 6.

5 ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; 6 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε[d].

See § 20.

195. EVERY IDLE WORD MUST BE ACCOUNTED FOR.

S. Matthew xii. 36, 37.

36 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ λαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· 37 ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

196. A FULFILMENT OF PROPHECY.

S. Matthew xiii. 14, 15.

14 καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαίου ἡ λέγουσα Ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε. 15 ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μή ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς.[e]

This fulfilment does not belong to the great group which are classed together below, (1) because it is introduced by a different formula, (2) because it is taken from the Septuagint.

197. "I WAS NOT SENT SAVE TO THE LOST SHEEP OF THE HOUSE OF ISRAEL."

S. Matthew xv. 23—25.

23 ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτουν αὐτὸν λέγοντες Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. 24 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. 25 ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ λέγουσα Κύριε, βοήθει μοι.

For the context see § 48, for the thought § 191.

[a] LXX. Hosea vi. 6, διότι ἔλεος θέλω ἢ θυσίαν.
[b] Compare Matt. xvii. 10—13. Contrast John i. 21, καὶ ἠρώτησαν αὐτόν Τί οὖν; σὺ Ἠλείας εἶ; καὶ λέγει **Οὐκ εἰμί.**
[c] This refrain occurs in Mark iv. 9, 23; Matt. xi. 15, xiii. 9, 43; Luke viii. 8, xiv. 35.
[d] Compare Matt. xii. 41, 42=Luke xi. 32, 31, πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε...πλεῖον Σολομῶνος ὧδε, § 120.
[e] LXX. Is. vi. 9, ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς.

Digitized by Google

198. "Upon this Rock will I build My Church."

S. Matthew xvi. 17, 18.

17 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· 18 κἀγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.

See § 54.

199. "Whatsoever thou shalt bind on Earth will be bound in Heaven."

S. Matthew xvi. 19, xviii. 18.

καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Doublet:

xviii. 18 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα ἐν οὐρανῷ καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα ἐν οὐρανῷ.

200. The Childlike will inherit the Kingdom.

S. Matthew xviii. 3[b], 4.

3 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 4 ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

201. "Their Angels always behold the Face of My Father."

S. Matthew xviii. 10.

10 Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

202. "Tell it to the Assembly."

S. Matthew xviii. 15—17.

15 Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· 16 ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα[f]· 17 ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὸν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης.

Compare § 165.

203. "If two agree in asking for anything, it shall be done."

S. Matthew xviii. 19, 20.

19 Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 20 οὗ γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

204. Eunuchs.

S. Matthew xix. 10—12.

10 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. 11 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον, ἀλλ' οἷς δέδοται. 12 εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω.

205. The Chief Priests object to the Children's Shouts.

S. Matthew xxi. 15, 16.

15 Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν καὶ τοὺς παῖδας τοὺς κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυείδ ἠγανάκτησαν 16 καὶ εἶπαν αὐτῷ Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον[g];

206. The Kingdom of God will be taken from Israel.

S. Matthew xxi. 43.

43 διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ[h] καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς.

207. "On these two Commandments hang all the Law and the Prophets."

S. Matthew xxii. 40.

ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆται.[i]

See § 82.

208. "The Scribes sit in Moses' Seat."

S. Matthew xxiii. 1—3.

1 [Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων] 2 Ἐπὶ τῆς Μωυσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. 3 πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ποιήσατε καὶ τηρεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε, λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν.[k]

[f] Cf. 1 Tim. v. 19, κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων· τοὺς δὲ ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. LXX. Deut. xix. 15, οὐκ ἐμμενεῖ μάρτυς εἷς μαρτυρῆσαι κατὰ ἀνθρώπου.....ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ ἐπὶ στόματος τριῶν στήσεται πᾶν ῥῆμα.

[g] LXX. Ps. viii. 2, ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον.

[h] See Matt. xix. 24 note, § 69.

[i] Gal. v. 14, ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

[k] Cf. Rom. xiii. 1, 2; Acts xv. 5.

Digitized by Google

209. The Sign of the Son of Man in the Sky.

S. Matthew xxiv. 30.

30 καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν οὐρανῷ, καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.

See § 87 D.

210. Judas asks, "Is it I?"

S. Matthew xxvi. 25.

25 ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββεί; λέγει αὐτῷ Σὺ εἶπας.

See § 92.

211. "Twelve Legions of Angels."

S. Matthew xxvi. 52—54.

52 τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς[a], πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἀπολοῦνται· 53 ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι πλείω δώδεκα λεγιῶνας ἀγγέλων; 54 πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι;

See § 96.

212. "He trusted in God."

S. Matthew xxvii. 43.

πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν, ῥυσάσθω νῦν εἰ θέλει αὐτόν· εἶπεν γὰρ ὅτι Θεοῦ εἰμὶ υἱός.

See § 101.

(2) FRAGMENTS PECULIAR TO S. MATTHEW (*continued*).

(*c*) FULFILMENTS OF SCRIPTURE[b].

213. The Virgin bearing a Son.

S. Matthew i. 22, 23.

22 Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος 23 Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ[c]· ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Μεθ' ἡμῶν ὁ θεός.

214. "Out of Egypt did I call My Son."

S. Matthew ii. 15.

ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου[d].

215. The Voice in Rama.

S. Matthew ii. 17, 18.

17 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος 18 Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς· Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι ὅτι οὐκ εἰσίν.[e]

216. "He shall be called a Nazarene."

S. Matthew ii. 23.

ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

217. Light for heathen Galilee.

S. Matthew iv. 14—16.

14 ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος 15 Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, 16 ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκοτίᾳ φῶς εἶδεν μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.[f]

218. He bare our Sicknesses.

S. Matthew viii. 17.

ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.[g]

219. "A bruised Reed will He not break."

S. Matthew xii. 17—21.

17 ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος 18 Ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ᾑρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. 19 Οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. 20 κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. 21 καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.[h]

[a] Compare S. John xviii. 11, εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ Βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην.

[b] Other quotations in the Synoptists follow the version of the LXX. but those in this group do not. Thus that in 216 probably comes from Isaiah xi. 1 where the LXX. give ἄνθος but the Hebrew is *Netzer*.

[c] LXX. Is. vii. 14, ἰδού, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήμψεται καὶ τέξεται υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ.

[d] LXX. Hosea xi. 1, ὅτι νήπιος Ἰσραὴλ καὶ ἐγὼ ἠγάπησα αὐτόν, καὶ ἐξ Αἰγύπτου μετεκάλεσα τὰ τέκνα αὐτοῦ.

[e] LXX. Jer. xxxviii. 15, φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, [θρήνου καὶ] κλαυθμοῦ καὶ ὀδυρμοῦ, Ῥαχὴλ ἀποκλαιομένη οὐκ ἤθελεν παύσασθαι ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς ὅτι οὐκ εἰσίν.

[f] LXX. Is. ix. 1, [τοῦτο πρῶτον πίε, ταχὺ ποίει], χώρα Ζαβουλών, ἡ γῆ Νεφθαλείμ, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τὴν παραλίαν καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλειλαία τῶν ἐθνῶν. ὁ λαὸς ὁ πορευόμενος ἐν σκότει ἴδετε φῶς μέγα, οἱ κατοικοῦντες ἐν χώρᾳ σκιᾷ θανάτου, φῶς λάμψει ἐφ' ὑμᾶς.

[g] LXX. Is. liii. 4, οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται.

[h] LXX. Is. xlii. 1, Ἰακὼβ ὁ παῖς μου, ἀντιλήμψομαι αὐτοῦ· Ἰσραὴλ ὁ ἐκλεκτός μου, προσεδέξατο αὐτὸν ἡ ψυχή μου· ἔδωκα τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἐξοίσει· οὐ κεκράξεται οὐδὲ ἀνήσει, οὐδὲ ἀκουσθήσεται ἔξω ἡ φωνὴ αὐτοῦ. κάλαμον τεθλασμένον οὐ συντρίψει, καὶ λίνον καπνιζόμενον οὐ σβέσει, ἀλλὰ εἰς ἀλήθειαν ἐξοίσει κρίσιν. [ἀναλάμψει καὶ οὐ θραυσθήσεται, ἕως ἂν θῇ ἐπὶ τῆς γῆς κρίσιν], καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.

Digitized by Google

220. "I WILL OPEN MY MOUTH IN A PARABLE."

S. Matthew xiii. 35.

35 ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς.[g]

221. "BEHOLD, THY KING COMETH TO THEE."

S. Matthew xxi. 4, 5.

4 Τοῦτο δὲ γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος 5 Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών Ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραὺς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.[h]

222. THE THIRTY PIECES OF SILVER.

S. Matthew xxvii. 9, 10.

9 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ, 10 καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι Κύριος.[i]

For S. Matthew xiii. 14, 15, see § 197.

(3) FRAGMENTS PECULIAR TO S. LUKE.

(*a*) HISTORICAL.

223. THE MIRACULOUS DRAUGHT OF FISHES.

S. Luke v. 3—9.

3 ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον, καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. 4 ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. 5 καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν Ἐπιστάτα, δι' ὅλης νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν, ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα. 6 καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ, διερήσσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν. 7 καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθαν, καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. 8 ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ λέγων Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε· 9 θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ὧν συνέλαβον.

See § 7.

S. John xxi. 1—14.

1 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως. 2 Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. 3 λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος Ὑπάγω ἁλιεύειν· λέγουσιν αὐτῷ Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθαν καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. 4 πρωίας δὲ ἤδη γινομένης ἔστη Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. 5 λέγει οὖν αὐτοῖς Ἰησοῦς Παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ Οὔ. 6 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἑλκύσαι ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. 7 λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ Ὁ κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· 8 οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. 9 Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. 10 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. 11 ἀνέβη οὖν Σίμων Πέτρος καὶ εἵλκυσεν τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. 12 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. 13 ἔρχεται Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. 14 Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

[g] LXX. Ps. lxxviii. 2, ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου· φθέγξομαι προβλήματα ἀπ' ἀρχῆς.

[h] Compare S. John xii. 15, Μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. LXX. Zech. ix. 9, χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σείων, [κήρυσσε, θύγατερ Ἰερουσαλήμ·] ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι [δίκαιος καὶ σώζων], αὐτὸς πραὺς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον.

[i] Zech. xi. 12, καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτούς Εἰ καλὸν ἐνώπιον ὑμῶν ἐστιν, δότε τὸν μισθόν μου ἢ ἀπείπασθε· καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυροῦς. καὶ εἶπεν Κύριος πρὸς μέ Κάθες αὐτοὺς εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ σκέψομαι εἰ δόκιμόν ἐστιν, ὃν τρόπον ἐδοκιμάσθη ὑπὲρ αὐτῶν. καὶ ἔλαβον τοὺς τριάκοντα ἀργυροῦς καὶ ἐνέβαλον αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον Κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον.

Digitized by Google

224. The Ministering Women.

S. Luke viii. 1—3.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, 2 καὶ γυναῖκές τινες αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, 3 καὶ Ἰωάνα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρῴδου καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτοῖς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

225. Details in the Transfiguration.

S. Luke ix. 31—33[a].

31 οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἣν ἤμελλεν πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ. 32 ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδαν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. 33 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ....

See § 57.

226. The Mission of the Seventy.

S. Luke x. 1.

1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος ἑτέρους ἑβδομήκοντα δύο καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.

See § 41.

227. The crooked Woman healed.

S. Luke xiii. 10—17.

10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασιν. 11 καὶ ἰδοὺ γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα ὀκτώ, καὶ ἦν συνκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. 12 ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου, 13 καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. 14 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι Ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν αὐταῖς οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. 15 ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν Ὑποκριταί, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπάγων ποτίζει; 16 ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 17 Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

Compare § 161.

228. The dropsical Man healed.

S. Luke xiv. 1—6.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. 2 καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. 3 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων Ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεῦσαι ἢ οὔ; οἱ δὲ ἡσύχασαν. 4 καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν. 5 καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν Τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 6 καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι πρὸς ταῦτα.

Compare § 161.

229. Malchus's Ear healed.

S. Luke xxii. 51.

51 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ἐᾶτε ἕως τούτου· καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου ἰάσατο αὐτόν.

See § 96.

230. "The Lord turned and looked on Peter."

S. Luke xxii. 61.

61 καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ.

See § 98.

231. The Accusation before Pilate.

S. Luke xxiii. 2.

2 ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες Τοῦτον εὕραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κωλύοντα φόρους Καίσαρι διδόναι καὶ λέγοντα ἑαυτὸν χριστὸν βασιλέα εἶναι.

See § 99.

232. Pilate and Herod.

S. Luke xxiii. 4—19.

4 ὁ δὲ Πειλᾶτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. 5 οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι Ἀνασείει τὸν λαὸν διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. 6 Πειλᾶτος δὲ ἀκούσας ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν, 7 καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρῴδου ἐστὶν ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρῴδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἰεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. 8 Ὁ δὲ Ἡρῴδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν, ἦν γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν περὶ αὐτοῦ, καὶ ἤλπιζέν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. 9 ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. 10 ἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. 11 ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας περιβαλὼν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πειλάτῳ. 12 Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε Ἡρῴδης καὶ ὁ Πειλᾶτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς αὐτούς. 13 Πειλᾶτος δὲ συνκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν 14 εἶπεν πρὸς αὐτούς Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐθὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ· 15 ἀλλ' οὐδὲ Ἡρῴδης, ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς· καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον αὐτῷ· 16 παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 18 ἀνέκραγον δὲ παμπληθεὶ λέγοντες Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· 19 ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ.

Cf. Acts iv. 27 and see § 99.

Digitized by Google

233. Pilate's Sentence.

S. Luke xxiii. 22b—25.

22 οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 23 οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν. 24 καὶ Πειλᾶτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν· 25 ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς φυλακὴν ὃν ἠτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

Compare § 99.

234. Two Malefactors led with Him.

S. Luke xxiii. 32.

32 Ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι κακοῦργοι δύο σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

See § 99.

235. Mockery of the Soldiers.

S. Luke xxiii. 36, 37.

36 ἐνέπαιξαν[1] δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, ὄξος προσφέροντες αὐτῷ 37 καὶ λέγοντες Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν.

[1] Contrast Mark xv. 23, 36 = Matt. xxvii. 34, 48.

236. "They smote their Breasts and returned."

S. Luke xxiii. 48.

48 καὶ πάντες οἱ συνπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον.

See § 101.

237. Praise of Joseph of Arimathæa.

S. Luke xxiii. 50b, 51.

50 ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος,– 51 οὗτος οὐκ ἦν συνκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν,–...

See § 102.

238. The Sepulchre was a new one.

S. Luke xxiii. 53b.

53 οὗ οὐκ ἦν οὐδεὶς οὔπω κείμενος.

Compare S. John xix. 41, § 102.

239. The Resurrection.

S. Luke xxiii. 56—xxiv. 11.

56 ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα. Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν, xxiv. 1 τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθαν φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα. 2 εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, 3 εἰσελθοῦσαι δὲ οὐχ εὗρον τὸ σῶμα. 4 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ. 5 ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν γῆν εἶπαν πρὸς αὐτάς Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; 6 μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, 7 λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. 8 καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, 9 καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. 10 ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάνα καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου· καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. 11 καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς.

Compare § 103.

240. Separation at Bethany.

S. Luke xxiv. 50—53.

50 Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἕως πρὸς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. 51 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν. 52 καὶ αὐτοὶ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, 53 καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ εὐλογοῦντες τὸν θεόν.

Digitized by Google

(3) FRAGMENTS PECULIAR TO S. LUKE (*continued*).

(*b*) SAYINGS.

241. THE BAPTIST'S PREACHING TO THE DIFFERENT CLASSES.

S. Luke iii. 10—14.

10 καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες Τί οὖν ποιήσωμεν; 11 ἀποκριθεὶς δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. 12 ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν Διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν; 13 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. 14 ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς; καὶ εἶπεν αὐτοῖς Μηδένα διασείσητε μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.

See §§ 3, 104.

242. "THE OLD WINE IS GOOD."

S. Luke v. 39.

39 Οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν θέλει νέον· λέγει γάρ Ὁ παλαιὸς χρηστός ἐστιν.

See § 19.

243. WOE TO THE RICH, THE FULL, &C.

S. Luke vi. 24—26.

24 Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. 25 οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν, ὅτι πεινάσετε. οὐαί, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε. 26 οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν πάντες οἱ ἄνθρωποι, κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

See § 106 B.

244. "DO GOOD TO THEM THAT HATE YOU."

S. Luke vi. 27[b], 28[a].

27 καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, 28 εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς.

See § 106 E 6.

245. DO NOT LEND HOPING TO RECEIVE BACK.

S. Luke vi. 34, 35.

34 καὶ ἐὰν δανίσητε παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. 35 πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς....

See § 106 E 6.

246. "CONDEMN NOT AND YE WILL NOT BE CONDEMNED."

S. Luke vi. 37[b], 38[a].

37 καὶ μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε· 38 δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν πεπιεσμένον σεσαλευμένον ὑπερεκχυννόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν.

See § 106 H 1.

247. THE THIRD ASPIRANT.

S. Luke ix. 61, 62.

61 εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. 62 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὔθετός ἐστιν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

For the context see § 107.

248. FROM THE CHARGE TO THE SEVENTY.

A. *Salute no one on the Highway.*

S. Luke x. 4[b].

καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε.

B. *Accept Hospitality.*

S. Luke x. 7—9.

7 ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἔσθοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν, ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. 8 καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, 9 καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

See § 108 D.

C. *Insults to you are Insults to Me.*

S. Luke x. 16.

16 Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.[a]

Compare § 108 O.

249. THE RETURN OF THE SEVENTY.

S. Luke x. 17—20.

17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα δύο μετὰ χαρᾶς λέγοντες Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. 18 εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. 19 ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων[b], καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει. 20 πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐνγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

[a] 1 Thess. iv. 8, τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν διδόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.
[b] Luke xi. 12.

Digitized by Google

250. "Blessed is the Womb that bare Thee."

S. Luke xi. 27, 28.

27 [Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα] ἐπάρασά τις φωνὴν γυνὴ ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας· 28 αὐτὸς δὲ εἶπεν Μενοῦν μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες.

See § 121.

251. The whole Body illuminated.

S. Luke xi. 36.

36 εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτινόν, μὴ ἔχον μέρος τι σκοτινόν, ἔσται φωτινὸν ὅλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.

See § 106 G 2.

252. "Fear not, little Flock."

S. Luke xii. 32, 33ª.

32 μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. 33 Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα.

See § 106 G 1.

253. "Let your Loins be girded and your Lamps burning."

S. Luke xii. 35—38.

35 Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι, 36 καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. 37 μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. 38 κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὕρῃ οὕτως, μακάριοί εἰσιν ἐκεῖνοι.

Compare § 134.

254. Many Stripes or few according to Position of Trust.

S. Luke xii. 47, 48.

47 ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ μὴ ἑτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται πολλάς· 48 ὁ δὲ μὴ γνοὺς ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

See § 136 G.

255. "I came to bring Fire upon Earth."

S. Luke xii. 49, 50.

49 Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη; 50 βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου τελεσθῇ.

Compare Mark x. 38.

256. "Ye can discern the Face of the Sky."

S. Luke xii. 54—56.

54 [Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις] Ὅταν ἴδητε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ὅτι Ὄμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· 55 καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι Καύσων ἔσται, καὶ γίνεται. 56 ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν καιρὸν δὲ τοῦτον πῶς οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν;

257. "Are there few that be saved?"

S. Luke xiii. 22—25.

22 [Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἰεροσόλυμα. 23 Εἶπεν δέ τις αὐτῷ Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς] 24 Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν, 25 ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ.

Compare 106 I 1, 106 K.

258. "Herod will kill Thee."

S. Luke xiii. 31—33.

31 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθάν τινες Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ Ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρῴδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. 32 καὶ εἶπεν αὐτοῖς Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ Ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. 33 πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἰερουσαλήμ.

259. Sit down in the lowest Room.

S. Luke xiv. 7—10.

7 [Ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς] 8 Ὅταν κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μή ποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, 9 καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι Δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. 10 ἀλλ' ὅταν κληθῇς πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε ἐρεῖ σοι Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι.

260. Do not invite the Rich.

S. Luke xiv. 12—14.

12 [Ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν] Ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλουσίους, μή ποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι. 13 ἀλλ' ὅταν δοχὴν ποιῇς, κάλει πτωχούς, ἀναπείρους, χωλούς, τυφλούς· 14 καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι, ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

Digitized by Google

261. EXCUSES FOR DECLINING THE BANQUET.

S. Luke xiv. 18—20.

18 καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παραιτεῖσθαι. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ Ἀγρὸν ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. 19 καὶ ἕτερος εἶπεν Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. 20 καὶ ἕτερος εἶπεν Γυναῖκα ἔγημα καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν.

See § 134.

262. "COMPEL THEM TO COME IN."

S. Luke xiv. 23, 24.

23 καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος· 24 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου.

See § 134.

263. "THIS MAN BEGAN TO BUILD."

S. Luke xiv. 28—33.

28 τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρτισμόν; 29 ἵνα μή ποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται αὐτῷ ἐμπαίζειν 30 λέγοντες ὅτι Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. 31 ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἑτέρῳ βασιλεῖ συνβαλεῖν εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλεύσεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; 32 εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ πρὸς εἰρήνην. 33 οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.

See § 108 N.

264. "GOD KNOWETH YOUR HEARTS."

S. Luke xvi. 14, 15.

14 [Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. 15 καὶ εἶπεν αὐτοῖς] Ὑμεῖς ἐστὲ οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

See § 106 G 3.

265. "UNPROFITABLE SERVANTS."

S. Luke xvii. 7—10.

7 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ αὐτῷ Εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσε, 8 ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ Ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; 9 μὴ ἔχει χάριν τῷ δούλῳ ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; 10 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι Δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

266. "THE KINGDOM OF GOD IS WITHIN YOU."

S. Luke xvii. 20, 21.

20 [Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν] Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, 21 οὐδὲ ἐροῦσιν Ἰδοὺ ὧδε ἢ Ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.

See §§ 87 C, 136 B.

267. "YE WILL DESIRE TO SEE ONE OF THE DAYS OF THE SON OF MAN."

S. Luke xvii. 22.

22 [Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς] Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ ὄψεσθε.

See § 136 B.

268. HE MUST FIRST BE REJECTED.

S. Luke xvii. 25.

25 πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.

Compare §§ 55, 60, 71.

269. "AS IT WAS IN THE DAYS OF LOT."

S. Luke xvii. 28, 29.

28 ὁμοίως καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν· 29 ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσεν πάντας.

See § 136 C.

270. "REMEMBER LOT'S WIFE."

S. Luke xvii. 32.

32 μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ.[a]

271. "WE WILL NOT HAVE THIS MAN TO REIGN OVER US."

S. Luke xix. 14, 27.

14 Οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. * * * * * 27 Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου τούτους τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου.

See § 138.

[a] LXX. Gen. xix. 24, καὶ Κύριος ἔβρεξεν ἐπὶ Σόδομα καὶ Γόμορρα θεῖον καὶ πῦρ παρὰ Κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.... καὶ ἐπέβλεψεν ἡ γυνὴ αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἐγένετο στήλη ἁλός.

Digitized by Google

272. "IF THESE BE SILENT, THE STONES WILL CRY OUT."

S. Luke xix. 39, 40.

39 Καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς αὐτόν Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. 40 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν Λέγω ὑμῖν, ἐὰν οὗτοι σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κράξουσιν.

See § 74.

273. HE BEHELD THE CITY AND WEPT OVER IT.

S. Luke xix. 41—44.

41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτήν, 42 λέγων ὅτι Εἰ ἔγνως ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ τὰ πρὸς εἰρήνην· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. 43 ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ καὶ παρεμβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσίν σε καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, 44 καὶ ἐδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

See §§ 74, 87 C.

274. "WHOSOEVER SHALL FALL ON THIS STONE WILL BE BROKEN."

S. Luke xx. 18.

18 πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.

See page 71, note [1].

275. "FEARFUL SIGHTS AND SIGNS FROM HEAVEN."

S. Luke xxi. 11[b], 12[a].

11 φόβηθρά τε καὶ ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα ἔσται. 12 πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν.

See § 87 B.

276. "I WILL GIVE YOU A MOUTH AND WISDOM."

S. Luke xxi. 14, 15.

14 θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι, 15 ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν ἅπαντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν.

Compare § 87 B for a doublet and parallels.

277. "A HAIR OF YOUR HEAD SHALL NOT PERISH."

S. Luke xxi. 18, 19.

18 καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. 19 ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσεσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

Cf. § 87 B.

278. "JERUSALEM WILL BE TRODDEN DOWN BY THE GENTILES."

S. Luke xxi. 20—26.

20 Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων Ἰερουσαλήμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. 21 τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν, 22 ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσιν τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. 23 οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ τούτῳ, 24 καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρης καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ ἔθνη πάντα, καὶ Ἰερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν καὶ ἔσονται καιροὶ ἐθνῶν. 25 καὶ ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἠχοῦς θαλάσσης καὶ σάλου, 26 ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ, αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.

For doublet and parallels see § 87 C, D.

279. "YOUR REDEMPTION DRAWETH NIGH."

S. Luke xxi. 28.

28 Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

See § 87 D.

280. "BEWARE OF DRUNKENNESS AND THE CARES OF LIFE."

S. Luke xxi. 34—36.

34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μή ποτε βαρηθῶσιν αἱ καρδίαι ὑμῶν ἐν κρεπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς ἐφνίδιος ἡ ἡμέρα ἐκείνη 35 ὡς παγίς· ἐπεισελεύσεται γὰρ ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. 36 ἀγρυπνεῖτε δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

See § 87 F.

Digitized by Google

281. "WITH DESIRE HAVE I DESIRED TO EAT THIS PASSOVER."

S. Luke xxii. 14—16.

14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. 15 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· 16 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ φάγω αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

See § 92.

282. THE DISPUTE FOR PRECEDENCE.

S. Luke xxii. 24—30[a].

24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. 25 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. 26 ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν· 27 τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμὶ ὡς ὁ διακονῶν. 28 Ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· 29 κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, 30 ἵνα ἔσθητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου.

For doublet and parallels see §§ 61, 72, 166.

283. "I HAVE PRAYED FOR THEE."

S. Luke xxii. 31—34.

31 Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· 32 ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήρισον τοὺς ἀδελφούς σου. 33 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. 34 ὁ δὲ εἶπεν Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ ἕως τρίς με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι.

For parallels see § 94.

284. "LET HIM THAT HATH NO MONEY SELL HIS CLOAK AND BUY A SWORD."

S. Luke xxii. 35—38.

35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων,[1] μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπαν Οὐθενός. 36 εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. 37 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη[a]· καὶ γὰρ τὸ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. 38 οἱ δὲ εἶπαν Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ἱκανόν ἐστιν.

[1] See page 33, note [d].

285. "BETRAYEST THOU THE SON OF MAN WITH A KISS?"

S. Luke xxii. 48.

48 Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;

See § 96.

286. "SHALL WE SMITE WITH THE SWORD?"

S. Luke xxii. 49.

49 ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπαν Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ;

See § 96.

287. "THIS IS YOUR HOUR."

S. Luke xxii. 53[b].

53 ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ὑμῶν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

See § 96.

288. "IF I SPEAK, YOU WILL NOT BELIEVE ME."

S. Luke xxii. 67.

67 Ἐὰν ὑμῖν εἴπω οὐ μὴ πιστεύσητε· ἐὰν δὲ ἐρωτήσω οὐ μὴ ἀποκριθῆτε.

See § 97.

289. "WEEP NOT FOR ME, BUT WEEP FOR YOURSELVES."

S. Luke xxiii. 27—31.

27 Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν αἳ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. 28 στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς Ἰησοῦς εἶπεν Θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, 29 ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν Μακάριαι αἱ στεῖραι καὶ αἱ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἔθρεψαν. 30 τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν Πέσατε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς Καλύψατε ἡμᾶς·[b] 31 ὅτι εἰ ἐν ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

See § 101.

290. "FATHER, INTO THY HANDS I COMMEND MY SPIRIT."

S. Luke xxiii. 46.

46 καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου[c]· τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν.

See § 101.

[a] LXX. Is. liii. 12, καὶ ἐν [τοῖς] ἀνόμοις ἐλογίσθη.
[b] LXX. Hosea x. 8, καὶ ἐροῦσιν τοῖς ὄρεσιν Καλύψατε ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς Πέσατε ἐφ' ἡμᾶς.
[c] LXX. Ps. xxxi. 5, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Cf. Acts vii. 59, Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου.

Digitized by Google

291. "Behold, My Hands and My Feet."

S. Luke xxiv. 36—49.

36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν. 37 πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. 38 καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν; 39 ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτός· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. 41 Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων εἶπεν αὐτοῖς Ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε; 42 οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος· 43 καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν[d]. 44 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς Οὗτοι οἱ λόγοι μου οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωυσέως καὶ τοῖς προφήταις καὶ Ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. 45 τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς, 46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, 47 καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη,– ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἰερουσαλήμ· 48 ὑμεῖς μάρτυρες τούτων. 49 καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ ὕψους δύναμιν.

292. "It is happy to be a Giver rather than a Receiver."

Acts xx. 35[b].

35 Μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν.

[d] Acts x. 41, συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

Digitized by Google

Digitized by Google

FIFTH DIVISION

A GROUP OF SIXTEEN HISTORICAL NARRATIVES PECULIAR TO S. LUKE.

Digitized by Google

293. Promise of the Baptist's Birth.

S. Luke i. 5—25.

5 [Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου βασιλέως τῆς Ἰουδαίας] ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλεισάβετ. 6 ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐναντίον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ κυρίου ἄμεμπτοι. 7 καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλεισάβετ στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. 8 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ 9 κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατίας ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου, 10 καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος· 11 ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. 12 καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. 13 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλεισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάνην· 14 καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται· 15 ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον Κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ[a], 16 καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν· 17 καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλεία, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. 18 καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. 19 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα· 20 καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. 21 καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν. 22 ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενεν κωφός. 23 Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 24 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλεισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα 25 ὅτι Οὕτως μοι πεποίηκεν Κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

294. The Annunciation.

S. Luke i. 26—38.

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ᾗ ὄνομα Ναζαρὲτ 27 πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσὴφ ἐξ οἴκου Δαυεὶδ[b], καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. 28 καὶ εἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν εἶπεν Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ. 29 ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. 30 καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ, εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ· 31 καὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. 32 οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυεὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, 33 καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. 34 εἶπεν δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; 35 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται, υἱὸς θεοῦ· 36 καὶ ἰδοὺ Ἐλεισάβετ ἡ συγγενίς σου καὶ αὐτὴ συνείληφεν υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ· 37 ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τοῦ θεοῦ πᾶν ῥῆμα. 38 εἶπεν δὲ Μαριάμ Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

295. Mary's Visit to Elizabeth.

S. Luke i. 39—56.

39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ [ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις] ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα, 40 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλεισάβετ. 41 καὶ ἐγένετο, ὡς ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλεισάβετ, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλεισάβετ, 42 καὶ ἀνεφώνησεν κραυγῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. 43 καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς ἐμέ; 44 ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. 45 καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου. 46 Καὶ εἶπεν Μαριάμ Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, 47 καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου· 48 ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ, ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί· 49 ὅτι ἐποίησέν μοι μεγάλα ὁ δυνατός, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, 50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. 51 Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν· 52 καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν ταπεινούς, 53 πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς. 54 ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, 55 καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα. 56 Ἔμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡς μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

[a] LXX. Numb. vi. 3, ἀνὴρ ἢ γυνὴ ὃς ἂν μεγάλως εὔξηται εὐχὴν ἀφαγνίσασθαι ἁγνείαν Κυρίῳ ἀπὸ οἴνου καὶ σίκερα, ἁγνισθήσεται ἀπὸ οἴνου καὶ ὄξος ἐξ οἴνου καὶ ὄξος ἐκ σίκερα οὐ πίεται.

[b] Heb. vii. 14, πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωυσῆς ἐλάλησεν.

Digitized by Google

296. The Baptist's Birth.

S. Luke i. 57—80.

57 Τῇ δὲ Ἐλεισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. 58 καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. 59 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἦλθαν περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. 60 καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάνης. 61 καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὴν ὅτι Οὐδεὶς ἔστιν ἐκ τῆς συγγενείας σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. 62 ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό. 63 καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων Ἰωάνης ἐστὶν ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. 64 ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. 65 Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, 66 καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ γὰρ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. 67 Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ ἐπροφήτευσεν λέγων 68 Εὐλογητὸς Κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, 69 καὶ ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν οἴκῳ Δαυεὶδ παιδὸς αὐτοῦ, 70 καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ, 71 σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς, 72 ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ, 73 ὅρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, 74 τοῦ δοῦναι ἡμῖν ἀφόβως ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν ῥυσθέντας λατρεύειν αὐτῷ 75 ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν. 76 Καὶ σὺ δέ, παιδίον, προφήτης Ὑψίστου κληθήσῃ, προπορεύσῃ γὰρ ἐνώπιον Κυρίου ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, 77 τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν, 78 διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπισκέψεται ἡμᾶς ἀνατολὴ[c] ἐξ ὕψους, 79 ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης. [80 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.]

297. The Birth of our Lord.

S. Luke ii. 1—7.

[1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· 2 (αὕτη ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου·) 3 καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν.] 4 Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρὲτ εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυεὶδ ἥτις καλεῖται Βηθλεέμ, [διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυείδ, 5 ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ, οὔσῃ ἐγκύῳ.] 6 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, 7 καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον[d], καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

298. The Shepherds.

S. Luke ii. 8—20.

8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. 9 καὶ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν· 10 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος Μὴ φοβεῖσθε, ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, 11 ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ ὅς ἐστιν χριστὸς κύριος ἐν πόλει Δαυείδ· 12 καὶ τοῦτο ὑμῖν σημεῖον, εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ. 13 καὶ ἐξέφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου αἰνούντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων 14 Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας. 15 Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, οἱ ποιμένες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. 16 καὶ ἦλθαν σπεύσαντες καὶ ἀνεῦραν τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ· 17 ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. 18 καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς, 19 ἡ δὲ Μαρία πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συνβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. 20 καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

299. The Circumcision.

S. Luke ii. 21.

21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

300. The Presentation in the Temple.

S. Luke ii. 22—24.

22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωυσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ κυρίῳ, 23 καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου ὅτι Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται[e], 24 καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου, ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νοσσοὺς περιστερῶν.

[c] LXX. Zach. iii. 9, ἐγὼ ἄγω τὸν δοῦλόν μου Ἀνατολήν. vi. 12, Ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ. Jer. xxiii. 5, ἀναστήσω τῷ Δαυεὶδ Ἀνατολὴν δικαίαν. Ezek. xvi. 7, καθὼς ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἀγροῦ.

[d] Gal. iv. 4, ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον.

[e] Exod. xiii. 12, καὶ ἀφελεῖς πᾶν διανοῖγον μήτραν, τὰ ἀρσενικά, τῷ κυρίῳ. Lev. xii. 6, καὶ ὅταν ἀναπληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι καθάρσεως αὐτῆς ἐφ' υἱῷ ἢ ἐπὶ θυγατρί, προσοίσει ἀμνὸν ἐνιαύσιον ἄμωμον εἰς ὁλοκαύτωμα καὶ νοσσὸν περιστερᾶς ἢ τρυγόνα περὶ ἁμαρτίας.....ἐὰν δὲ μὴ εὑρίσκῃ ἡ χεὶρ αὐτῆς τὸ ἱκανὸν εἰς ἀμνόν, καὶ λήμψεται δύο τρυγόνας ἢ δύο νοσσοὺς περιστερῶν, μίαν εἰς ὁλοκαύτωμα καὶ μίαν περὶ ἁμαρτίας· καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεύς, καὶ καθαρισθήσεται.

Digitized by Google

301. Symeon.

S. Luke ii. 25—35.

25 Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν ἐν Ἰερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν· 26 καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἂν ἴδῃ τὸν χριστὸν Κυρίου. 27 καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ 28 καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν καὶ εἶπεν 29 Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ· 30 ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου 31 ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, 32 φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. 33 καὶ ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. 34 καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον, 35 καὶ σοῦ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

302. Hannah.

S. Luke ii. 36—38.

36 Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ, (αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα μετὰ ἀνδρὸς ἔτη ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, 37 καὶ αὐτὴ χήρα ἕως ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων,) ἣ οὐκ ἀφίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ δεήσεσιν λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. 38 καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν Ἰερουσαλήμ.

303. The Return to Nazareth.

S. Luke ii. 39, 40.

39 [Καὶ ὡς ἐτέλεσαν πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέτ.
40 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πληρούμενον σοφίᾳ, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.]

304. The Conversation with the Doctors.

S. Luke ii. 41—51.

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἰερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. 42 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβαινόντων αὐτῶν κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς 43 καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἰερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ. 44 νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενεῦσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς, 45 καὶ μὴ εὑρόντες ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἀναζητοῦντες αὐτόν. 46 καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς· 47 ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. 48 καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου καὶ ἐγὼ ὀδυνώμενοι ζητοῦμέν σε. 49 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; 50 καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. 51 καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

305. Growth in Wisdom and Stature.

S. Luke ii. 52.

[52 Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.]

306. The Genealogy.

S. Luke iii. 23—38.

23 [Καὶ αὐτὸς ἦν Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα, ὢν υἱός, ὡς ἐνομίζετο, Ἰωσήφ]
τοῦ **Ἡλεί**
24 τοῦ **Ματθάτ**
τοῦ **Λευεί**
τοῦ **Μελχεί**
τοῦ **Ἰανναί**
τοῦ **Ἰωσήφ**
25 τοῦ **Ματταθίου**
τοῦ **Ἀμώς**
τοῦ **Ναούμ**
τοῦ **Ἐσλεί**
τοῦ **Ναγγαί**
26 τοῦ **Μαάθ**
τοῦ **Ματταθίου**
τοῦ **Σεμεείν**
τοῦ **Ἰωσήχ**
τοῦ **Ἰωδά**
27 τοῦ **Ἰωανάν**
τοῦ **Ῥησά**

S. John viii. 57.

[57 εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις.]

Digitized by Google

	τοῦ Ζοροβάβελ	1 Chron. iii. 19 καὶ υἱοὶ **Σαλαθιήλ**· Ζοροβάβελ.....
	τοῦ **Σαλαθιήλ**	
	τοῦ **Νηρεί**	
28	τοῦ **Μελχεί**	
	τοῦ **Ἀδδεί**	
	τοῦ **Κωσάμ**	
	τοῦ **Ἐλμαδάμ**	
	τοῦ **Ἤρ**	
29	τοῦ **Ἰησοῦ**	
	τοῦ **Ἐλιέζερ**	
	τοῦ **Ἰωρείμ**	
	τοῦ **Ματθάτ**	
	τοῦ **Λευεί**	
30	τοῦ **Συμεών**	
	τοῦ **Ἰούδα**	
	τοῦ **Ἰωσήφ**	
	τοῦ **Ἰωνάμ**	
	τοῦ **Ἐλιακείμ**	
31	τοῦ **Μελεά**	
	τοῦ **Μεννά**	
	τοῦ **Ματταθά**	1 Chronicles i.—iii. 5.
	τοῦ **Ναθάμ**	iii. 5 καὶ οὗτοι ἐτέχθησαν [τῷ Δαυεὶδ] ἐν Ἰερουσαλήμ· **Σάμαν, Σωβάν, Ναθάν, καὶ Σαλωμών.**
	τοῦ Δαυείδ	ii. 13 καὶ Ἰεσσαὶ ἐγέννησεν.....Δαυείδ
32	τοῦ Ἰεσσαί	12 καὶ Ὠβὴδ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί
	τοῦ Ἰωβήλ	καὶ Βόος ἐγέννησεν τὸν Ὠβήδ
	τοῦ Βοόζ	11 καὶ Σαλμὼν ἐγέννησεν τὸν Βόος
	τοῦ Σαλά	καὶ Ναασσὼν ἐγέννησεν τὸν **Σαλμών**
	τοῦ Ναασσών	10 καὶ Ἀμιναδὰβ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών.....
33	τοῦ Ἀδμείν	καὶ Ἀρρὰν ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ
	τοῦ Ἀρνεί	9 καὶ υἱοὶ Ἑσερών·.....Ἀρά**μ.**
	τοῦ Ἑσρών	5 υἱοὶ Φαρές· Ἀ**ρσών.**
	τοῦ Φαρές	4 καὶ Θαμὰρ ἡ νύμφη αὐτοῦ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν Φάρες.
	τοῦ Ἰούδα	1 ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν Ἰσραήλ· Ῥουβήν.....Ἰουδά....
34	τοῦ Ἰακώβ	i. 34 υἱοὶ Ἰσαάκ· Ἰακὼβ καὶ Ἠσαύ.
	τοῦ Ἰσαάκ	28 υἱοὶ δὲ Ἀβραάμ· Ἰσαὰκ καὶ Ἰσμαήλ.
	τοῦ Ἀβραάμ	27 Ἀβραάμ
	τοῦ **Θαρά**	26 Θάρα
	τοῦ **Ναχώρ**	Ναχώρ
35	τοῦ **Σερούχ**	**Σερούχ**
	τοῦ **Ῥαγαύ**	25 Ῥαγαύ
	τοῦ Φάλεκ	**Φάλεχ**
	τοῦ **Ἔβερ**	**Ἔβερ**
	τοῦ **Σαλά**	24 **Σαλά**
36	τοῦ **Καινάμ**	*
	τοῦ **Ἀρφαξάδ**	17 υἱοὶ Σήμ·.....Ἀρφαξάδ
	τοῦ **Σήμ**	4 **Σήμ**
	τοῦ **Νῶε**	**Νῶε**
	τοῦ Λάμεχ	3 Λάμεχ
37	τοῦ **Μαθουσαλά**	**Μαθθουσάλα**
	τοῦ **Ἐνώχ**	Ἐνώχ
	τοῦ **Ἰάρετ**	2 **Ἰάρεδ**
	τοῦ **Μαλελεήλ**	**Μαλελεήλ**
	τοῦ **Καινάμ**	**Καινάν**
38	τοῦ **Ἐνώς**	1 **Ἐνώς**
	τοῦ **Σήθ**	**Σήθ**
	τοῦ **Ἀδάμ**	**Ἀδάμ.**
	τοῦ θεοῦ.	

Names which are not found in S. Matthew's genealogy (§ 169) are printed in thick type, and differences in spelling are also thus marked.

Digitized by Google

307. The Sermon preached at Nazareth.

S. Luke iv. 16—30.

16 Καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρά, οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. 17 καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαίου, καὶ ἀνοίξας τὸ βιβλίον εὗρεν τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον 18 Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν με κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, 19 κηρύξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν.[a] 20 καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισεν· καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. 21 ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. 22 καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον Οὐχὶ υἱός ἐστιν Ἰωσὴφ οὗτος; 23 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα εἰς τὴν Καφαρναοὺμ ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. 24 εἶπεν δέ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. 25 ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἠλείου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, 26 καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλείας εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδωνίας πρὸς γυναῖκα χήραν. 27 καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Ναιμὰν ὁ Σύρος.[b] 28 καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα, 29 καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις ᾠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε κατακρημνίσαι αὐτόν· 30 αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

For parallels see § 39.

308. The Raising of the Widow's Son at Nain.

S. Luke vii. 11—17.

11 Καὶ [ἐγένετο ἐν τῷ ἑξῆς] ἐπορεύθη εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὄχλος πολύς. 12 ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς μονογενὴς[c] υἱὸς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. 13 καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ Μὴ κλαῖε. 14 καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπεν Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. 15 καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. [16 Ἔλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας ἠγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. 17 καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ.]

[a] Is. lxi. 1, πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν με [ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν], κηρῦξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν * * * * καλέσαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν. lviii. 6, ἀπόστελλε τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει

[b] LXX. 1 Kings xvii. 1, Ζῇ Κύριος...εἰ ἔσται τὰ ἔτη ταῦτα δρόσος καὶ ὑετός. 1 Kings xvii. 8, καὶ ἐγένετο ῥῆμα Κυρίου πρὸς Ἠλειού Ἀνάστηθι καὶ πορεύου εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδωνίας· ἰδοὺ ἐντέταλμαι ἐκεῖ γυναικὶ χήρᾳ τοῦ διατρέφειν σε. xviii. 1, καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας πολλὰς καὶ ῥῆμα Κυρίου ἐγένετο πρὸς Ἠλειοὺ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τρίτῳ. 2 Kings v. 1—14, καὶ Ναιμὰν ὁ ἄρχων τῆς δυνάμεως Συρίας ἦν ἀνὴρ μέγας...λελεπρωμένος...καὶ ἐβαπτίσατο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ἑπτάκι κατὰ τὸ ῥῆμα Ἐλεισαῖε καὶ...ἐκαθαρίσθη. James v. 17, Ἠλείας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ.

[c] Luke viii. 42, ix. 38.

Digitized by Google

SIXTH DIVISION

EDITORIAL NOTES,

BEING THE PERSONAL ELEMENT CONTRIBUTED BY THE WRITERS THEMSELVES, AND NOT BY THEIR AUTHORITIES.

(The great mass of these are not collected here but scattered over the preceding pages, where they are indicated by brackets.)

---

(1) The editorial notes in S. Mark.

(2) Four out of the numerous editorial notes in S. Matthew.

(3) Ten out of the very numerous editorial notes in S. Luke.

Digitized by Google

(1) THE EDITORIAL NOTES IN S. MARK.

309. A FULFILMENT OF SCRIPTURE.

S. Mark i. 2[b].

ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου.[a]

Compare §§ 2, 110.

310. A DATE.

S. Mark ii. 26[b].

ἐπὶ Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως.

311. A PREFACE.

S. Mark iv. 21[a].

καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι.

312. A PREFACE.

S. Mark iv. 24[a].

καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς.

313. A PREFACE.

S. Mark iv. 26[a].

καὶ ἔλεγεν.

314. A SUMMARY.

S. Mark vi. 12, 13.

12 *Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν ἵνα μετανοῶσιν,* 13 *καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.*

315. AN HISTORICAL NOTE.

S. Mark vi. 51[b], 52.

51 *καὶ λίαν ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο,* 52 *οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ἀλλ' ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.*

316. A FOLK-LORE NOTE.

S. Mark vii. 3, 4.

3 *οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων,* 4 *καὶ ἀπ' ἀγορᾶς ἐὰν μὴ ῥαντίσωνται οὐκ ἐσθίουσιν, καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων.*

317. A TRANSLATION.

S. Mark vii. 11[b].

ὅ ἐστιν Δῶρον.

318. AN IMPORTANT INDUCTION.

S. Mark vii. 19.

-καθαρίζων πάντα τὰ βρώματα.

319. AN INTRODUCTION.

S. Mark viii. 1.

Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν....

320. A MODERNISED PHRASE.

S. Mark ix. 41[b].

ὅτι Χριστοῦ ἐστέ.

321. A VERSION OF THE TENTH COMMANDMENT.

S. Mark x. 19[b].

Μὴ ἀποστερήσῃς.

322. A TRANSLATION.

S. Mark xii. 42[b].

ὅ ἐστιν κοδράντης.

323. A PERSONAL INCIDENT.

S. Mark xiv. 51, 52.

51 *Καὶ νεανίσκος τις συνηκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν,* 52 *ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν.*

324. A PERSONAL RECOLLECTION.

S. Mark xv. 21[b].

τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου.

There are doubtless many more editorial notes in S. Mark, but it is not easy to detect them. His favourite word *εὐθύς* which he employs 45 times is probably often editorial.

[a] LXX. Mal. iii. 1, * *ἰδοὺ ἐξαποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου* * * * * *καὶ ἐπιβλέψεται* * *ὁδὸν* * *πρὸ προσώπου σου.*

Digitized by Google

(2) THE EDITORIAL NOTES IN S. MATTHEW.

These will be found scattered over the first, second and fourth divisions of this volume. Words or phrases in those divisions which are enclosed in brackets are usually editorial notes. Many of them are highly important and deserve close attention, but it is unnecessary to reproduce them here, except the following for which no place has been found elsewhere.

325. To conclude the Sermon on the Mount.

S. Matthew vii. 28[a].

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους.....

The rest of the verse will be found in § 8.

326. The descent from the Mount.

S. Matthew viii. 1.

Καταβάντος δὲ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί.

327. Introduction to the charge to the Twelve.

S. Matthew x. 5[a].

Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων...

328. To conclude the charge to the Twelve.

S. Matthew xi. 1.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

(3) THE EDITORIAL NOTES IN S. LUKE.

These are much more numerous and important than those in S. Matthew. They are scattered over the first five divisions of this volume. It is unnecessary to reproduce them here, except the following for which no place has been found elsewhere.

329. S. Luke's preface.

S. Luke i. 1—4.

1 Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, 2 καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου[b], 3 ἔδοξε κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, 4 ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

330. The date of John's baptism.

S. Luke iii. 1, 2[a].

1 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πειλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετρααρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρῴδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετρααρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβειληνῆς τετρααρχοῦντος, 2 ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καιάφα....

331. A quotation continued.

S. Luke iii. 5, 6.

5 πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείας καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας· 6 καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.[c]

332. Popular expectation respecting John the Baptist.

S. Luke iii. 15.

Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάνου, μή ποτε αὐτὸς εἴη ὁ χριστός.....

333. John the Baptist's preaching.

S. Luke iii. 18.

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν.

[b] Cf. Heb. ii. 3, *ἥτις, ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη.*

[c] Is. xl. 4, *πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται πάντα τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ ἡ τραχεῖα εἰς πεδία, καὶ ὀφθήσεται ἡ δόξα Κυρίου, καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.*

Digitized by Google

334. The people, but not the Pharisees, glorified God.

S. Luke vii. 29, 30.

29 Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάνου· 30 οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ.

335. Two introductions to discourses.

S. Luke xi. 37—39ª, 45, 46ª.

37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. 38 ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. 39 εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν...45 Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. 46 ὁ δὲ εἶπεν...

336. Machinations of the Pharisees.

S. Luke xi. 53—xii. 1.

53 Κἀκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, 54 ἐνεδρεύοντες αὐτὸν θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. 1 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητας αὐτοῦ πρῶτον Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις.

See § 52.

337. An introduction to discourse.

S. Luke xii. 41, 42ª.

41 Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις ἢ καὶ πρὸς πάντας; 42 καὶ εἶπεν ὁ κύριος...

338. Bivouacking on the Mount of Olives.

S. Luke xxi. 37, 38.

37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν· 38 καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

Digitized by Google

INDEX.

S. MATTHEW.

	Div.	Section	Page
i. 1—17	IV	169	138
18—21, 24, 25	IV	170	139
22, 23	IV	213	144
ii. 1—12	IV	171	139
13—15[a]	IV	172	140
15	IV	214	144
16	IV	173	140
17, 18	IV	215	144
19—23[a]	IV	174	140
23	IV	216	144
iii. 1—6	I	2	2
7—10, 12	II	104	102
7[b], 11	I	3	2
13, 16, 17	I	4	2
14, 15	IV	189	142
17	I	57	50 n.
iv. 1, 2, 11[b]	I	5	4
2—11[a]	II	105	102
12, 17	I	6	4
13	I	8	4
14—16	IV	217	144
17	I	2	2 n.
18—22	I	7	4
23	I	40	30
24, 25	IV	175	140
v. 1, 2	II	106A	103
3—12	II	106B	103
13	I	65	56
13—16	II	106C	103
15	I	31	22
17—20	II	106D	104
21, 22	II	106E1	104
23, 24	II	106E1*a*	104
25, 26	II	106E1*b*	104
27, 28	II	106E2	104
29, 30	I	64	56
29, 30	II	106E2*a*	105
31, 32	I	66	58
31, 32	II	106E3	105
33—37	II	106E4	105
38—42	II	106E5	105
43—48	II	106E6	106
vi. 1	II	106F	106
2—4	II	106F1	106
5, 6	II	106F2	107
7, 8	II	106F2*a*	107
9—13	II	106F2*b*	107
14, 15	I	77	68
14, 15	II	106F2*c*	107
16—18	II	106F3	107
19—21	II	106G1	108
22, 23	II	106G2	108
24	II	106G3	108
25—34	II	106G4	108
vii. 1, 2	II	106H1	109
2[b]	I	32	22
3—5	II	106H1*a*	109
vii. 6	II	106H2	109
7—11	II	106H3	109
12	II	106H4	110
13, 14	II	106I1	110
15	II	106I2	110
16—18	II	106I3	110
19, 20	II	106I3*a*	110
21—23	II	106K	111
24—27	II	106L	111
28[a]	VI	325	163
28[b], 29	I	8	4
viii. 1	VI	326	163
2—4	I	13	8
5—10, 13	IV	159	136
11, 12	IV	160	136
14, 15	I	10	6
16	I	11	6
17	IV	218	144
18, 23—27	I	36	24
18—22	II	107	111
28—34	I	37	24
ix. 1—8	I	14	8
9	I	15	10
10—12, 13[b]	I	16	10
13	IV	190	142
14, 15	I	17	12
16	I	18	12
17	I	19	12
18—26	I	38	26
27—31	IV	176	140
32—34	I	25	16
32—34	IV	177	140
35	I	40	30
36	IV	178	140
37, 38	II	108A	112
x. 1	I	40	30
1—4	I	23	14
5[a]	VI	327	163
5[b], 6	IV	191	142
7, 8	II	108B	112
5[a], 9, 10[a], 11, 14	I	41	32
10[b]	II	108C	112
12, 13	II	108D	112
15	II	108E	112
16	II	108F	112
17—22	I	87B	76
23	IV	192	142
24, 25	II	108G	112
26	I	31	22
27	II	108H	113
28	II	108I	113
29—31	II	108K	113
32, 33, 39	I	56	48
32, 33	II	108L	113
34—36	II	108M	113
37—39	II	108N	114
40	II	108O	114
x. 40	I	61	54
40[b]	I	61	54 n.
41	II	108P	114
42	I	63	54
xi. 1	VI	328	163
2—6	II	109	114
7—11	II	110	115
10	I	2	2 n.
12, 13	II	111	115
14, 15	IV	193	142
16—19	II	112	115
20—24	II	113	116
25, 26	II	114	116
27	II	115	116
28—30	II	116	116
xii. 1—4, 8	I	20	12
5, 6	IV	194	142
7	IV	190	142
9, 10, 13, 14	I	21	14
11, 12	IV	161	137
15, 16	I	22	14
17—21	IV	219	144
22—24	IV	177	140
22—26	I	25	16
27, 28	II	117	116
29	I	26	18
30	II	118	117
31, 32[b]	I	27	18
32	II	119	117
33—35	II	106I3	110
36, 37	IV	195	142
38, 39	I	51	44
38—40	II	120A	117
41	II	120B	117
42	II	120C	117
43—45	II	121	117
46—50	I	28	18
xiii. 1—9	I	29	18
10, 11, 13, 15[b], 18—23	I	30	20
12	I	32	22
14, 15	IV	196	142
16, 17	II	122	118
24—30	II	123	118
31, 32	I	34	22
33	II	125	119
34	I	35	24
35	IV	220	145
36—43	II	124	118
44	II	126	119
45, 46	II	127	119
47—50	II	128	119
51, 52	II	129	119
53—58	I	39	30
xiv. 1, 2	I	42	32
3—12[a]	I	43	34
12[b]—21	I	44	34
xiv. 19[b]—21	I	50	42 n.
22—27, 32, 33	I	45	36
28—31	IV	179	141
34—36	I	46	38
xv. 1—11, 15—20	I	47	38
12—14	IV	162	137
21—22, 26—28	I	48	40
23—25	IV	197	142
29[a]	I	49	42
29[b]—31	IV	180	141
32—39	I	50	42
xvi. 1, 2[a], 4, 5[b]	I	51	44
5—12	I	52	44
13—16, 20	I	54	46
17, 18	IV	198	143
19	IV	199	143
21—23	I	55	46
24—28	I	56	48
25	II	108N	114
xvii. 1—8	I	57	50
5[b]	I	4	2 n.
9—13	I	58	50
14—20	I	59	52
20	I	77	69 n.
20	IV	163	137
22, 23	I	60	52
24—27	IV	181	141
xviii. 1, 2[a], 5	I	61	54
3, 4	I	67	60 n.
3[b], 4	IV	200	143
6, 8, 9	I	64	56
7	IV	164	137
10	IV	201	143
12—14	II	130	119
12—14	III	148	131
15, 21, 22	IV	165	137
15—17	IV	202	143
18	IV	199	143
19, 20	IV	203	143
23—35	II	131	120
xix. 1—9	I	66	58
9	II	106E3	105
10—12	IV	204	143
13—15	I	67	60
16—22	I	68	60
23—26	I	69	60
27, 28[a], 29, 30	I	70	62
28[b]	IV	166	138
xx. 1—16	II	132	120
17—19	I	71	62
20—28	I	72	62
26	I	61	54 n.
29—34	I	73	64
xxi. 1—3, 6—10	I	74	66
4, 5	IV	221	145
10, 11	IV	182	141

Digitized by Google

	Div.	Section	Page
xxi. 12,13,15,17	I	76	68
14	IV	183	141
15, 16	IV	205	143
18, 19[a]	I	75	66
18, 19	III	147	131n.
19[b]—22	I	77	68
23—27	I	78	68
28—32	II	133	121
33—42,44—46	I	79	70
43	IV	206	143
xxii. 1—14	II	134	121
15—22	I	80	72
23—33	I	81	72
34—40, 46	I	82	74
35—39	III	142	130n.
39	I	68	61n.
40	IV	207	143
41—45	I	83	74
xxiii. 1—3	IV	208	143
1, 2[b], 6, 7[a]	I	84	74
4	II	135A	122
5	II	135B	122
xxiii. 6—11	II	135C	122
11	I	61	54n.
12	II	135D	122
14	II	135E	122
15	II	135F	123
16—22	II	135G	123
23	II	135H	123
24	II	135I	123
25, 26	II	135K	123
27, 28	II	135L	123
29—33	II	135M	124
34—36	II	135N	124
37—32	II	135O	124
xxiv. 1, 2	I	86	76
3	I	87A	76
4—9, 13, 14	I	87B	76
10—12	II	136A	125
15—25	I	87C	78
26, 27	II	136B	125
28	IV	167	138
29—31	I	87D	80
30	IV	209	144
xxiv. 32, 33	I	87E	80
34—36, 42	I	87F	80
37—39	II	136C	125
40, 41	II	136D	125
43, 44	II	136E	125
45—47	II	136F	126
48—51	II	136G	126
xxv. 1—13	II	137	126
14—30	II	138	127
29	I	32	22
31—46	II	139	128
xxvi. 1—5	I	88	82
6, 7	III	140	130n.
6—13	I	89	82
14—16	I	90	82
17—19	I	91	84
20—24	I	92	84
25	IV	210	144
26—29	I	93	84
30—35	I	94	86
36—46	I	95	86
xxvi. 47—51,55,56	I	96	88
52—54	IV	211	144
57—68	I	97	88
69—75	I	98	90
xxvii. 1, 2, 11—18,20—23, 26	I	99	92
3—8	IV	168	138
9, 10	IV	222	145
19	IV	184	141
24, 25	IV	185	141
27—31[a]	I	100	92
31[b]—42, 44—51[a], 54—56	I	101	94
43	IV	212	144
51[b]—53	IV	186	141
57—61	I	102	96
62—66	IV	187	141
xxviii. 1—10, 16—20	I	103	98
11—15	IV	188	141

S. MARK.

i. 1	I	1	2
2—6	I	2	2
2[b]	VI	309	162
7, 8	I	3	2
9—11	I	4	2
12, 13	I	5	4
14, 15	I	6	4
16—20	I	7	4
21, 22	I	8	4
23—28	I	9	6
29—31	I	10	6
32—34	I	11	6
35—39	I	12	8
40—45	I	13	8
ii. 1—12	I	14	8
13, 14	I	15	10
15—17	I	16	10
18—20	I	17	12
21	I	18	12
22	I	19	12
23—28	I	20	12
26[b]	VI	310	162
iii. 1—6	I	21	14
7—12	I	22	14
13—19[a]	I	23	14
19[b]—21	I	24	16
22—26	I	25	16
27	I	26	18
28—30	I	27	18
31—35	I	28	18
iv. 1—9	I	29	18
10—20	I	30	20
21—23	I	31	22
21	II	106C	103
21[a]	VI	311	162
iv. 24, 25	I	32	22
24[a]	VI	312	162
24[b]	II	106H1	109
26—29	I	33	22
26[a]	VI	313	162
30—32	I	34	22
33—37	I	35	24
38—40	I	36	24
41	I	37	24
v. 1—20	I	38	26
21—43	I	39	30
vi. 1—6[a]	I	40	30
6[b], 7	I	41	32
8—13	VI	314	162
12, 13	I	42	32
14—16	I	43	34
17—29	I	44	34
30—44	I	45	36
45—52	VI	315	162
51[b], 52	I	46	38
53—56	I	47	38
vii. 1—23	VI	316	162
3, 4	VI	317	162
11[b]	VI	318	162
19	I	48	40
24—30	I	49	42
31—37	I	50	42
viii. 1—10	VI	319	162
1	I	51	44
11—13	I	52	44
14—21	I	53	46
22—26	I	54	46
27—30	I	55	46
31—33	I	56	48
34—ix. 1	II	108N	114
35	II	108L	113
viii. 38	I	57	50
ix. 2—8	I	58	50
9—13	I	59	52
14—29	I	60	52
30—32	I	61	54
33—37	I	62	54
38—40	I	63	54
41	VI	320	162
41[b]	I	64	56
42—49	II	106K2a	105n.
43—47	I	65	56
50	II	106C	103
50[a]	I	66	58
x. 1—12	II	106F3	105n.
11	I	67	60
13—16	I	68	60
17—22	VI	321	162
19[b]	I	69	60
23—27	I	70	62
28—31	I	71	62
32—34	I	72	62
35—45	IV	282	152
42—44	I	61	54n.
43, 44	I	73	64
46—52	I	74	66
xi. 1—11	I	75	66
12—14	III	147	131
12—14	I	76	68
15—19	I	77	68
20—25	IV	163	137
22, 23	II	106F2c	107
25	I	78	68
27—33	I	79	70
xii. 1—12	I	80	72
13—17	I	81	72
xii. 18—27	I	82	74
28—34	III	142	130n.
28—31	I	68	61n.
31	I	83	74
35—37[a]	I	84	74
37[b]—40	I	85	76
41—44	VI	322	162
42[b]	I	86	76
xiii. 1, 2	I	87A	76
3, 4	I	87B	76
5—13	I	87C	78
14—23	II	136B	125n.
21—23	I	87D	80
24—27	I	87E	80
28, 29	I	87F	80
30—37	I	88	82
xiv. 1, 2	I	89	82
3—9	III	140	130
3	I	90	82
10, 11	I	91	84
12—16	I	92	84
17—21	I	93	84
22—25	I	94	86
26—31	I	95	86
32—42	I	96	88
43—52	VI	323	162
51, 52	I	97	88
53—65	I	98	90
66—72	I	99	92
xv. 1—15	I	100	92
16—20[a]	I	101	94
20[b]—41	VI	324	162
21[b]	I	102	96
42—47	I	103	98
xvi. 1—8			

Digitized by Google

S. LUKE.

	Div.	Section	Page
i. 1—4	VI	329	163
5—25	V	293	156
26—38	V	294	156
39—56	V	295	156
57—80	V	296	157
ii. 1—7	V	297	157
8—20	V	298	157
14	I	74	66n.
21	V	299	157
22—24	V	300	157
25—35	V	301	158
36—38	V	302	158
39, 40	V	303	158
41—51	V	304	158
52	V	305	158
iii. 1, 2[a]	VI	330	163
1[a], 2[b]—4	I	2	3
5, 6	VI	331	163
7—9, 17	II	104	102
10—14	IV	241	148
15	VI	332	163
16	I	3	3
18	VI	333	163
19, 20	I	43	35
21, 22	I	4	3
23—38	V	306	158
23—38	IV	169	138
iv. 1, 2[a]	I	5	5
2[b]—13	II	105	102
14, 15	I	6	5
16, 22, 24	I	39	31
16—30	V	307	160
31, 32	I	8	5
33—37	I	9	7
38, 39	I	10	7
40, 41	I	11	7
42—44	I	12	9
v. 1—3[a], 10, 11	I	7	5
3—9	IV	223	145
12—16	I	13	9
17—26	I	14	9
20[b], 21	III	140	130
27, 28	I	15	11
29—32	I	16	11
33—35	I	17	13
36	I	18	13
37, 38	I	19	13
39	IV	242	148
vi. 1—5	I	20	13
6—11	I	21	15
12—16	I	23	15
17—19	I	22	15
17[a], 20[a]	II	106A	103
20[b]—23	II	106B	103
24—26	IV	243	148
27, 28, 32, 33, 35, 36	II	106E6	106
27[b], 28[a]	IV	244	148
29, 30	II	106E5	105
31	II	106H4	110
34, 35	IV	245	148
37[a], 38[b]	II	106H1	109
37[b], 38[a]	IV	246	148
38[b]	I	32	23
39	IV	162	137
40	II	108G	112
41, 42	II	106H1*a*	109
43—45	II	106I3	110
46	II	106K	111
47—49	II	106L	111
vii. 1—10	IV	159	136
11—17	V	308	160
18—23	II	109	114
24—28	II	110	115
27	I	2	2n.
29, 30	VI	334	164
31—35	II	112	115
36—38, 40	I	89	83
36—50	III	140	130
viii. 1—3	IV	224	146
4—8	I	29	19
9—15	I	30	21
16, 17	I	31	23
16	II	106C	103
18	I	32	23
19—21	I	28	19
22—25	I	36	25
26—39	I	37	25
40—56	I	38	27
ix. 1, 2	I	40	31
2	II	108B	112
3—6	I	41	33
7—9	I	42	33
10—17	I	44	35
18—21	I	54	47
22	I	55	47
23—27	I	56	49
28—30, 33[b]—36[a]	I	57	51
31—33[a]	IV	225	146
36[b]	I	58	51
37—43[a]	I	59	53
43[b]—45	I	60	53
46—48	I	61	55
48	II	108O	114
49, 50	I	62	55
51—56	III	141	130
57—60	II	107	111
61, 62	IV	247	148
x. 1	IV	226	146
2	II	108A	112
3	II	108F	112
4[a], 5[a], 8[a], 10, 11	I	41	33
4[b]	IV	248A	148
5, 6	II	108D	112
7—9	IV	248B	148
7[b]	II	108C	112
12	II	108E	112
13—15	II	113	116
16	I	61	55
16	IV	248C	148
17—20	IV	249	148
21	II	114	116
22	II	115	116
23, 24	II	122	118
25—27	I	82	75
25—37	III	142	130
27	I	68	61n.
38—42	III	143	130
xi. 1—4	II	106F2*b*	107
5—8	III	144	131
9—13	II	106H3	109
14, 15	IV	177	140n.
14, 15, 17, 18	I	25	17
16, 29	I	51	45
19, 20	II	117	116
21, 22	I	26	19
23	II	118	117
24—26	II	121	117
27, 28	IV	250	149
xi. 29, 30	II	120A	117
31	II	120C	117
32	II	120B	117
33	I	31	23
33	II	106C	103
34, 35	II	106G2	108
36	IV	251	149
37—39[a], 45, 46[a]	VI	335	164
39—41	II	135K	123
42	II	135H	123
43	I	84	75
44	II	135L	123
46[b]	II	135A	122
47, 48	II	135M	124
49—51	II	135N	124
52	II	135E	122
53—xii. 1	VI	336	164
xii. 1[b]	I	52	45
2	I	31	23
3	II	108H	113
4, 5	II	108I	113
6, 7	II	108K	113
8, 9	I	56	49
8, 9	II	108L	113
10	II	119	117
10[b]	I	27	19
11, 12	I	87B	79
13—21	III	145	131
22—31	II	106G4	108
32, 33[a]	IV	252	149
33, 34	II	106G1	108
35—38	IV	253	149
39, 40	II	136E	125
41, 42[a]	VI	337	164
42—44	II	136F	126
45, 46	II	136G	126
47, 48	IV	254	149
49, 50	IV	255	149
50	I	72	65
51—53	II	108M	113
54—56	IV	256	149
57—59	II	106E1*b*	104
xiii. 1—5	III	146	131
6—9	III	147	131
10—17	IV	227	146
15	IV	161	137
18, 19	I	34	23
20, 21	II	125	119
22—25	IV	257	149
24	II	106I1	110
26, 27	II	106K	111
28—30	IV	160	136
31—33	IV	258	149
34, 35	II	135O	124
xiv. 1—6	IV	228	146
5	IV	161	137
7—10	IV	259	149
11	II	135D	122
12—14	IV	260	149
15—24	II	134	121
18—20	IV	261	150
23, 24	IV	262	150
25—27	II	108N	114
28—33	IV	263	150
34	I	65	57
34, 35	II	106C	103
xv. 1—7	III	148	131
3—7	II	130	119
8—10	III	149	131
11—32	III	150	131
xvi. 1—12	III	151	132
13	II	106G3	108
14, 15	IV	264	150
16	II	111	115
17	II	106D	104
18[a]	I	66	59
18	II	106E3	105
19—31	III	152	132
xvii. 1	IV	164	137
2	I	64	57
3, 4	IV	165	137
5, 6	IV	163	137
6	I	77	69n.
7—10	IV	265	150
11—19	III	153	132
20, 21	IV	266	150
21, 23, 31	I	87C	79
22	IV	267	150
23, 24	II	136B	125
25	IV	268	150
26, 27, 30	II	136C	125
28, 29	IV	269	150
32	IV	270	150
33	I	56	49
34, 35	II	136D	125
37	IV	167	138
xviii. 1—8	III	154	133
9—14	III	155	133
14[b]	II	135D	122
15—17	I	67	61
18—23	I	68	61
24—27	I	69	61
28—30	I	70	63
31—34	I	71	63
35—43	I	73	65
xix. 1—10	III	156	133
11—28	II	138	127
14, 27	IV	271	150
26[b]	I	32	23
29—38	I	74	67
39, 40	IV	272	151
41—44	IV	273	151
45—48	I	76	69
xx. 1—8	I	78	69
9—19	I	79	71
18	IV	274	151
20—26	I	80	73
27—38	I	81	73
39, 40	I	82	75
41—44	I	83	75
45—47	I	84	75
xxi. 1—4	I	85	77
5, 6	I	86	77
7	I	87A	77
8—19	I	87B	77
11[b], 12[a]	IV	275	151
14, 15	IV	276	151
18, 19	IV	277	151
20—26	IV	278	151
20, 21, 23[a]	I	87C	79
25[a], 26[b], 27	I	87D	81
28	IV	279	151
29—31	I	87E	81
32, 33, 36	I	87F	81
34—36	IV	280	151
37, 38	VI	338	164
xxii. 1, 2	I	88	83
3—6	I	90	83
7—13	I	91	85
14—16	IV	281	152

Digitized by Google

	Div.	Section	Page
xxii. 14, 21—23	I	92	85
17—19	I	93	85
25, 26	I	72	65
24—30[a]	IV	282	152
24	I	61	55
26	I	61	55n.
26	II	135c	122
28—30	IV	166	138
31—34, 39	I	94	87
31—34	IV	283	152
35—38	IV	284	152
xxii. 40—46	I	95	87
47—49,50—53	I	96	89
48	IV	285	152
49	IV	286	152
51	IV	229	146
53[b]	IV	287	152
54, 55, 66—71,63—65	I	97	89
56—62	I	98	91
61	IV	230	146
67	IV	288	152
xxiii. 1—3, 18—25	I	99	93
2	IV	231	146
4—19	IV	232	146
22[b], 25	IV	233	147
26,33—36,39,44—47, 49	I	101	95
27—31	IV	289	152
32	IV	234	147
36, 37	IV	235	147
39—43	III	157	133
xxiii. 46[b]	IV	290	152
48	IV	236	147
50[b], 51	IV	237	147
50—55	I	102	97
53[b]	IV	238	147
56—xxiv. 11	I	103	99
,, ,,	IV	239	147
xxiv. 13—35	III	158	133
36—49	IV	291	153
50—53	IV	240	147

S. JOHN.

i. 6, 23	I	2	3
26, 27	I	3	3
32	I	4	3
40—42	I	7	5
ii. 13—16	I	76	69
19	I	97	91
iii. 22	I	103	99
24	I	6	5
iv. 1, 2	I	103	99
44	I	39	31
46—54	IV	159	136
v. 1—9	IV	183	141
vi. 1—13	I	44	35
16—21	I	45	37
67—69	I	54	47
viii. 57	V	306	158
ix. 1—7	IV	183	141
xii. 1	I	88	83
2—8	I	89	83
12—14[a]	I	74	67
xiii. 1, 29	I	91	85
2[b]	I	90	83
xiii. 16	II	108G	112
21—27[a]	I	92	85
36—38	I	94	87
xv. 20	II	108G	112
xviii. 1, 2, 11[b]	I	95	87
3—11	I	96	89
11	IV	211	144n.
12—16,18—24	I	97	89
17, 25—27	I	98	91
28	I	91	85
xviii. 28[a], 29, 33,37[b],39, 40, 38[b]	I	99	93
xix. 2, 3	I	100	93
9, 6	I	99	93
14, 31	I	91	85
14[a], 16[b]—18, 23, 24, 19, 28—30, 25	I	101	95
38—42	I	102	97
xx. 1, 18	I	103	99
xxi. 1—14	IV	223	145

ACTS.

	Div.	Section	Page
i. 13[b], 26[b]	I	24	17
18, 19	IV	168	138
ii. 38	I	103	99
viii. 16	I	103	99
x. 48	I	103	99
xix. 5	I	103	99
xx. 35[b]	IV	292	153

ROMANS.

vi. 3	I	103	99

I. CORINTHIANS.

i. 13	I	103	99
xi. 23—25	I	93	85

GALATIANS.

iii. 27	I	103	99

COLOSSIANS.

ii. 12	I	103	99

CAMBRIDGE: PRINTED BY J. AND C. F. CLAY AT THE UNIVERSITY PRESS.

Digitized by Google

Digitized by Google

SEP 10 1936

Digitized by Google

3 2044 016 971 434

Bible. N.T. Gospels.
Greek. 1896.
A synopsis of the
Gospels in Greek.

folio
BS
2560
.A2
W7
cop.2

Digitized by Google

Digitized by Google